

LIBRARI
MUSEI

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

KODAK Color Control Patches ©Eastman Kodak Company, 1997

Black

White

3/Color

Blue

Cyan

Green

Yellow

Red

Magenta

...ps...illa
 ...m...s...p...m...

KODAK Gray Scale

A

1

2

3

4

5

6

M

8

9

10

11

12

13

14

B

15

17

18

19

Handwritten text in a decorative frame, possibly a title or chapter heading, in a historical script.

Handwritten text at the top of the page, possibly a title or header, in a cursive script.

Main body of handwritten text in a cursive script, arranged in several lines across the page. The text is significantly faded and partially obscured by the underlying wood grain and various stains.

Fragment of handwritten text on the right side of the page, appearing to be a continuation or a separate entry.

Fragment of handwritten text on the right side of the page, located below the first fragment.

Fragment of handwritten text on the right side of the page, located at the bottom.

1

LIBER
S. THOMAE

Liber S. Thomae in Burk. patria.

Patrimonia

M. R. H. M. A.

Incipit prologus i collatione abbas
cherenonis

Quoniam in tenobio sy-
rie constituti post
prima fidei rudi-
menta succedebat
aliquatenus incre-
mentis. maiorem
perfectionis deside-
rare gratiam cepisse
mus: statumibus co-

festum egyptum petere: ac remotissima etiam theba-
dos heremo penetrata. sanctorum plurimos quorum
gloriam fama per diversa diffuderat. si non emulandi
saltem agnoscendi studio inire. Igitur ad oppidum
egypti cui tenuensibus nomen est. emensa navigatione
peruenimus. Cuius ante ita vel mari vel stagnis sal-
sibus undique circumstantur: ut solis. quia terra deest
negotiationibus dediti. opes atque substantiam na-
uali commercio parerent: ita ut edificibus cum uoluerit
extruendis terra non superet. nisi de longinquo nau-
gis apportetur. **Capitulum primum**

Ubi cum aduentibus nobis. fauere desideris
nostris diuinitas. beatissimi atque patrum viri
arthebi episcopi presertim aduentum. qui raptus de ana-
choretarum cetu. et episcopus phanephsi oppido datus.
tanta districtione omni euo suo proposito solitudinis
custodiuit. ut nichil de precepte humilitatis tenore
laxauerit. aut de adiecto sibi honore blanditus sit.
non enim tamquam idoneum se ad istud officium testabat.

2

castum. sed uelut indignum ab illa anachoreseos disciplina quezerebatur expulsum. quod xxx. et vii annis in eadem commoratus. ad puritatem tante perfectionis nequaquam peruenire potuisset. Hic igitur cum in supradicta themensino quo eum eligendi illi episcopi causa perduxerat. pie nos atque humanissime suscepisset. agnito desiderio nostro quo sanctos patres etiam in ulterioribus egypti partibus inquirere desiderabamus. venite inquit. videte interim hos tres senes. hanc longe a nostro monasterio consistentes. quorum ita et antiquitas in corporibus iam curuatis. et sanctitas in ipso etiam fulget aspectu. ut uel sola contemplatio eorum magnam inuentibus possit conferre doctrinam. a quibus id quod ego amissum doleo. quodque tradere iam perditum nequeo. non tam uerbis quam ipso sancte uite discatis exemplo. Credo autem in opiam meam hoc studio aliquatenus subleuadam. si inquirentibus uobis illam euangelicam margaritam quam ipse non habeo. saltem prouideam ubi eam commodius comparetis. Supra itaque baculo et pera. ut illic sanctis uiam ingrediuntibus monachis moris est. ad ciuitatem nos suam. id est phanephesin itineris dux ipse perduxit. Cuius terras. ymmo etiam contigue regionis plurimam partem. quondam opulentissimam. siquidem ex ea tanta ut fama est in regiones ab eis subministrabantur. repente terremotu excussam mare transgressam occupauit. atque ita collapsis ferme omnibus uinis. optimas olim terras. salis paludibus conuertit. ut quod in psalmo spiritualiter decantatur. posuit flumina in desertum. et exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in saluginem

asatum: sed uelut indignum ab illa anachoreseos disciplina quezebatur expulsus, quod XXX et VII annis in eadem commoratus. ad puritatem tante perfectionis

Hic igitur cum in supradicta illi episcopi causa perduxerat. suscepisset: agnito desiderio in ultioribus egypti amque. venite inquit. videte et longe a nostro monasterio antiquitas in corporibus iam nam fulget aspectu: ut uel in uentibus possit conferre ergo amissum doleo. quodque non tam verbis quam ipse scio at inopiam mea hoc studium? si inquirentibus uobis illum quam ipse non habeo. saltem modius comparetis. **S**upto tunc inchoans viam ingrediens ante nos sua. id est phanephili. Cuius terras. ymmo etiam parte. quodam opulentissima. est in regionibus abos subministra et exussu mare transgressu s ferme omnibus uinis. ophi aludibus conterit. ut quod at? posuit flumina in desertum. terra fructifera in salisugine

Inches 1 2 3 4 5 6 7 8

Centimetres 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

KODAK Color Control Patches

©Eastman Kodak Company, 1997

Black

White

3/Color

Magenta

Red

Yellow

Green

Cyan

Blue

asatum: sed uelut indignum ab illa anachoreseos disciplina
 quererebatur expulsum, quod XXX et VII annis
 in eadem commoratus. ad puritatem tante perfectionis
 nequam uenire non uisisset. **H**ic igitur cum in supradicta
 illi episcopi causa perducerat.
 suscepisset: agnito desiderio
 in ulterioribus egypti
 am. venite inquit. videte
 et longe a nostro monasterio
 antiquitas in corporibus iam
 iam fulget aspectu: ut uel
 in uentibus possit conferre
 ego amissum doleo. quodque
 non tam uerbis quam ipse scire
 o at inopiam meam hoc stu
 m? si inquirentibus uobis il
 um quam ipse non habeo. sal
 modius comparetis. **S**upto
 r auctis uiam ingrediuntibus
 atem nos suam. id est phanephi
 - Cuius terras. ymmo etiam
 parte. quodam opulentissima.
 e in regiones cibos subministra
 i excessu mare transgressu
 s ferme omnibus uinis. ophi
 aludibus conterit. ut quod
 it? posuit flumina in desertum.
 terra fructifera in salisugine

© Eastman Kodak Company, 1997

KODAK Gray Scale

A 1 2 3 4 5 6 M 8 9 10 11 12 13 14 15 B 17 18 19

a malicia inhabitantium in ea. secundum litteram de illa pu-
tent regione predictam. In his igitur locis multa in hunc mo-
dum oppida eminentioribus tumulis collocata. fugatis
habitatoribus eluuiis illa velut insulas fecit. que de-
sideratam seredentibus sanctis solitudinem prebet. in quibus
tres senes. id est thezemon. nesteros. et ioseph. anacho-
rete antiquissimi consistebant **capitulum II**

Itaque beatus archebius primum nos perducere ad thezemonem
maluit. quia et monasterio eius prior. et duobus alijs
proiectior esset etate. Nam cum centenarium vite annu. spiritu
tatu alacrer excessisset. ita ut dorsum eius temporibus fuerat
vetustate atque orationum iugitate curuatum. ut quasi in pro-
meum redactus infantiam. submissis ac protensis manibus
terratenus progredere. Huius igitur et uultu mira-
bilem. et incessum pariter intuentes. siquidem defectis mortifi-
catisque iam omnibus membris. Nequaquam censuram preterite
distinctionis amiserat. cum sermonem atque doctrinam super-
citer posteremus. ac desiderium tantum spiritualium institutionum
causam fuisse aduentus nostros protestarem. grauit ille
suspirans. quid uobis ait possum conferre doctrine. cui
imbecillitas senectutis ut rigorem primum relaxauit. ita
loquendi quoque ademit fiduciam. Quomodo enim
dote presumam quod ipse non fatio. aut alium in eo instruam.
quod me iam uel minus uel tepidius exercere agnosco.
Ob quam rem nullum iuniorum michi in hanc usque etatem coha-
bitare promisi. ne exemplo meo alterius distinctio laxa-
retur. Numquam enim est efficax institutio auctoritas.
nisi eam effectu operis sui cordi affixerit audientis

Ca. 3.

Ad hec nos nō mediocri confusione compuncti. ita respondimus licet sufficere nobis ad oīez instructionē debeat ul' loci istius difficultas. ul' ipā etiā solitaia ad huc vita. quā iuuetus quoq; robusta vix tolerat. que nos etiā te tacēte satis abunde i seruiūt atq; compungūt. rogamus tamē ut tantūitate paululum p̄termissa. nobis potius dignat' i fūdas. p̄ que hanc quā videmus i te v̄tutē. nō tam imitacione completi. quā admiratione possimus. Nam etiam si reuelatus tibi tepor noster impetrare id qd' expetimus nō meret'. Debet hoc saltim labor tantū itineris obtinere'. quo huc de bethlemitinā cenobii rudimentis. istitutionis ur̄e desiderio. et profectus nostri amore. properauimus **capitulū quartū**

Quic b̄tis cheremon. Tria sunt iquit que faciūt homines a viciis temperare'. id ē aut metus gehenne siue p̄sentium legum'. aut spes. atq; desiderium regni celozū'. aut affectus boni ip̄ius. amorq; virtutū. Nam timor ita mali contagium legit' creari. Timor domi odit malitiam. Spes etiā. viciozū omniū excludit i cursū. Non enī delinquet om̄s q' sperant i eū. Amor quoq; rumā nō metuit peccatorū'. quia caritas nūquā cadit. Et iterū Caritas opit multitudinē peccatorū. Et idcirco b̄tis ap̄ls omnem salutis sūmā i istozū triū virtutū cōsumatione concludens'. nūc inquit manet fides. spes. caritas. tria hec. fides namq; ē. que futuri iudiciū ac suppliciorū metu. viciozū facit contagia declinare'. spes. q'

mentē nostrā ap̄sentibus auocans. vniuersas corpo-
ris voluptates celestiū p̄miorū expectatione cōtep-
nit: caritas. que nos ad amorē xp̄i et sp̄italiū virtutū
fructū mētis ardore succēdēs. quicquid illis cōtrari-
um ē. toto facit odio detestari. Que tria licet ad v-
nū finē tendere videantur. prouocāt enī nos a re-
bus illiatis abstinē: magnis tamē excellētie sue gra-
dibus abinice separātur. Duo nāq; sup̄iora p̄c̄ hoīū
sūt eorū qui ad profectū tendētes. necdū affectū cōtepe-
re virtutū: tertiū sp̄enialiter dei ē. et eorū qui sese y-
maginē dei ac similitudinē receperūt. Ille nāq; solus
ea que bona sūt nullo metu. nulla remuneratiōis grā
prouocante. sed solo bonitatis op̄atur affectu. Omnia
enī ut ait salomō op̄atus ē dominus p̄pter semetipm̄
Sue nāq; bonitatis optētū oīem bonorū copiā dignis
īdignisq; largitur: q̄ nec fatigari ī variis pot. nec ī
iquitatibus hominū passibiliter cōmoueri: sp̄ saluet
manēs p̄f̄a bonitas. immutabilisq; natura **capitulū. v.**

SI quis igitur ad p̄fectionē tendit. de illo p̄ximo ti-
moris gradu que p̄c̄ diximus cē seruile. de quo
dicitur. cū oīa feceritis. dicitē quia serui īutiles sumus.
ad altiore sp̄ei tramitē gradu proficiēte cōscendet. qui
iam nō seruo sed mercenario comparatur: quia merce-
dem. expectat. et quasi de p̄iorū absolutione et penali
timore securus. ac bonorū suorū sibi operū cōsūus. licet
placitū p̄miū videatur expetere. tamē ad affectū illū filij
qui de paterne indulgentie liberalitate confidens oīa
que patris sūt sua cē nō ambigit. uenire nō potuit.

rebuoīs

ad quē etiā ille prodigus qui cū subitāna patris
 etiā filiū nomē amiserat. aspirare nō audet dices:
Jam nō sum dignus vocari filius tuus. fac me si
 cut vnū de mercenariis tuis. Post illas em̄ por
 corū siliquas. quarū ei sanctas negabat. id ē vin
 orū sordidos cibos. quia ī semet ipm̄ reuersus. et
 salutari timore cōpūctus immūditia porcorū horre
 iā ceperat. ac dire famis supplicia formidabat. ue
 lut iā effectus seruus. etiā mercenariū statū de
 mercede iā cogitās. cōcupiscit ac dicit. **Q**uanti
 mercenariū patris mei abundat pambus. et e
 go hic fame peo. **R**euertar ego ad patrē meum.
 et dicā ei. Pater. petauī ī celū et corā te. iā non
 sum dignus vocari filius tuus. fac me sicut vnū
 de mercenariis tuis. **S**ed ad istā humilis pēitētie vo
 cem ī occursum eius pater prosiliens. maiori quam
 amissa fuerat pietate suscepit. cūq; nō cōtētus mi
 nora descendē. vtroq; gradu sine dilatione trās
 curso. p̄stine filiorū restituit dignitati festinandū
 prouide etiā nobis ē. ut ab terciū filiorū gradu.
 qui oīa q̄ patris sūt sua eē credūt. p̄ idissolubile
 caritatis grām cōscendētes. celestis illius patris p
 maginē ac similitudinē recipere mereamur. et
 ad imitationē veri illius filij proclamare possim⁹.
Omnia que habet pater. mea sūt. **Q**uod etiā de
 nobis btūs apls profitetur dices. **O**mnia urā sūt.
 siue paulus. siue apollo. siue rephas. siue mūdus.
 siue vita. siue mors. siue p̄sentia siue futura. oīa

enī uestra sūt. Ad quā etiā similitudinē. saluatoris
precepta nos prouocāt. Estote iquit et uos pfecti. si
cut et pater ut̄ celestis pfectus est. In illis em̄ nō nū
quā solet intrūpi bonitatis affūs. cū aliquo l' tepore
l' leticia. l' oblectatione vigor aīmi relaxatus. ut aut
metū ad presens gehene. aut desideiū subtrahat
futurozū. Et ē quidē i illis gradus quōsdā pfectus.
imbuens nos. ut dū l' penazū metu l' p̄morū spe i
cipimus uia declinare. ad caritatis gradū transire
possimus. quia timor iquit nō ē i caritate. s̄ pfecta
caritas foris mittit timorē. qm̄ timor penā habet. qui
aut timet. nō ē pfectus i caritate. Nos ergo diligam⁹
deū. quia deus p̄or dilexit nos. Nō em̄ aliter ad illā
uerā pfectionē cōscēde potēimus. nisi quēadmodum
nullius alterius rei nisi nostre salutis grā p̄or ille nos
dilexit. ita eū nos quoq; nullius alterius rei nisi sui tāhū
amoris dilexerimus obtentu. Quā obrē studēdū nob'
ē. ut de hoc timore ad spē. de spe uerō ad caritatē dei l'
ipariū uirtutū amorē. p̄fō mētis ^{ardore} ascendamus. ut tras
migrātes i affm̄ boni ipsius. immobiliter quātū huane
possibile ē nature. quod bonū ē retētemus. **capitulū 6**

Multū nāq; differt iter eū qui metu gehene l' spe
retributionis future. uiciorū i se extinguit icēdia.
et eū qui diuine caritatis affectu. ipam maliciā et i
mūdinā phorresat. ac puritatis possidet bonū a
more tantū ac desideio castitatis. nec iā remu
nerationē future promissionis aspiciens. s̄ p̄nis
boni delectatus cōsuetia. agit oīa nō cōteplatiōe

penarū s̄ delectatione v̄tutū **H**ic nāq̄ status nec
 sub motis cūctorū hoīmū testimoniis abuti occasi
 one p̄tati. nec occultis cogitationū violari oblecta
 tionibus p̄t. dū affm̄ virtutis ipiūs medullitus
 retinēs. quicquid illi cōtrariū ē nō solū corde nō re
 cipit. verū etiā sumo detestat̄ horrore Aliud nāq̄
 ē presenti bono quēpiā delectatū. odio habere vi
 norū carnisue cōtagia. aliud future remuneratiois
 itutu illitas cōcupiscētiās refrenāe. aliudq̄ est
 presens metuere detrimētū. et aliud futurū for
 midare supplicū. postremo m̄lto melius ē p̄ter bo
 nū ipm̄. a bono nolle discedē. quā p̄ter metū mali.
 malis nō p̄bere cōsensum In illo enī volūtariū bonū
 est. iusto uēo uelut coactū. et tāquā noletū violenter
 extortū. l. metu supplicii. l. cupiditate p̄miorū. Nā
 qui timoris obtētū a viciorū abstinet blandimētis.
 adempto timoris obstaculo. cursū ad aliud quod
 diligit reuertetur. et ob id nec stabilitatē boni in
 giter obtinebit. s̄ ne ab impugnatione quidē aliquādo
 requiescat. quia nec firmam nec p̄petuā pacē casti
 monie possidebit **U**bi enī ē inquietudo bellozū. non
 possūt nō etiā uulnezū intueniē supplicia **N**ecessē
 est enī quēpiam ī cōfliktu positū. quāuis bellator
 sit ac fortiter dimicans. et letalia aduersarijs
 uulnera frequēter ifligat. nō nūquā tamē hostili mu
 arone p̄stringi **Q**ui vero supata impugnatione vi
 ciorū pacis iam securitate p̄fruitur. et trāsūt ī ipiūs
 virtutis affm̄. iugē statū boni illius. cuius iā tutus ē

ac munitionē

retentabit? quia dāpno ītīme castitatis nichil credit
esse dāpnosius. Nec em̄ carius aut prenosius quicquā
presenti iudicat puritate. cui pena grauis ē. l' v̄tutū
p̄miosa trāsgressio. l' ipiūs viciū iurūlēta cōtagio hūc
in quā nec reuerētia humane p̄sentie. quicquā adin
et honestatis. nec minuet solitudo. sed ubiq; secū
semp; trāferens arbitra nō solū actiū s; etiā cogi
tationū suarū cōsuetū. illi potissimū placē cōcedit.
quē nec īmūeriti nec falli nec subterfugē posse cog

Quem statū si quis de adiutorio | noscit *ca^m. 1^m*
Dei nō de studiū sui labore p̄sumēs. meruit pos
sidere. de cōditione serui i qua timor ē. et mercen
nariā spei cupiditate i qua nō tā bonitas largientis
quā p̄mū retribūōnis expetit. i adoptionē iāpiet
trāsire filiorū? ubi iā nō timor. nō cupiditas. s; illa
cāritas q̄ nūquā ^{cadit} iugiter p̄seuerat. De quo timore et cā
tate quosdā increpans Dominus. quid tui p̄sone cōue
niet ostēdit. Filius iquit honorat patrē? et seruus
dñm suū. Et si pater ego sum? ubi ē honor meus? Et
si Dominus ego sum? ubi ē timor meus? Necessē em̄
est eum dñm timē qui seruus ē. quia si scēs vo
lūtate dñm suū. nō fecit digna plagis uapulabit
multis. **P** hac itaq; cāritate quisq; ad imāgnē dei
similitudinēq; p̄uenit. bono iam p̄pter boni ipiūs
delectabitur uoluptate. ac simlē quodāmo possidēs
pacētie et lenitatis affm̄. Nullis demceps peccan
tum viciis irascetur. s; ueniā potius infirmitatibus
eorū cōdolens atq; cōpāciēs implozabit. seq; remi

nūscens tam diu similiū passionū stimulis īpugnātū.
 donec miseratione dñi saluaretur: nec suo exutum
 studio ab impugnatione carnali s; dei protectione
 saluatū. nō iracundiā s; misericordiā errātibus ītel
 liget impendendam: illū uersiculū ad dñm cū omni
 cordis trāquillitate decantans Tu dirupisti uicula
 mea: et tibi sacrificabo hostiā laudis Et quia nisi dñs
 adiuuit me: paulominus habitauēat ī inferno aīa
 mea Et ī hac mētis huilitate cōsistēs. potit etiam
 euāglicū illud p̄fectionis ex̄plere mandatū Diligite
 īmicos uestros: benefacite his qui uos oderūt: et ora
 te p̄ p̄sequētib; et calūpniantibus uos Et ita ad il
 lud p̄mū quod subiūgitur merebit̄ p̄ueniē. p̄ quod
 nō solū imaginē dei et similitudinē dei p̄feramus.
 uerū etiā filij nūcupemur: ut ^{suus} iquit filij patris uestri
 qui ī celis ē: qui solem suū oriri facit sup bonos et ma
 los. et pluit sup iustos et īiustos Et uē affm̄ beatus
 iohānes se asserutū eē cōgnoscens. ait Ut fiduciam
 habeamus ī die iudicij: quia sicut ille ē. et nos sumus
 ī hoc mūdo In quo enī īfima et fragilis humana na
 tura eē sicut ille ē potest. nisi ī bonos et malos. iustos
 et īiustos. ad imitationē dei placida semp̄ sui cordis ex
 tendit̄ caritate: et ut bonū p̄pter boni ipsius operetur af
 fectū. p̄ueniens ad illā uerā adoptionē filiorū dei.
 de qua idē btus ap̄lus ita pronūciat Omnis qui natus
 ē ex deo. p̄cātū nō facit. quia semē ipsius ē ī eo. et non
 potest peccare. qz ex deo natus ē. Et iterum
 Samus qm̄ omnis qui natus ^{natus} est ex deo non

peccat: sed generatio dei conseruat eum. et malignus
non tangit eum. Quod intelligendum est non de omni genere
peccatorum sed de capitalibus tantum criminibus dici:
a quibus se quisquis extrahere atque emundare nolu-
erit. Pro illo in alio loco predictus apud ne oritur quidem
debet pronunciat: qui scit iniquos fratrem suum peccare
peccatum non ad mortem petat. et dabit ei uitam peccati
non ad mortem. Est peccatum ad mortem: non pro illo dico
ut quis roget. Ceterum de illis que pronunciantur non
esse ad mortem. a quibus etiam hi qui fideliter christo de-
seruiunt quatenuslibet semetipsos inspectione custodiant.
immunes esse non possunt. ita dicit. Si dixerimus quoniam
peccatum non habemus. ipsi nos seducimus. et ueritas
in nobis non est. Et iterum. Si dixerimus quoniam non pecca-
uimus. mendacem faciemus. et uerbum eius non est in no-
bis. Impossibile namque est quolibet sanctorum non in istis mi-
nuitis. que per sermonem. per cogitationem. per ignoranciam.
per obliuionem. per necessitatem. per obreptionem. per somnum.
admittuntur in curam: que licet ab illo peccato quod ad
mortem esse dicitur aliena sint. culpa tamen ac repre-
hensione carere non possunt. **Capitulum octauum.**
Quoniam ergo quis hunc quem predictimus bonitatis af-
fectum ex imitatione dei fuerit assecutus. tunc uisceribus
dominice longanimitatis indutus. per persecutores
quoque suos orabit similiter dicens. Pater ignosce eis:
non enim sciunt quid faciunt. Ceterum eum deus iudicium est
anime nec dum. sed uiciorum fecibus eliquate. in
crimibus alienis. non affectu misericordie con-

Dolere. s. rigidam iudicantis tenere censuram Nam
 que ad modum perfectione cordis potest obtine is qui
 non habet illud quo apostolus plenitudine legis consummavit
 signavit. alterutrum inueniens onera uestra portate. et
 sic adimplebitis legem christi. Sed nec illa uirtute pos-
 sident caritatis. que non irascitur. non inflatur. non cogitat
 malum. que omnia suffert. omnia sustinet. Iustus autem
 miserebitur animas ^{peccatorum} peccatorum suorum. viscera autem
 impiorum sine misericordia sunt. Ideoque his de uiciis mo-
 nachum subiaccere certissimum est. que in alio idemmet
 atque ihuana seueritate contempnat. Rex enim ri-
 gidus incidit in mala. et qui obturat aures suas ne
 audiat infirmum. et ipse inuocabit et non erit qui ex-
 audiat eum. **Germanus capitulum nonum.**

Optenter quidem atque magnifice de perfecta dei ca-
 ritate disertum est. uerumtamen illud nos mouet.
 quod cum ea tanta laude protuleris. timorem dei. et spe-
 retributionis eterne impfactorum esse dixisti. cum utique
 multo aliud uideatur de eis propheta sensisse dicens.
 Timeate dominum omnes sancti eius. quoniam nichil deest time-
 tibus eius. Et iterum in obseruandis iustificationibus do-
 mini retributionis se contemplatione fatetur exercitatum.
 inclinam inueniens cor meum ad faciendas iustificationes
 tuas in eternum. propter retributionem. Et apostolus. fide inquit
 moyses grandis factus. negauit se esse filium filie
 pharaonis. magis eligens affligi cum populo dei. quam
 temporalis patrie habere iocunditatem. maiores diui-
 tias existimas thesauris egyptiorum imperium tristi. Aspi-

ciebat enim remuneratione. Quomodo ergo imperfecta
esse credenda sunt? cum et beatus dauid remunerationis
obtentu iustificationes domini se fecisse gloriatur:
et legislator premia futura prospiciens. ipseuisse
adoptione regie dignitatis. et afflictione durissima
thesauris egyptiorum pretulisse dicatur. Cheremon cx

Pro statu atque mensura vniuscuiusque metis. scriptura
diuina ad diuersos perfectionis gradus
arbitrii nostri prouocat libertate. Nec enim poterat
uniformis omnibus perfectionis corona poni. quia
nec omnibus una virtus. aut voluntas aut feruor est.
et ideo ipsarum quodammodo perfectionum diuersas origi-
nes diuersasque mensuras sermo diuinus instituit.
Quod ita esse euangelicarum quoque beatitudinum varietas
evidenter ostendit. licet enim beati dicantur quorum sunt
regna celorum. et beati qui possidebunt terram. et beati qui
consolationem recipiunt. et beati qui satietate potientur.
tamen multum credimus inter eorum habitationem reg-
ni celorum. et possessionem illius quecumque est terre. et inter
preceptionem consolationis. et plenitudinem saturitatem
que iusticie. multumque distare inter illos qui misericor-
diam consequentur. et illos qui gloriosissima visioe
dei perfrui merebuntur. Alia enim est gloria solis. et lu-
ne alia gloria. et alia gloria stellarum. Stella enim
a stella differt in gloria. ita et resurrectio mortuorum xl

Quoniam igitur iuxta hunc modum scriptura diuina
timetes dominum laudet et dicat. beati omnes
qui timeant dominum. et plenam per hoc ipsam beatitudinem

re promittat. iterum tamen dicit. timor non est in caritate. sed
 perfecta caritas foras mittit timorem. quoniam timor pena habet
Qui autem timet. non est perfectus in caritate. **E**t rursus cum seruire
 deo gloriosum sit et dicatur. seruite domino in timore. et
 magnum tibi est vocari seruum meum. et beatus seruus ille
 quem cum venerit dominus suus inuenit vigilante. et sic
 faciente. tamen ad apostolos dicit. **N**am non dicam uos seruos. quia
 seruus nescit quid faciat dominus eius. **V**os autem dicit
 amicos. quia quicunque audiui a patre meo. nota feci uo
 bis. **V**idetur ergo perfectionum gradus esse diuisos. et de
 excelsis ad excelsiora nos a domino prouocari. ita ut
 is qui in timore dei beatus et perfectus extiterit. ambulans
 sicut scriptum est de uirtute in uirtute et de perfectione ad aliam
 perfectionem. idem de timore ad spem. metis alacritate conscien
 dens. ad beatorem de nouo statum qui est caritas inuenitur.
 ut qui fuerit fidelis seruus ac prudens. ad amicitie soda
 litate. et ad optionem transeat filiorum. **S**ecundum hunc sensum
 nostra quoque est intelligenda sententia. non quo contempla
 tionem perpetue illius pene. id est beatissime retributionis que
 re promittitur sanctis. nullius pronuncemus esse momenti.
 sed quia cum sint utiles. et sectatores suos ad uicinia beati
 tudinis introducant. caritas rursus in qua plenior fiducia
 perpetuum iam gaudium est. assumens eos de timore seruili.
 et mercenaria spe. ad dilectionem dei et adoptionem
 transferat filiorum. et quodammodo perfectiores faciat de p
 fectis. **M**ulte enim ait saluator mansiones sunt apud
 patrem meum. **E**t licet omnia astra uideantur esse in celo.
 inter claritatem tamen solis. et lumen atque luciferi. ceterarum

q̄ stellarū. m̄lta distancia ē. Et idcirco b̄t̄s apl̄s nō solum
timori ac sp̄ci. sed etiā cūctis carismatibus que magna
atq̄ mirifica habētur eā p̄ferēs. supra modū excellētiore
om̄ibus viā caritatis ostendit. Nam cū vellet expleto
omni catalago sp̄italiū carismatū. v̄tutū eius men
bra describere. ita p̄fatus ē. Et adhuc sup̄ modū excellē
tiore viā uobis demonstro. Si quis hominū loquat et
angelorū. et si habueo prophetiam. et nouerim misteia
omnia. et om̄e sciētia. et si habueo om̄e fidē ita ut
mōtes trāsserā. et si distribuero ī cibos pauperū om̄s
facultates meas. et tradidero corpus meū ut ardeam.
caritatē aut̄ nō habueo nichil michi prodest. Videtis q̄
nichil p̄ciosius. nichil p̄fectius. nichil sublimius. et ut ita
dixerim nil caritate p̄mius iueneri. Siue em̄ prophete
euacūbūtur. siue lingue cessabūt. siue sciētia distruetur.
caritas aut̄ nūquā exadet. sine qua nō solū illa p̄tel
lentissima carismatū genera sed etiā martiri ipsius
gloria uacuat. Quisquis fuerit igitur ī huius caritatis
p̄fectione fundatus. necesse ē ut ad illū sublimiore cari
tatis timore gradu excellētiore cōscēdat. quē nō pe
nariū terror. nec cupido p̄miorū. s̄ amoris generat
magnitudo. quo uel filius idulgētissimū patrē ul̄
fratrem frater. ul̄ amicum amicus. ul̄ cōiugē cōiunx.
solliato reueretur affectu. dū eius^{no} uerbera neque
cōiuncta. sed uel tenuē amoris formidat offensam.
atq̄ ī oib̄us nō solum actibus uerū etiā cōtōm̄ta sp̄
pietate distēditur. ne erga se quātulū cuiq̄ feruor
dilectionis illius itepescat. Cui⁹ timoris magnifi

verbis

cecia vnus pphetarū elegant' expressit: diuicie in
 quies salutis sapiēcia et sciēcia: timor domi ipse
 thesaurus eius Non potuit timoris istius digni
 tate ac meritū magis euidenter exprimere. quā
 ut diuicias salutis nostre. q̄ i vera sapiēcia dei sci
 enciaq̄ cōsistūt diceret nisi a timore domi nō pos
 se seruari Ad hūc igitur metū nō peccatores. s̄
 sancti pphetas iuitant' eloquijs: dicite psalmig
 pho **T**imete dommū om̄s sancti eius: quia nichil
 de ē timētibus eū **Q**ui em̄ hoc timore dommū metuit:
 pfectioni eius certū ē nichil de eē **N**ā de illo timore
 penali euidenter iohēs apls dicit **Q**ui timet nō ē
 pfectus i caritate: quia timor penā habet, **N**il a em̄
 distancia ē iter istū timorē cui nichil de est **Q**ui
 sapiēcie sciēcieq̄ thesaurus ē et illū impfectū qui
 pncipiū sapiencie nūcupatur: quiq̄ penā i se cōtinēs
 de pfectorū cordibus supuēmetē plenitudine cari
 tatis extruditur **T**imor em̄ nō ē i caritate: sed p
 fecta caritas foras mittit timorē **E**t reuera si p̄
 cipū sapiēcie i timore cōsistit. q̄ erit eius nisi i xp̄i
 caritate pfectio: **Q**ue illū i sese pfecte dilectio
 nis cōtinēs metū. nō iam pncipiū s̄ thesaurus sapi
 encie et sciēcie nūcupat' **E**t idāto duplex timoris
 est gradus: vnus i sapiēciū. idē eorū qui adhuc
 sub iugo et terrore seruili sūt: de quo dicit' et
 seruus domnū suū timebit. et i ciuā. iam nō di
 cam uos seruos. quia seruus nescit quid faciat do
 minus eius: et idem seruus iquit nō manet i do

mo ieternū filius manet ieternū Instruit em̄ nos ut
ab illo penali metu ad caritatis plenissimā liberta-
tem. et amitorū filiorūq; dei fiducia trāsseamus De-
niq; beatus ap̄ls qui seruilē illū timoris gradū cū ca-
ritatis domice vtute trāscederat. inferiora despiciens.
maioribus se ditatū domus a dnōo profitet̄. Nō em̄ i-
quit dedit nob̄ deus sp̄m timoris. s; vtutis et dilectio-
nis et sobrietatis. eos etiā qui perfecta celestis illius
patris dilectione flagrabāt. quosq; ex seruis filios adop-
tio diuina dīa fecerat. hoc adhortauit eloquio. Nō em̄
accepistis sp̄m seruitutis iterū timore. sed accepistis
sp̄m adoptionis filiorū dei. i quo clamamus abba
pater. De hoc etiā metu cū illā septiformē sp̄c̄ sancti
grām. p̄phā describeret. quē i hominē dominico se-
cūdum incarnationis dispēsationē descēdisse nō du-
bium est dixisset. quia requiescet sup̄ eū sp̄c̄ dom̄i.
sp̄c̄ sapiēcie. et itellectus. sp̄s cōsiliū et fortitudis.
sp̄s sciēcie et pietatis. nouissime v̄o quiddā p̄ci-
piū itulit dicens. Et replebit eū sp̄s timoris dñi.
In quo primitus illud ē diligentiū itūendū quod
nō dicit. et requiescet sup̄ eū sp̄c̄ timoris domini.
sicut de illis prioribus dixerat. sed replebit iquit
eū sp̄c̄ timoris dom̄i. Tanta em̄ ē vbertatis eius
magnitudo. ut quē semel sua vtute possederit.
nō partē. sed totū eius occupet mētē. Nec imme-
rito. Illi etenim q̄ nūquā exadit coherēs caritati.
nō solū replet. sed etiā p̄petua et iseparabili eū
quē cepit possidet iugitate. nullius leticie tēpora

lis uel uoluptatū oblectationibus imminūtū? quod
 nō nūquā illi qui foras mitti timori eueniē cōsueuit
 Hic est igitur pfectionis timor. quo hō ille dominicus
 nō solū redimere humanū genus. sed etiā p̄bere ve
 nerat pfectionis exempla atq̄ formā v̄tutū reple
 tus fuisse narrat. Illū em̄ seruile sup̄biaorū timo
 re verus dei filius qui p̄cām nō fecit nec dolus in
 uētus ē i ore eius habē nō potuit. **Germanus c. vii**

Quoniam de perfectione caritatis sermo digestus
 est. volum⁹ etiā de castitatis fine aliqua libe
 rius. Non em̄ ambigimus illud p̄celsū fastigiū ca
 ritatis p̄ quā sicut huc vsque disertū ē ad yma
 gine dei similitudinemq̄ cōscēditur. sine castitatis
 p̄fectione subsistere omnino nō posse. sed utrum
 ita eius possit p̄petuitas obtineri ut nūquā libi
 dinis titillatio integritatē nostri cordis infestet.
 et ita valeamus ab hac infestatione carnali i car
 ne degetes peregrinari ut nūquā icētiorū estu
 bus aduramur volum⁹ edoceri. **Cheremon c. xii**

Sonante quidē beatitudinis ac singularis est
 meriti. ita istū p̄ quē domino coheremus affec
 tū vel discē iugiter. uel docē. ut meditatio eius se
 cū dū psalmigraphy sententiā om̄s vite nostre dies
 noctesq̄ cōsumat. et mētē nostrā insatiabiliter e
 suriētē. siacētēq̄ iusticiā. celestis hui⁹ abi p̄petua
 rumnacione sustētet. Sed cōsulendū ē iūiūto cor ^{etia}
 poris nostri sc̄dm̄ benignissimā saluatoris nostri p̄
 iudēciam. ne deficiat iūua. Spūs em̄ promptus ē.

caro autē infirma **Q**ue etiā mūt uel exigui abī p
ceptione curāda ē? ut post refectionē eius etiā
ad ea que desideratis diligētius idagāda mētis
quoq; addatur itēcio

Uerba abbatis thieremo
nis de castitate **ca p̄mū**
De corpore peccati et mēbris
eius **c 2^m** De mortificatiōe
formtationis et imūdiac
Quod ad opandā castimome
punitatē nō sufficiat humanā ge
laboris itēcio **c 3^m** De utilitate
impugnacionis q̄ nobis de itē
tuorū estibus generit **c qui**
Quod paciēcia ardorē form
tationis extinguat **ca 4^m**
De differētiis et q̄dibus casti
tatis **c 5^m** Quod de natura casti
tatis et affectu eius ierpti trac
tare nō possint **c 6^m** Interroga
tio an corporis motū etiā dor
miētes possim⁹ euadē **c 7^m**
Responsio quod p̄sonmū aac
dēs carnis commotio nō offi
ciat castitati **c undecimū**

Recollat abbas thieremo de corpore peccati **ca 1^m**
Refectione transacta q̄ doctrine abū deside

Quod multū sit
iter cōtinētiā et cas
titate **xii** De mi
rabilibus q̄ pecc
liaciter ī suis scīs
dūs opeāt **xiii** Qd
soli q̄ expiamt agnos
cere possit dulcedi
nē castitatis **xv** Int
rogatio de cōtinētiā
qualitate ipis mōi
quo castitas p̄fici pos
sit **xvi** Responsio
it̄ra quod tempus
possibilitas castita
tis ~~castitatis~~ possit
agnosā **capit xvi**
De fine ac remedio
castitatis

tantibus nobis onerosa magis visa est quam iocunda. cum illico nos promissi sermonis debitum senserit expectare sensisset. grata inquit est michi. non solum attenta ad discedum vestre mentis intentio. sed etiam disciplina propositae questionis. **R**acionabilis enim reuera interrogacionis a uobis ordo seruatus est. **N**ecessesse est enim. ut tam excelsae plenitudinis caritatis. immensa illa perfecte atque perpetue castimonie premia consequatur. pariter sit gaudium in tanta parilitate palmarum. **T**anta enim sibi societate federant. ut una absque altera nequeat possideri. hoc igitur propositio uia complexa est. utrum igitur illi concupiscentie cuius hec caro uelut insitum sentit ardeat. ad plenum possit extingui. **d**isputacione **f**unh simili paderemus. **D**e quo primum. quid beatus apostolus senserit. diligenter ausi inquiramus. **M**ortificate inquit membra uestra que sunt super terram. **capitulum secundum**

Prius ergo quam cetera perscrutemur que ista sunt membra que mortificari precepit. indagemus. **N**eque enim beatus apostolus ad abscisionem manuum. a pedum. a genitalium. inimiti nos preceptione compellit. sed corpus peccati quod utique constat ex membris. quatenus destrui zelo perfecte desiderat sanctitatis. **D**e quo corpore et alibi. ut destruat inquit corpus peccati. **E**t que sit eius destructio consequenter exponit. **U**t iam inquit non seruamus peccato. **A** quo etiam se liberari cum euulatu postulat dicit. **I**nfelix ego homo. quis me liberabit de corpore mortis huius. **H**oc itaque peccati corpus multis uicibus omnium membris probatur extant. et ad eius attinet portione. quicquid factum dictum cogitacione peccati fuerit.

Cuius membra rectissime sup trā eē dicūt? Nō em̄ pos
sūt hi qui eorū vtūt? ministerio veridice profitei?
nrā at̄ cōuersatō ī celis ē. Huius igit? corporis ī hoc
loco apls membra describēs. mortificate īquit mē
bra vestra q̄ sūt sup trā. fornicatōne. imūdiaā. li
bidinē. cōcupiscētia malā. et auariciā. q̄ ē simula
ctiorū cultus ac seruitus. **P**rimo itaq; loco forni
catōz credidit īferēdā. q̄ carnali commixtione pec
fiat? **S**cdm etiā mēbrū imūdiaā nūcupauit? que
nō nūqm̄ absq; vllō mulieris attactu l' dormietib9
l' vigilātibus p̄iuria īcūspete mētis obrepit. Et
ideo notat? ac prohibet? ī lege q̄ imūdos quosq;
nō solū sacrarū carnū participatiōe p̄uauit. verū
etiā ne cōtactu suo sacra polluerēt. a castiorū iussit
cōgregatiōe secerm̄ dices. **N**ā q̄cūq; comedēt de
carnibus sacrificij salutais. quod ē domū. ī qua est
imūdiaa p̄ibit corā domo? et quicquid tetigerit ^{imud9}
imūdu ēit. **I**n deuteronomo quoq; **S**i fucit mē uos
homo qui noctūo pollutus ē somno egrediet? ext
castra. et nō reuertet? p̄us qm̄ lauet? ad uesperam
aqua. et post solis occasum regrediet? ī castra. **D**e
inde terciū p̄cū mēbrū libidinē ponit? q̄ ī recessib9
aiē coalescēs accēde īppiam etiā sine passioē cor
poris p̄t. libidinē em̄ ab eo quod libeat dictā eē
nō dubiū ē. **P**ost hec de maioribus peccatis ad mino
nora descendens. quartū ītulit mēbrū. cōcupiscē
tiam malam. q̄ nō solum ad p̄dictā corporalis im
pudiciē passionē. verū etiā ad om̄s noxias cupidi
tates generaliter refertū p̄t. q̄ corrupte tāmodo
firm

volūtatis ē egritudo De qua dñs ī eua^o Qui vi-
dit mulierem ad cōcupiscēdū eā. iā mechatus ē
eam ī corde suo **capitulū tertium**

Multo em̄ magis ē etiā tūc mētis lubricæ de-
sideriū cōtinē. cū ei illecebro si aspectus offer-
tur occasio Quibus manifestissime comprobatur
ad p̄fectionē puritatis. castimoniā cōtinētie corpo-
ralis solam nō posse sufficē. nisi ei etiā mētis ad-
datur itēgritas Post que oīa nouissimū corpōis
illius mēbrū ponit Et auaricia īquit. procul du-
bio ostendens. nō solū appetitu rerū alienarū ai-
mū cōtinēdū. verū etiā p̄pria magnanimiter con-
tēpnēda Hoc etiā et ī actibus ap̄lorū fecisse legit^r
m̄ltitudo credētū. de qua dī. Multitudinis autē cre-
dentiū erat cor vnū et aiā vna. nec quisq̄m eorū
que possidebat aliquid suū eē dicebat. sed erāt
illis oīa cōmuna Quotquot em̄ possessores agro-
rū aut domorū erāt. vēdētes afferebāt p̄cia eo-
rū que vendebāt. et ponebāt an̄ pedes ap̄lorū.
diuidebat^r autē singlis prout cuiq̄ opus erat
Et ne ad paucos p̄tinē vidēt^r ista p̄fectio. aua-
riā simulachrorū seruitutē eē testatus ē Nec īmei-
to Quisquis em̄ nō cōmunicat necessitatibus ege-
norū et pecunie sue quā īfidelī tenacitate cōseruat
xp̄i p̄cepta postponit. ydolatrie imē īcurrit. amo-
rem scilicet materie mundialis diuine p̄ferēs caita-
ti **S**i ergo multos ita pro xp̄o suas videmus ab-
iecisse substantias ut nō solū pecuniarū possessio-
nē. verū etiā desideriū de cordibus eorū īpetuū

am probemus absasurū cōsequēs ē. ut eodē mō etiā
fornicationis ardorē extingui posse credamus
Neq̄ em̄ rem impossibilem ap̄lus cū possibili cōiunx
isset. sed utraq̄ sc̄ens eē possibilis pari mō morti
ficanda deareuit. Et ī tantū bt̄is ap̄ls fornicator
siue immūdiā de nostris mēbris extirpāi pos
se cōfidit. ut nō solū mortificāe ea sed ne noīari
quidē ī nobis debē p̄nūciat. fornicatō īquiens
et īmūdiā om̄is aut auaricia. nec noīet ī uobis.
a turpitudine a stultiloquiū. a sc̄irilitas q̄ ad rē
nō p̄tinet. Que etiā pari mō p̄nūciā eē. et eq̄h
nos a regno dei exclusionē depellē docet dices
Illud at̄ sc̄itote. qm̄ om̄is fornicator. aut īmūdius a
auarus. quod ē ydolorū seruitus. nō habet heredi
tatē ī regno xp̄i et dei. Et iterū Nolite errāe. neq̄
fornicarij. neq̄ idolis seruiētes. neq̄ adulteri. neq̄
molles. neq̄ masculorū cōcubitores. neq̄ fures. neq̄
auari neq̄ ebriosi. neq̄ maledici. neq̄ rapaces reg
nū dei possidebūt. Dubiū p̄mde eē nō debet for
nicationis et īmūdiā de mēbris nostris aboleri
posse cōtagiū. quādo quidē nō aliter ea quā auar
iciā. stultiloquiū. sc̄irilitatē. ebrietatē. ac furta.
quorū facilis amputacō ē. mādaueit absadēda **cxiii**

Oertos tamē eē nos cōuenit. quod licet omnē
cōtinēae districtiōne. famē salicet ac sitim.
vigiliis quoq̄ et op̄is iugitatē. atq̄ īcessabile subea
mus studiū lectionis. p̄petuā tamē castimome purita
tem. horū laborū meīto cōtigē neq̄ amus. nisi ī his
iugiter desudātes. exp̄icēae doceamur magisterio.

incorruptionē eius diuine gratie largitate cōcedi
Ob hoc sane solūmō se vnusquisq̄ ifatigabiliter i
 his exercitijs pdurare debē cognoscat. vt p̄ illoꝝ
 afflictionē miām dei cōsecutus. de impugnationē
 carnis ac dominacōē p̄potētum vicōꝝ diuino
 mereatur munē liberai. nō quo adepturū se p̄ illa
 cōfidat istā quā cupit inuolatā corpōis castitatē
Tanto at̄ erga acquisitionē castimonie desiderio
 atq̄ amōē iflāmēm. quāto quis pecuniarū cupidif
 simus appetitor. l' qui sumā bonoꝝ ambitione dis
 tēdit. ul' qui itolerabili pulchre mulieris amōē rap
 tus. desideriu suū impaciētissimo ardore optat ex
 pleri. et ita fiet ut dū pro itegritatis p̄petuitate ifaci
 abili cupiditate succēd. it̄ desiderabilis despiciatur
 tibus. necessarius horreat. potus. somnus demq̄
 ip̄e nature debitus respuat. ul' certe ut deceptor
 frāduletissimus puritatis. et emulus atq̄ cōtrius
 castitati. attonita atq̄ suspecta mēte capiat. et ita
 vnusquisq̄ quottidie itegritatis sue matutinus ex
 plorator effectus. de collata sibi purificationē cōgau
 deat. camq̄ se nō suo studio nec vigilācia sed protec
 tione domi sēnaat cōsecutū. ac tamdiu illius p̄se
 uerāciā suo corpori itelligat cohesurā. quādiu
 eā dominus sua fuerit miseratione. largitus **Q**
 enī hac stabiliter obtinet fidē. nequaquā supbū
 sapiens. de sua v̄tute cōfidet. nec seductus lōgis
 obsceni liquoris iducijs. blandissima securitate sol
 uet. faēs impurissime colluuiōis aspgine se pro
 tinus maculandū. si uel paululum quid ab eo pro

lectio diuina discessit: ac proinde perpetuitate
eius cum omni contritione et humilitate cordis indefes-
sis est orationibus excubandum **capitulum quintum**

Vultis autem capere super huius rei quam dicimus verita-
te eundem argumentum. pro quod et hec que dicta sunt
approbetis: et istam corporis pugnam que inimica nobis
putatur ac noxia. utiliter inserat membris nostris doce
animi? Considerate queso illos qui corpore spado-
nes sunt que propter causa in virtutibus appetendis desi-
des reddat ac tepidos: nonne quia corrupte de casti-
tatis credunt se periculum non habere? Quod tamen nemo
ita proposuisse me credat. ut neminem eorum penitus inue-
niri posse confirmem. perfecta abrenunciatione flagrantem:
sed quia naturam quodammodo suam vitat. si qui forte cor-
adpositam perfectionis palmam summa animi distinc-
tione contendunt Cuius ardor ac desiderium cum que
semel accendit. famem. sitim. vigilias. nuditatem. cum
tosis labores corporis. non solum patitur. verum etiam li-
benter sustinere compellit Vir enim in doloribus labo-
rat sibi: et vix facit proditioni sue Et iterum anime autem
egredi etiam amara dulcia videtur Alias namque non po-
terunt desideria presentium verum vel repem uel auelli:
nisi propter affectibus noxiis quos cupimus am-
putari. alii salutare fuerit ircommissi Nullatenus
valet viuacitas mentis absque alicuius desiderium uel
timoris gaudij tuncque affectione subsistere: nisi
hec eadem in bona parte fuerint immutata Et id-
circo si casuales concupiscentias de cordibus nostris
desideramus extrudere. spirituales in carum locis pla-

temus protinus volūtales: ut his animus n̄ semp
 īnyrus. et habeat quibus iugit̄ immoret̄. et illecebras
 presentū ac temporalū respuat gaudiorū. Cumq̄
 ī hūc statū mēs nostra quotidianis exercitiis erudi
 ta profecerit. tūc v̄siculi illius affectū experientia do
 cete concipiet quē om̄s quidē solita psallēdi modula
 cōne cōtinuis v̄tutē v̄eo eius nō nisi pauci exptiq̄ pa
 piūt. prouidebam dnm̄ ī cōspectu meo sp̄. qm̄ adextris
 ē michi ne commoueat. Ille em̄ solq̄ vim atq̄ itellec
 tū huius carminis efficit̄ assequit̄. qui p̄uenēs ad is
 tam de qua loquimur corporis atq̄ anime puritatem.
 itelligit se cūctis momētis ne rursūm ad eadē deuoluat̄
 a dno cōseruāi. dexterasq̄ suas. id ē opacōnes sanctas.
 ab eodē iugiter commūni. Dominus em̄ factis suis nō
 a sinistris quia nichil habet sinistrū vir factus. sed a
 dext̄ dext̄ris semp̄ assistit. a p̄coribus v̄o et impiis nō
 videtur. quia nō habet illas dexteras quibus dñs
 cōsuevit assistē. nec possūt dicere cū p̄phā. Dauli mei
 sp̄ ad dnm̄. qm̄ ip̄e euellet de laqueo pedes meos.
 quod nullus poteit ueridice profitei. nisi qui v̄niuersa
 que ī hoc mūdo sūt a noxia. a supflua. a c̄te īferiora
 summis v̄tutibus idicās. om̄ne itutū suū. om̄e studiū.
 om̄ne curā erga cultū sui cordis. et castimome defic
 erit puritatē. atq̄ ita mēs istis exercitiis elimata et
 profectibus expolita. ad perfectā corporis atque a
 nime perueniet sanctitatem **capitulū sextum**

Quantū em̄ quis īlem̄tate ac paciēcia cordis.
 tantū ī corpōis puritate proficiet. quautoq̄
 longius iacūdie p̄puleit passionē. tanto castitatem

tenacius optinebit. Nō em̄ estus corporis declina-
bit. nisi qui aīmi motus aī cōpresserit. **Quod** aptis-
sime saluatoris nostri ore laudata bñtudo decla-
rat. **Beati** mites. qm̄ ipi possidebūt trā. Nō ergo a-
liter nrām possidebimus trā. id ē nō alias diuini
nostre rebellis huius corporis nr̄i trā subdet. nisi
mens nostra prius fuerit paciēcie lenitate obsessa.
nec poterit aduersus carnē suā ī surgētia libidinis
bella cōprimere. nisi prius armis māsfuetudin̄ ī-
struat. **Mansueti** at possidebūt trā. et īhabitabūt
īsdm̄ sc̄i sup̄ eam. **Hac** īquā trā quē admodū opti-
nē possimus. idē pph̄a īcōsequētibus psalmi ipius
docet. **Expecta** dnm̄. et custodi viā eius. et exalta-
bit te. ut hereditate capias trā. **Constat** igit̄ ad pos-
sionē trē istius firmiter obtinēdā. neminē posse cō-
scēdē. nisi illos tātū qui p̄ immobile paciēcie lenita-
te vias dom̄i duras ac p̄cepta seruātes. de ceno-
carnaliū passionū extrahēte eodē. fuerit exaltati.
Mansueti at possidebūt trā. et nō solū possidebūt.
sed etiā delectabūt ī multitudine pacis. qua nemo
ī au⁹ carne adhuc bella cōcupiscēcie suscitāt. pace
stabiliter p̄fruet. **Necessē** ē em̄ īfestari eum durissimis
demonū p̄telis. et ignitis luxurie iaculis sauciātū
atque sue possessione deuolui. donec dominus au-
ferat bella vsque ad finē trē. eiusq; arcū cōterat
et cōfringat arma et scuta comburat igni. illo
salicet quē dñs venit mitte sup̄ trā. arcus etiā
et arma cōfringat. quibus aduersus eū nequi-
ae sp̄itales diebus ac noctibus dimicātes ignitis

configebat cor eius iaculis passionū? et ita cū
 eum dominus cōterēs bella ab oībus icētūoz
 estibus liberauerit. ad illū puritatis pueiet
 statū? ut deposita cōfusione qua semetipm
 idē carnē suā dū impugnaret? horrebat. in
 piat ea uelut purissimo tabernaculo delectai
 Nō em̄ accedēt ad eū mala. et flagellū nō app
 pmquabit tabernaculo eius? ad illud salicet pro
 pheticū paciēcie virtute puenēs ut mansuetu
 dm̄is meito nō mō suā hereditet trā? uerū etiā
 delectet? ī multitudine pacis Vbi at sup est solli
 citudo certaminis? pacis eē nō potest multitudo
 Nō em̄ aut delectabūt? ī pace? sed ī multitudine
 pacis. Per quod euidenter ostēdit? ita efficacissi
 mā medicinā cordis eē paciēciā scdm̄ illud
 salomonis. mansuetus vir cordis ē medicus?
 ut nō solū ire et tristitiae. acacie. cenodoxie. su
 p̄bie? uerū etiā libidinis omniūq; parit? extupet
 fomtē vicioz In longāmitate em̄ ut salomō p̄speu ait
 tas regibus Nam qui sp̄ atq; trāquillus ē. nec iacū
 die pturbacōne succēdit? nec acacie atq; tristitiae an
 goze cōsumit? nec cenodoxie vanitate distēdit? nec
 sup̄bie tumore sustollit? Pax em̄ m̄lta diligētibus
 nomē dom̄i? et nō ē illis scandalū Et ideo nō ī mei
 to promūciat? melior paciēs forti? et qui cōtinet
 irā capiēte urbem Hanc igit? pacē donec firmam
 atq; p̄petuā obtinē meream? m̄ltis nātē ē nos impūg
 nacōibus atceptari? frequēter nobis ē uerū iaculo
 iste cū gemitu lacrimisq; repetēdus Misericordia facta

sum. et curuatus sum usque quaque: tota die contristatus
ingrediebar: quoniam lumbi mei impleti sunt illusionibus.
et non est sanitas in carne mea a facie ire tue: non est
pax ossibus meis a facie insipientie mee. Tunc enim
competet haec et in ueritate deflebitur. quando post
longam puritatem corporis nostri. sperantes iam carnalia
nos omnimodis euasisse contagia. stimulos carnis ob
elationem cordis aduersum nos rursum sentimus in
surgere: uel certe per fallaciam somniorum impuritas nos
pristine colluuium aspexit. Cum enim ceperit quis di
uturna cordis et corporis puritate gaudere: nate
est ut dum se credit ulterius iam non posse ab illa sine
ritate deuolui. intrasemetipsum quodammodo gloriatur. et
dicat Ego dixi in mea abundantia: non mouebor in
eternum. Sed cum utiliter a domino subrelictus illum purita
tis statum in quo sibi metum confidebat senserit perturbatum.
seque in illo spirituali uideat titubare successu: reuer
rat protinus ad illius integritatis auctorem: et
agnoscens infirmitatem suam confiteatur et dicat Domine
non in mea sed in tua uoluntate persististi decore meo uir
tute: auertisti faciem tuam a me. et factus sum contumeliosus
Illud quoque beati iob Si lotus fuero quasi aqua
niuis et fulserint uelut mundissime manus
mee. tamen sordibus intingues me: et ab hominibus
nabunt me uestimenta mea. Quod tamen is qui
suo uicio se in sordibus intinguit. non potest nisi dicere
suo creatori. Donec ergo ad perfectum puri
tatis ueniat statum. nate est eum in equalita
tibus istis frequenter erudi: quo ad usque

dei gratia confirmatus in illa qua appetit puritate efficitur dicitur merere. Expectans expectavi dominum et respexit me. et exaudiuit deprecationem meam et eduxit me de lacu miserie. et de luto fecit me et statuit super petram pedes meos. et dixerit gressus

Multi sunt enim castitatis gradus. | meos **ca**
 quibus ad illam inuolabilem conscendit puritate. Quod licet nec prospice nec enunciate ut dignum est virtus nostra sufficiat. tamen quia series narrationis exposat. secundum medietatem experientie nostre ut cumque proficere temptabimus. reseruantes perfectiora perfectis. nec preiudicantes his qui feruenciore studio puriore castitatem possident. quanto maioris industrie sunt. tanto etiam prospicie vigore precellunt. Primum de sex gradibus licet a se inuice sublimitate distantibus. fastigia castitatis preclsa distinguam. ita ut quedam media que tamen multa se pretermittant. quorum subtilitas ita humanos subfugit sensus. ut eam nec mens inspicere nec loqui lingua preualeat. quibus sensu castitatis ipsius perfectio quotidiana profectibus adolescit. Secundum similitudinem namque corporum terrenorum. que singulis diebus insensibiliter sui capiunt incrementa. et ita dum nesciunt ad perfectum habitum prouehunt. anime quoque robur. ac maturitas castitatis acquirit. Primus itaque pudicie gradus est. ut ne vigilans impugnatione carnali monachus elidat. secundus. ne mens illius. voluntariis cogitationibus immoretur. tertius ne femineo ut tenuiter ad

cōcupiscētiā moueat^r aspectu^r quartus. ne
vigilās ul' simpliciē carnis pferat motum.
Quintus. ne cū memoiam generaciōis hu-
mane l' tractatus racō l' necessitas lectionis
īgessit. subtilissimus mētē uolūtariē actio-
nis pstringat assensus. sed uelut opus
quoddā simplex. ac ministeriū humano
generi necessariē attributū. trāquillo ac puro
cordis cōtēpletur intuitu. nichilq; amplius
de eius recordaciōe cōcipiat. quāsi opa-
ciōne latetum l' cui⁹libet alterius officine.
mētē pertractet. **S**extus castimone gra-
dus est. ne illecebrosis fantasmatibus fe-
minarū ul' dormiēs illudat. licet em̄ hāc
ludificaciōne p̄cō eē obnoxiam nō creda-
mus. cōcupiscētiē tamē ad huc medullitā
latitātis indicium est. **Q**uā tamē illusionem
diuersis modis cōstat accidere. Nam scdm̄
illū usum quē vigilās exerce^{re} l' cogitare cō-
sue^{re}at. etiā dormiēs vnusquisq; tēptatur.
Alter em̄ fallūt^r hi qui carnalem copulam
norūt. aliter qui femine sūt commixtiōis
exptes. **H**i em̄ sicut simplicioribus ac purio-
ribus sōmīs īquietari solet. ita etiā fa-
ciliori diligētia. ac minori possūt labore
purgari. **I**lli autē sordidioribus magisq;
exp̄ssis fantasmatibus illudūt. donec
paulatim scdm̄ mēsura castitatis ad
quā vnusquisq; cōtēdit. ī odiū illius rei

quā uolūtariā antea seniebat mēs. etiā somno so-
 pita uertat? illudq; ei quod fortibus uiris pro sumo
 laborz supēdio reprotmitti p̄ pphetā cōcedat? a dño?
 Et arcū et gladiū cōterā de trā urā? et dormire
 uos faciā fiduāliter. Et ita demū quis ad illam
 bā sereni. paucozq; similiū viroz p̄ueiet puritate.
 Quā idāto a predictis sex gradibus castimonie. se-
 questraui. quia nō solū possideri. sed etiā credi
 nō nisi aratissimis potest? et quia id quod illi speci-
 aliter diuini muneris largitate collatū ē. p̄poni ad
 generalis p̄cepti nō potest formā? scilicet ut eo us-
 q; mēs nostra castitatis ipsius puritate formet? ut
 etiā ipō motu naturali carnis mortuo. illū obscenū
 liquore oīno nō p̄ferat. **O**pimonē sane quorūdam
 quā sup̄ hac carnis colluuiōne definiūt. silere nō
 debeo? qui dicūt. nō idāto eā dormiētibus euenie.
 eo quod eā pro ducat fallacia somniox? sed potius
 quia redundancia humoris. aliquas iēgrotanti
 corde fingat illecebras. **D**emq; auūt quod illo tpe
 quo nō iquietat illa cōcrecō. quē admodū fluxus ei9.
 ita etiam illusio conquiescat. **capitulū octauū**
Sed hec suscipē ul' probare. utrū possibilis an
 impossibilis sint certo examine definie potit
 nemo. nisi p̄ exp̄ienciā longā et puritate cordis
 ad cōfina carnis ac spūs uerbo domi dirigēte
 p̄uenit. **D**e quo b̄tus apls. uiuus ē iquit sermo
 dei et efficit. et penetrabilior oī gladio. anapi-
 ti. et p̄tingēs usq; ad diuisionē aīe ac spūs? com-
 pagum quoq; ac medullarū. et discretor cogi

tacionū cordis Et ita inter illorū discretor quod
 dāno terminos collatus. quid humane cōditiā
 om̄i necessariū sit atq; inevitabiliter attribuatur.
 quidue cōsuetudine vicōsa et icuria iuētutis
 iuētū. uelut inspector et arbit̄ trutinatioe dis
 cernit. ac sup̄ eoz effectu atq; natuā nō falsis
 vulgi opinioibus abducat. nec p̄ iudicatis
 iēptorū diffinicoibus acquiescat. sed puitatis
 modū ita expiēnae sue libra et iusta exami
 natione p̄pendēs. nequaquā illoz detipiet erro
 re. qui negligēcie sue vicō crebrioribus quā natura
 compellit egestionibus sordidati. de natuē cōditiōne
 causat. Cumq; eos cōstet iferre potius vim nature.
 et extorque ab ea pollucōne quā ipā nō igeit. itēpetā
 ciam suā ad necessitatē carnis. immo ad eius refe
 rūt creatorē. p̄prias culpas ad nature ifamiā trāf
 ferētes De quibus iproubius elegant̄ exprimitur.
 Insipiēcia vni corrūpit vias suas. deū at̄ causatur
 de corde suo Postremo si quis huic assertioni nostre
 fidē derogare volueit. queso ut ante p̄iudicata nobis.
 cū opinione disceptet. quā discipline huius suscipiat i
 stituta Cumq; hec p̄ pauca mēsibus illa qua traditur
 moderacōne seruaueit. profecto hec q̄ dicimus vob̄ po
 terit probare iudicō Ceterum frustra de cuiuslibet ar
 tis ac discipline sine cōtēdit. quisquis nō prius oīa
 que ad cōsumacōne eius p̄tinet sūmo fuit studio ac
 iūtute sectus. uelut si vbi grā similitudine mellis
 extrahit. a rursus ex eo sicut ex rapham̄ liniaq; semib̄
 lemissim̄ olei liquore produca posse cōfirmē. si quis

horū penitus ignarus assistat. nōne cōtra rez naturā
hoc eē cōdamās. me uelut aptissime auctore men
daciū deridebit. Cui si ego testes innumeros qui her
se et gustasse et uidisse et fecisse testet^r exhibeā. ratio
nē isup atq; ordmē quo ille spēs l' i olei pmguedi
nē l' i mellis dulcedmē trāformēt^r edisseram. ille
aut iscultissima psuasione et obstinatōe persistēs.
neget ab illis semibus quicquā l' dulcedmē ul'
pmguedmē posse probua. nōne magis notā
da est irracōnabilis eius pūitaxq; cotēō. quā
sermōnis mei ueitas irridenda. q̄ multoz ac fi
deliū testiū grauitate et euidētibus documētis.
et quod his amplius ē expiencie probatōe ful
citur. Et ideo quisquis ad illū puritatis statū
iugi cordis itēōne puenit. ut iam mēte ab huius
passionis titillatōne penitus absoluta p̄ soporē
cero eius uelut redundanciā supflui humoris ex
pellat. cōditōne modūq; nature certissime depre
hendit. Et ita cū expgefactus iue neit carnē suā
post longa tpa se isno atq; ignorāte pollutam.
tum demū de naturali necessitate causet^r. ad
illum sme dubio pueniēs statū. ut talis iueni
atur nocte. qualis i die? talis i lecto. qualis i ora
tōne? talis solus. qualis turbis hominū cūsep
tus? postremo ut nūqm̄ se tlem seactū aspici
at. qualem uideri abhōmbus erubescat? nec
i eo tale aliquid icūitabilis ille oculus dep̄hen
dat. quod humanis aspectibus uelit eē relatū?
et ita cū cepeit suauissimo lumine castitatis iugit^r

delectari. dicē potit cū pphā Et nox illuminatio
mea ī delicijs meis. quia tenebre nō obscurabū
tur a te? et nox sicut dies illūnabitur? sicut te
nebre eius. ita et lumē eius. Demq; hoc ipm qz
supra cōdicōne videt nature humane. qualit
obtinuerit idem pphā subiūgit dicēs Quia tu
possedisti tenos meos? id ē nō īdustria mea
neq; uirtute hāc promerui puritatē? sed quia
mortificasti insitū rebus meis libidinosē
uoluptatis ardorē. **Germanus capitulum x**

Dixit quidē corpus puritatē ex par
te aliqua expti sumus a vigilātibz
posse p dei grām possideri. commociones car
nis districtioibz rigore atq; iudicio resistente.
vigilantibus posse nō cōtingē nō negamus?
uicū at et dormiētes hac īquietudine carere pos
sumus. uolumus edocei. Duabus nāq; de
causis possibile hoc eē nō credimus? quas
licet absq; uerecūdia nequeamus affari. tamē
quia hoc mediane ipiūs necessitas cogit. q̄s.
ut cū uena tui si qua forte ī uerecūdius fue
rit denudata suscipias. Prīmū go est. qd' p
somnia quietē. mētis uigore laxato obseruari
nequaquā ualeat illius obrepto cōmotōibz?
scdō quod etiā urine collectio. cū uesice capa
citatem quiescētibus nobis id est mētē cōfluxu
īterni humoris opletueit. extitet mēbra mar
tena. quod etiā paruulis l' sp ad ombus
eadē nichilomin9 lege cōtingit. Vnd fit. ut si

nō oblectacō libidinis vulnerat mētis assen-
sum: cōfusione tamē eam humiliet turpi-
tudo mēbroz. **Chevermon capitulū x**

Hparet uos nec dum uē castitatis
agnouisse. v̄tute: q̄nquidē districtio-
nis auxilio e. am a vigilantibus credi-
tis retentari: et inde ē quod putatis a dor-
mētibus quasi rigore aī resolutō integritatē
nō posse seruari. Porro castitas ut nō arbi-
trari districtiois p̄sidio: sed amore sui et pro-
prie puritatis oblectacōne subsistit. Nō em̄ casti-
tas sed cōtinētia dia: ubi adhuc aliqua ei re-
sistit aduersitas voluptatis. Videtis q̄ his qui
castitatis affectū p̄ dei grām medullitus rece-
perūt. districtiois cessacōne cū dormiūt non
fobēe: q̄ ifida etiā vigilantibus ratōne cūssima
comprobat. Quicquid em̄ cū labore comprimit.
temporales dimicāti p̄stat iduāas: nō tamē
p̄etuanā seruitatis quietē tribuit post laborem.
Quicquid aut̄ profūda fucit v̄tute deuictum:
absq̄ ulla iquietudinis suspicōne compositum.
iugem pacis victori cōferet firmitatē. Quā obrem
Doner pulsari nos carnis commocōne sentim⁹.
nouerimus nos ad castitatis necdū p̄uēnisse fasti-
gia: et adhuc sub infirmitate cōtinētie cōstitutos
prelyb. i quibus necesse ē dubios eē sp̄ eucutus. fangari
Quod at̄ icuitabilem eē commocōne carnis hoc
astruere uoluitis idicō. quod ea ne ipi quidem
eunuchi carere demptis genitalibus possint.

sciendum ē nō eis carnales estus. nec affectū
libidinis. sed solū satie generatōnis de esse
virtute. Vnde manifestū est. ne illos quidē
si ad hāc ad quā nos m̄ timur castitatem
cupiūt puenire. ab huilitate et cōtriciōe
cordis t̄ cōtinentie distractioe. Debe laxari?
licet nequaquā sit discredēdū. minor ab eis casti
monā posse labore ac studio comprehendī. xi

xi **Q**uam obrem perfectio castitatis a laborio
sis cōtinentie rudimentis. p̄petua tranquill
tate discernit. Hec est em̄ uere cōsumatō cas
titatis. que nō ipūgnās carnalis cōcupiscē
tie motū. sed toto horrore detestās. iugē atq̄
inuo labilem sui retinet puritate. Nec p̄t
aliud quid eē quā sanctitas. Hoc at̄ fiet quā
do iam desinēs eam̄ caro aduersus sp̄m
concupiscere. desiderijs eius v̄tutiq̄ cōsen
serit. reperintq̄ iūcē sibi pace firmissima
federari. et scdm̄ fa psalmigraphi sc̄tēnā
habitauerit fratres i unū. illam re promissā
a dno b̄titudinē possidētes. de qua ait Si
duo ex uobis cōsenserit sup̄ trā de oī re. quā
tūq̄ p̄nerit ap̄tē meo qui i celis ē fiet illis.
Quisquis ergo i intellectu illius iacob id ē.
supplātatois trāscēdit gradū. ab illa
cōtinentie colluctatōe ac supplantatōe victorū
obstupefacto femoris neruo. ad israhelis
meritū p̄petua cordis directione cōscēdet
Quē ordmē etiā btus dauid ita sp̄s sancti

uationatione distinxit ipm̄s iquens. notus
 iudea deus id est i anima que adhuc sub
 peccatoru cōfessione retinet. Iudea em̄
 cōfessio interpretā in israel at id ē i eo qui
 uidet dñm. siue ut quidā interpretat̄ rectissi
 mus dei. nō solū notus. sed enā magnū
 nomē est eius. Deinde ad sublimiora
 nos prouocās. ac uolens ipm̄ locū etiam
 quo dñs delectat̄ ostendere. et factus ē
 iquit i pace locus eius? id ē nō i cōfliktu
 certaminis et colluctatione uicōz. sed i casti
 mome pace et cordis tranquillitate ppetua. Hūc
 igitur pacis locū extinctione carnaliū passionū.
 si quis meruerit obtinere. ex hoc quoq; profines
 gradu ac syon sp̄italis id ē specula dei cōsequēt
 effectus. est etiā habitacō eius. Nō em̄ i cōfliktu
 cōtinentie. sed i iugi uirtutū specula dñs com
 moratur? ubi iam nō retundit. nō comprimit.
 sed i ppetuū confregit potētiās arcuū? ex quibus
 uidelicet adūsum nos libidmū quōdā iacula di
 rigebāt̄ ignita. Videtis ergo quia sicut nō ē i col
 luctatione cōtinentie. sed i castitatis pace locus
 dom̄. ita etiā habitacō eius i specula sit. et con
 templacōne uirtutū. Vñd nō imeito porte syon
 uictis iacob tabernaculis preferūt̄. Diligit
 em̄ dñs portas syon sup omnia tabernacula ia
 cob. Quod at per hoc icuitabilem eē commo
 cōne carnis asseritis. qd' urina cū vesicā iugi
 istillacōne repleuerit queta suscitēt mēbra.

licet ueris sectatoribus puritatis ad optime dam
eam. nichil p̄uidisista commotō. quā sola it̄dum
etiam p̄ soporē necessitas excitari. scēdū ta
mē ē. quod ita si commota fuerit ad quietē pp̄ā
reducāt castitatis imperio. ut nō mō cū nullo
pruritu. sed ne cū minima quidē libidinis re
cordatione sedēt. Et idāo ut cū lege aīmi lex quoq̄
congruat corporalis. etiā ī piūs aq̄ potu ita ē
nimietas castigāda. ut humoris quottidianā il
la collectio pigris arefactis īfluēs mēbris. illum
quē īeuntabilem asseritis corporis motū. nō so
lum rarissimū. uerū etiā lentū reddat ac tepi
dum. frigidum. ut ita dixerim ignē. et absq̄
ullius adustionis ardore torātē suscitet flam
mam. istar ammirabilis illius moysaice visio
nis. ut carnis nostrae rubus īnoxio igne itūda
tq̄ nō urat. ul' sicut illorū trū iuuenū. quibus ita
torāte spū fornacis chaldaice flāma discussa ē. ut
nec capillos eorū a fimbrias odor ignis afflaret.
ut illud quodā mō quod sanctis repromitti p̄ pro
phetā. īapiamus iam ī hoc corpore possidere.
Cum ambulaueris p̄ ignē. nō cōbureris. et flā
ma non ardebit ī te **capitulū duodecimum**

Magna em̄ uere atq̄ m̄ifica sūt. nec ulli hōi.
num penitus nisi his tantū qui expti sūt no
ta. que dominus fidelibus suis ad huc ī isto cor
ruptōnis uasculo cōstitutis īeffabili liberalita
te largitur. Que pp̄hā mētis puritate plustras.
tam ex sua quā ex illorū p̄sona qui ī huc sta

tum affectumque pueniunt exclamauit Mira opera
tua? et anima mea cognoscat nimis. **N**on quia nihil
nouum l' magni intelligitur propheta dixisse? si de alio cor
dis affectu l' aliis opibus dei hec pronunciasse cre
ditur. Nullus etenim est homin. qui mira esse opa dei
etiam ex ipsius magnitudine creature non agnoscat
Ceterum illa que in factis suis quotidiana operatione
dispensat. ac speciali munificencia effluent effun
dit. nullus alius nisi anima proficiens agnoscat? que
in secreto conscientie sue ita est beneficorum eius arbitra
singularis. ut ea non solum nullo ualeat sermone
differere. sed ne sensu quidem et cogitatione com
plecti? cum ab illo ignito seruore descendens ad istos
materiales ac terrenos intuitus fuerit deuoluta
Quis enim in se opa domini non miret? cum insatiabilem
uentris ingluuiem et sumptuosam gule perniciosamque
luxuriam ita in se uiderit fuisse compressam? ut uix
ipsum exiguum ac vilissimum cibum raro iustusque perci
piat? **Q**uis non obstupescat opa dei. cum illum ignem
libidinis que naturale anima ac uelut inextinguibile
esse credebatur. ita refriguisse senserit? ut ne simpliciter
quidem se corporis motu sentiat iactari? **Q**uomodo non
uirtute domini contremiscat quisque. cum homines quodam
ditos atque truculentos. qui ad summum iracundie furorem
etiam blandissimis subditorum irritabantur obsequi
is. ad tantam transisse uiderit lenitatem? ut non solum
nullis iam commoueantur iniuriis. sed etiam cum illate
fuerit summa magnanimitate congaudeant? quis
plane non miret? opa dei. ac toto proclamet af

fectu. quia ego cognoui quod magnus ē dñs?
cū l' se ul' aliū quēpiam ex rapacissimo libera
lem. ex prodigo cōtinēte. ex supbo humilem. ex
delicato ac tēneo squalidum hirsutiūq; per
spererit? et egestate atq; angustia presencū rez
etiam volūtariē perfructem. **I**sta sūt profecto.
mira opa dei? que peculiarit' aīa pphē similiūq;
eius mirifice cōteplacōnis itutū stupefacta
cōgnoscat **I**sta sūt prodigia q; posuit sup trā.
que idē pphā cōsiderās. ad ammiracōnē eoz cūctos
populos aduocat dices. **V**enite et videte opa dñi.
que posuit prodigia sup trā? auferēs bella usq;
ad fines trē Arcam cōteret. et scuta cōburet igni
Quod em̄ maius potest eē prodigiū. quā sub mo
mēto breuissimo ex rapacissimis publicanis ap
postolos fieri? ex persecutoibus trauulētis p̄di
catores euangeli pacētissimos reddi? ut eam
quā p̄sequēbant' fidē etiam effusione sui sāgu
nis p̄pagarēt? **I**sta sūt opa dei? que se quotidie
vna cū patre opari filius protestat' dices. **P**ater
meus usq; hodie opatur? et ego opor **D**e illis o
pēibus dei bt̄us dauid spū canēs. b̄ndictus iquit
domnus deus isrl' qui facit mirabilia magna
solus **D**e istis opibus et amos pphā. qui facit i
quit oīa et cōuertit ea? et trāsmutat i matuti
nū vmbra mortis **H**ec nempe ē immutacō dex
tre excelsi **D**e hac salutari opacōne dei orat pro
pheta domnū dices **C**onfirma hoc deus quod
opatus es i nobis **V**t p̄ter mittā illas secretas

atque absconditas dispensationes dei quas intra
 se peculiariter exerceri mens sanctorum omnium expe
 titur momentis singulis: inuenitur illam celestem infu
 sionem leticie spiritualis. qua delectus animus. inspira
 ta gaudij alacritate sustollit: illos ignitos cordis
 excessus: et tam ineffabilia quam inaudita solacia
 gaudiorum quibus non nunquam ignauissimo stupore
 torpentes. ad orationem feruentissimam uelut de som
 no profundissimo suscitamur. **Hoc** inquam est gaudi
 um: de quo beatus apostolus. quod oculis inquit non
 uidit. nec auribus audiuit. nec in cor hominis ascendit:
 eius saluet. qui tremens uicium ebetatus. adhuc homo
 est et humanis inheret affectibus: nichilque de istis
 dei muneribus inuenitur. **Demum** idem apostolus tam
 de se quam de similibus sibi. qui iam de humana con
 uersatione discesserat subiecit dicens. **Nobis** autem
 reuelauit deus per spiritum suum. **capitulum XIII**

In his igitur omnibus quantum mens ad subtiliorem
 profecerit puritate. tanto sublimius inuebitur
 dominum: et admirationis extra semetipsum potius
 capiet incrementa quam loquendi facultatem. a sermo
 ne narrationis inueniat. **Ut** enim uim leticie huius in ex
 ptus mente percipere. ita explicare sermone non ualebit
 exptus: tanquam si quis dulcedinem mellis ei qui nun
 quam quicquam dulce gustauerit uelit sermone enarrare:
 profecto nec ille saporis illius suauita
 tem quam nunquam ore percipit auribus capiet: nec
 ille dulcedinem quam gustus uoluptate cognouit.
 uerbis poterit indicare: sed propria tantum agnitione

ut historia de scto Antonio qua fr. Alfonso hispano in ista
 arabico a latino. qua reperit in egipto ap. mochos q. morant
 i. scto antonio

MS. Flux. Mar. (3) 5.80

atque absconditas dispensationes dei quas intra
se peculiariter exerceri mēs sanctorum omnium expe
ritur momentis singulis: ituetur illā celestē infu
sionē leticie spiritualis. qua delectus animus. inspira
ta gaudij alacritate sustollit: illos ignitos cordis
excessus: et tam ineffabilia quā inaudita solacia
gaudioꝝ quibus nō nūquā ignauissimo stupore
torpētes. ad orationē feruētissimā uelut de som
no profundissimo suscitamur. **Hoc** in quā ē gaudi
um: de quo beatus apłus. quod oculis inquit non
vidit. nec auris audiuit. nec in cor hominis ascendit:
eius saluet. qui tremis uiciis. ebetatus. adhuc hō
ē et humanis inheret affectibus: nichilq; de istis
dei muneribus ituetur. **Deniq;** idem apłus tam
de se quā de similibus sibi. qui iam de hūana cō
uersatione discesserat subiecit dices. **Nobis** autē
reuelauit deus p̄ sp̄m suum **capitulum XIII**

In his igitur omnibus quātū mēs ad subtiliorē
profecerit puritate. tāto sublimius ituebitur
dominū: et ammiracōnis extra semetipm̄ potius
capiet inremēta. quā loquēdi facultatē. a sermo
nē narracōnis inueniat. **Ut** enī vim leticie huius in ex
ptus mēte p̄cipē. ita explicare sermoē nō valebit
exptus: tāquā si quis dulcedinē mellis ei qui nū
quā quicquā dulce gustauerit uelit sermōnibus
enarrare: profecto nec ille saporis illius suaunta
tem quā nūquā ore p̄cepit auribus capiet: nec
ille dulcedinē quā gustus uoluptate cognouit.
uerbis poterit indicare: sed p̄p̄a tātū agnitione

Sua uirtutis illectus. necesse est ut expti saporis
iocunditate intra semetipm solummodo tacitus ami
retur. Itaque quicquid i huc que prediximus u
tutu statu meruerit puenire. hec oia que i suis
peculiaru gra dñs opatur. tacita mente plustrans.
eozq omim attonita consideracone flammatus.
cu immo cordis exclamabit affectu. mira opa tua
domine? et aia mea cognoscat nimis. **U**stud ergo e
mirabile opus dei. homine carneu carnales affec
tus i carne positum respuisse? et i tanta reze atq in
cursuu vaietate unu tenere aimi statu. atq immo
bilem i omi accidētiū pmutacōe durare. **Q**ua vir
tute fundatus senex quidā. cu apud alexandriam
turbis ifideliu cūfusus. nō solum maledictis. uerū
etiā grauissimis impellētū uigeter iurijs. atque
a subsannatibus dicitur. quid miraculi xpūs uester
que colitis fecit. **U**lle ut his iquit. ac maioribus si i
tuleritis nō moueat nec offendat iurijs. **capitulu**

Quoniam nos ammiracō non **Germanus xiiii**
humane huius neque terrene sed plane celestis
atq angelice castitatis ita subito stupore confudit.
ut terrorem magis **ab** desperacōnis iutet. quam
ad expectēdā se. nostros aīnos prouocet. q̄s. ut
nos de obseruācie qualitate. ac t̄pis mō. quo acqui
uel p̄ficia ualeat. doctna plenissime disputacōnis
istituas. quatenus et consummai eā posse creda
mus. et ad expectēdam deinceps spacio constituti tē
poris aīnemur. **I**ncomprehensibilem namque
i carne hac positus eā quodāmodo iudicamus.

nisi nobis ordo quidā ac via qua ad illā uale
at pueniri certa ratio pandat? Cheremon xv

Temerariū satis ē sup cōsummacōe huius
de qua loquimur castitatis. itanta p̄st̄m
ul uolūtātū diuersitate ul uirū. certā tēporis
definie mensuram? que nō facile etiā ī istis ma
terialibus artibus ac visibilibus disciplinis de
cerni potest. Scdm itē cōnē nāque aīm. atque
igenij qualitātē. necesse ē eas ab vno quoq; uel
celerius l' tardius apprehendi? ratiōnē tamen
obseruācie et t̄pis modū. intra quē eius possi
bilitas agnoscat. cōstantissime possumus pre
finire. Quisquis ḡ extractus a cūctis cōfabula
tombus otōsis. et mortificatus ab oī ira ac solli
tudine curāq; mūdāna. duobus tātū° parima
t̄is fuerit quottidiana refectioē cōtētus? et aq;
sociate subtracta. quietē somni triū siue ut alij
statuerit m̄s̄ horarū spaco terminauit. nec t̄n
laboz aut cōtinēcie huius merito. sed miseratōe
domi eam se credideit adepturum? quia sine
hac fide uana ē om̄is humani laboris intentio?
amplius quā sex mēsisibus perfectionē istius im
possibile sibi nō eē agnoscat. Eudēs tamē est
iam p̄xime puritatis idinū. iapē eā de p̄rii labo
ris idustria nō sperare. Si em̄ vni versiculi illius
vnusquisq; ī ueritate cōceperit. nisi dominus edi
ficauerit domū. iuanū laborauerit qui edificat
eam? sequit? ut nec de puritatis sue meitis extol
latur? itelligēs eam se nō sua diligēcia. s; dñi

miserordia cōsecutū: nec cōtra alios inimiti
rigore moueat: scēs humanā nichil eē v̄tutē.
si eam v̄tus diuina nō iuuerit **capitulum xvi**

Promde vnicuique nostrū ad ūsus sp̄m for
nicatiōnis totis viribus desudāti. victoria
singularis ē. de merito conatus sui remediū
nō sperare. Que fides licet facilis ac plana
oībus videatur: tamē tam difficile ab īapiēti
bus quā ip̄us castitatis p̄fectio possidetur.
Nam cū eis l̄ particula puritatis arripit. con
tinuo cōsaēcie sue secretis. elatōe quadā subti
liter illabēte sibi met blandiūt: credētesq; eam
se diligēcie sue studio cōsecutas. necesse est
ut sup̄no illo p̄sidio paululū denudati. tam
diu illis quas diuina v̄tus extirperat passio
nibus opprimāt: quā diu exp̄ientia docēte cog
noscat se v̄ibus atq; idustria sua puritatis
bonū obtinere nō posse. Et ut disputatiōne nos
trā de fine plenissime castitatis longa lucubra
tiōne confectā breuit̄ cōcludamus. ī v̄nū oīa
que copiose sparsimq; digesta sūt colligētes.
Hec est cōsummatio castitatis ut vigilantem
monachū oblectatiō libidinis nulla perstrigat:
ut quiescētē somniorū nō fallat illusio: sed
cū dormiēti tātū p̄sopite mētis īcuriam com
motō carnis irrepserit: quē admodū sine ul
la titillatiōne uoluptatis exatata ē. ita etiam
sine ulla pruritu corporis cōquiescat. Hec de cas
titatis fine quātū potumus nō uerbis sed ex

piencia magistra digessimus? que licet a desidio
 sis ac negligētibus arbitrer impossibilia forsi
 tan iudicanda certus tamen sum a studiosis
 ac spiritalibus viris agnoscēda pariter ac p
 banda Tantū nāq; inter hominē distat et ho
 minē quātū et illa ad q̄ animi eoz tendit itēto
 ab iuce disparat? id ē ul' celū ab inferno. ul' xpc
 a belial? scdm sentētiā domi saluatoris Si q̄s
 michi ministrat me sequatur? et ubi ego sum
 illic et minister meus erit Et iterū Vbi est the
 saurus tuus ibi est et cor tuū Huc usq; beatus
 chereimō de castitatis pfectione disseruit. am
 mirabilem q; doctrinam sublimissime puritatis
 tali sermone conclusit? suadēs stupētibus atq;
 anxius nobis. ut quia iam noctis pars maior ef
 fluxerat. tradita quieti paululum mēbra. natu
 rali soporis tibo minime fraudaremus? ne
 langues torpore corporis sui etiā mēs vigorem
 sancte itentōis amittēt

P Rohemiū ca 1.

Interrogatio quae
 nō meita ututum
 laborātis idustrie depu
 tentur ca 2^m Responsio
 quod sine adiutoio dei
 nō solū perfectio castita

tis. sed nichil
 boni perfici pos
 sit; Obiectio quē
 admodū gētiles
 absq; grā dei
 castimonia ha

buisse dicat **iiii** Respon
sio de phylsophorum
imagmaria castitate **v**

Quod sine gracia dei
nullos industria conato
cre qui ualeamus **vi**

De primapali propoito
dei. et prouidēcia quot
tidiana **vii** De grā

dei et arbitrii libertate **viii**

De uirtute bone uolum
tatis nre et grā dei **ix**

De liberi arbitrii libtate **x**

Utrū bonā uolūtatem
nostrā sequatur an p
cedit gracia dei **xi**

Quod uolūtas bona
nec sp gracie. nec sep
sit hoim tribuēda **xii**

Quod gracie dei hūcū

Qum ad synaxim matutiam pcepto pau
lulum sopore et remanentes senē oprem?
igētī abbas germanus scrupulo mouebatur.
quod ipseita disputatoe eius utus sumū deside
riū icognite nobis castitatis ifuderat. vnius ad
iectione sentēcie btūs senex meritū humane cas
sasset industrie? astrues. hominē quauis sumis
ad bonā frugē uiribus emitat? tamē boni cōpote
eē nō posse? nisi id diuim tātū muneris largita

compesare nō possūt **xiii**

Et tēptatōibus suis
deus ututē hūam ex
piat? arbitrii **xiiii**

De mltiplica uocacō
nū grā **xv** De grā

dei eo quod humane
fidei transcendat
angustias **xvi**

De misericordabili dis
pensacōne dei **xvii**

Diffinico p̄trum eo
quod arbitriū ad sal
uandū non sit idoneū

te. nō opis sui studio percepisset. Hāc igit̃ q̃stionē
attomte uolūetibus nobis. progressus cella btūs
cheremon. cū quiddā nos iuice mu- sitare sēsiss̃?
et solito breuius oraconū atq̃ spalmoz sollemni-
tate tūscursa quid mouēt̃ iquirit **capitulu 2^m**

Quē germanus Quātū excellētissima iquit sub-
limitate uirtutis q̃ nocturna disputacōne
pate facta ē. pene ut ita dixerim a fide possibi-
litatis excludim̃. tātū nobis pate tui dictū sic
uidet̃ absurdū. si laborz stipēdiū id ē p̃fectio
castitatis. que istancia p̃ri sudoris acquit̃.
nō specialiter laborātis deputet̃ idustrie.

Ineptū est em̃. ut si uerbigrā agricolam erga
culturā t̃re remissum studiū uiderimus impen-
dere. nō illius efficacie ascribamus et fructū

Hoc ipō quod p̃posuistis **Cheremon ca 3^m**
Exemplo euidentius comprobatur. nichil
posse proficere sine adiutoio dei laborantis i-
dustriam. Nec em̃ agricola cū om̃s conatus su-
os i excolēdis expendit̃ t̃ris. cōfesti etiā pro-
uentū segetū et ubertatē frugū sue potest̃ idus-
trie deputare? quā irrita eē frequēt̃ exptus ē.
nisi eam et pluuiarū oportunitas. et hyemis
traquilla serenitas subsequat̃? ut ut adultos
iam fructus. ac p̃fecta maturitate solidatos. de
manu quodāmo tenēciū uiderimus plerūq̃
p̃reptos? nichilq̃ laborātibus illam iugem su-
doris istanciam cōtulisse. quia nō fuit domini
opitulacōe directa. Sicut igitur iertibus agri

colis qui sua frequēt uomere arua^{no} subigūt.
hac ubertate segetū pietas diuina nō confert.
ita laboratibus pnox sollicitudo nō proderit.
nisi misericordia domi fuerit prosperata. In quo
tamē humana superbia nullatenus se grē dei
exequare. l' admiscere cōcedat. parcipemq;
se ī muneribus dei p hoc conet. inserē. ut labo
rem suū auctore ēē diuine existimet largitatis.
ac pro uetū copiosissimarū frugū industrie sue
meritis respondisse gloriatur. Consideret nāq;
ac ueridica examinatōe ppendat. qd' ne ipōs
quidē conatus quos desiderio opulētie itētus
exertit. suis uiribus impendere potuisset. nisi
eū ad exercēdū omē opus ruris protectō dñi
ac mīa roborasset. et iefficax eius uolūtas fuis
set ac uītus. nisi etiā pagēdi copiā q nō nūquā
l' siccitatis l' mbrū nimietate fraudat. diuina
demēcia pstitisset. Nā cū ei boum uirtus. et sa
nitas corpis. et oīm effectus opum. actuumq;
pseritas a dño fuerit cōdonata. orandū ē.
ne fiat ei sicut sēptū ē celū exū. et tra ferrea. ut
ne residuū locuste comedat brucis. et residuū
brua deuoret eruca. et residuū cruce rubigo cō
sumat. Nec ī hoc tantū eget diuinitatis auxilio
agrole laboratis industria. nisi etiā īperatos
auertat casus. quibus etiā si desiderata fruc
tuū fecunditate ager fuit opimatus. nō solum
spei sue uana expectatōne frustrabitur. uetū
etiā pceptarū et reconditarū iam ul' ī area ul'

In horreo frugū ubertate fraudabitur. Quibus
 manifeste colligitur. nō solū actiū uerū etiā
 cogitacōnū bonarū ex deo eē pncipiū. quibus
 nobis et iūcia sacre uolūtatis ispirat. et uirtutē
 atq̄ oportunitatē eoz q̄ recte cupimus t̄buit pa
 gendi. **O**mne datū ~~bonū~~ optimū. et oīe donū
 p̄fectū desursū ē descēdēs a p̄re luminū. qui
 et incipit q̄ bona sūt. et exequit. et cōsumat ī
 nobis. dicete ap̄lo Qui at̄ dat semē semināti.
 et panē ad manducādū p̄stabit. et mltiplica
 bit semē ur̄m. et crescere faciet fructū iusticie
 uir̄. **N**ostrū uerō est. ut quottidie attrahentem
 nos grām dei humiliter subsequamur. l̄ certe
 dura ceruice. et incūasis ut sc̄ptū ē auribus
 eidem resistētes. p̄ iheremā mereamur audire
 Nūquid qui cadit nō resurget. a qui auersus
 est. nō reuertet. **Q**uare ergo auersus ē po
 pulus iste iherusalē auersione cōtēcōsa. In
 durauerūt ceruices suas. noluerūt reuerti **capitū**
Hic sensui cuius pietas **Germanus lū q̄rtū**
 abrupte a nobis nō potest improbari. illud
 uidetur obsistere. quod ad destructionē liberi tē
 dit arbitrii. **N**ā cū mltos gētiliū. qui utiq̄ diuinū
 adiutorij grām nō merētur. nō solū frugalitatis
 atq̄ paciencie. sed quod magis mirū est. etiā
 castitatis uideamus fulgere uirtutibus. quom̄
 captiuato libere uolūtatis arbitrio dei munē
 collate illis fuisse credēde sūt. tū utiq̄ mūda
 ne sapiencie sectatores. nō solum dei grām sed

ipm etiā uerū dñm pemptus ignorātes. quā
tū ul' serie lectionis. ul' quorū dā tradicōne
cognouimus. sumā castimome puritatē pro
priū laboris industria possedisse dicātur.

Cratū ē michi quod dū Chereimon
sumo agnoscedē ueritatis amore flā
mamini quedā etiā iēpta propomtis. quoz
obiectiōne probacōr. atq̄ ut ita dixerim ex
ploracōr. catholice fidei uirtus appareat
Quis etem sapiēs tā cōtrariis ppositōibus
uteret. ut celestem castimome puritatē quā
hesterna die nec p dei gram mortaliū cui
quā asserēbatis posse confēri. nē eandē
etiā a gētilibus crederetis uirtute ppria
fuisse possessam. Sz quia hec explorāde
proculdubio ut dictū est studio ueritatis op
pomtis. quid de his teneamus adūte Pri
mū phylophos nequaquā credēdū est ta
lem aīni castitatē qualis a nobis exigitur
assecutos. quibus nūgitur ut nō solum for
nicacō. sed ne immūditia quidē nomnetur
inobis Habuerūt aut aliqui portūculā casti
tatis. id ē abstinētiā carnis. ut tātū coitus
libidine coertēt. hāc at itnā mētis ac p
petuam corporis puritatē. nō dicā ope asse
qui. sed ne cogitacōne potuerūt Demoz famo
sissimus ille ipoz socrates. hoc ut ipi concele
brāt de se nō erubuit profiteri Nam cū itues
eū quidā dixisset. oculi ~~corporis~~ corruptoris

physognomon

puerorum: irruentes in eum discipuli. cum illatum in gremio
 uellet ultimum re conuictum: indignatione eorum
 hac dicitur compassisse sententia, quiescite o so-
 dales: et enim sum: sed contineo. Aptissime igitur
 non solum assertionem nostram: sed etiam ipsorum professione
 monstrat: consumationem tantum impudencie. id est
 commixtionis turpitudinem uolenta ab illis
 necessitate compressam: non tamen desiderium
 de cordibus eorum. et oblectationem illius passio-
 nis exclusam. Cum quo autem horrore profere-
 da est illa sententia diogenis, factum enim quod
 philosophos mundi huius uelut quiddam memora-
 bile proferte non puduit: neque dici a nobis sine
 uerecundia neque audiri potest. Nam audiam in adulte-
 rii crimine puniendo ut ferunt aut, quod gratis
 uenditur: morte non emas. Constat ergo nullum
 illorum uere castitatis que a nobis expetitur nec
 agnouisse uirtutem. Et ideo satis certum est transio-
 nem nostram que in spiritu est: non posse nisi dei gratie tan-
 tum munere possideri: et eis in esse solummodo. qui deo
 tota spiritus sui deuotione deseruiunt. **capitulum 6**

Et idcirco licet in multis. imo in omnibus possit ostendi.
 semper auxilio dei homines indigere. nec aliquid
 humanam fragilitatem quod ad salutem pertinet per se
 solam. sine adiutorio dei posse perficere. in nullo tamen
 euidentius quam in acquisitione atque custodia casti-
 tatis ostenditur. Ut enim tantisper de integritatis eius
 difficultate disputatio differat: de instrumentis
 eius breuiter iterum disputemus. Quis proualeat

queso quavis feruens spiritu. l' squalore solitudinis
l' sicut panis non dicitur quotidiana esurie sed ip
sam saturitate nulla hominum laude suffultus
suis viribus sustinere. **E**ius aq' perpetua sitim si
ne dei consolatione toleraret. illumq' dulcem
ac delectabilem matutinu' sopore humanis
fraudare oculis. et intra timidos horarum iunior
omne quietis refectione iugis possit lege conclu
dere. **E**tius idesmetem lectionis istantia. quis
irremissam operis sedulitate. nullu' presentis lucri
commodu' captis absq' gra' dei explere suffia
at. **E**tue omnia sicut desiderati a nobis iugit'
absq' diuina inspiratione non possunt itane perfici qui
dem sine eius auxilio nullatenus queunt. **E**t ut
hec eade' non solu' probata a nobis experientie dis
ciplina. sed etia' citis indiciis et argumentis ma
nifestiora reddamus. none in multis q' utiliter
optamus implere. cu' desiderii plenus ardor
ac uoluntas perfecta non desit. interpellas q'
cuius fragilitas cassat uota concepta. nec p'posito
nostro assistit effectus. nisi uirtus perficiendi
fuerit domini misericordie donata. **S**ita ut cu' sit in
numera multitudo illorum qui fideliter uirtutu' stu
dus desiderat inherere. summa tamen eorum qui hec
perficere uel tolerare p'ualeat inuenias raritate.
ut p'fermitta quod nec tunc quidem cu' omo nulla
nos arceat infirmitas. facultas uniuersa que uolu
mus pagendi nostre subiacet potestati. **N**am neq'
remocoms silentii. nec distractione ieiuniorum

nec lectionis istanciam. etiam illo quo possumus tpe
 pro nostro arbitrio retetamus. sed quibusda
 occurrentibus causis. etiam iuuitissim frequenter
 retrahimur a salutaribus institutis. ita ut uel
 loci tps copiam i quo hec exercere possimus.
 necesse sit nos a domino deprecari. Nec sufficere
 nobis id quod possumus certu e. nisi etiam
 oportuitas pagedi ea que nobis utiqz possi
 bilia sut a domino tribuatur. De quibus et
 apus. qm uolumus iqt uenire ad uos sel
 et iteru. et impediunt nos satanas. ita ut no
 nuqm nos etia utiliter ab istis spiritualibus
 sentiamus studijs auocari. ut du nolentibus
 nobis iteru patur nostri cursus iteru. et ifirmi
 tati carnis aliquid relaxamus. etiam iuiti ad
 salutare pseuerancia reseruem. De qua dis
 pensacione dei simile aliquid btus apus. p
 quod iquit ter dominu rogau. ut discedet
 ame. et dixit michi. sufficiat tibi gracia mea
 Nam uirtus infirmitate pfiat. Et iteru Quid
 em oremus scdm quod oporteat nescimus. ^
Propositu naque dei quo no ob hoc ho
 mine fecerat ut paret. sed ut i petuu vi
 ueret. manet immobile. Cuius benignitas cu
 bone uoluntatis i nobis quatuor uicibz tantilla
 emicuisse pspexerit. ul qua ipe tamqua de
 dura silice nostri cordis excusserit. cofouet ea
 et exsusat. suaqz ispiracoe confortat. uoles
 omes homines saluos fieri. et ad agmone

ueritatis uenire: quia non est inquit uoluntas animi
patris uerum qui in celis est ut periret unus ex pu-
sillis istis. Et iterum nec uult inquit deus perire
sed retractat cogitans ne peccatus peccat qui ab-
iectus est. Verax namque est et non mentitur deus
cum obtestatione diffinitur. uiuo ego dicit deus
deus. quia nolo mortem impij. sed ut conuer-
tatur a uia sua. et uiuat. Qui enim ut peccat
unus expusillus non habet uoluntatem? quomodo
sine ingenio sacraligi'o putandus est non uiuet
saluter omnes. sed quosdam saluos fieri uelle
ex omnibus. Ergo quicumque peccant contra illius
peccant uoluntatem: ita ipse contra unumquemque
eorum quotidie proclamante. Conuertimini
a uis uestris pessimis: et quare moriemini do-
mus ista. Et iterum. Quocumque uolui congregare
filios tuos sicut gallina congregat pullos suos
sub alas. et noluisti. Et quare inquit auersus
est populus iste in iherusalem auersione contumaciosa. Indu-
rauerunt facies suas: et noluerunt reuertere. Presto
est ergo quotidie christi gratia: quae dum uult omnes ho-
mines saluos fieri. et ad agnitionem ueritatis
uenire: cunctos absque ulla exceptione conuocat di-
cens. Venite omnes qui laboratis. et onerati estis.
et ego reficiam uos. Si autem non omnes uniuersaliter sed
quosdam aduocat. sequitur ut nec omnes sint onerati
ul' originali l' actuali peccato: nec uera sit illa sen-
tentia. omnes enim peccauerunt. et egent gratia dei.
nec in omnes homines mors intrasse credatur: et

Itantū om̄s qui peunt cōtra dei p̄mit uolūtatem.
 ut nec ipam mortē deus feasse dicat? ita sc̄ptura
 testate. quia mortē deus nō feat. nec gaudet in
 p̄dicōne uiuoz. Et inde ē quod plerūq; dū p̄ bonis
 cōtraia postulamus. l' tardius l' nequaquā nra
 exauditur oracō? et rursus ea q̄ credimus esse
 cōtraria. utiliter ut benignissimus medicus etiā
 iuitiss' mus. dominus auferre dignatus? ac nō nū
 quā p̄m cōsas dispos icōnes nostras. letalesq; co
 natus ab effectu detestabili retardat ac reuocat?
 ac properātes ad mortē trahit ad salutē. et dei
 fermi faucibus trahit ignorātes **capitulum octauū**

Quam curā atq; prouidētiā nra nos suā sub fig
 ura meretricis iherlm et p̄mōsa ad ydoloroz
 cultū alacritate tēdētis p̄ os ee p̄pham sermo diuino
 elegāter expressit. Dicite nāque ea uadā post aā
 tores meos. qui dāt panes michi et aquas meas.
 lanā meā. et linū meū. oleū meū et potū meum?
 respondit. saluti eius nō uolūtati cōsules diuina
 dignacō. Ecce ego sepiam uiam eius sp̄ms. et sepiā
 eam machetia. et semitas suas nō iuemet? et se
 quetur amatores suos. et nō apprehēdet? et q̄ret
 eos? nec iuemet illos? et dicit Reuertat ad uirū
 meū priorē? quia bene michi erat tūc magis
 quā nūc est. Ac rursus cōtumacias nostras at
 q; cōtēptus quibus etiā ad salutare iuitatē
 rearsus. rebelli spū de dignam? tali cōpacōne
 describit. Et dixi iquit. p̄m uocabis me? et post
 me ingredi nō cessabis. Sed quō si cōtēpnat mu

her amatore suū: sic cōtempfit me domus: istū
ait dominus. Satis cōgrue qm̄ ih̄l̄m̄ adultere
compauerat a suo cōiuge discedeti. amore quoq;
ac perseuerātia benignitatis sue uirō qui fe
minā pdit compauit. Pietas etiā ac dilectio
dei quā ita humanū genus sp̄ impendit. eo
quod nullis ita vincatur iunctis. ut a cura nre
salutis abscedat. et quodāmo superata iniqui
tatibus nostris a principali suo p̄posito reuo
retur: magis p̄rie exprimi alia comparatōe
nō potuit. quam exemplo uiri ardētissimo amo
re femmā diligētis? qui quātomagis negligi
se ac despici ab ea senserit: tāto uehementioris
ātia eam zeli ardore flāmat. Ad est igitur
īsepabilit nobis sp̄ diuina protectio? tantāq;
est erga creaturā suā pietas creatoris: ut nō
solū cōmitemur eam. sed etiā precedat iugiter ei
prouidētia. Quā exptus p̄ph̄a aptissime pro
fiteatur dicens Deus meus mīa mea. Et in cū
ī nobis ortū quēdā bone uolūtatis īspexerit.
illuminat eam cōfestim. atq; cōfortat? et ītat
ad salutē īcōmētū tribuens ei: quā l' ip̄e plan
tauit. l' nostro conatu uiderit emerfisse. Nam
antequā clamēt iquit ego audia? adhuc lo
quetibus eis ego audiam. Et iterū. Ad uocem
clamorib tu statim ut audierit respōdebit
tibi? et nō solum sancta desideria benignius
īspirat. sed etiā occasiones p̄struit uite. et o
portunitatē boni effectus? ac salutaris ue

directionē demonstrat erratibus. Vnde nō fa-
 ale humana racōne discernitur. quē ad mo-
 dū dominus petētibus tribuat? a querēti-
 bus se iueniatur. a piatē pulsanibus? et
 rursus iueniatur a nō querētibus se? palā
 appareat inter illos qui eū interrogabant? nō
 et tota die expandat manus suas ad po-
 pulū nō ardētē et cōtra dicētē sibi? resiste-
 tes ac longe positos uocet iustos. ac trahat
 a d salutem? peccare cupiētibus. exple-
 d e copiam subtrahat uolūtatis? ad nequi-
 tātē peratibus li emignus obsistat. Cui at
 facile pateat. quō salutis sūma mō tribuat?
 arbitrio de quo dicitur. si uolueritis et audi-
 eritis me. que bona sūt terre manducabitis?
 et quō nō uoletis neq̄ curētis. sed miserētis
 sit dei? quid etiā sit illud. quod deus reddet
 unicuiq̄ scdm̄ opa eius. et deus ē qui opa-
 tur i nobis et uelle et p̄ficere pro bona uolū-
 tate. et hoc nō ex nobis. sed dei donū ē. nō ex
 opibus. ut ne quis gloriētur. Quid sit etiā qd̄
 dicitur. appropinquate domino. et appropin-
 quabit uobis? et quod alibi dicit. nemo ue-
 nit ad me. nisi pater qui misit me attraxerit
 eum? quid sit etiā quod dicit? rectos cursu
 fac pedibus tuis. et uias tuas dirige? et
 quid sit quod orātes diamus. dirige i con-
 spectu tuo uiam meā. et p̄ficat gressus meos
 i semitis tuis. ut nō moueantur uestigia

mea: quid sit etiā quod cōmone mur. facite
uobis cor nouū. et spm nouū. et quid sit illud
quod repro mittitur. dabo eis cor nouū. et
spm nouū tribuam i uisceribus eorū. et
auferā cor lapideū de carne eoz. et dabo
eis cor carneū ut i preceptis meis ambulet.
et iudicia mea custodiat. quid sit quod pre
cepit dominus dices. laua a malicia cor tu
um. ut salua fias. et quid sit quod idipm pro
pheta a domio postulat dices. cor mū
dum aca i me deus. et iterū. lauabis
me. et sup niue de albab. or. quid ē quod
ad nos diat. illuāte uobis lume sciētie. et
quid sit quod de dno diatur. qui docet ho
ne sciētia. et dominus illuāt oculos. uel cōte
quod orates diam⁹ cū ppheta. illumina oculos
meos ne umquā ob dormiā i morte. nisi qd
i his oibus et grā dei et libertas nostri de
claratur arbitri. et quia etiā interdū suis
motibus hō ad uirtutū appetitū possit ex
tendi. sp uero a dno idigeat adiuuari.
Nec em cū uoluerit quis sanitate pfruitur.
aut de egritudine morbo pro arbitri sui de
sideo liberatur. Quid at prodest sanitatis
gram cōcipisse. nisi deus qui uite ipius u
sum tribuit. etiā vigore i cōlunitatis ipiat.
Et at euidencius daretur etiā per nature
bonū. quod bñficio creatoris idultū ē non
nūquā bonarū uolūtati pro die priapia.

que tamē nisi a domino dirigat̄ ad cōsumationē
 uirtutū puenire nō possūt. ap̄lūs testis ē dices
Velle em̄ adiacet michi. p̄ficere at̄ bonū nō iueio
Nam libertatē scriptura diuina nostri cōfirmat ar
 bitrii dices. oī custodia serua cor tuū. sed infirm
 tatē eius ap̄lūs manifestat dices **D**ominus custo
 diat corda ur̄a. et itelligētiās ur̄as ī cristo ihū
Virtutē liberi arbitrii dauid enūciat dices. ī di
 nauī cor meū ad faciēdās iustificatiōes tuas ī
 eternū. p̄pter retribuōnē. sed infirmitatē eius ī
 dem orans similiter docet. īdina īquies cor
 meū ī testimonia tua. et nō ī auariciā **S**alomō
 quoq̄. īdmet īquit dñs corda nr̄a ad se. ut ā
 bulemus ī vniuersis vijs eius. et custodiamus
 mādata eius. et cetera monas eius. et iudicia ei⁹
Potestatē designat arbitrii nostri psalmiḡphus
 dices **C**oibe linguā tuā a malo et labia tua
 ne loquātur dolum. infirmitatē eius nr̄a protes
 tatur oracō dicens nobis. pone dom̄c̄ custo
 diam ori meo. et ostiū cūstancie labijs meis
Arbitrii nostri facultas a dño declaratur cū d̄
 solue ymela colli tui captiua filia syon. fragi
 litatē eius p̄phā decātat dices. dñs soluit cō
 peditos. et dirupisti vidēā mea. tibi sacrificā
 bo hostiam laudis **A**udiuimus ī ewā^o dom̄m
 cōuocātē. ut ad eū per liberū p̄eremus arbi
 triū. **V**enite ad me om̄s qui laboratis et one
 rati estis. et ego reficiā uos. **S** infirmitatē ei⁹
 idē dominus protestatur dices. nemo potest

uenire ad me. nisi pater qui misit me attraxerit
eum. Applus liberum arbitrium nostrum iocatur dicens.
sic currite ut comprehendatis. Sed infirmitate eius
iohannes baptista testatur cum ait. non potest homo accipere
a se quicquam nisi ei datum fuerit de celo. Iubemur
aias uras sollicitate custodire propheta dicitur. custo
dite aias uras. sed eodem spiritu alius propheta pro
clamat. nisi dominus custodiuerit ciuitatem. iuanum
uigilauerit qui custodiunt eam. Applus philipen
sibus scribens ut liberum eorum designet arbitrium.
cum metu et tremore inquit uestram salutem operamur.
sed ut infirmitate eius ostendat adiungit. Deus
est enim qui operatur in uobis. et uelle et perficere
pro bona uoluntate. Et ita sunt hec quodammodo
in diserte permixta atque confusa: ut quid ex quo pe
deat. inter multos magna questione uoluatur.
id est utrum quia inuicem bone uoluntatis prebuerimus.
misereatur nobis deus. an quia deus misereatur
consequamur bone uoluntatis inuicem. Multi enim sigla
hec credentes ac iusto amplius asserentes. ua
riis sibi contrariis sunt erroribus inuoluti. Si enim
dixerimus nostrum esse bone principium uoluntatis.
quid fuit in persecutore paulo. quid in publicano
mattheo. quorum unus cruori ac supplicis in
notentum. alius uolencius ac rapinis publi
cis incubans. attrahitur ad salutem. Si uero
gratia dei spiritus inspirati bone uoluntatis principia d
ixerimus. quid de zachari fide. quid de illis
in cruce latronis pietate dicemus. qui desit

desiderio suo vñ quāda regnis celestibus iferētes.
 spēalia uocacōnis monita p̄uenēt. **C**ōsūma
 tōne uēo iartutū et creatōne mādatoꝝ dei si
 nō deputauerimus arbitrio. quō oramus.
 cōfirma deus hoc quod opatus es ī nobis. et
 opa manū nostratū dirige sup nos.
Samus ad maledicēdū ~~isti~~ istī balaam
 fuisse cōductū? sed uidemus maledicē
 cupienti nō fuisse p̄missū. Custoditur ab yme
 lech. ne rebeata tangēs peccet ī deū. Joseph
 fratū liuore distrahitur. ut descēso filioꝝ
 istī ī egipto fieret. et illis de germam. nec
 tractantibus. future famis remedia parēt.
Quod idem ioseph a fratribus agmētibus. ma
 nifestat dicēs nolite pauere. nec durum
 uobis uideatur. quod uēdidistis me ī his
 regionibus. **P**ro salute em̄ urā misit me
 dñs ante uos. Et infra **P**remisit em̄ me
 deus. ut reseruem̄ sup trā. et estas ad
 uiuēdū habere possitis. **N**ō utō consilio s̄
 uolūtate dei huc missus sum. qui fecit
 me quasi p̄rem pharaonis. et domum
 toaus domus eius. et p̄riapē ī oī trā egipti.
Et cū post obitū patris formidatibus fra
 tribus suspicōne timoris auferret. nolite
 īquit timere. nūquid dei possumus re
 nuere uolūtati. **V**os cogitastis adūsus
 me malū. et deus uertit illud ī bonū ut
 exaltaret me sicut ī presētia cernitis.

ut saluos faceret populos multos. Quod etiā btūs
 dauid economicē tūc factū ī psalmo cētesimo. iiii. si-
 militer declarauit dices. Et uocauit famē sup trā?
 et oīe firmamētū pānis cōtruit. Misit autē eos viz?
 ī seruuū uenūdatus ē ioseph. hec ergo duo idē l' grā
 dei. ul' liberū arbitriū. sibi quidē iuicē uidēt' aduersa?
 sed utraq; cōcordāt. et utraq; nos parit' debē suscipē
 pietatis racōe colligimus? ne unū horū hōmī subtra-
 hētes. ecclāsticē fidei regulā excessissē uideamur. Nam
 cū uideit nos deus ad bonū uelle deflectē. occurrat?
 dirigat? atq; cōfortat. Ad uocē em̄ clamoris tui statim
 ut audierit. respondebit tibi. Et iuoca me iquit ī die t'
 bulacōnis tue. et eripiāte? et magnificabis me. Et rur-
 sus si nos nolle ul' īcepisse p'spererit. p'hortacōnes
 salutiferas admouet cordibus nostris. quibus uolūtas
 bona l' reparetur l' formetur ī nobis. **capitulu nonū**

Hec enī talē deus hōmē feasse credēdus ē. qui
 nec uelit uq̄m nec possit bonū. Alioquū nec liber esset
 ei p'missū arbitriū? si ei tātūmō malū et uelle et posse.
 bonū uicō a semetipō nec uelle nec posse cōcessisset.
 Et quō stabit illa dñi post p'uacacōz p'mi hōis illata
 sentētia. eae adā factus ē sicut unus ex nobis. sciens
 bonū et malū? Nō em̄ dñs an̄ fuisse putādus ē. qui
 bonū esset p'cius ignarus? alioquū uelut quoddā irra-
 cōnabile atq; īsensatū aīal eū fatēdū ē fuisse forma-
 tū. Quod satis absurdū atq; a catholicā fide oīmodo
 alienū ē. Quī ymo scdm̄ sapiētissimū salomōnis sentē-
 ciā feat deus hōmē rectū. id ē ut tātūmō bonū scā
 iugiter frueretur? sed ipi quesierūt cogitacōes mltas,
 facti em̄ sūt ut dictū ē sciētes bonū et malū. Cōcepit

ergo adam post preuarcationē. quā nō habuēat
 scienciā mali. boni uero quā acceperat sciām
 nō amisit. Demq; nō amisisse humanū genus post
 preuarcationē adē sciām boni. etiā apli sentētia
 euidentissime declarat que dicit **Cū** ei gētes que
 legē nō habēt naturaliter ea q̄ legis sūt faciūt. h̄y
 legē nō habētes. ip̄i sibi sūt lex. qui ostēdūt opus
 legis scriptū ī cordibus suis. testiōmū reddēte eis cō
 sciencia sua. et ītra se īuicē cogitaciōibus accusatib;.
 aut etiā defendētib; ī die qua iudicabit deus oc
 culta hoīm. Quo sensu etiā dñs phāz īcepabat
 iudeoz. nō naturalē sed uolūtariā ceatate quā ip̄i
 sibi cōtumaciter īferebat. **Surdi** īquit audite. et cea
 rituē ad iudicandū. **Quis** surdus nisi seruus meus.
Et quis cecus nisi ad quem nōcios meos nisi. **Et** ne forte
 hāc eozū ceatate aliquis nature nō uolūtati possit
 ascribere. alibi ait **Educ** foras populū cecū. et oca
 los habētē. **surdū**. aures ei sūt. **Et iterū** **Qui** ha
 bētes īquit oculos nō uidetis. et aures. nō auditis
Domnus etiā ī ewā. quia uidētes īquit nō uidēt.
 et audiētes nō audiūt. neq; ītelligūt. et ad implet
 ī eis p̄phetia ysaiē dicit. **Auditū** audietis. et nō ī
 telligetis. et uidētes uidebitis. et nō p̄spicietis. In
 crassatū ē em̄ cor populi huius. et aūibus grauit
 audierūt. et oculos suos clausērūt nequādo uideāt
 oculis. et aūibus suis audiat. et corde ītelligant.
 et cōuertātur. et sanē illos. Demq; ut possibilita
 tem boni eis ī eē signaret. īcepans phariseos.
 quid aut īquit etiā ex uobis ip̄is nō iudicatis

quod iustum est. Quod utique eis non dixisset. nisi eos
iudicio naturali id quod iustum equum esset posse
discernere. Unde cavendum nobis est. ne ita ad dominum
omnia sanctorum merita referamus. ut nichil nisi id
quod malum atque perversum est humane assarbamus
nature. In quo quidem sapientissimi salomonis.
ymmo domini cuius hec verba sunt testimonio confu-
tamur. Ita enim cum consummata templi constructione
oraret effatus est. Voluitque pater meus david
edificare domum nominis domini dei israel. et ait dominus
ad david patrem meum. Quod cogitasti in corde
tuo edificare domum nominis meo benefecisti. hoc
ipsum mente pertractas. veritamen tu non edificabis
domum nominis meo. Hec ergo cogitatio atque iste titu-
tatis regis david. utrum ne bonus et ex deo
an malus et ab homine fuisse dicendus est. Si enim
bona atque ex deo fuit illa cogitatio. cur ab eo
a quo inspiratus inspirata est eidem negatur effectus.
Si autem mala et ex homine fuit cur laudatur a domino.
Restat ergo ut et bona et ex homine fuisse credatur.
In quem modum etiam nostras quotidie cogitationes pos-
sumus iudicare. Neque enim aut soli david bonum
ex semetipso cogitare concessum est. aut nobis ne
quid boni unquam sapere aut cogitare possimus
naturaliter denegatur. Dubitari ergo non potest
esse quidem omni anime naturaliter virtutum
semina beneficio creatoris inserta. sed nisi
hec opitulatio dei fuerit exarata. ad iacimen-
tum perfectionis non poterit pervenire. quia secundum

bñ aplm. neq̄ qui plātat ē aliquid. neq̄ qui
 rigat? sed qui iāremētū dat deus. Adiacere
 aut̄ hoīm i quālibet partē arbitriū libertatē
 etiā liber ille qui dicit̄ pastoris aptissime do
 cet? i quo duo angeli vnicuiq̄ nrm adherere
 dicuntur. id ē bonus ac malus? i hominis uo
 opatione cōsistere. ut eligat quē sequatur. Et
 idāo manet i hoīe sp̄ liberū arbitriū. quod
 grām dei possit ul' negligere. ul' amare. Non
 em̄ p̄cepisset aplūs dicens. cū metu et tremo
 re urām salutē opamī. nisi fasset eā ul' excoli
 a nobis posse uel negligi. Sed ne crederēt
 se ad opus salutis diuino auxilio nō egere
 subiūgit. Deus ē em̄ qui opatur i nobis et
 uelle et p̄ficere pro bona uolūtate. Et idāo
 timotheū monēs. noli iquit negligē grās dei
 q̄ ē i te. Inde ē etiā quod thornithus scribēs
 hortat̄ et cōmonet. ne idignos se grē dei
 ifructuosis opibus exhiberet dicens. Adiu
 uātes at̄ obsecram̄. ne iuacū grām dei rea
 piatis. Quā sine dubio quia iuacū recepēat
 symō. nō profuit ei p̄cepto grē salutaris.
 Non em̄ p̄ceptis bñ petri maluit obedire
 dicēs. Pēnitēciā age ab hac nequicia tua? et
 ora deum. si forte remittatur tibi hec cogita
 cō cordis tui. In felle em̄ amaritudinis et
 obligatōne iiquitatis uideo te eē. Preuenit
 ergo hominis uolūtate hō qui dicit̄. Deus
 meus. misericordia eius preueniet me. Et

pplm nō edentē m. et
dicentē? et iurat
a nob cū dicit. to
ta die expādi man
meas ad te

rursus dñm remorātē atq̄ utilit̄ quodāmo s̄sistētē
ut nostrū expernatur arbitriū uolūtas p̄uenit nō
cū dicitur **E**t mane oracō mea p̄ueniet te **E**t iter
Preueni i maturitate et clamauit **E**t p̄ueniet̄ ocl̄i
mei ad te diluculo? ut meditare eloquia tua **A**d
uocat etiā nos et iurat cū dicit **T**ota die expandi
manus meas ad? **E**xpectat nos cū d̄ p̄phetam
Propterea expectat dñs ut misereat̄ nostri **E**t ex
pectatur a nobis cū dicimus **E**xpectas̄ expectaui do
minū? et respexit me **E**t expectaui salutē tuam
domine **C**onfortat nos cū dicit **E**t ego erudui et cō
fortaui brachia eorum? et i me cogitauerit malitiam
Et ut nosmetipōs cōfortemus. hortat̄ cū dicit **C**on
fortate manus dissolutas? et genua debilia robo
rate **C**lamat ihs **S**i quis sitit ueniat ad me bibat
Clamat etiā p̄phā ad eū **L**aboraauit clamās? rauce
facte sūt fauces mee? defecerit̄ ocl̄i mei. dū spero i
deū meū **Q**uerit nos dominus dices **Q**uesui et
nō erat uir? uocaui et nō erat qui responderet **C**ri
tatur et ip̄e a spōsa. flebilis̄ cōquerēte **I**n cubili meo
i noctibus q̄sui quē diligēt̄ aia mea **Q**uesui eū et
nō iueni eū? uocaui eū et nō respondit michi **E**t ita
sp̄ grā dei. nō i bonā p̄tē coopatur arbitrio. atque
i oibus illud adiuuat. protegit ac defendit. ut nō
nūquā eā quosdā conatus bone uolūtat̄ l̄ ex
igat. l̄ expectet. ne penitus dormiēt̄ a l̄ceti otio
dissoluta. sua dona cōferte uideat. occasiones q̄
dāmo q̄rens quibus humane segnitiei torpore
dissolūto. nō irracōnabilis munificētie sue largitas

iudicatur. dūcā sub colore cuiusdā desiderij
 ac labores ip̄tit. et nichillom̄ grā dei gratuita se
 p̄seuerat. dū exiguis quibusdā paruisc̄ cona
 tibus. tāta immortalitatis gloriā. tāta pen̄nis
 b̄titudinis dona. īestimabili tribuit largitate
 Nō em̄ quia illius ī cruce latronis p̄cesserat fi
 des. idcirco pronūciādū ē. nō ei beatā cōmemo
 racōnē paradisi. gratuito eē promissā. aut pe
 nitēciā dauid regis illā vniū ubi qua dixit.
 peccavi dno. duo tā graua eius armā. et nō
 potius clemēciā dei abstulisse credēdū ē. ut p
 nathan p̄phām mereretur audire **D**ominus tras
 tulit iniquitatē tuā. nō moteris **Q**uod igit̄ homi
 cidij adulterio addidit. liberi utiq̄ fuit arbitry.
 quod at̄ arguit̄ p̄ p̄phām. diuine dignatōis est
 grā **R**ursum quod pat̄ humiliatus agnouit
 suū ē. quod uero sub breuissimo t̄pis p̄ucto ī dul
 genaā tātoꝝ criminū promeretur. **D**ni ē misere. **domū**
 tis domi **E**t quod de hac tā breui cōfessioē et īcō
 parabili diuine retribucōis imēsitate dicam̄.
 cū b̄tis apl̄is ad illā magnitudinē futuri remun
 neratōis aspiciēs. quid de illis tā inumeris
 p̄secucōibus suis pronūciauerit cōsiderare p̄faale
 sit. **N**ā momentaneū hoc iquit et leue tribula
 cōis n̄re supra modū ultra cōparacōnē eter
 nū pondus gl̄ie opatur ī nobis **D**e quo et alibi
 cōstanter enūciat̄ dicit̄ **Q**uia nō sūt cōdigne
 passiones huius t̄pis. ad futurā gloriā que re
 uelabitur ī nobis **Q**uātūlibet ergo emisa fu

erit humana fragilitas. future retribucōni par
eē nō poterit. nec ita laboribus suis diuinam
imminuet grām. ut nō sp gratuita p̄seueret
Et idēo p̄dictus m̄gr gentiū. licet grā dei apta
tus gradū sortitū se fuisse testatur dicens. grā
at̄ dei sū id qd' sum. tñ se quoq; dīne grē re
spondisse p̄nāciat dicens Et grā eius ī me uacua
nō fuit. sed abūdācius illis oībus laboraui.
nō at̄ ego. sed grā dei meū. Nā cū dicit labo
raui. conatū p̄p̄ij signat arbitrij. cū dicit nō
aut̄ ego sed grā dei uirtutē dīne protectionis
ostēdit. cū dicit meū. nō otioso neq; seuro. sed
laborati ac desudati eā coopatā fuisse dēclat
Quod etiā ī iob probatissimo atleta suo. cū cū
diabolus expetisset ad singulā certamē. diui
nā legimus prouidisse iusticiā. Si eī cōtra īmi
cū nō sua uirtute. sed solius dei grā p̄tegēte fuisse
cōgressus. et absq; ulla uirtute paciēcie sue. di
uina tantū opitulacōe suffultus. m̄ultiplices illas
ac tota īmā crudelitate quesitas teptacōnū
moles et exina ptulisset. quō nō illā calūpni
osam diabolus quā prius amiserat uocē ad
uersus eū iustus iterasset. nūquid frustra
iob colit deū. nōne tu uallasti eū. vniūsq; aq;
sbām eius p̄cūitū. Sz aufer manū tuam.
id ē. sine eū cū suis uiribus meū decertare.
msi ī faciē tuā benedixerit tibi Sz cū nullā huius
cemodi quermonia calūpniosus hostis p̄
cōflictū audeat iterare. nō dei sed illius se

metū uirtibus cōficeretur. licet etiā grā dei nō ī totū
 illi defuisse credēd a sit. que tantā cēptatori
 tēptādi tribuit potestate. quātā et illū resistē
 di nouerat habere uirtutē? nō eū ab illius
 impugnatōne sic protegens. ut nīllū uirtuti
 humane reliqueret loquū? sed hoc tantū procu
 ras. ne uolētissimus inimicus auam eius amē
 te facies. impotē sensu. impari eū atq̄ ī quo
 certaminis pondere p̄grauaret. **Q**uod ergo
 soleat interdū tēptare dñs fidē nrām ut for
 tior uel glōsior fiat. ex uāgelice illius cēturio
 nis docemur exemplo? cui⁹ puerū cū sciret
 utiq̄ potestate sermōnis sui se dñs curatur.
 offerte maluit presenciam corporale dñs
 Ego uenā. et curabo eū. **S**illo hac eius obla
 tione fetuēcoris fidei flagrantia supgrediente
 atq̄ dicente. domine nō sum dignus ut iaceas sū
 tectū meū. sed tū sic uerbo. et sanabitur puer
 meus. miratur eū dñs atq̄ collaudat? cūctisq̄
 illis qui ex isrlis iplo crediderāt p̄fert dicens
Amē dico uobis? nō iuem tantā fidē ī isrl. **N**ul
 lius ei laudis eet ac meū si id ī eo xpc̄ quod
 ipē donauerat p̄tulisset? alioquū dixisset.
 amē dico uobis. nō dedi tantā fidē ī isrl. **Q**
 uā exploratōne fidei etiā ī illo magnificētis
 simo patriarcha diuinā legimus dispen
 sasse iusticiā. cū dicit. **U**t factū ē post hec uer
 ba. deus tēptauit abraham. **N**ō em̄ illam
 fidem quā ei dñs ispirabat. s̄ illā qua uo
 catus semel atq̄ illūatus a dño. p̄ arbitriū

libertate poterat exhibere. expiti uoluit diuina ius-
ticia. Unde non in merito fidei eius constantia comprobatur.
atque ad eum subueniente gratia dei quae eum paulisper sub-
relinquit ut probaretur ita dicitur. **N**e transferas manu tu-
am in puerum. neque facias ei quicquam. **N**unc autem scio quod
timeas dominum tuum. et non perperasti filio tuo dilecto
propter me. **Q**uod temptationis genus nobis quoque
ad probationis meritum posse contingere. in deuterio
nomino satis euidenter a legislatore praedicitur. Si sur-
rexit inter uos propheta. aut qui somniasse uideri di-
cat. et praedixerit signum atque portentum. et euenerit quod
locutus est. et dixerit tibi eamus et seruiamus diis
alienis quos ignoratis. ne audeas uerba prophete
illius aut somnatoris. quia temptas temptare te do-
minus deus tuus. utrum diligas eum in toto corde
tuo. et custodias mandata illius an non. **Q**uid ergo.
Cum iste istum prophetam a somniatore surgere promiserit
deus. itane eos quorum fide probare disponit proce-
turus esse credendum est. ut nullum penitus locum quo
suis uiribus cum temptatore confligat. libero eorum
reseruet arbitrio. **Q**uid eos nunc est temptari. quos
ita infirmos nouit ac fragiles. ut nequaquam uirtute
sua ualeant resistere temptatori. **S**ed utique nec temptari eos
iustitia domini promississet. nisi pariter in eis resistendi satis
esset uirtute. qua posset equitatis iudicio in utroque merito
rei laudabiles iudicari. **T**ale est et illud quod ab
apostolo dicitur. **I**taque qui se existimat stare. uideat
ne cadat. **T**emptatio uos non apprehendat nisi huma-
na fidelis aut deus qui non permittit uos temptari super
id quod potestis. sed faciet cum temptatione etiam et

itū. ut sustinere possis. Cum em̄ dicit. qui stat uideat
 ne cadat. sollicitā reddit arbitrii libertatē. quā utiq̄
 nouerat percepta grā l' stare p̄ idustriā. l' cadē p̄
 negligēciā posse. Cū at̄ ifert tēptacō uos nō apphēdat
 nisi huāna. ifirmitatē eoz et icōstāciā. nec dū ro
 buste mētis exprobrat. qua ad huc sp̄itali. ū nequi
 ciaz turbibus poterat impugnari. adūsus quos
 se ipm̄ l' illos p̄fectos nouerat quottidie dnm̄ care.?
 de quibus ad ephesios dicit. Jam nō ē uobis collucta
 cō adūsus carnē et sāguinē. sed adūsus p̄ncipatū.
 adūsus potestates. et adūsus mūdi rectores tene
 brax haz. contra sp̄italia nequiae icēlestibus.
 Cum uēo sbuigit. fidelis at̄ deus qui nō p̄mittit
 uos tēptari supra id quod potestis. nō utiq̄ optat
 ne eos dñs tēptari p̄mittet. sed ne supra id quod
 sustinē poterat tēptaret. Illud eī indicat humanam
 arbitrii facultatē. hoc uēo dñi grām. tēptacōnū
 luctamā moderāns ostēdit. In his igit̄ oib̄us ap
 probat̄ ita sp̄ diuinā grām arbitrium hoīms i
 citate. ut illud nō i oib̄us talit̄ protegat ac defen
 dat. ut nō caā p̄p̄s eū conatibus cōgredi aduer
 sus sp̄itales faciat inimicos. i quibus l' grāz dei uic
 tor. l' ifirmitatē suā sup̄atus icelligat. et ita dis
 cat nō sua fortitudine. sed diuino sp̄ sperare suf
 fragio. atq̄ ad suū iugit̄ reuertē protectore. Et
 ut hoc nō nrā cōiectura sed euidencōribus ad
 huc sc̄pture testionys approbemus. illud quod
 i lege diuina legitur retractemus. Has iquit
 gentes dimisit dñs. ac disperdere noluit. ut

in eis expiraretur isdem. utrum custodiret mandata do-
mini dei sui? et ut haberet consuetudinem cum hos-
tibus preliandi. Et ut incomparabili creatoris
nostri demerita mortale aliquid. non per equalitatem
pietatis. sed ex aliqua indulgentia similitudine
comparemus. Si nutrix pia atque sollicita diu simul
paruulum gestet ut quandoque ingredi doceat. pu-
mum quidem eum temptare permittit. dehinc erectum
ut alternis passibus imitatur dextere sue vir-
tute sustentet? at mox paruulum derelictum. si
titubantem uiderit. protinus apprehendit. nutum
suscepit. lapsum erigit. et l' arret tactu casum. uel
etiam deinde leniter sinum eleuat post riuam. cum
at eum ad pueritiam uel adolefcentie ac iuuentutis
pduxerit robur. quedam etiam pondera labo-
res quibus non opprimat sed exerceat iungit.
et cum emulis decertare permittit. Quamto magis
celestis ille pater omnium nouit quem simul gratie sue
gestet. et quem libere uoluntatis inspectu arbitrio
suo exerceat ad uirtutem. tamen adiuuat labo-
rante. exaudit iuocante. non relinquit quere-
re. eripit de periculo interdum etiam nescientem. **ca. v.**

Per que euidenter ostenditur inscrutabilia esse
iudicia dei. et inuestigabiles uias eius.
quibus ad salutem humanum attrahit genus. Et
etiam euuangelicatum uocationum exemplis pos-
sumus approbare. Andream namque et petrum
ceterosque apostolos nichil de salutis sue remedio
cogitantes. spontanea gratie sue dignatione pe-
le

que Zacheu ad conspectu se domi se fidelit exten
 det. et exiguitate statuē? sue sycomori celsitu
 dine subleuante. nō solū suscipit. uerz etiā bene
 dictione cohabitacionis illustrat. **I**mutū ac
 repugnate attrahit paulū. **A**liū precepit ita
 sibi inseparabiliter iherere. ut ei postulanti
 breuissimas pro sepultura patris nō cōcedat
 iduās. **C**ornelio precibus et elemosinis iu
 giter insistenti. uelut remuneracionis uice uia
 salutis ostenditur. et angli uisitacōe p̄ci
 pitur. ut accersiens petrū uerba salutis ab
 eo quibus una cū oibus suis saluaretur ag
 noscat. **F**aciamltiformis illa sapiā dei sa
 lute hoim mltiplica atq̄ inscrutabili pietate
 dispesat. ac scdm̄ capacitate unius cuiusq̄
 gram sue largitatis imptit. ut ipas quoq̄
 curaciones nō scdm̄ uniformē maiestatis
 sue potētiā. s̄ scdm̄ mensurā fidei ī qua unū
 quēq̄ reperit. ul̄ sicut vnicuiq̄ ipē partitū
 est maluit exercere. **C**redētē nāque lepro
 sum quod ad emūdacōne lepre sue uolū
 tas xpi sola sufficeret solo uolūtatis
 sue curauit assensu dicens. **E** **V**olo. **M**ū
 dare. **A**lteri deprecanti ut ue **tui** nēs per
 impositionē manus sue de **qu** fūctam si
 liam suscitaret. ingressus do **pu** mū eius co
 dē mō quo ille sperauerat id quod roga
 batur indulgit. **A**ly credētisumā salutis in
 uerbi eius p̄cepacione cōsistere. ac respon

denti. dic tantū ūbō et sanabitur puer meus.
p̄ sermōnis impiū ^{de} resolutos artus pristino
robore solidauit dicens Vade: sicut credidisti
fiat tibi. Alius de tactu symbue eius sperati
bus medianā. uberū sanitatis dona largitus
ē. Alioz morbis medianā rogatus indulgit.
alius spontaneā p̄stat medianā. Alios hortatus ē
ut speraret dicens. vis sanus fieri? aliis nō speratibus
ultra iēssit auxiliū. Aliozū desideia prius quam
uolūtati eoz satisfacet explorauit dicens. quid uol
tis ut facia uobis. Alij ignorati uia p̄ qua id qd
cōcupierat optinet benignus ostēdit dicens. sicut
credidistis i quies. uidebis gloriā dei. Iterū aliis ita
uicū curatōnū affluentē effudit ut de eis eua ta
cōmemoraret. Et curauit om̄s languidos eorum
Inter alios uerō imēsa illa bñficōz xp̄i abyssus ita
obdurata ē ut dicat. Et nō poterat iter illos ibe
facere uirtutes. p̄pter incredulitatē eoz. Et ita largi
tas dei scdm̄ capacitātē humane fidei eam ip̄a
formatur. ut huic quidē dicat. scdm̄ fidē tuā fi
at tibi. illi uerō uade. sicut credidisti fiat tibi sicut
uis. et rursus. altera fides tua te saluū fecit.

Nemo uidi autē estimet hec a nobis ob hoc
plata dei fuisse ut nitamur astruere sum
mā salutis. alii in nostre fidei dicōne consistere
scdm̄ quozū uicō dā profanā opinione. qui totū
libero arbitrio deputātes grām dei dispensari
scdm̄ meritū vniūcuiq; diffimūt. sed absoluta
plane pronāiamus sententia eam exuberare

grām dei. et trāsgredi humane interdū ifidelita-
 tis angustias **Q**uod ī illo euāgelico regulo fac-
 tū fuisse reminiscimur? qui dum facilius credit
 egro cātē filiū suū posse curari quā mortuū sus-
 citari. presenā domi festinus implorat dices
Domine descēde prius quā moriatur filius meus.
Cuius ifidelitate licet his sermombus xp̄c argu-
 erit. nisi signa et prodigia iudeis nō creditis.
 tamē nō scdm̄ ifirmitatem fidei eius grāz sue
 diuinitatis exaruit? nec presenā corporali
 quē admodū ille crediderat. letales februum
 morbos. sed sue potestatis sedulit̄ dices. **V**ade?
 filius tuus uiuit. **Q**uā sup̄ abundantia grē etiā
 ī illius paralitici curacōne dnm̄ legimus effu-
 disse? cū ei languoris sui tātū quo corpus fueat
 resolutū remedia poscēt. aīe prius īgeit sospi-
 tate dices. **C**onstās esto fili. dnm̄ittūt? ē p̄cā
 tua. **P**ost quod nō credentibus scribis posse
 eū remitte humana p̄cā. ad cōfundēdā īcedu-
 litatē eoz. etiā mēbra ipsius paraliseos ualitu-
 dine resoluta potestatis sue sermone restrixit
 dices. **Q**uid cogitatis mala ī cordibus uestris?
Quid ē facilius dicē. dnm̄ittūt? ē p̄cā. tūc autē dicit surge et tolle
 paralitico **S**urge et tolle lectū tuū? et uade ī
 domū tuā. **S**imiliter etiā ī illo qui xxx̄ta et viij
 ānos iuxta natatoie syloe crepidinē frustra
 decumbens. de aque illius motu sperauerat
 medianā. mumificēciā ultronee largitatis of-
 tendit. **N**am cū uolens eū ad salutis remedia

vbo

dicit surge et tolle

+ gesta

prouocare dixisset et **V**is sanus fieri. cum ille de
humani adiutorij iopia querebat ac diceret homi-
nem non habeo. ut cum turbata fuerit aqua mittat
me in piscinam. incredulitati eius et ignorantie ue-
niam tribues. prorsus eum sanitati. non illa qua spe-
rauerat uia. sed qua uoluit dominus misericordie
restituit dicens **S**urge tolle lectum tuum. et uade in
domum tuam. Et quid mirum si hec domini potestate narra-
ntur. cum similia etiam pro seruis suis diuina gratia
fuerit operata. In ingredientibus namque petro et ioha-
ne templum. cum ille claudus ex utero matris. qui gressum
penitus ignorabat elemosinam postularet.
illi non uilia etiam que postcebat infirmus sed gressu
offina largiuntur. et paruissima stipulis ab ipsis
sperantem solacia in spate salutis promissis locupletant.
dicente petro **A**rgentum et aurum non est michi. quod
aut habeo hoc tibi do. In nomine ihesu christi nazareni
surge et ambula **capitulum**

P Et hec igitur exempla que de euangelicis protu-
limus monimentis euidentissime potimus
aducere diuisis atque innumeris modis et in-
scrutabilibus uis. Deum salutem humanam generis parare.
et quorundam quidem uolentium ac sinentium ausum ad ma-
iorem iactare flagrantiam. quosdam uero etiam nolentes
iustos compellere. et nec quidem ut impleantur ea que
a nobis uti. liter desiderata prospere adiuuare.
nec uero etiam ipsius facti desiderij inspirare principia.
ul' uiam boni operis et perseuerantiam condonare. Inde est
quod orantes non solum protectorem ac saluatorem
sed etiam adiutorem ac susceptorem dominum ac

dominū proclamamus. In eo enim quod prior
 aduocat. et ignorantes nos atq̄ iustos attrahit
 ad salutē. protector atq̄ saluator est. In eo autē
 quod amittētibz nobis opem ferre. fugientesq̄
 suscipere. ac minime cōsuecit. susceptor ac refugi
 um nominatur. **D**ominus hanc dispensationē dei mul
 tiplicē largitūtibz aplis mēte ptractans.
 et i quoddā mēsu et laetinnabile pietatis dei
 pelagus se iadisē conspicēs exclamauit. **O**
 altitudo diuinarū sapiē et sciētiarū dei? quā
 iſcūtibilia sūt iudicia eius. et iuestigabiles
 vię eius. **E**t quis enim cognouit sensū domini?
 huius ergo sciētiarū ammirator quā ille talis ac
 cūis genū mgt̄ expauit. euasū ac conabit?
 quisquis crediderit illius iestimabilis abyssi
 profunditatē humana ratio se posse iueneri.
Nam qui ad plenū dispensationē dei qui
 bus salutē i hoīmbz opatur. i mēte cōape
 ul' differere se posse confidit. procul dubio im
 pugnas apostolicę sententię uelitatē. struta
 bilia dei esse iudicia. et iuestigabiles uias eius
 profana pronūabit audacia. **I**po quoq̄ **D**no
 hec ad eos testatē ita. **N**ō enim cogitationē mee cogi
 tationē uestre. neq̄ uie mee uie uestre dicit dñs?
 quia sicut exaltatur celi a terra. sic exaltate sūt
 uie mee a uis uestris? et cogitationē mee a co
 gitacionibus uestris. **H**anc igitur dispensationē
 et amorē suū quē nobis tribuere dominus i de
 fessa pietate dignatur. uolēs motu huāne

affectionis exprimere. nec iuvenes in hac creatura
talem caritatis affectionem cum eum comparare dignius posset.
tenentibus pie matris visceribus comparavit. et
utiliter quidem hoc exemplo. quia carius aliud in
natura hominum non potest iuventa dicitur. Nūquid
oblivisa potest mulier infantem suum. ut non misereatur
filio utero sui? Sed non contentus hac compara-
tione transcendit eam confestim atque subiungit dicens
Et si illa oblita fuerit? ego tamen non obliviscar.

Per quod euidenter ratio tua dicit dominus **ca. xii**
ratione colligitur ab his qui non loquuntur
uerbis. sed experientia duce uel magnitudinem gratie
uel modulum humani metuntur arbitrii uel rationem
uere purificationis inquirunt? quia non leuibus
tursus. nec fortibus pluu. nec sapientibus pa-
nis. nec prudentibus diuicie. nec sanctibus gratia.
sed operatur hec omnia unus atque idem spiritus. diuidens
omnibus ut uult. Et idcirco fide non dubia. et ut
ita dicam palpabili experientia comprobatur
omniscientis dominum uelut piissimum patrem. benignis-
simumque medicum. secundum apostolum **id est** indifferenter omnia
in omnibus operari? et nec quidem salutis inspirare
principia. et infere omnium bone uoluntatis ardo-
rem? nec uero ipsius operationis affectionem. et consum-
mationem donare uirtutum? et nec a ruina iam
proxima lapsus precipiti etiam iustos et iustos re-
uocare? nec ad occasiones et opportunitates sa-
lutis ingerere. ac precipites uolentosque conato
a letalibus dispendiis omnibus inhibere? et

alios quidē uolētes curretesq; suscipe? alios
uero nolētes remittentesq; pertrahere. et ad bo
nā cogere uolūtate Totū uero nō sp resistētibus
nec pseuerāter. In uitis nobis a diuinitate cō
cedi sed sumā salutis nrē nō opum nrōz mei
to. sed celesti grē deputādā. ita dñi ipiūs
uocabus edocemur Et recordabimur uicariū ues
trariū. et oīm scelez uestroz quibus polluti es
tis ī eis? et displicebitis uobis ī cōspectu uirō ī
oībus malicijs uestris quas fecistis? et factis
quia ego dñs. cū bñfereō uobis ppter nomē
meū. nō scdm vias uestras malas. neque
scdm scelera urā pessima domus isrl Et id
āo hoc ab oībus catholicis patribus diffinit
qui pfectionē cordis nō ī amī disputatōne uer
borū. sed re atq; ope didicērūt. diuini eē muneis
primū ut accēdatur vnusquisq; ad desideān
dū oīe quod bonū ē? sed ita ut ī alterutrā
partem plenū sic liberū uolūtatis arbitriū?
itemq; etiā scdm diuine eē grē. effia ualeant
exerceraa predicta uirtutū. sed ita ut possibi
litas nō extingatur arbitriū? tertiū quoq; ad dei
muneā ptinē. ut acquisite uirtutis pseuerāna
teneatur. sed ita ut captiuitatē libertas ad
dicta nō sentiat Sic em̄ vniuersitatis deus oīa
ī oībus credendus ē opai. ut latet protegat.
atque confirmet? nō ut auferat quā semel
ipē cōcessit arbitriū libertatem Si quid sane
uersuū humanā argumētacōe ac racōne

collectū huic sensui uidetur obistere. vitan-
dū fidei magis ē. quā ad destructionē fidei
prouocandū. Nō em̄ fidē ex intellectu. sed intel-
lectū meremur ex fide? sicut scriptū ē. Nisi cre-
dideritis. nō intelligetis? quia que admodum
et deus oīa opetur ī nobis. et totū libero ar-
bitratu arbitrio. ad plenū huāno sensu
ac ratione nō potest cōprehendi. Not nos
hūis chetemon confirmatos cibo. laborem
fecit tāti itinēis nō sentire

Urba abbat̄
nesterotis
de religioso
rū sac̄a. et de ap-
hendēda sp̄italium
verū agnōne **r. 1**
Quod actualis per-
fectio duplia racōe
subsistat **r. 2** Quod
actualis vita erga
multas professioēs
ac studia deruet **r. 3**
De professionis ac-
tepte perseuerācia **r. 4**
De ifirmorū mobi-
litate. et exemplū

castitatis quo docetur nō
oīa ab oībus emulanda
De sp̄itali sac̄a **ca. quīnū**
Quod de actuali sac̄a
proficiatur ad sp̄itualem
De ap̄hendēda uere sac̄e
disciplina **orta** De mul-
tiplica intellectu diuinatū
sc̄paurarū **v.** Int̄roga-
tō quō possit ad obliuio-
nē sc̄larū carminū per-
ueniri **v.** Responsio
quo pacto memorie suā
possimō abnuere **v.**
Quod immūda aīa neq̄
tradē neq̄ papē possit

sciētia spiritalē **xii**

Obiectio de eo quod
multa imūdis sciētia
habeat **xiii**

Respon
sio eo quod mali sciēz
uerā habē nō possint **xv**

Quibus racō pfectio
debeat aperiri **xv**

Quibus de causis spi
ritalis doctrina fructu
osa sit **capitulu xvi**

Quod plerūq; etiā ī
digni grām salutiferi
sermonis accipiant

Responsionis nr̄e et itineris ordo cōpellit
ut abbatis nesterotus predai nomis
sūmeq; sciēcie vni īstatuō subsequatur
Qui cū sacrarū scripturarū nos aliqua meōre
cōmēdasse et eorū itelligēciā desiderare se
sisset talibus nos adorsus ē dū uerbis stul
ta quidē sciētiarū ī hoc mūdo sūt genera
Tanta siquidē earū quāta et arcū discipli
narūq; uarietas ē s; cū om̄s a' omnino iuti
les sint aut presentis tantū uite cōmodis pro
sint nulla ē tamē que nō habeat p̄riū doc
trine sue ordinē atque racōnē p̄ quā ab ex
petētibus possit attingi Si ergo ille artes ad ī
simuacōnē sui artis ac p̄rijs lineis dirigūt
quātomagis religionis nr̄e discipline atq; pro
fessio que ad cōtēplanda īuisibiliū sacramē
torū tēdit archana nec p̄sentes questus s;
eternorū retribuōnē expetit premorū cō
ordine ac racōne subsistat Cuius quidē du

plex scientia ē. **P**rima practica id ē actualis. q̄
emendatione morū et viciōrū purgatione p̄fiatur
Altera theoretica. que ī cōtēplatione diuinaz
rerū. et sacratissimorū sensuū cogitatione cōsistit
Quisquis igitur ad theoreticā uoluerit puenire
necesse ē ut oī studio atq̄ uirtute actualē p̄mū
sciētia cōsequat̄. Nam hec practica absque the
oretica possideri potest. theoretica uero sine ac
tuali om̄imodis nō potest apprehēdi. **G**radus
eī quidā ita ordmati atq̄ distincti sūt. ut hūana
humilitas possit ad sublime cōscendē. qui si
iūctē sibi ea qua diximus ratione succedat. po
test ad altitudinē pueniri. ad quā sublato p̄mo
gradu nō p̄t trāsuolari. frustra igitur ad cōspec
tū domū cedit. qui viciōrū contagia nō declinat
Sp̄s nāque ^{cor} dei effugiet fictū. nec hīcat
ī corpore subdito peccatis. **capitulū secundū**

Hec autē actualis p̄fectō duplex ratione
subsistit. nā p̄mus eius ē modus ut om̄
natura uiciōrū et curacionis ratio cōgnoscat̄.
scōdus ut ita discernatur ordo uirtutū. earūq̄
perfectione mens nra formet̄. ut illis nō tā
uelut coacta et quasi uolēto impetio subiec
ta famuletur. sed tāquā naturali bono de
lectetur atq̄ pascatur. et actā illā atq̄ angustā
tam uia cū oblectatione cōscendat. **Q**uo cū
mō l' uirtutū rationē qui scōdus ī actuali discipli
na gradus ē. uel rerū spiritaliū et celestiu
sacramēta que ī theorie gradu sublimiora

consistunt ualebit attingere: qui naturam uiciorum suorum
 nec potuit intelligere nec enisus est extirpare.
 Consequenter enim pronuntiabitur progredi ad
 excelsiora non posse. qui non euerit planities.
 multoq[ue] multa enim ea que sunt extrinsecus ap-
 prehendet quisquis intelligere ea que sibi sunt
 interna non queit. Sciendum tamen est duplici no-
 bis laboris intentione sudandum: tam in expellen-
 dis uiciis. quam in uirtutibus acquirendis. Et
 hoc non nostra capimus coniectura. sed illius
 sententia predicemus qui solus opificum sui ui-
 res. uirtute rationeque cognoscit. Ecce inquit con-
 stante hodie super gentes et super regna. ut e-
 uellas et destruas. et disperdas. et dissipas.
 et edificas. et plantas. In expulsiōe ei noxiarum
 rerum quatuor esse necessaria designauit: id est
 euellere. destruere. disperdere. dissipare. In
 faciendis uero uirtutibus. et his que ad ius-
 ticiam pertinent acquirendis: edificare tantum-
 modo atque plantare. Unde liquido patet dif-
 ficilius conuelli atque eradici inolitas cor-
 poris atque animi passiones: quam spirita-
 les extrahi plantarumque uirtutes. **capitulum 3**
Hec igitur practica que duobus ut dicitur
 est subsistit modis. erga multas pro-
 fessiones studiaque diuiditur. Quidam enim
 summa intentionis sue erga heremum secreta et
 cordis constituit puritate. Et in preteritis he-
 liam et heliseum nostrisq[ue] temporibus beatum

v. hospitali^{ff}

antoniū aliosq̄ eiusdē p̄positi sectatores.
familiarissime deo p̄sēcū solitudinis cohesisse
cōgnosamus. Quidā erga iustitiā fratru et p̄
uigilē cenobiorū curā oīem studiū sui sollicitudinē
dederūt. ut nup̄ b̄tm̄ iohānē abbate qui i vicinia
ciuitatis cui nomē ē theniū grādi cōbio p̄fuit. ac
nō nullos eiusdē mēti viros apostolicis etiā signis
memimus datusse. Quosdam xenodochiū pi
um delectat obsequiū. p̄ quod etiā i preteritis a
brahā patriarchā et loth̄ dno placuisse. et nup̄
b̄tm̄ machariū singularis māfuetudinis et sapi
entiae uirū cenodochio ita apud alexandriā p̄fuit.
ut n̄lli eorū qui solitudinis secreta sectati sunt i
feior sit credendus. Quidā eligētes egrotācium
curas. alii i ceterationē q̄ pro miseris atq̄ oppres
sis impenditur exequētes. a doctine i stātes. a
elemosinā paup̄ibus largiētes. m̄t magnos ac
sumos viros pro affectu suo ac uolūtate uiguerūt.
Qua p̄pter hoc vnicuiq̄ utile atq̄ cōueniens ē.
ut scdm̄ p̄positū quod elegit siue grām quā ac
cepit. sumo studio ac diligētia ad opis accepti p̄
fectionē pueniē festinet. et aliorū quidē laudans
admiraſq̄ uirtutes. nequaquā a sua quā semel
elegit professione discedat. sicut scdm̄ aplm̄
vnū quidē eē corpus ecclē. m̄lta at̄ mēbra.
et habere eam donationes scdm̄ grām q̄ data
ē nobis differētes. siue p̄phetiā scdm̄ ratiōnē fi
dei. siue m̄steriū i m̄strādo. siue qui docet
i doctina. siue qui exhortat i exhortatiōe. qui

tribuit in simplicitate. qui preest in sollicitudine? qui
 miseretur in hilaritate. Nec enim illa membra aliorum
 membrorum sibi possunt ministeria ueritatis? quia nec
 oculi manuum. nec nares aurium utuntur officio. Et
 ideo non omnes apostoli. non omnes prophete. non omnes doctores.
 non omnes gratiam habent curationum. non omnes linguas lo-
 quuntur. non omnes interpretantur. Solet enim hi qui nec-
 dum sunt in illa quam attulerunt professione fundati.
 cum audierint quosdam in diuersis studiis ac uirtutibus
 predicari. ita eorum laude succedi. ut imitari eorum
 protinus gestiunt disciplinam. in quo iratos necessa-
 rio impendit conatus humana fragilitas. Impos-
 sibile namque est unum eundemque hominem simul omnibus quas
 superius comprehendimus fulgere uirtutibus. Quas si quis
 uoluerit pauciter affectare. in id in eum necesse est
 ut dum omnes sequitur. nulla integre consequatur. magisque
 ex hac immutacione ac uarietate dispendium capiat
 quam profectum. Multis enim uis ad dominum tendit?
 et ideo unusquisque illam quam semel attipuit irreuo-
 cabili cursu sui iteracione conficiat. ut sit in qualibet
 professione perfectus. **capitulum quintum**

Absque illo namque dispendio quo fertur
 monachum diximus qui mobilitate mentis
 ad studia cupit transire diuersa. etiam hinc pericu-
 lum mortis incurritur. quod non nunquam recte que-
 dam ab aliis gesta malo ab aliis presumuntur ex
 emplo. et que nonnullis bene cesserant. perniciosa
 ab aliis sentiantur. Nam ut quedam exempli gratia
 proferamus. uelut si quis illius uiri imitari

uirtute uelit. quā solet abbas iohānes nō ad
imitationis formulam. sed tantūmodo pro am
miracione profere. Nam quidā ueniens ad
predictū senē habitu seculari. cū ei quasdā
frugū suarū primias detulisset. feruassimo
spū quēdā arceptū ibidē repperit. Qui cū abba
tis iohānis obtestaciones ac p̄cepta despiciens.
testaretur nūquā se ad illius impetū de cor
pore quod obsederat migraturū. huius ad
aduētū p̄ritus. cū reuerētissima noīb illius
Idamacione distessit. Cuius tam euidentem
grām senex nō medioctē admittatus. eo q̄ am
plius obstupescēs quod eū habitu cerneit se
culari. cepit ab eo uite ac professionis eius or
dine diligēter iquirere. Cumq̄ ille scilicet
se atq̄ uxorio uiculo alligatū eē dixisset. b̄tō
iohānes excellētiā uirtutis eius et grē mēte
p̄tractās. que nā illi eēt cōuersacō attēctus ex
plorabat. Ille se rusticū. et quotidiano manuū
ope victū querere. nec ullius boni eē se con
suum testabatur. nisi quod nūquā ante ad
ruris opa mane ad exercēda procederet.
neque uespere domū reuēteretur. nisi ī eadē
pro quotidiana uite com̄eatu largitori
eius deo grās retulisset. neq̄ se unquā de
fructibus suis aliquid usurpasse. nisi p̄us
deo p̄mias eorū ac decimas obtulisset.
et nūquā se boues suos p̄ aliene messis
trāsduxisse cōfiniū. nisi eorū p̄us ora dau

sisset. ne uel parū dāpnū p̄ iauriā eius p̄xi⁹
 sustinet. Et cū hec quoq; abbati iohān̄ nec-
 dū ad cōpaciōnē tāte grē qua eū sibi p̄latū
 eē cernebat. idonea uideretur. atq; ab eo
 quid nā eēt illud quod tāte grē meitis con-
 fecti possit satisfas scūtaretur? ille reuerē-
 tia tam solliate īquisitiōnis astrictus. uxō
 rē se. patētū impio cōpulsam cū p̄fitei. id
 monachū uellet. an̄ duodecī ānos autp̄is
 se cōfessus ē? quā neine etiā n̄ cōsuo. so-
 roris loco a se uigme custodiri. Quod factū
 cū audisset senex tāta ē ammiracōe p̄motus.
 ut corā ipō publice proclamaret. nō īmeito
 demone qui se despereat. illius nō tollēas
 se presenaā. an̄ ipē uirtutē nō solū ī iuuen-
 tutis ardore. sed ne n̄ quidē sine discimē
 castitatis auderet appetere. Quod factū ab
 bas ioh̄s licet sūma ammiracōne p̄tulerit.
 tamē neminē monachorū ut exiretur hortatus
 ē? facēs m̄lta recte ab alijs gesta. magnā ī alijs imi-
 tatibus itulisse p̄uicē. nec usurpari ab oībus posse.
 quod pauas dñs spēali munere cōtulisset. **ca sextū**

Sed ad expositiōnē sciēcie de qua sūptū ē sermo-
 nis exordiū reūtāmur. Itaq; sicut superis dixim⁹
 practica erga m̄ltas professiones ac studia detriuat.
 theoretica uero ī duas diuiditur. epi. p̄artes. id ē in
 historica interpretacōne. et in cōtelligē-
 cia sp̄itale. Vnd etiā salomō cū ecclē m̄ltiformē
 grām enūmerasset adiecit. Om̄s em̄ qui apud eā

sunt. uestiti sunt duplicat. **S**piritualis aut scientie genera se-
ntia **T**ropologia. allegoria. anagogen. De quibus
in prouerbis ita dicitur. Tu aut describe eam tibi tripli-
citer super latitudinem cordis tui. Itaque historia presentat
ac visibiliu agnitione complectitur reru. que ita ab
ab aplo replicatur. **S**criptu e enim quia abraham du-
os filios habuit. unum de ancilla. et alium de libera-
te. **S**i qui de ancilla secundum carnem natus e. qui aut
de libera per re promissionem. **A**d allegoria aut per-
tinet que sequitur. quia que iuicitate gesta sunt ante
rius sacramenti forma prefigurasse dicunt. **H**ec enim
sunt duo testamenta. unum quidem in monte syon in
seruitute. que e agar. **S**yon enim mons e in arabia qui
conuictus e ei qui nunc e iherosolim. **A**nagoge uero de spiri-
tualibus mysteriis ad sublimiora quedam et sacra-
ra celoz secreta conscendens. ab aplo ita subicit. **U**ne
aut sursum e iherosolim libera e. que e mater nostra. **S**cri-
ptu e enim. Letare sterilis qui non parit. erupe. et clama
que non parturis. quia multi filii deserte magis quam
eius que habet unum. **T**ropologia e moralis expla-
natio. ad emendationem uite. et instructionem pertinet actu-
alem. uelut si hec eadem duo testamenta intelligamus
practicam et theoreticam disciplinam. uel de iherosolim aut syon
aiam hominis uelimus accipere. secundum illud. lauda iherosolim
domine. lauda deum tuum syon. **I**gitur quatuor predictae figure
in unum ita uolunt. conflunt. ut una atque eadem iherosolim
quad. **S**arie. **S**arie. **S**arie. possit intelligi. secundum histo-
riam ciuitas iudeoz. secundum allegoria ecclia christi. se-
cundum anagogia ciuitas dei illa celestis. que e mater

gnans

omnium nrm? scdm tropologiam aia hois q frequet hoc
 noie aut iacpatur aut laudatur a dno De his quoz
 itertatōnū gencibus btis apls ita diat Nūc aut
 fratres si uenēo ad uos liguis loquēs. quid uobis p
 dero. nisi uobis loquat aut i reuelatōe. a' isaenaa.
 aut i pphēcia. a' i doctna. Reuelatō nāq ad allego
 riam ptinet. p quā ea q tegit hystōiā narratō. spitali
 sensu et expōitōne rese reserātur. ut ubi grā si illd
 apeire tēptemus. quēadmodū patres nri omīs sub
 nube fuerūt. et omīs i moyse baptisati sūt i nube
 et i mari. et quēadmodū omīs eandē spitalē escā
 māducauert. et eūdē spitalē de cōsequēti petra bi
 berūt potū. petra at erat xpūs Que expōitō p
 figuratōni corpis et sanguinis xpi. q quotidie
 sumimus cōpata allegorie cōtinet racōne Saenaa
 uero q similiter ab aplō mēōratut. tropologia ē?
 qua vniuersa q ad disacōnē ptinet actualē. utrū
 utilia l' honesta sint prudētī examinacōe discerni
 mus? ut ē illud. cū apud nosmetipōs iudicare papi
 mur. utrū deceat mulierē nō uelato capite orare
 dnm. Que racō ut dnm ē moralē cōtinet itellectū
 Item pphēcia quā tō itulit loco anagogen sonat.
 p quā ad iuisibilia ac futura sermo trāssertur.
 ut ē illud Nolums at ignorare uos frēs de dor
 mētibus? ut nō cōtristemī sicut et ceteri qui spem
 nō habēt Si enī credimus qm xpc mortuus est.
 et resurrexit? ita et deus eos qui dormierūt
 p ihm adducet cū eo Hoc enī uobis diamus i uer
 bo domi? qm nos qui uiuimus. qui residui sumus

1211
In aduentu dñi nō pueniemus eos qui dormierūt
ī xpō? qm̄ ip̄e dñs ī iussu et ī uoce archāgeli. et
ī tuba dei descēdet de celo? et mortuū qui ī xpō
sūt resurget p̄mi. Quia exhortacōnis speac
anagogēs figura p̄fertur. Doctrīnā uero siphā
historiæ expositiōnis ordo pandit? ī qua n̄l
lus occultōr̄ itellectus. nisi qui ubis resonat
cōtinetur? sicut ē illud Tradidi enī uobis ī pri
mis quod et accepi? qm̄ xp̄t̄ mortuus ē pro
p̄c̄is nr̄is scdm̄ sc̄pturas. et quia sepultus ē.
et quia surrexit tertia die. et quia uisus ē ce
phe? et misit deus filiū suū natū ex muliere.
factū sub lege ut eos qui sub lege erāt redime
ret? siue illud. audi isrl̄ dñs deus tuus unus ē.

Quia p̄pter si uobis cure est ad sp̄italis sc̄e
lumē nō īmanis iactāre uicō. sed emen
dacōnis grā puenire. illius p̄us b̄titudinis cu
piditate flammam. de qua dñm̄ ē. b̄t̄ mūdo
corde. qm̄ ip̄i dñm̄ uidebūt? ut etiā ad illā de
qua āgl̄us ad danielē dicit possitis puenire.
Qui aut̄ docti fuerūt. fulgebūt sicut splendor
firmamētī? et qui ad iusticiā erudiūt m̄ltos
quasi stelle īpetuas et̄nitates. Et ī alio p̄ph̄a
Illuīate uobis lumē sc̄eac̄e dū t̄p̄t ē. Tenētes
it̄que illā quā habere uos sc̄eac̄o diligēciā lectō
nis? oī studio festinate actualē. id ē ethicam
quā p̄mū ad itegrū cōprehēdē disciplinam.
Absque hac nāque illa quā diximus. theoreti
ca puritas nō potest cōphēdi? quā h̄y tācū

qui nō aliorū docētū uerbis. sed ppriorū actiū
 uirtute pfecti sūt. post mīta operū ac laborū studia
 iam quasi i pmo cōsequūtur. Non enī a medi-
 tatione legis itelligētiā. sed de fructu opis ac
 quiretes. cū psalmigrabo canūt. a mandatis
 tuis itellexi. et exortis passionibus unūsis
 fiducialiter dicūt. psallā et itelligā i via ima-
 culata. Ille enī psalles itelligit que canūt. qui i via
 imaculata gressu puri cordis imitē. Et idāo si sciētie
 spitalis sacū i corde urō uultis tabnaculū pparare.
 ab om̄ uos uictorū cōtagione purgate. et curis sc̄i
 p̄sentis exuite. Impossibile nāq̄ ē aiā q̄ mūdams
 ul' tenuit distēsiōibus occupat. donū sc̄ie p̄mere
 ri. ul' generatice spitaliū sensuū. ac tenacē sacraz
 fieri lectionū. **O**bseruate igitur ip̄ms. et maxime
 tu o iohānes. cui magis ad custodiēda hec q̄ dicturo
 sum etas adhuc adolescētōz suffragatur. ne studiū
 lectionis ac desiderij tu labor uana elatōne cassē.
 ut idicas sumū ori tuo silentiū. hinc ē enī p̄mus dis-
 cipline gradus actualis igressus. om̄s quippe labor
 hoīs i ore ip̄ius. et ut om̄ seniorū istituta atq̄ sentē-
 tias itero corde et quasi muto ore suscipias. ac dili-
 genter i pectore tuo condēs ad p̄hācēda ea potius
 quā ad docēda festines. Ex hoc enī cenodoxie p̄ni-
 tiosa p̄sup̄tō. ex illo aut fructus spitalis sciētie
 pullulabūt. Nichil itaq̄ i collacōe seniorz proferre
 audeas. nisi quod itrogare. te aut ignoracōe noa-
 tura. a raro necessaie cognitiōis impuleit. nō ut
 quidā uane gloie amore distēti. postētatōe doctrine

i. sup̄bia

ea que optime norūt itrogatē se simulāt **I**mpossi-
bile ē enī eū qui pōitō acquirēde laudis huāne
studio lacōnis īsistit: donū uē sciēcie promereri
Nam qui ī hac passione deuictus ē. necesse ē ut
alijs quoq; et maxime supbie uicis obligetur.
et ita ī actuali atq; ethica cōgressione pstratus.
sciēciā spītalē que ex ea nascatur minime cō-
sequitur **E**rgo p oīa cū ad audiendū
tardus aut ad loquēdū? ne cadat ī te illud
quod notatur a salomone Si uideis uirū ue-
locē ī uerbis. scio quia spem habet īspies ma-
gis quā ille **N**equaquā uerbis edocere psumas.
quod opere an nō facis **H**uc enī ordīe nos
tenere etiā exemplis suis dñs noster īsatur
de quo ita dicitur **C**ū cepit ih̄c facē et docere
Cū igitur ne an actū pofiliēs ad docēdū
ī illorū nūō deputeris. de quibus ī ewa
dominus ad discipulos suos loquitur **Q**ue di-
cūt uobis seruate et facite? scdm opa ueō eorū
nolite facē. **D**icūt enī quod nō faciūt **A**lligant
aut onera graua et īportabilia et īponūt
ea sup humeros hoīm. ipi at digito suo nolūt
ea mouere **S**i enī ille qui unū mādatū mini-
mū solues docueit sic hoīes. minimus uocabi-
tur ī regno celorū. qui mltā et maiora negli-
gens docere psumserit. cōsequēs pfecto ē ut nō
iam minimus ī regno celorū. sed ī gehēne sup-
plias maximus habeatur **E**t ideo cauēdū
est tibi ne illoz ad docēdū ītēris exemplis

qui piā disputandi ac sermonis affluētū con-
secuti. quia possūt ea que uoluerūt ornatē copio-
seque differere. sām spiritale possidere credūtur
ab his qui vim eius et qualitatē discernere nō
nouerūt. Aliud nāque ē facultatē oris et nitore
sermonis habere. et aliud uenas et medullas
celestiū intrare dictorū. ac profunda et abscondita
sacramēta purissimo cordis oculo cōtemplari. qd
nullatenus humana doctrina nec eruditō scilicet.
sed sola puritas mētis p̄ illuīatōnē s̄i sp̄s optinebit. **S**

Heshnādū igitur tibi ē si ad uerā scripturarū
uis sām puenire. ut humilitatem cordis
imobilem p̄mitus cōsequaris. que te nō ad illam
q̄ inflat. sed ad eā q̄ illuāt sciētiā. caritatis cōsūma-
tōne p̄ducit. Impossibile nāque ē imūda mētem
domū sciētie spiritualis adipisci. Et idcirco oī cauē
deuota. ne tibi p̄ studiū latōnis nō sciē lumē. nec
illa p̄etua que p̄ illuīatōnē doctine p̄mittitur
gloria. sed instrumēta p̄ditiōnis de arrogantiā
uamitate nascantur. Demde hoc t̄ ē oī mō eritē-
dū. ut expulsa oī sollicitudine et cogitatōne ter-
rena. assiduū te ac potius iugē sacre prebeas lectōi.
donec cōtinua meditacō ibuat mētē tuā. et quasi
ī similitudinē sui formet. archā quodā mō ex ea
facēs testamēt. habētē ī se scilicet duas tabulas
lapideas. ob duplias testamētī instrumētī p̄petu-
am firmitatē. vna quoque aurea. hoc ē mēoi-
am purā atq̄ sincerā. que recōditū ī se māna
p̄petua tenacitate cōseruet. spiritaliū scilicet sen-

suū. et anglicū illius panis pennis celestibus dul
cedinē? nec nō etiā uirgā aaron. id ē sūmū ue
riq; pontificis nri ihū xpi salutare uexillū. im
mortalis meōrie sp̄ uiriditate frondescēs **H**ec
nāque ē uirga. que postea quā de iesse radi
ce suasa ē. uincaus mortificata reuiescit
Hec aut omnia duobus cherubin. id ē histo
rie et spiritalis sciēcie plenitudine protegūt
Cherubin enī interpretatur sciēcie multitudo.
que p̄iatorū dei. id ē placiditate pectoris
tui iugiter protegēt. et a cūctis spiritalium
nequiarū i cursibus obumbrabūt. **E**t
ita mens tua nō solū i archam diuini d̄ testamēti.
uerū etiā i regnū sacerdotale p̄uēta. per i disso
lubile pietatis affectū quodāmo absorpta sp̄i
talibus disciplinis. illud implet pontificale manda
tū. quod a legislatore ita p̄cipitur **E**t de sanctis
nō egredietur. ne polluat sanctuariū dei. id est
cor suū. i quo iugiter habitaturū se dominus
repromittit dicens **I**nhabitabo i eis. et i ter illos
ambulabo. **Q**uā ob rem diligēter memoriē com
mēdāda ē. et incessabiliter recēsēda a sacrarum
series sc̄pturarū **H**ec enī meditacō duplicem
nobis confert fructū. primū. quod dū i legen
dis ac parandis lectōnibus occupatur mētis
itēcō. necesse ē ut nullis noxiarū cogitacōnū la
queis captiuetur. demde quod ea que creber
rima repetitōne p̄ausa dum meōrie tradere
laboramus. quicquid i telligere id tēporis ob

ligata mēte nō quīuimus. postea ab omīum actūū
 ac visionū illecebris absoluta. p̄apueq; nocturna
 meditacōne taati reuoluētes clari⁹ ituemur? ita
 ut occultissimorū sensūū quos ne tenui quidē vi
 gilātes opīnacōne p̄cepimus. quiescētibus no
 bis et uelut soporis stupore dīmersis. itelligē
Quiescente autē per hoc **L**ia reueletur **ix**
 studiū. inouacōne mētis nr̄e. etiā sc̄ptura
 rū facies incipiet inouari? et sacra cōris itelligē
 ae pulchritudo quodāmo cū proficiēte pficiet
 Pro capacitate enī humanorū sensūū earum
 quoque species coaptatur. et ut terrena car
 nalibus. ul' diuina spiritalibus apparebit? ita
 ut hi quibus antea videbatur crassis quibus
 dam nebulis inuoluta? nec sublimitatē eius de
 prehēdere. nec fulgorē valeat sustinere. Sed
 ut hoc ipm̄ quod astruere nitimur aliquo clari⁹
 pandatur xemplo. vnu legis testiōnū ptulisse
 sufficiat? p̄ quod etiā omīa p̄cepta celestia
 sc̄dm̄ mensurā status nostri ad omne hominum
 genus probemus extendi Sc̄ptū ē ī lege. ne for
 nicaberis **H**oc ab homine carnaliū ad huc ob
 scenitatū passionibus obligato. sc̄dm̄ sipliam
 littere sonū salubriter custoditur? ab eo autē
 qui iam ab hac actione lutulēta. et impuro dis
 cessit affectu. necesse ē id ipm̄ spiritaliter obser
 uari? ut saluet nō solū a cerimoniis idolorū.
 sed etiā ab omī sup̄stacōne gentiliū omīq; sig
 norū et dierū ac temporū obseruacōne dis

cedat? uel certe ne quorū dā uerborū aut noīm cō-
iecturis que sinceritatē fidei nrē polluit impli-
cetur. **H**ac enī fornicatōne etiā ihrlm dicitur
obst-upata. que fornicata ē ī omī colle sblmi
et sub omī ligno frōdoso? et quā dñs iterū ī
arepās p̄ prophetā. stet̄ iquit et saluet̄ te au-
gures celi. qui cōtēplab̄ antur sydera. et sub-
putabāt mēses. ut ex eis ānūtiarēt uētura
tibi. **D**e qua fornicatōne et alibi arguēs dñs
ait. **S**p̄c fornicatōnis decepit eos? et fornicati
sūt a deo suo. **Q**uisquis uerō a gemina hac
fornicatōne discesserit. habebit tertiā quā deuitat
que ī legis et ī iudaismi sup̄stacōnibus cōtinetur?
de quibus aplūs. dies iquit obseruatis et men-
ses et tempora et ānos et iterū sic tetigeritis. neq̄
gustaueritis. neq̄ cōtactaueritis. **Q**ue desup̄stacō-
nibus legis dicta eē nō dubiū ē? ī quas si quis ī-
ciderit. proculdubio mechatus a xpō. ab aplō nō
meretur audire. **D**ispondi enī uos unū uirō uir-
ginē castā exhibere xpō? sed illud ad eū quod
sequitur uoce eiusdem apli dirigitur. **T**imeo at̄
ne sicut serpens seduxit euā astucia sua. ita
corrūpātur sensus ur̄i a simplicitate q̄ ē ī xpō ihū.
Quod si īmūdiā huius fornicatōnis quoq̄ effu-
gerit. habebit quartā. que heretica dogmatis ad-
ulterio p̄tratur? de qua idē brūs aplūs. ego scio
iquit quia post̄ discessionē meā irabūt lupi gra-
ues ī uos. nō p̄cates gregi? et ex uobis ip̄is ex-
surgēt uiri loquētes p̄uersa. ut abducāt disa-

pulos post se hanc etiā qui potuerit declinare.
caueat ne subtiliori peccato in fornicationis viam
collabatur. que scilicet incogitationū puagacōe
cōsistat? quia omnis cogitacō nō solū turpis.
verū etiā oiosa. et a deo quātulū cūmque
discedēs. apstō vno inūdissima fornicacō de

Ad hec ergo occulta primū cōpūcti putatur **ca. x**
one p̄motus. demde grauter īgemiscens.
hec īquā omnia que copiosissime digessistā maiora
michi intulerūt desperacōnis augmēta quā hactenus
suscinebā? quippe au p̄ter illas gnāles aīe captiui
tates quibus nō dubito īfirmos quosque pulsari
extrīseaus. speciale impedimētū salutis accedit p̄
illā quā tenuiter videoz attingisse noticiā litterarū?
ī qua me ita ul' īstāna pedagogi. ul' cōtinue lacōnis
maeravit icēcō. ut nē mēs mea poetias illis uelut
īfecta carmibus. illas fabularū nugas historiasq̄
bellozū quibus a paruulo p̄nus studiorū imbuta ē
rudimētis. oracōnis etiā tpe meditetur? psallētiq̄
ul' p̄torū idulgēciā supplicati. aut impudēs poema
tū memoīa suggeratur. aut quasi bellāciū heroum
aū oculos imago uersetur? talūq̄ me fantasmatū
īmaginacō semp illudēs ita mētē meā ad supnos
itutus aspirare nō patitur. ut quotidianus fletibō
nō possit extingui **Nestros capitulū xi**

De hac ipā re unde tibi purgacōnis marīā
nasatur desperacō. atū satis atq̄ efficax re
mediū poteit oboriri. si candē diligēciā atq̄ īstā
ciā quā te ī illis seculāibus studiis habuisse dixis

ta ad sp̄italiū sc̄pturarū volueris lectionē meditacō-
nēq̄ trāsserre necesse ē enī mētē tuā tādū illis
carnūbus occupari. quā diu sibi alia q̄ ita semet
ipām recolat simili studio et assiduitate cōquirat?
ac pro illis infructuosis atque terrenis sp̄italia ac
diuina parturiat. **Q**ue cū profunde accēp̄tōcepit.
atq̄ ī illis fuit enutrita? ul' expelli priores sensum
pōterūt ul' penitus aboleri. **V**acare enī cūctis cogi-
tacōnibus humana mēs nō potest? et ideo quā
diu sp̄italibus studiis nō fuit occupata? nāc ē
eā illis q̄ pridē didicit implicari. **Q**uādiu enī nō
habueit quo recurrat et defessos exerceat motus?
nāc ē ut ad illa quibus ab ifancia imbuta ē colla-
batur? atq̄ semp̄ reuoluat q̄ lōgo usu ac medita-
cōne cōcepit. **U**t hec ergo ite sc̄ia sp̄italis p̄petua
soliditate roboretur. nec ea iā tēporarie p̄fruaris.
sicut illi qui eā nō suo studio sed aliena relatione cō-
tīgūt et uelut aereo ut ita dixerī odore p̄cipiūt. s̄
ut sensibus tuis īviscerata quodā mō et p̄specta
atq̄ palpata cōdatur? illud omī obseruacōne cus-
todire te cōuenit. ut etiā si ea que optime nosti
forte audieris ī collacōne p̄ferti. nō ex hoc quod
tibi iā nota sūt asp̄nāter fastidio seq̄ suscipias?
sed ea cordi tuo illa auuiditate cōmēdes. qua debet
desiderabilia salutis uerba l' auribus nostris
īdesinētet ifundi. ul' de mō nigiter ore p̄ferti.
Quāuis enī adhibeatur sanctarū rerū crebra
narracō nūquā tamē aīe sitim vere sciēcie susti-
nēti. sacietas generabit horrore? sed ea quoti

die uelut noua ac desiderata suscipies. quā
 to frequēcius hauserit. tāto audius l' audiet
 ul' loquetur? et cōfirmacōne potius pcepte sa-
 enae excozū repetitōne. quā ullū ex frequēti
 capiet collacōne fastidiū. **S**uides nāq; est
 tepide ac supbe mētis idiaū. si uerborū sa-
 lutariū medicinā quāuis studio nimie assi-
 duitatis i gestam. fastidiose negligētēq; sus-
 apiat. **A**nima ei que īfacietate ē fāns illud?
 aiē aut egēti etiā amara dulcia vidētur. Si
 itaq; hec diligēt' excepta. ī recessu mētis cōn-
 dita atq; mōdita fuerit. taciturnitate signata.
 postea ut uinā quedā suaue olēcia et letificā-
 cia cor hominis cū sensuū caniae et paciēcie fue-
 rit uetustate decocta. cū magna sui flagrā-
 cia de uase sui pectōis proferētur. et tāquā
 phēnis fons de experientie uenis et irriguis uir-
 tutū meatibus redundabūt? Fluētāq; cōtinua
 uelut de quadā abyssō sui cordis effūdēt. **E**-
 ueniet nāq; illud ite quod ī prouēbijs ad illū
 diatur qui hec ope cōsumat. **B**ibe aquā de
 tuis uasis? et de puteorū tuorū fonte. sup-
 effluat tibi aq; de tuo fonte? ī tuas at plate-
 as pertrāseāt aque tue. **A**c scdm ysayā pro-
 phetam eris quasi ortus irriguis. et sicut fons
 aquarū cuius nō definet aque? et edificabūt
 ite deserta a scdis. et fundamēta gnācōnis sus-
 citans suscitabis? et vocaberis edificator se-
 pium. auertēs semitas īiquitatū. **I**lla etiā be

attitudo tibi pueniet. quā idē pphā promittit.
Et nō faciet dom̄s auolare a te ultra doctore
tuū? et erūt odi tui vidētes p̄ceptore tuū? et
aures tue audiet uerbu postergū monētis
Hec ē via? ambulate ī ea neq; ad dextera
neq; ad sinistra. Atq; ita fiet. ut nō solum
omnis directio ac meditacō cordis tui. ve
rū etiā cūte euagacōnes atq; discursus co
gitacōnū tuarū sint tibi diuine legis scā et
īcessabilis ruminacō **ca. xii**

Impossibile est aut̄ hec sicut p̄fati sum̄
ī scriptum quēquā uel agnoscere uel docere
sciam qui nec ad p̄cipiendū quidē capax ē.
quō eit idoneus ad tradēdū? De quibus ta
mē etiā si aliquid docē p̄sup̄scit īefficax p̄
culdubio et īutilis. usq; ad aures tantūmō au
diēcū eius sermo pueniet? cor at̄ eorū pene
trare nō potest. ī erga operū. et ī fructuositate
sue proditus uanitatis? quia nō de thesau
ro bone p̄mitur sciēcie. sed de īam p̄sup̄cōne
iactācie. Impossibile nāque ē īmūdā aiām
quātalibet desudauit lectōnis īstancia.
ad ipsa sciēciā sp̄itale. Nemo em̄ ī uas feti
dum atq; corruptū ungetū aliquod nobile.
aut mel optimū. aut p̄cōsi quicquā liquoris
īfundit. facilius em̄ quāuis odoratissimā mirrā
semel horredis imbuta fetoribus testa cōta
minat. quā ut aliquid ex ea suauitatis aut
gracie ipā cōcipiat? quia m̄lto ciuis mūda

corruptur. quā corrupta mūdētur. Ita igitur et
 pectoris nostri vas nisi prius fuerit ab oī fetidissē
 sīma viciorū cōtagione purgatū. nō merebitur sus
 cipe illud bñdictionis unguētū de quo d' p' pphēam.
 sicut unguētū ī capite quod descēdit ī barbā barbā
 aaron. quod descēdit ī oram vestimēti eius. nec
 illā sciētiā spiritalē et eloquia sc̄pturarū q̄ dulciora
 sūt sup mel et fauū. impolluta seruabit. **Quē** eī
 participatō iustitiae cū īiquitate. Aut q̄ societas lu
 a cū tenebris. que at cōuēcō xpī ad. **belial.**

Definīcō ista nequaquā **Germanus cap. xiii**
 videtur nobis ueritate fulcra. aut ratione
 subnixā. Cum eī omīs q̄ fidē xpī aut nequaquā
 suscipiūt. aut impia doctrinā prauitate corrupūt
 ī mūdi cordis eē maīfestū sit. quō nūlti iudeorū. at
 q̄ hereticorū ul' etiā catholicorū qui diuisis uicis ī
 uolūntur p̄fectā sc̄pturarū sciētiā cōsecuti. de spita
 lis doct̄ne magnitudine gloiantur. **Et** e cōtra uiciorū
 sanctorū īnumera mltitudo quorū cor ab oī p̄ccorū
 cōtagione purgatū ē. simplici fidei cōfēta pietate.
 p̄fundioris sciētie ignorat archana. **Quē** ad
 modū ergo stabit ista sentētia que sciētiā spiri
 talē soli cordis tribuit pūctat. **ca. flesteros. viii**

Haut recte ūtutē definīcōnis explicat. qui nō
 oīā diligēt' prolata sentētie ūba p̄dit. **Pre**
diximus. nāq̄ huiusmodi hoīēs disputādi tātū hīc pe
 riciā et elocutiōnis ornatū. ceterū sc̄pturarū uenas.
 et archana spitaliū sensuū ītrare nō posse. **Et** enī
 uera sciētia nō nisi a ueris dei auctoribus possidet.

quā is utiq̄ nō habet populus cui dicitur Audi po
pule stulte qui nō habes cor? qui habētēs
oculos nō vidētēs vidētis? et aures nō auditis
Et iterū Quia tu scēciā repulisti. et ego repellā
te. ne sacerdotō fungaris michi Cū eī ī xpō om̄s
thesauri sapiētie et scēcie eius absconditi eē di
cantur. quō is qui xp̄m iuente cōtēpsit. aut iuctū
sacrilego ore blasphemat aut cōtē catholicā fidē
imūdis opibus polluit. uerā scēciā affectus eē
credēdus est. Spūc eī dei effugiet fictū?
nec habi tabit ī corpore subdito peccatis s̄o
ergo alias ad sp̄ituale scēciā nisi hoc ordine
peruenitur. quē v. n. 9 p̄phetarū elegāt. cep̄sit
Seminate uobis ad iusticiā. mētē spem uite. il
lūate uobis lumē sciētie Primū ergo seminā
dū ē ad iusticiā. hoc ē ut actualē p̄fectionem
opibus iusticie p̄agemus. deinde metenda
nobis ē spes uite id ē v̄tutū sp̄itūaliū fructus. ex
pulsione vicōrū carnaliū cōgregādi. et ita illu
minare nobis lumē sciēcie poterimus Quē or
dinē etiā psalmigrāfus teneri debere
deceruit dicens Beati imaculati iua. qui ā
bulāt ī lege dom̄i. b̄ti qui scrutāt̄ testiōnia eius
s̄o enī prius dixit. b̄ti qui scrutātur testiōnia ei.
et postea itulit. b̄ti imaculati iua. qui ābulāt
ī lege dom̄i? sed p̄us iquit. b̄ti imaculati iua?
p̄ hoc euidenter ostēdēs. neminē recte posse ad p̄
scrutanda dei testiōnia puenire nisi p̄us p̄
actualē cōuersaciōnē iua xp̄i imaculatus ī

cedat hi ergo quos dixistis non ista quam mundi habere possunt. sed falsi nominis scientiam possident. de qua beatus apostolus o iquit thimothee depositum custodi. de uitans profanas uocum nouitates. et oppositiones falsi nominis scientiae. Quod in greco dicitur **ΚΑΙΑΠΤΙΘΕCΙCΤΗCΥΕΥΑΟΥΤΗCΟCΜΕ** De istis ergo qui imaginem quadam scientie videntur acquirere. ut de his qui dum sacerdotum voluminum lectioni ac memorie scripturarum diligenter insistunt. carnalia tamen uia non relinquunt. in prouerbis eleganter exprimitur. Sicut in auribus aurea in aibus suis. ita mulieris male morate spes. Quid enim prodest. quepiam ornamenta eloquorum celestium. et illam preciosissimam scripturarum spem consequi. si ea inutilibus opibus thetedo. ut sensibus quasi inmundissimam terram subigendo confringat. aut cenosis libidinum suarum polluat uoluntatis. fiet enim ut id quod recte utentibus decori esse consuevit. non solum istis ornare non possit. uerum etiam maioris scem colluuioc sordescat. Ex ore enim peccatoris non est pulchra laudatio. cui dicitur per prophetam. Quare tu enarras iustitias meas. et assumis testamentum meum pro os tuum. De huiusmodi aiabus que nequaquam stabiliunt timore domini possidentes. de quo dicitur. timor domini disciplina et scientia est. scripturarum acquirere sensum. et eam mentis iugi meditatione immorari conatur. satis prope in prouerbis memoratur. Ad quid profuerunt diuitie insipienti. Possidere enim sapientiam cordis non poterit. In tantum enim ab

illa eruditione scienti que carnalium victorum sorde pol-
luitur ueraber et spiritalis scientia sum mouetur.
ut ea in nonnullis elinguis ac pene illiteratis
sciamus non nunquam ammirabiliter viguisse. **Ord'**
in apulis multisque etiam alijs sanctis uitis euiden-
tissime comprobatur. qui non tamen philosophorum dilata-
bantur luxuria. sed ueteris spiritalis scientie fructi-
bus ornabantur. de quibus in actibus apulorum
scriptum est. **Widetes** autem petri constantiam et iohannis. com-
probat quod homines essent sine litteris et idcirco ammiraban-
tur. **Et** idcirco si tibi cure est ad eius inmarcescibilem
flagrantiam peruenire. cunctis primis conatibus elabora-
ut a domino puritatem castitatis obtineas. Nullus enim
in quo adhuc carnalium passionum et maxime forma-
tionis dominatur affectus. spirituales potest scien-
tiam possidere. **In** corde enim bono requiescat sapientia.
et iustitia. **Hoc** autem quo per diximus ordine ad spiritalem
scientiam perueniri. etiam beatus apulensis docet. **Nam** cum uniuersum
sacrum uirtutum suarum non solum catalogum texere uerum
etiam ordinem uellet exponere. ut que quam secretur. ut que
quam parturiret exprimeret. post aliquanta intulit di-
ctus. **In** uigilijs. ieiunijs. in castitate. in scientia.
in longanimitate. in suauitate. in spiritu sancto. in caritate
non ficta. **Qua** conuersione uirtutum euidenter nos
uoluit erudire. de uigilijs atque ieiunijs ad castitatem.
de castitate ad scientiam. de scientia ad longanimitatem.
de longanimitate ad suauitatem. de suauitate ad
spiritum sanctum. de spiritu sancto ad caritatis non fictae premia
peruenire. **Cum** igitur hac disciplina atque hoc ordine

philosophorum

tu quoque pueneris ad scientiam spiritalem habebis
 proculdubio sicut diximus non sterile nec sterile
 sed viuidam fructuosamque doctrinam seminem salu-
 tatis ubi? quod cum a te fuerit audientium
 cordibus commendatum subsequens spiritus sancti
 ymber largissimus fecundabit? ac secundum id
 quod propheta pollicatus est dabitur pluuia semini
 tuo. ubique seminaueris terra? et panis fru-
 gium terre tue erit uberrimus et pinguis **xx**

Quae etiam ne hec que non tam lectione quam ex-
 perientie sudore didicis. cum te etas matu-
 rior prouerit ad docendum uane glorie amore se-
 ductus inuidis hominibus passim ingeras? ut illud
 quod sapientissimus salomone interdixit iauras.
 stoli applicare impium ad pasua iusti? neque se-
 ducas saturitate uentris non enim expediunt stulto
 deliciae? nec opus est sapientia ubi deest sensus flagis
 enim dicitur insipientia? quia seruus durus non eme-
 dabitur uerbis. Si enim et intellexerit non obediet. Et
 in aures imprudentis noli quicquam dicere? ne forte
 irideat sapientes sermones tuos. Et ne dedecus
 sanctum tamenbus. neque miseritis margaritas ueras
 ante porcos? ne forte conculet eas pedibus suis.
 et conuersi dirupant uos. Oportet itaque ut huiusmodi
 hominibus spiritualium sensuum ceteros sacramenta. effi-
 caenter canas. In corde meo abscondi eloquia tua?
 ut non peccem tibi. Sed dicit forsitan. Et quibus
 diuinatum scripturarum dispensanda sunt sacramen-
 ta. docet te sapientissimus salomone, **D**ate

ignit ebrietate his qui in tristitia sunt? ut obliuiscantur
paupertatis. et dolorum suorum non meminerint am-
plius? uel his qui penitentiae actuum personarum
metore atque tristitia deprimuntur. sacrae spiritualis
ioanditate uelut uinum quod letificat cor hominis
affluenter infundite. eosque salutaris ubi capu-
la reuofete? ne forte iugitate meritis ac letali
desperacione dimersi. abundantiori tristitia absorbe-
antur qui eius modi sunt. De illis uero qui in tepore ac
negligentia constituti. nullo cordis sui dolore morde-
tur. ita dicitur. **S**icut qui suauis et sine dolore est. in
egestate est. **Q**uanta potes igitur cautione deuita. ne
uane glorie amore distectus. illius quem propheta laudat
particeps esse non possis? qui pecuniam suam non de-
dit ad usuram. **O**mnes enim qui eloquia dei de quibus
dicitur. eloquia domini. eloquia casta. argenti igne
exalati. probati tunc purgati septuplum. humane
laudis amore dispensat. pecuniam suam erogat ad
usuram? non solum nullam pro hoc laude sed etiam suppli-
cia meriturus. **O**b hoc enim pecuniam domini maluit
profligat. ut ex ea temporale consequeretur ipse
mercedem? non ut domini sicut scriptum est ueniens. reci-
peret quod suum est cum usuris. **capitulum xvi**

Duabus autem ex causis inefficacem spirituale constat
esse doctrinam. sicut aut ille qui docet incepta
comendat. uano uerborum sono instruere nititur au-
ditorem? aut de nequa ac uanis refectus auditor.
salutem spiritualis uini. sanctamque doctrinam obdurato
corde non recipit? de quibus dicitur per prophetam

excitati ē enī cor populi huius. et auribus gūter
audierūt. et oculos suos clausert. nequādo uide
ant oculis. et auribus suis audiat. et corde itel
ligat. et conūtatur et sanem illos **xvii**

Non nūquā tamē dispēsatoris nostri dei
qui omīs homiēs uult saluos fieri et ad ag
mōnē ueritatis uenire. munifica liberalitate cō
ceditur. ut is qui idignū se exā^{no} p̄dicatōni ir
rephēsibili cōuersatōne p̄buit. p̄ salute mltorū
spiritalis doctine grām cōsequatur Quibus at
modis etiā carismata curatōnū ad expellādos
demonēs a dño cōcedātur. cōsequēs ē ut simili
disputatōne pandamus Quā cōsurgētes ad
refectiōnē iuesperā reseruemus? quia effica
cus sp̄ cōapitur. quicquid sensim et absque
nimio labore corporis itimatur

capitulum

D isputatio abbatis Nestherotis de	Quod meritū uniuscuius nō exignus deat estimari 1
tupita carismatū grā? In quo quis scōs uiros debeat amirari 3	Quod carismatū uirtus nō i mirabilibus sit octauū
Desusato mortuo ab abbato machario 2	Quod mirabilius sit de se metipō uicia quā de al teō demonēs extrusisse 4
De miraculo qd' abbas abrahā i mulieris fe at ubeibus quintū	Quātū p̄cellat uite p̄bi tas opa signorū 5
De daudi auō dā cura cōne quā idē ē opato 6	Reuelatō de perfecte castitatis expimento

Post synaxem uespertinā ad reuocandam
 narracionē itēti. psalmus pariter ex
 more cōsedimus. Cumq; silētiū aliquātiſp
 proſenis reuerētia p̄beremus. taciturnitatem
 uerecūdie noſtre tali p̄uenit eloquio. Uſq; ad
 ſpiritualē narracionē carifimatiū proferēdam
 precedens diſputacionis ordo p̄uenerat. quātp̄
 titā eē maiorū tradicōne p̄cepimus. Prima ſiqui
 dē curacionis cauſa ē. cū promēito ſacilitatis elec
 tos quoſq; ac uiſtos viros ſignozū grā comitat.
 ſicut ap̄los multoſq; ſanctorū ſigna et prodigia
 ſcōm auctoritatē domi feaſſe manifeſtū ē. ita di
 cētis. Infirmos curate. mortuos ſuſcite. lepro
 ſus mūdare. demones eicite. Gratis accepisti.
 gratis date. Scdā cū ob edificacionē edeſie uel
 eozū qui infirmos ſuos iſgerūt. uel eozū qui curādi
 ſūt fidē ſanitatiū uirtus etiā a p̄oib; idignisq;
 procedit. De quibus ſaluator i ewā. multa iquit di
 cēt michi i illa die dñe dñe. nōne i tuo nomine
 p̄phetauim⁹. et i tuo noīe demonia eiecimus. et
 i tuo nomine uirtutes multas feamus. et tūc cōfite
 bor illis. quia nūquā noui uos. diſcedite a me
 operari iiquitatis. Et cōtraio ſi offerentiū uel
 infirmozū deſit fides. etiā illos quibus curacionū
 dona collata ſūt n̄ ſinit ſanitatiū exerceſe uirtutē
 De qua re lucas ewāta. et nō poterat iquit ihe
 ſus facē mē eos uirtutes p̄pter i credulitatē eozū
 Vñd idem dñs. multa iquit leproſi erāt i iſrl̄ ſub
 eliſeo p̄phā. et nemo eozū mūdatus eſt niſi na

aman syrus Tercius curacōnū mōdus etiā collusio
 ne demonū ac fictione simulatur? ut dū homo
 manifestis cōmibus obligatus. ppter ammiracōnem
 signorū sactus ac dei famulus creditur. etiā vicōrū
 eius emulacō suadeatur? et p hoc obtreccacōis
 aditu reser. ato. ut etiā religionis sanctitas īfamec?
 ul' cte is qui curacōnū dona habere se credit. p
 supbiam cordis elatus. grauius elidatur Inde ē
 quod iuocātes eorū noīa qui nulla meīta sancti
 tatis. nec ullos spiritalis fructus habere cognos
 cūtur. vrisē eorū. de obsessis simulat corpoibus effu
 gari **De** quibus ī deuteronomio. si surrexerit īqt
 ī medio tuī pphā. aut qui somniū se uidisse dicat.
 et p dixerit signū atq; portētū. et euenerit quod
 locutus ē. et dixerit tibi. eamus et sequamur
 deos alienos quos ignoras. et seruamus eis.
 nō audies ūba pphē huius. aut somniacōis? quia
 tēptat uos dñs deus uester ut palam fiat utrum
 diligatis eū an nō ī toto corde. et ī tota aīa urā
 Et ī ewā. exurgēt īquit pseudo xpi. et pseudo
 pphē. et dabūt signa magna et prodigia? ita
 ut ī terrōrē īducātur si fieri pōt etiā electi **capitulū 2^m**

Qua ppter nūquā debemus eos qui hec af
 fectāt ī his ūtutibus ammirari. sed potius ī
 tueri. utrū vicōrū oīm expulsiōne. et morū emē
 dacōne pfecti sūt? quod utiq; nō p altēis fide
 aut diuersitate causarū? sed pro vniuscuiq;
 studio dei grā dispēsante cōcreditur hec nāq;
 ē actualis faciā. que alio uocabulo ab aplo uo

causam inuicem caritas. et uniuersis linguis hominum
et angelorum. et plenitudinem fidei quam etiam motus
transferat. et omni scientiae. prophetiae. et exortationi omnium
facultatum. ipsaque postremo glorioso martirio apostolice
auctoritate profertur. Nam cum diuinerasset
uniuersa carismatum genera. atque dixisset. alii
datur per spiritum sermo scientiae. alii datur sermo
scientiae. alii fides. alii gratia sanitatum. alii operatio
uirtutum et reliqua. de caritate dicitur quae admo-
dum eam uicibus pretulit carismatibus. pauca ad-
uertite. Et adhuc inquit supra modum excellenter
uiam uobis demonstrat. Quod euidenter ostendit
perfectio ac beatitudinis summam non in illorum mira-
bilium operatione. sed in caritatis puritate consistere
sicut in merito. Omnia enim illa euacuanda ac destru-
enda sunt. caritas uero perpetuo permanens. ideo-
que a patribus nostris opera ista signorum nequa-
quam uidemus affectata. quin immo cum ea
spiritus sancti gratia possiderent. nunquam exercere uolue-
runt nisi forte extrema illos. et inuitabilis necessi-
tas coartasset. *capitulum tertium*

Sicut ab abbate machario qui habitatio.
in saethiotice solitudinis primus inuenit.
mortuum suscitatum esse reminiscitur. Nam cum
hereticus quidam qui eu nomij perfidia secta-
batur sinceritatem catholice fidei arte dialectica
conaretur subuicere. magnamque iam hominum multitudinem
dum decepisset. rogatus a catholicis uiris
qui ruina tantae subuersionis mouebantur

beatus macharius ut simplicitate totius egypti ab infidelitatis naufragio liberaret aduenit. **Q**ue cum hereticus arte dialectica fuisset aggressus. et ad aristotelicas ignorante spiritus uellet abducere. beatus macharius apostolica sententia multiloquium eius breuitate concludens. non est inquit in uerbo regnum dei sed in uirtute. **E**am ergo ad sepulchra. et nomen domini super mortuum qui primus inuentus fuit inuocemus. ac sicut scriptum est ostendamus ex operibus fidei nostrae. ut manifestissima recte fidei documenta eius testimonio declararentur. et perspicua ueritate non inani disputatione uerborum. sed uirtute signorum. et illo quo non potest falli iudicio comprobemus. **Q**uo audito hereticus coram constanti plebe pudore constrictus. cum ad presens prebere condictionem sponte simulasset assensum. sequens affuturum in crastinum promississet. postero die expectantibus uniuersis qui studiosius ad condictionem locum spectaculi huius cupiditate confluxerunt. exterritus conscientia sue infidelitatis aufugit. ac primus ab uniuersa egypto transmigrauit. **Q**ue cum beatus macharius usque ad horam nonam cum populo prescolatus pro sua conscientia dedimasse uidisset. assumens plebem que ab illo fuerat deprauata. ad condita sepulchra prexit. huc autem egyptus more nili fluminis inuenit eluuias. ut quam uniuersa terre illius latitudo istarum inmensi pelagi non paruo anni tempore solita aquarum irruptione contegitur. ita ut nulla tunc cuiquam uianandi copia

nisi lemborū crāsuectione tūatur. corpora mortuorū
pigmētis cōdita redolētibus. et iedicōribus cellu
lis recōdantur flammades ebrietate cōtinua
tūe illius solū. hūmādi arcet officū. Si qua em
cadauera defossa suscepit. euomere ad superfi
ciem suā iundacōnū nimietate compellitur. Cū
igitur antiquissimo audā cadaueri būs machari
astasset. o homo iquit. si uemisset huc meā here
ticus ille. filius pdicōnis. et astate ipō. nomē xpi
dei mei iuocās exdamassē. utrūne corā his q
pene eius fraude fuerāt subuersi. surrecturus
ediatō. **fuisse** Tum ille resurgens. ānuētis uoce respō
dit. Quē itrogat abbas macharius. qui fuisset
aliquādo cū fruetur hac uita. uel qua hoīm fu
isset etate. aut si nomē xpi tūc tps cognouisset.
Ille sub ātiquissimis regibus se uixisse respōdit.
xpiq nomē asseruit illis se nec audisse tēpōibus.
Cui rursus abbas macharius. dormi iquit ipace
cū ceteris i tuo ordme. a xpo i fine tpm susatādus
hec igitur eius ūtus et grā quātū i ipō fuit. sep
fortasse latuisset. nisi eū necessitas totius prouicie
piditātis. et erga xpm plena deuotio. amorq sm
cerus istud exerceere miraculū compulisset. **Q**d
utiq ut ab eo nō fieret. ^{no} ostētacō gloie. sed cāitas
xpi. et totius plebis extorsit utilitas. ut btm quoq
helyam feasse regnorū lectō manifestat. q ignē
de celo sup hostiā impositā pyre. idāo descēdere
postulauit. ut piditātē pseudo pphetarū pstigijs
fidem totius populi liberaret.

Quid etiā abbatis abrahe gesta cōmemorē? qui
 anaoye id ē simplex p simplicitate morū et inocē
 tia cognominatur. Qui cū metēdi grā ad egyptū
 de heremo diebus quinquagesime precesset. et a mu-
 liere quadā paruulū suū lactis iopia iā tabidum
 atq; seminece pferēte lacrimosis pabibus fuisse astric-
 tus. calicē ei aque potādū impisso cruas signaculo
 dedit? cuius haustu cōfestim mirū imodū arida iam
 pemptus ubera lactis copia redūdāte fluxerūt **v**

Uel cū idem ipē pergens ad vicū. cūdatū est
 illudēcū turbis? qui subsannātes ostēdebant
 ei quēdā hominē cōtracto genu mltis iam ānis gres-
 sus officō destitutū. et antiqua debilitate reptātem?
 ac reptātes eū offendē aiebāt Abba abraham. si
 seruus es dei restitue hūc p̄stine sanitati? ut nomē
 xpī quē colis vanū nō esse credamus Tum ille cōfes-
 tim iuocato xpī noīe idmās se. et apprehēdēs ari-
 dū pedē homīs traxit? cuius tactu cōtinuo sicut genu
 cutuūq; directū ē? ac recepto usu gressuū quē obli-
 uioni iam tradiderat ānosa debilitas. letus mirā-
 tibus cūctis abscessit **capitulū sextū**

Hitaq; v̄tute dei donabāt. quia nichil sibi pro
 calū mirabilū suo meīto agi. sed dñi miseri-
 cordia fatebantur? aplias ūbis ī ammiracōe sig-
 norū humanā gloiam refutātes. vni fr̄s quid mira-
 mī hoc. aut nos quid ituemī. quasi nrā ūtute aut
 pietate fecēimus hūc ābulare? Nec quēquā ī donis
 mirabiliū dei. sed potius ex p̄p̄ris ūtutū fructibus
 predicādū esse censebāt? qui ab īdustria mētis et
 opm ūtute generātur Plerūq; enī ut supra dān ē

homines mente corrupti. reprobi ita fide. in nomine domini
et demonia expellunt. et virtutes maximas operantur
De quibus cum apostoli causarentur et dicerent. preceptor.
vidimus quendam in nomine tuo eiacere demonia. et pro
hibuimus eum. quia non sequitur nobiscum? licet eisdem
ad presens responderet christus. nolite prohibere eum.
qui enim non est aduersus uos. pro uobis est. tamen in fine di
cētibus. domine nōne in tuo nomine prophetaui. et in tuo no
mine demonia eiecimus. et in tuo nomine virtutes multas
fecimus. respondens se esse testatur. quia nunquam noui
uos? discedite a me operarii iniquitatis. Et idcirco etiam
istos quibus hanc gloriam signorum atque uirtutum pro me
rito sanctitatis ipse concessit? ne in his extollatur ammonet
dicens nolite gaudere. quia demonia uobis subiacent?
gaudete autem quia nomina uestra scripta sunt in celis. **m**

Denique ipse auctor signorum omnium atque uirtutum cum ad
doctrinam suam ministerium discipulos aduocaret?
quid ab eo ueri ac rectissimi sectatores peculiari
discere deberent. euidenter ostendit. Venite inquit et dis
cite a me. non utique ut demones celesti potestate pel
latis? non ut leprosos mundetis. non ut cecos illuētis.
non ut mortuos suscitatis? hec enim etiam si pro quosdam
seruos meos oper. non potest se inserere laudibus dei
humana condicio? nec ullam sibi in hoc minister et famulus
debet decerpere portionem. ubi solius diuinitatis est
gloria? uos autem inquit discite a me. quia mitis sum et
humilis corde. Hoc enim inquit est quod auctis generaliter
discere et exercere possibile est. Opera autem signorum
atque uirtutum nec semper necessaria. nec omnibus commo
da sunt. nec omnibus conceduntur. Humilitas ergo est omnium

magistra virtutum? ipsa donum proprium atque magnificum
 saluatoris. Et enim vniuersa miracula que xpc
 operatus est sine periculo elationis exercet qui mi-
 tem dnm non sublimitate signorum, sed patientie
 atque humilitatis virtute sectatur. Qui uero in-
 mundis spiritibus imperare, aut languentibus
 sanitatum dona conferre, aut aliquod signum mi-
 rabile populo gessit ostendere, quamuis in ostentatio-
 nibus suis xpi inuocet nomen, tamen longe a xpo
 est, quia humilitatis magistrum supba mente non
 sequitur. Nam etiam cum ad patrem remeas quoddam
 ut ita dixerim cederet testamentum, hoc discipulis
 dereliquit. Mandatum inquit nouum do uobis?
 ut diligatis inuicem, sicut dilexi uos. Statimque sub-
 iunxit. In hoc cognoscet omnis, quia mei estis
 discipuli, si dilectionem habueritis ad inuicem. Non
 autem si signa atque uirtutes similiter feceritis, sed
 si dilectionem habueritis ad inuicem, quia certum est
 nisi mitis atque humilis seruari non posse. Quia
 propter nunquam monachos probos, nec morbo
 cenodoxie uacuos nostri maiores esse dixerunt,
 qui semetipsos exorastas coram hominibus profite-
 tur, et iter admirantium turbas habet, quam uel
 meruerunt uel presumpserunt gratiam, iactantissima
 ostentatione diffamant, sed in cassum. Qui enim
 inuitur medaais, hic pascat uentos, idem autem
 ipse sequitur aues uolantes. Sine dubio enim
 euenit eis illud quod in puerbis dicitur. Sicut
 uenti et pluuie et nubes manifestissime sunt.

ipsa est enim celestis
 edificij firmis-
 simi fundamentum

ita qui gloriantur in dato falso Et ideo si quis coram uobis
horum aliquid fecerit. non de admiratione signorum. sed de
ornatu morum debet apud uos esse laudabilis. nec
utrum ei demonia subiecta sint. sed utrum caritatis mensura
que describit apostolus possideat. **capitulum 8**

Et reuera manus miraculum est de propria carne fo-
mentum eradicare luxurie. quam expelle in mundos
spiritus de cordibus alienis. et magnificentius signum est. u-
tute patientie tranquillitatis motus iracundie coercere. quam
aeris principibus imperare. plus est excussisse edanis-
simos de corde proprio tristitiae morsus. quam ualitudines
alterius febresque corporeas expulisse. postremo mul-
tis modis perditior uirtus sublimiorque profectus est. anime
proprie curare languores. quam corporis alieni Quam
enim haec sublimior carne est. tanto pretiosior eius est salus.
quantomque perditionis excellentiorisque substantiae. tanto graui-
oris ac periculosioris est et rume **capitulum nonum**

Et de illis quidem curacionibus ita beatissimis ap-
postolis dicitur nolite gaudere. quia demonia
subiacent uobis hoc enim faciebat non eorum potestas.
sed uirtus inuocati nominis Et ideo monetur. ut ex hac parte
nichil sibi beatitudinis et gloriae audeant uindicare. que
dei tantum potentia ac uirtute perficitur. sed ex illa uirtute sue
cordisque intima puritate. ob quam nomina eorum scribi
mererentur in celis **capitulum decimum**

Et ut hoc ipsum quod diximus uel testimonio ueterum.
uel diuinis oraculis approbemus. quid beatus
pascuianus uel de admiratione signorum uel de gratia
senserit puritatis. immo quid angeli reuelacione cog-

nouerit. ipius ubi atque experimētis rectius profē
 remus hic nāque ita mltis viues ānis distradōne p
 apua ut crederet se etiā carnalis cōcupiscēae la
 queis penitus absolutū. eo quod cūctis ifestacōnib⁹
 demonū quibus diu apteq; confluerat supiorem
 se factū eē sentiret. dū adueniētibus uiris sanctis
 pulmētū lenticule quod illi theran uocat paret
 manus eius idibano ut assolet flāma sup uoli
 tate combusta ē. Quo facto tristificatus. magnū
 imodū cepit secū tacitus uoluere. cur iquies ig
 nis meū nō habet pacē. cū duriora michi de
 monū cesserint plia. Tunc quēadmodū i illo me
 tuēdo exanimis die me p se trāsiturū ille ignis i
 extinguibilis et iquisitor meitorū om̄i nō tenebit.
 cū nō certificus hic ipalis ac paruulus nō pep
 at. Cūq; estuāt hui⁹ cōmodi cogitacōnib⁹ atq;
 tristitia sopor subitus obrepisset adueniēs an
 gelus domi cur iquit pasnuū tristis es. qd' nec
 dū tibi paratus sit ignis iste terrenus. cū ad huc
 resideat i mēbris tuis carnaliū motuū necdum
 ad putū excocta commotō. Cui⁹ radices donec
 itus uiuūt medullis. ignē istū materialē neq̄qm̄
 tibi passiuū esse pmittūt. Quē utique inorium
 alias sentire nō poteris. nisi om̄s internos mot⁹
 his idiais itemetipō experiaris extinctos. Va
 de apprehēde nudam et pulcherrimā uiginem.
 et si illam tenēs. tranquillitatē cordis tui immo
 bilem. estusq; carnales passivos ite senseris per
 durasse. hui⁹ quoq; uisibilis flāme mitis atque

inoribus. in modum illorum trium in babilonia puerorum te
ad lambet. ait actus. Itaque sener huiusmodi reuela
cone pailfus. non quidem experimeti diuinitus demo
strati picula consulit? sed interrogas consuetudinem suam.
et puritatem sui cordis examinas. necdum adhuc cas
amome sue pondus huius probationis ponderu con
pensans. non mirum est ait. si cedentibus michi in un
dorum spirituum plus. adustiones ignis quas diris
simis congressibus demonum inferiores esse credebam.
adhuc aduersum me senserim seuietes. Maior ap
pe est uirtus ac sublimior gratia. eterna libidinem car
nis extinguere. quam nequias demonum extrahere
irruentes. signo domini ac uirtutis altissimi potentia
subiugare? ut de obsessis corporibus nominis diuini
iuocatione pellere. Huc usque abbas nestheros
oracione de uera carismatum operacione consummas.
nos ad semis ioseph cellulam que sex ferme milibus
ab ipso aberat operantes. doctrine sue institutione pro
secutus est

Capitulum 1.

videt anobis

Qabbas ioseph
primitus requisierit?
Disputatio eiusdem
sems de ultimo gene
amaacaru. Unde
indissolubilis amacia
rum uirtus possideat?

Interrogatio utrum utile aq
etiam contra uotum fratris essia
debeat. **R**esponsio.
quod petua amacia uo
nisi inter perfectos stare
non possit. **Q**uibus
modis inuolabilis possit
societas retentari. **C**od

nihil caritati opponendum sit
 nec invidia proponendum **8**
 Quibus de causis inter spiritalia
 nascatur dissensio **ix**
 De amputandis etiam spiri-
 talibus causis discordiarum **x**
 De optio examine veritatis **xi**
 Quod impossibile sit quod
 quia qui pro fide iudicium di-
 aboli in iurisdictione non decipi **xii**
 Ob quam causam non debeat in-
 uocari in collatione contemptum **xiii**
 Quod caritas non solum res
 dei est sed etiam deus sit **xiiii**
 De gradibus caritatis **xv**
 De his qui vel fratrum vel sua
 commotione dissimulatione
 corroborauerunt **xvi**
 Quod si frater ad usus
 nos aliquid habeat simi-
 latis munera orationum
 a domino respiciantur **xvii**
 De his qui pacem scilicet
 tribus magis putant impe-
 dendam esse quam fratribus
 silentio **xviii**
 De his qui pacem men-
 dentes ad iracundiam fratres
 accendunt **xix**
 De his qui
 ex indignatione ieiunant **xx**

De quorundam simula-
 ta pacem qui max-
 illam alteram ingerunt
 uerberanda **xxi**
 Interrogatio que ad mo-
 dum christi mandatis ob-
 temperantes euangetica
 perfectione fradetur **xxii**
 Responsio quod christi
 non solum facti sed et-
 iam uoluntatis inspector sit **xxiii**
 Quod ille sit fortis
 et sanus qui suau-
 bunt alterius uo-
 luntati **xxiiii**
 Quod infirmi inuiciosi
 sint et iniurias fer-
 re non possint **xxv**
 Interrogatio quomodo fortis
 sit qui non se sustinet
 infirmum **xxvi**
 Responsio quod infirmus se non sinit
 sustentari **xxvii**
 Quomodo sit iracundia com-
 primenda **xxviii**
 Quomodo iracundiam mitas-
 sias commutatione mitas-
 firmas esse non posse

Batus ioseph cuius nunc instituta pandenda sunt
vniuersus ex tribus quorum in prima collatione fecimus
mentionem. dare admodum familie ac primariis
ciuitatis sue. in terra egypti fuit que appellatur thymiū.
et ita non solum egyptia. sed etiam greca facundia diligenter
edoctus. ut vel nobis vel his qui egyptiam linguam penitus
ignorabant. non per interpretem sed per semetipsum elegantissime
disputaret. Qui cum institutionem suam nos desiderare sen-
sisset. paucitatis primum utrumque essemus germanos fratres.
audientesque a nobis quod non carnali sed spiritali essemus
fraternitate deuicti. nosque ab exordio renouationis
nostrae tam in peregrinatione que ab utroque nostrum fuit obte-
tu militiae spiritalis accepta. quam in cenobii studio in-
diuidua sepe conuictione sociatos. tali usus sermo exordio

Amiciciorum ac sodalitates multa sunt genera. que
diuersis modis humanum genus dilectionis so-
cietate connectunt. Quosdam enim precedens comendatio pri-
mum notat. post etiam amicitiae fecit inire commercia. in qui-
busdam uero contractus quidam seu dati acceptive despec-
tionem. caritatis federa copulauit. Quosdam enim negotiorum
seu militiae. uel artis ac studii similitudo atque comu-
nio amiciciorum uiculis nexuerunt. per quam ita etiam effecta
sibi inuicem corda mansuescunt. ut etiam hi qui in siluis ac
montibus latroantibus gaudet. et in effusione humani
sanguinis delectantur. suorum scelerum participes am-
plectantur ac foueant. Est etiam dilectionis aliud genus.
quod instinctu nature ipsius et consanguinitatis lege
connectitur. quia uel cotribules uel coniuges. uel pa-
trentes seu fratres ac filii ceteris naturaliter preferuntur

Quod non solum humano generi. uerum etiam omnibus
 aliabus atque animantibus esse deprehenditur. Nam
 pullos uel catulos suos naturali affectu instigante
 sic protegent ac defendunt. ut frequenter pro ipsis
 etiam obire se periculis mortisque non metuant. Denique
 illa bestiarum uel serpentium uel aliarum generum que in
 tolerabilis feritas. ac letale uirus ab omnibus sepat
 ac scernit. ut sunt basilisci. uel monocherotes. uel
 gryphes. cum etiam uisu ipso auctis perniciosa esse dicantur.
 inter se tamen pro dignis ipsius affectionibus consortio.
 pacata et innoxia perseuerant. Sed hec omnia que diximus
 genera caritatis. sicut bonis ac malis. fetis etiam
 atque serpentibus uidemus esse communiata. ita usque
 ad finem certum esse perseuerare non posse. Et enim intrinsece
 ea frequenter ac diuinit locorum discretio et obli-
 uio temporalis. et ubi uel cause negotiorumque contrac-
 tus. ut enim ex diuersis uel lucri. uel libidinis. uel
 consanguinitatis. ac necessitudinum uariarum neces-
 sitatibus acquiritur solet. ita intercedente qualibet
 diuorij occasione soluntur. **capitulum tertium**

In his igitur auctis unum est genus insolubi-
 le caritatis quod nec commedationis gratia.
 nec officij uel munerum magnitudo. contractusue
 cuiusquam ratio. uel nature necessitas iungit. sed
 sola dei similitudo uirtutum. hec inquam est. que nullis
 unquam casibus sanditur. que non solum dissociare
 uel deletere locorum uel temporum intervallo non preualeat.
 sed ne mors quidem licet ipsam diuellat. hec est uera
 et indisrupta dilectio. que gemina amorum profect

cōne ac uirtute cōcreſcat? cuius ſemel uirtum
fedus. nec deſideriorū uarietas. nec cōten
cōſa diſcrup et cōtrarietas uolūtatum
Ceterū multos nouimus in hoc ppoſito cōſtitu
tos. qui cū pro caritate xpī flagrantiffima
eſſet ſodalitate denūti. nō ppetuo eam nec
idistrupte ſeruare potuerūt? quia licet bo
no ſocietatis pncipio niterētur. nō tamen
uno nec pari ſtudio arceptū ppoſitū tenu
erūt? fuitq; eis. quedā tēporalis affectio?
quia nō equaliter utruſq; uirtute. ſed unius
paciēcia ſeruabatur. Que quāuis ab uno
magnanimiter atq; iſtaigabiliter retēret?
neceſſe ē tamē eam alterius puſillamini
tate dirūpi. Infirmitates nāque corū
qui tepidius pfectōnis expetūt ſanctatem.
quātalibet forāū tolerācia ſuſtētētur. ab
ipſis tamē qui iſirmi ſūt nō ſerūtur? et ut
ita dicā ipm tolerari. nō tolerāt habent
em iſitas ſibi cōmōcōnū cauſas. que eos
quietos eē nō ſināt? ut ſolēt hi qui carnali
egritudine detinētur. ſtomachi ſui iſirmi
tatiſq; faſtidia corū uel inmiſtrāciū negli
gēcijs imputare? et quātalibet eis obſequē
ciū ſollicitudo deſeruiat. nichillo mō tamē
ſanis cauſas ſue cōmōcōnis aſcribere q̄s
ſibi utiq; uicū ualitudinis ſue i eſſe nō ſen
ciūt. Quā obrem hec ē amiaque ut dixim⁹
fida iſolubiliſq; cōiūctō? que ſola uirtutum

paritate federatur Dominus enim inhabitare fa-
 at unus moris in domo Et idcirco in his tantum in disrupta
 potest dilectio permanere in quibus unum propositum ac
 voluntas. unum uelle ac nolle consistit Quia si uos
 cupitis inuolabilem retentare. festinandum est uobis ut
 expulsis propositis uicis. mortificetis propositas uoluntates?
 et omni studio atque proposito illud quo propheta admodum
 delectatur unanimitate impleatis. ecce quam bonum
 et quam iocundum habitare fratres in unum? quod non loca-
 liter sed spiritualiter oportet intelligi Nichil enim prodest
 si moribus ac proposito dissidentes. una habitatione
 iungantur? nec obest parui uirtute fundatis pro locorum inter-
 ualla disrumpi Apud deum namque morum cohabitatio.
 non locorum unita. fratres habitacione coniungit? nec potest
 unquam pro aas integritas custodiri. ubi uoluntatum diuersitas
 inuenitur **capitulum Germanus Quartum**

Quid ergo. si uno uolente proficere aliquid quod
 secundum deum commodum et salubre prospexerit. alius
 non praestet assensum? Exequendumne etiam contra uoluntatem
 fratris est? an pro eius arbitrio negligendum? **Joseph**
Idem diximus plenam atque perfectam amicae gratiam
 nisi inter perfectos uiros eiusdemque uirtutis perseue-
 rare non posse. quos eadem uoluntas. unumque propositum
 aut nunquam aut certe raro facit aduersa sentire? aut
 in his que ad perfectam spiritualis pertinet uite. patitur dissi-
 dere Quod si aiosis ceperit contumibus estuare?
 liquet utique nunquam secundum regulam quam praediximus
 fuisse concordos Sed quia nemo potest a perfectione
 habere principium. nisi qui ab ipso eius cepit funda-
 mento. et uos non quanta eius sit magnitudo. sed que

admodū ad eam pueniri possit ī quietib'. neces
sariū reor ut pauca regulam uobis eius ac
tramitē quēdam p quē gressus uī dirigātur
apiam'. ut paeae ac pās bonū faalius op
tinere possitis **capitulum sextū**

Prima igitur sūt uete amatae. ī cōceptu sū
stantiae mūdialis. et oīm quas habemus
rerū despectōne fundāmina. **P** quā enī iustū
atq̄ impū ē? si post abrenūciatōnē mūdi. et
oīm que ī eo sūt uanitatū p̄cōsissime fratris
dilectōni. suppellex vilissima que supfluit p̄
feratur. **S**cdm̄ ē. ut ita suas unusquisq̄ re
secet uolūtates. ne sapientē atq̄ consultū eē
se iudicās. suis magis quā p̄ximū diffimōb' nō
obedire? **t**eraiū ē. ut scatis etiā oīa q̄ utilia
ac necessaria estimatis. postponēda bono cai
tatis ac pās? **q**uartū. ut credat nec iustis
nec iustis de causis p̄emptus iāscēdū? **q**uitū.
ut aduersus se iracūdiā fratris etiā sine ratiōe
cōceptam. eodē mō quo suā curare desideret?
sac̄s equaliter sibi p̄mōsam alieis eē tristitiā
ac si adūsus aliū moueatur. nisi eā quātū ī se
ē etiā de fratris mēte depuleit? **p**ostremū il
lud. quod ḡale victōrū oīm p̄emptorū eē nō
dubiū ē? ut se ex hoc mūdo credat cotidie mi
graturū. **Q**ue psuasio nō solū nllā ī corde
tristitiā residere p̄mittit. uetū etiā vnuet
sōs. cōcupiscētiarū ac p̄corū oīm cōpu

Hoc igitur quicūq̄ tenuerit. met motus
amāitudinē ire atq̄ discordie nec pati

ipse

poterit nec inferre. His autem cessantibus. cum primum ille
 emulus caritatis in cordibus amicorum tristitiae sensim
 uenena suffuderit. nunc est ut frequentibus iurgijs pau-
 latim dilectione tepesfacta. amicum corda diu exul-
 cerata quandoque dissolet. Nam qui per calle predictae di-
 lectionis ingreditur. in quo ab amico unquam suo poterit
 dissidere? qui prima litium causam que ex paruulis rebus
 vilissimisq; materis generari solet. nichil suum iudi-
 cas amputavit radiatus. illud quod in actibus apostolorum
 legimus de unitate omni uirtute custodias. multitudinis
 autem credentium erat cor et anima una. nec quisquam eorum
 que possidebat aliquid suum esse dicebat. sed erant
 illis omnia communia. Deinde quem admodum ab eo semina-
 rum dissensionis exurget. qui non sicut fratris seruiens
 uoluntati. domini atque auctoris sui fuerit imitator effec-
 tus? qui loquens ex persona hominis quem gerebat. non ueni-
 iquit facere uoluntatem meam. sed uoluntatem eius qui misit
 me? Quo autem mouellum et contumacis fomitem suscitabit. qui
 de intelligentia ac sensu suo. non tam proprio iudicio quam frater
 credere deareuit examini? pro eius saluet arbitrio ul-
 probas sua iuncta ul improbas? euau^{am} illud pijs cor-
 dis humilitate consummas. uerutamen non sicut ego uolo.
 sed sicut tu? Aut qua ratione aliquid quo frater meus
 asficetur admittit. qui bono patris nichil iudicat esse pro-
 consius? domine alius sententiae memoria non amittes. in hoc
 cognoscet omnis quia mei discipuli estis. si dilectionem
 habueritis adiuuam^{fniaz} per quam uelut speali signaculo
 gregem ouium suorum in hoc mundo uoluit christus agnoscere?
 atque hoc a ceteris ut ita dixerim caractere discerni,

Qua uero ex causa uel in se reapere uel in alio reside-
rancore tristiae sustinebit. cui summa diffinitio est in
audie que pmissa est et illiata. iustas causas esse
non posse. eodem modo succedente sibi fratre orare non
posse. si quo fratri suo ipse succedat illam domini sal-
uatoris humili spiritus retinens corde sententiam. si offers
munus tuum ad altare. et ibi recordatus fueris. quod
frater tuus habet aliquid aduersum te. relinque ibi
munus tuum ad altare. et uade prius reconciliari fratri
tuo. et sic uenies offeres munus tuum. *ca octauum*

Nichil enim prodeit si te quidem asseras non irasci.
et credas te illud implere mandatum quo dicitur.
sol non occidat super iracundiam iram. et qui irascatur
fratri suo. reus est iudicio. alterius uero tristitiam
quam delinere tua mansuetudine potuisti. contumacia
corde despicias. Eodem namque modo preceptum dominici prouer-
bium plecteris. Qui ei dixit irascatur te aduersus
alterum non debere. dixit sicut alterius debere contem-
ni tristitiam. quia non iterum est apud dominum qui omnes homines
uult saluos fieri. utrum te an alium quempiam perdas.
Unum quidem cuiuslibet iterum ei irascatur detrimentum.
itaque illi cui omnia grata perditio est. unum lucrum. uel tua
uel fratris morte conquiratur. Quomodo postremo
poterit uel tenuerit contra fratrem retinere tristitiam. qui se
credit cotidie imo continuo ab hoc seculo migraturum. *x*

Sicut ergo nichil imponendum est caritati. ita furor uel
iracundie nichil est e contraio postponendum. Omnia
namque quamuis utilia ac necessaria uideantur. sper-
nenda sunt. tamen ut ire perturbatio deuitetur. et omnia

etiā que putatur aduersa suscipienda atq̄ tolerā
da sūt. ut dilectōnis pacisq̄ trāquillitas illibata
seruetur? quia nec ira atque tristitia p̄mōsius
quicquā. nec caritate utilius ē credendū **ca. x.**

Nam quē admodū corporales adhuc et imbe
lles fratres. ob uilem tēnāq̄ substāciā etiā
atq̄ immāis ille amabiles disiūgit? ita etiā it̄ sp̄i
tuales. gignit p̄ intellectū diuisitate discordiam?
ex qua sine dubio cōtēōnes. rixē uerborū. quas
ap̄lūs dāpnat p̄tēq̄ cōsurgūt? vñd cōsequēt̄
diuorcia it̄er unanimēs fratres. hostis inuidus ac
malignus it̄erferit. Vera ē nāque sapiētissimū sa
lomōnis illa sentēcia. Odiū suscitāt cōtēō? vñ
uersos uēo qui nō cōtēdūt protegit amicitia **xi.**

Qua p̄t̄ ad op̄uā caritatē nichil prodest p̄mam
causam amputasse que nasa solet de rebus
caduā atq̄ tēnis. et vniuersa desperasse carnalia
atque oīm quibus n̄r usus idiget rerū indiscretā
cōmumōnē fratribus p̄mississe? nisi etiā scd̄am que
sub sp̄e sp̄itualiū sensuū nasa solet similiter ab
sādētes. acquisierimus ī oībus humilē sensū. et
cōsonas uolūtates. **M**emini nāque cū me adhuc
adherere cōsorcō etas iunior hortaretur. huiusmōi
nobis it̄elligēciā ut ī mortalibus discipulis ut ī
sc̄pturis s̄ctis frequēt̄er īsertam. ut nichil ea uerū
nichilq̄ racōnabilius crederemus? sed cū ī vnū cō
uemētes sentēcias n̄as promere cepissemus. q̄dā
cōmum̄ exam̄nōne discaussa. p̄mū ab alt̄ero falsa
ac noxia notabātur? mox demde ut p̄mōsa cōmu

ni pronūciata iudicō dāpnabātur? q̄ i t̄m p̄us ī-
fusa a diabolo uelut luce fulgebāt. ut facile potius
set generate discordiam? nisi p̄ceptū seniorū ue-
lut diuinū quoddā oraculū custoditū ab omni-
nos cōtēone reuocasset. quod ab illis legali qua-
dam sanctione p̄sceptū ē. ut neuter nr̄m plus iudi-
cō suo quā fratris crederet. si nūquā uellet diabo-
li calliditate deludi. Et em̄ sepe illud quod apl̄s
dicit. probatū est euenire. **capitulum xii**

Ipsē em̄ sathanas trāssfigurāt se ī angelū
lucis? ut obscurā ac tetra caligmē sensuū
p̄ uero saēae lumē fraudulēter ostendat. Qui
nisi humili et mansueto corde suscepti maturis-
simi fratris. ut probatissimū senioris reseruetur
examini. et corū iudicō diligēt̄ examinata aut
abiciantur aut recipiantur a nobis? sine dubio ue-
nerātes ī cogitacōnibus nostris p̄ anglo lucis an-
glm̄ tenebrarū. grauissimo feriemur īteritu. **xiii**

Quā p̄maem īpossibile est euadere quēpiā
iudicō p̄pō cōfidētē? nisi humilitatis uere
amator et executor effectus. illud quod apl̄s
magnopere dep̄catur oī cōtēone cordis imple-
uerit. Si qua ergo cōsolacō ī xpō. si quod solatiū
cāritatis. si qua uiscera misericōn̄is. implete gau-
diū meū ut idem sapiatis. eandē cāritatē habētēs?
vnammes id ip̄m sentiētēs? nihil. p̄cōtēonem
neque p̄ ianē gloiam. sed humilitate superiores
uobis metip̄is alterutrū arbitrātes? et illud honōe
mutuo alterutrū p̄ueniētēs? ut plus unusquisq̄

conforti suo sciēcie et s̄c̄t̄itatis ascribēs. s̄m̄am
discreciōis uere ī alterius magis quā ī suo cre
dat stare iudicō **capitulū xiii** illusioē dyaboli siue

Sepe at̄ accidit. siue ītercessu erroris hūani
quo n̄llus ī hac carne qui falli uelut homo
nō possit. ut et ille īterdū qui actoris īgenij sciēcieq̄
maioris ē. aliquid falsū mēte cōcipiat. et ille qui
tardioris īgenij ac minoris ē mēti rectus aliquid
ueriusq̄ p̄senciat. Et id̄cō n̄llus sibi quauis sciēcia
p̄ditus. īani timore p̄suadeat. quod possit colla
cōne alterius nō egeret. Nam etiā si iudiciū eius dia
bolica nō fallat illusio. elaciōis tamē et sup̄bie gra
ues laqueos nō euadet. Quis em̄ hoc sibi absque
īgēti poteit usurpare p̄niac. cū uas electōis ī quo
xp̄c̄ ut ip̄e p̄fessus ē. loquebatur. ob hoc solūmō se
asserat iherosolmā cōscēdisse. ut cū suis coaplīs euā
gelū quod gētibus reuelāte et coopante d̄no p̄dica
bat secreta examinacōne cōferret. p̄ quod ostēdit.
nō solū vnanimitatē atq̄ cōcordiā p̄ hec p̄cepta ser
uari. uerū etiā cūctas diaboli aduersitates atque
īfidiās. et illusionū eius laqueos. nō timeri. **xv**

Demq̄ ītm̄ uirtus caritatis extollitur. ut eā beatus
Iohānes aplūs nō solū rē dei. uerū etiā d̄m̄ cē
p̄ndet dices. Deus caritas ē. et qui manet ī caritate.
ī deo manet. et deus ī ip̄o. Nam usq̄ adeo diuinā illā
cē p̄spiciam⁹. ut illud aplū manifestissime uigere sen
ciamus ī nobis. qm̄ caritas dei diffusa ē ī cordibus
nostris p̄ sp̄m̄ s̄c̄m̄ qui datus ē nobis. Qui etiā cū
ignorem⁹ quid debeamus orare. īterpellat p̄ no
sp̄m̄ s̄c̄m̄ q̄ h̄itat ī nob̄

Ad tale ē ac si dicat
qm̄ de⁹ diffus⁹ ē ī
cordib⁹ nr̄is per

bis gemitibus inenarrabilibus Qui autem scrutatur
corda. sciat quid desideret spiritus. quoniam secundum dominum pos-
tulatur pro sanctis Illam igitur caritatem quam dicitur a r a n
f u . possibile est omnibus exhiberi? de qua beatus apostolus.
ergo dum tempus habemus inquit. operemur quod bonum
est ad omnes? maxime autem ad domesticos fidei Que
in omnibus est exhibenda generaliter? ut eam etiam inimi-
cis nostris a domino iubeamur impedere Nam di-
ligite inquit inimicos vestros, a i a o ecie autem. idem affectus
cum paucis admodum. et his qui vel paucitate morum
vel virtutum societate conerari sunt exhibetur? licet etiam
ipsa a i a o ecie multa in se differentiam habere videatur

xvi

Hiliter enim parentes. aliter coniuges. aliter fratres.
aliter filii diliguntur? et in ipsa quoque horum affectionum
necessitudine magna distantia est? nec uniformis
parentum dilectio erga filios invenitur Quod etiam ia-
cob patriarche probatur exemplo? qui cum esset. xii. fi-
liorum pater. omnesque paterna caritate diligeret. in
appensio ioseph dilexit affectu? ut de eo apte scrip-
tura commemoret Inuidebant autem ei fratres sui eo
quod diligeret eum pater suus? scilicet non quo ius-
tus et pater non valde diligeret etiam ceteram
prolem? sed quod huius qui typum domini prefererat af-
fectu. dulcior quo damento atque indulgentius inhereret
hoc etiam de iohanne emata legitur evidenter
designari. cum de ipso dicitur. discipulus ille quem di-
ligebat ihesus? cum utique etiam reliquos undecim similiter
electos. ita parva dilectione compleretur sit. ut hoc
etiam evangelica attestacione designet dicitur. sicut

dilexi uos. et uos diligite inuicē. De quibus et a
 libi dicitur Diligēs suos qui erāt in mūdo. usque
 in finē dilexit eos. Sed huc vni⁹ dilectō. nō ergate
 liquos discipulos teporē caritatis. sed largiorem
 erga hūc sup̄ abūdāciā amoris exp̄ssit. quā ei
 iūgnitatis p̄uilegiū et carnis incorruptō cōfere
 bat? que idcirco uelut sublimior cū quadā excep̄tōe
 signatur? quia eam nō odij comparatō. sed afflu
 encōr grā exuberātissimi amoris extollit. Tale
 quid etiā ex p̄sona sponse legimus in cāntico cānticoꝝ
 dicitur hec em̄ ē uere caritas ordinata. que odio ^{Ordinatur in me}
 habens nēmē. quosdā meritorū iure plus diligit? ^{caritatē}
 queq; cū generaliter diligit cūctos. erapit tamen
 sibi ex his quos debeat peculiari affectōne cōplecti?
 et rursum iter ip̄os qui in dilectōne sumi atq; p̄cipui
 sūt. aliquos sibi qui et eorū affectui sup̄ extollantur
Et contra nouimus quod utinā | **excepit xvii**
 nesciremus. nō n̄illos sc̄m tate eē obstinatōis
 atque duricie. ut cū ul' suos adūsū fr̄es. ul' sc̄m ad
 uersum se senserūt aios exatatos. ad dissimulādā
 mētis sue tristitiā que ex indignatōe alterutre cōmo
 cōnis orta ē. secedētes ab eis quos humili satisfacti
 one atq; colloquio lenire debuerāt. aliquos psal
 morū inap̄iūt decantare uersiculos? quibus dum
 cōceptā corde amaritudinē delimitē se putāt. insul
 tando augēt quod statim extinguerē potuerūt. si ma
 gis anxi atq; humiles eē uoluisset. ut oportuna
 cōpūctio et ip̄orū cordibus mederetur. et sc̄m aios
 delimitet siā illo utiq; mō pusillanimitatis. imo

subie sue viam palpant et nutriunt. potius quam
excipiant fomitem uirgiorum? dñice illius p̄ceptōis
immemores. quo ait. Qui irascitur fratri suo. reus
est iudicō. Et si recordatus fueris quod fr̄ tuus
habet aliquid aduersū te. relinque ibi munus
tuū ad altare. et uade reconciliari fratri tuo? et
tūc ueniēs offeres munus tuū. **ca. xviii**

In t̄m igitur nos dom̄s n̄r alterius noluit
despectui habere tristitiā: ut si aliquid ad-
uersus nos frater habuerit nec munera nostra
suscipiat? idē. nec oracōnes sibi a nobis p̄mittat
offerri. donec de aīo eius tristitiā iuste iūsteue cō-
ceptā celeri satisfactōne tollam⁹. Neq; eī ait. si ha-
bet uerā q̄relā aduersū te frater tuus. relinque munus
tuū ad altare. et uade p̄us reconciliari ei? sed si recor-
datus fueris inquit quod frater tuus habet aliquid
aduersū te. uel si leue aliquid ac uile sit quo frater i-
te fuit exatata cōmō. et hoc memoriā tuā subita
recordacōne pulsaueit? scias offerre te p̄am tuarū
spiritualia munera nō debere. nisi p̄us qualibet ex
causa orta tristitiā de corde fratris benigna satisfac-
tione depuleris. Si igitur euāḡ etiā sermo p̄p̄teita
et minima similitate. et de exiguis oborta causis
satisfacere nos irascētib⁹ iubet? quid de nobis
miseris fiet. qui recētes et maximas causas. n̄rōq;
errore cōmissas. p̄tinaā dissimulatōe cōtempnim⁹?
et inflati tumore diabolico. dū humiliari erubescim⁹
auctores nos fraterne tristitiā denegam⁹? ac rebel-
li spū subia p̄ceptis dñi dedignātes. nequaquā

ca uel obseruare debere uel implere posse cōte-
dimus. Eoq̄ fit. ut iudicātes eū impossibilia ul' i-
cōgrua p̄cepisse. efficiamur scđm aplm̄ non fac-
tores sed iudices legis **capitulū xv**

Illud quoque quibus lacrimis ē deflendū
quod nō nulli fratru. cū fuerit cōtume-
lia auslibet sermonis accēsi. si alterius cuspiā
qui eā lenire desideret p̄abus fatigētur. cū au-
dierit nequaquā debere adū. sub frēm
cōape tenere uē tristitiā. scđm illud quod sc̄ptū est.
qui irasatur fratri suo. reus est iudicō. et sol nō oc-
adat sup iracūdiā urām. p̄damāt ilico. Si pa-
ganus aliquis. si sc̄laris hoc feasset. aut ita dixisset.
recte debuit sustineri. Quis aut ferat frēm tā ḡuis
consciū culpe. aut tā insolens de ore cōuiuiū pro-
ferēt. quasi uero pacētia infidelibus tantū atque
sac̄legis. et nō oībus sit gn̄aliter adhibēda. aut
iracūdia cōtra gētilē notia. cōtra frēm utilis estimā-
da. cū utique p̄turbate mētis obstinata cōmō. nō
dissimile. cōtra quēuis fucit exātata sibi iferat
detrimentū. Quāte aut obstinacōnis. imo uecor-
die ē. ut nec ipām p̄etate uerborū. brute mētis
stupore discernāt. quia nō dicitur. om̄is qui iras-
atur alienigene. reus est iudicō. quod fortasse po-
terat scđm illorū sensum cōsortes nr̄e fidei et
cōuersacōnis exape. sed significāter expressit
ewā sermo dicit. Om̄is qui irasatur frat̄ suo
reus est iudicō. Licet utique scđm regulā ueita-
tis oīem hoiēm frēm debem⁹ acipe. tñ hoc loco

magis fidelis ac nostre cōsacōnis particeps.
quā ethiā ipō fratris uocabulo designatur.
Illud uero quale ē. quod interdū patentes eē
nos credim⁹. quia respondere cōtēpnimus
latessiti. sed ita cōmotos fratres. amara ta-
curnitate ul' motu gestus irā soīo subsama-
mus. ut magis eos ad iracūdiā uultu tacito
prouocemus. qm̄ tumida potuisset iātare cō-
uicia. **I**n eo nos estimātes minime apud
deū reos. quia nichil ore protulimus qd' nos
notare hominū iudicō aut cōdēpnare potuis-
set. quasi uero apud dñm uerba tñmō et nō
preapue uolūtas uocetur i'culpā. et opus
solū pātati. nō etiā uotū ac ppositū habeat
i'armie. Aut hoc tñm quod unusquisq; fecerit
p loquelā. et nō quod etiā p tacurnitate
facere studuerit. i' iudicō sit querēdū. nō em̄
sola cōmotōnis illate qualitas. sed etiam
ppositū irritātis i' mora ē. Et idāo nō quēad-
modū iurgū fuerit excitatū. sed cui cōfla-
grauerit iudicō. uerū iudias nostri pquiret examen
Affectus em̄ pātati nō ordo ē cōsiderāndus admissi
Quid em̄ refert utrū quis gladio pmetit stem-
an aliqua ad mortē fraude cōpulerit. cū ipis
eū dolo ul' armie cōstet extmatū. Quasi uero
cū ipis manu pā nō impegisse sufficiat.
cū similiter reus sit qui pñū et iminētē iā fouee
cū potuerit reuocare cōtēpserit. aut ille solus i'
armie sit qui manu sua quēpiā laqueauerit.

et nō etiā is qui ul' parauēit ul' igesserit laqū. uel
 ite cū potuēit auferre nolueit. Ita igitur tacē nichil p
 dest. si idāo nobis idicam⁹ silēciū. ut qd' agendum
 opico fueat. hoc taaturmitate faciam⁹. assimulantes
 quosdā gestus. quibus et ille quē curari oportuit ue
 hemēcore iardescat iracūdia. et nos sꝑ sup hec oīma
 dāpno illius ac pdicōne laudemur. quasi uēo nō etiā
 ex hoc ipō quis criminiosior sit. quod glōiā sibi de frats
 uolueit pdicōne iquirē. **U**trūq; eī tale silē. cū eī eālit
 noriū. quia sicut exaggerat i alieis corde tristitiam.
 ita i suo nō pmitit extigui. **C**ōtra quos illa pphete satis
 ppa ē directa maledictio. **D**e qui potat amicu suū mit
 tes fel suū et iebriās. ut aspiciat nūditatē eius. reple
 tus ē ignominia pro glōia. **I**llud quoq; qd' p aliū de ta
 libus dicitur. quia omīs frater suplatās suplatabit.
 et oīs amicus fraudulēter iacet. et uir frēm suū
 decidēbit. et ueritatē nō loquētur. **E**xēdēt eī ligūā
 suā quasi arcū mendaciū. et nō ueritatis. **S**epe autem
 ficta paccia etiā acruis ad iracūdiā quā sermo suc
 cēdit. et atrocissimas uerborū trāscēdit iurias ma
 ligna taaturmitas. leuiusq; toleratur inimicorū uul
 nera. quā utidēcū subdola blandimēta. **D**e quib⁹
 pꝑre dicitur p pphām. **R**olliti sūt sermones ei⁹ sup
 oleū. et ipi sūt iacula. **E**t alibi **V**erba callidorū mol
 lia. hec aut ferūt impenetrabilia uētis. **Q**uibus
 etiā illud pōt elegāter aptari. **I**n ore pacē cū aūco
 suo loquitur. et occulte ponit ei iūdiās. quib⁹ tñ
 magis decipitur ipē qui decipit. sicut flam qui pparat
 ante faciē aīa rete. trūd at illud pedibus suis. et

qui fodit foueam primo suo. iacet in ea ipse. Demum
cum magna ad comprehendum dominum cum gladius et fustibus
multitudo cum iuda uenisset. nemo in auctorem
uite nostre illo atrocior extitit parricida quam qui autem
eos fido salutacionis honore perueniens. osculum subdole
cautatis in gessit. Cui dominus. iuda inquit. osculo filium
hominis tradis? Idem amantudo persecucionis atque odij tui
hoc tegmen assumpsit. quo dulcedo ueri amoris expra
mitur. Aper. cuius quoque ac uehementius per prophetam uim
huius doloris exaggerat. Quoniam si inimicus meus ma
ledixisset michi. sustinuissem utique? et si is qui odere
me super me magna locutus fuisset abscondissem me
forsitan ab eo. Tu uero homo unanimes. dixi meus et
notus meus. qui simul mecum dulces capiebas cibos?
in domo dei ambulauimus cum consensu *ca. xi.*

Haud quoque profanum tristitiae genus est. quod dignum
commemoracione non fuerat. nisi id a nonnullis sancti
bus sciremus admitti. qui cum tristificati fuerint uel
itati. ab ipso etiam permaater abstinent cibo. ita ut
quod ipsi quoque etiam dicere absque pudore non possumus
quod dum placidi sunt. refectioem ab ipsis usque ad horam
sextam. uel ut multum negant ad nonam se posse differ
re. cum fuerint tristitia uel furore suppleti. ieiunia etiam
am biduana non sentiant. tantumque in die defectioem
itaquidie sacietate sustentent. In quo plane sacrilegij
crimine euidenter incurrunt. ieiunia scilicet que soli deo
pro humiliacione cordis et purgacione uiciorum sunt
specialiter offerenda. per diabolica timore tolerantes
Quod tale est. ac si oraciones ac sacrificia non deo.

sed demonijs deferat? illaq; moysaica iacepacos
mereantur audire. **S**acrificauerunt demonijs et
no deo? dijs quos no nouerat **ca. xxv**

Non ignoramus etia aliud demetie genus.
quod sub colore fucate paciētie et no nullis
fratribus iuentur? quibus paru e iurgia comoue.
nisi etia istigatorijs uerbis ut feriatur irritet? cu
q; ul. lemi fuerit ipulsione contacti. alia q; partem
corporis igerunt uerbcrada? quasi p hoc pfectionem
madata illius impletur quo dicitur si quis te puf
serit i dextera maxilla tua. pbe illi et altera? sap
ture vim ac ppositu penitus ignorates? ewau^{cam}
paaētia p iracūdie uiaū exercere se putat? Ob qd
radiatus excedū. no solu uassitudo talionis. et
coertadi irritaco phibetur? sed etia furore uerbe
ratis geminate iubemur ⁱⁿ iurie tolerācia mitigāe

Quomō rephendendus e. **Germanus xxii**
qui pcepto satisfacies ewaugelij. no solum
no iculit talione. sed etia patus e. ut sibimet ge
minetur iniuria? **Joseph xxiii**

Sicut paulo ante dñm e. no solu res ipa que
geritur? sed etia qualitas metis et ppositum
faactis e ituedū. Et idco si id quoq; quod ab uno
pfiatur. quo aīo fiat. uel quo procedat affectu. i
tmo ppendatis cordis examine? uidebitis paaēcie
lemtatissq; utute nequaqua posse cotraio spū. idē
ipaaēcie ac furois impleti. **S**iquidē dñs nē atq;
saluator ad pfundā nos istrues paaēcie lemta
tissq; utute. idē ut no labijs eā tantūmō pferamus.

sed ut iustis aie nre aditis recordamus: ista no
bis pfectoms ewan^{te} formulā dedit dices Si quis
te percussit i dextera maxilla tua. pbe illi et alterā
Que alia dextera. nisi iteioris ho mīs. ut ita dire
tm faaes potest accipi. p hoc oiem pemptus itaū
die fomite de profundis cupies aie penetralibus ex
tyrpare. idē. ut si exteior dextera tua ipetū feriētis
exceperit. iteior quoq homo p humilitatis assensum
dexteam suā pbeat uerberādā. cōpaaēs exteioris
hommis passioni. et qd ammō succubēs. atq subiaēs
suū corpus feriētis i iurie. nec exteioris hoīs cede
ul taatus itra se moueatur iteior. Videtis ergo lōge
eos ab ewā^{ta} pfectōne distare. q paaēā docet nō
uerbis. sed iteiori cordis ita quillitate sectandam.
eāq a nobis cū quid aduersi eueneit ita pcepit custo
diti. ut nō solū nosmetipōs alienos ab iracūdie pcur
batione seruemus. sed etiā eos qui suo cōmoti sunt
uicō. succubētes i iuriis eorū. ad placiditatē expleta ce
dis saacitate cogamus. furorē eorū nra lenitate uicē
tes Et ita etiā illud apliaū implebimus. noli uina a
malo. sed uice i bono malū Quod ab illis impleti non
posse certissimū ē. qui illo spū ac timore iūba lenitatis
atq humilitatis emittūt. ut nō solū nō mitigēt cōcep
tū furoris icēdiū. sed magis illā tam i suo quā i frīs
cōmoti sensu cōflagrare faciāt Qui tamē etiā si pos
set aliquomō ipi mites ac placidi pmanē. nō sic quidē
aliquos iustiae caperēt fructus. cū dāpno pmi pa
aēae sibi glōiam uedicātes. et p hoc ab illa aplia
caitate oimodis alieni. que nō que sua sūt querit

sed ea que aliorum florem ita diuicias concupiscat. ut
 lucrum sibi de proximo faciat detrimentum? nec acquirere
 quicquam cum alterius desiderat nuditate **xx**
Sacendum sane generaliter illi partes agere
 fortiores. qui uoluntati fratris sua subiacent uoluntate?
 quam eum qui indefensibilis suis diffinitionibus ac tenen-
 dis ptenaater inuenitur Ille enim sustentas ac toleras
 proximum. sanam ac ualidam hinc aut infirmam et quodammodo
 egrotantis obtinet locum. Quae ita interdum etiam palpauit
 necesse est ac foueri? ut interdum etiam a rebus necessa-
 rijs pro eius quiete ac pace salubre sit aliquid
 relaxari. In quo quidem non se credat quis aliquid
 de sua perfectione minuisse. tametsi quiddam de propria
 districtione concesserit submissit? sed contraio multo
 amplius se prolonganimitatis et pacem bono
 nouit acquisisse. **A**plia namque preceptum est. Vos qui
 fortes estis. inbecillitates infirmorum sustinete? et
 alterutrum onera portate? et sic implebitis legem christi **xxi**
Nunquam enim infirmus sustentat infirmum? nec tolerare
 poterit aut curare languentem is qui similiter
 egrotat? sed ille medicum tribuit inbecillo. qui in
 becallitate ipse non subiacet. **M**erito enim ei dicitur
 Medice cura te ipsum. **S**lotandum etiam illud est. infirmo-
 rum naturam esse spiritus huiusmodi? ut prompti quidem ac
 faciles sint ad contumelias inferendas. et iurgia
 conferenda? ipsi uero ne minima quidem iniurie
 uelint suspicionem contingi. **C**umque inferentes perpetua
 contumacia inconsiderata super equitet libertate? ne
 parua quidem atque leuissima sustinere ceteri

sunt Ideoque secundum predictam se moram sententiam caritas sta-
bilis atque indistrupta non potest perducere: nisi iter vi-
ros eiusdem virtutis atque propositi. Sicut etiam ea necesse
est quocumque tempore: quatalibet cautione fuerit ab altero
custodita. **capitulum Germanus xxviii**

In quo ergo laudabilis perfecti viri potest esse patientia?
si tolerare non valet spiritus infirmus? **Joseph xxviii**

Nec ergo dicitur quod illius qui fortis est ac robustus.
virtus tolerantiaque vincenda sit? sed quod infirmam pessimam
ualitudinem illius qui sanus est sustentatione nutrita. atque
ideterius cotidie plures. generatura sit causas ob
quas vel ipse ultra non debeat sustineri. vel tunc patientiam
proximi notam ad deformationem impatiencie sue esse cognos-
ces. abire quandoque malitiam quam spiritus magnanimitate

Hec ergo ab his qui solum alterius sustineri **xxviii**
vitatis affectionem cupiunt inuolabilem custodire. per omnia
obseruanda esse debemus? ut primum quibuslibet et iunctis la-
cessitis. non solum labia. sed etiam profunda pectoris mo-
nachus tranquilla custodiat. Que si senserit vel tenu-
iter fuisse turbata omni semetipsum taciturnitate conti-
neat? ut illud quod psalmista commemorat diligenter
obseruet. Turbatus sum et non sum locutus? et dixi
custodiam vias meas. ut non delinquam in lingua mea?
posui ori meo custodiam. cum consistet peccator aduersum me?
obmutui. et humiliatus sum. et siliui ab omni. Nec pre-
sentem considerans statum. ea proferat que ad horam
turbulentus suggerit furor. dictatis animus asperatus?
sed vel recolat gratiam preterite caritatis. vel reformam
de pacis redemptione mentis perspicat? eamque

uelut cōtinuo reuerfura etiā ī ipō cōmōcōnis tpe
 cōtēpletur. Dūq; se ad dulcedmē cōcordie refer
 uat. mox future? amāitudmē p̄fenaū iurgiorū
 mitigat? et ita ea potiffimū respondebit. quib⁹
 uel a semetipō reus fieri. ul' ab alio rephēdi resti
 tuta cōtate nō possit? sicut implebit p̄phetiam
 illud eloquiū. In ira misericordie memor eris
 Cōhibere ergo nos oportet om̄s iracūdie motus.
 et gubernatūa discreōne moderari? ne illud qd' a
 īsalomone dāpnatur iauramus. et p̄cipiti fu
 rore raptemur. Totam irā suā profert īsapiens.
 sapiēs at̄ dispensat p̄ partes? idē stultus quidē
 adulationē suā. ite p̄turbacōne sua cōditur? sapiēs
 aut̄ paulatim eā maturitate cōsiliij ac modera
 cōnis extenuat et expellit. Tale ē et illud quod
 ab ap̄lo dicitur. Nō uos metipōs iudicātes km̄. sed
 date locū nr̄. hoc ē nō sint corda ur̄a sic īpaciēcie ac
 pusillanimitatis angustis coactata. ut uolētā ~~īfer~~
~~uā~~ cōmōcōnis procellā cū irruerit. sustinē nō pos
 sint? sed dilatam̄ ī cordibus ur̄is suscipiētes adūsus
 iracūdie fluctus ī illis extētis s̄mbus cōtatis. q̄ oīa
 suffere oīa sustinet? et ita mēs nr̄a amplitudine lon
 gammitatis ac paciēcie dilatata. habeat ī se cōsili
 orū salutare recessus? ī quibus receptus quodāmo
 atq; diffusus teterrimū iracūdie fumū. protinus
 euanescat. Vel certe ita ītelligēdū ē. Damus ne locū
 quocūq; cōmōcōni alterius. humili atque trāquilla
 mēte suauibimus? et quodāmo dignos nos qualibet
 īiuria p̄fitētes? īpaciēcie seuēti obsequimur. Ceterū

sed date locū nr̄ id est nō quā ad iracūdiā uindicta
 referre uindicta sed

hi qui ita aplice pfectōnis sensum idmāt. ut loū
ire illos dare existimēt. qui ab irascēte discedūt.
uidētur michi dissensionū fomētē nō absādere.
sed nutrie nisi em iracūdia primi humili statim
satisfactōne vicatur. puocat eā fugies potius qm
dedmat. Illud quoq; huic simile ē. qd salomō ait
soli festinare ī spū tuo irasa. quia ita ī simū īspi
enāū requiesat? et noli parrē ī iram cito. ne pe
niteat te ī nouissimo. Neque em ita festinacōnem
ire ul' iracūdie culpāt. ut eadē approbet tardi
tatē. Similiter et illud suscipiēdū ē. Stultus eadē
ipā hora pmūat irā suā. occultat ignominia suā
astutus non em ignominiosa iracūdie passionē
ita a sapiētibus occultari debere decernit ut irā
cūdie uelocitatē culpans nō prohibeat tarditatē?
quā utiq; si p necessitate hūane īfirmitatis irruēt.
ideo cēsuit occultādā. ut dū ad presens sapiēt
obtegitur. sapiētis amoueat. ac īpetuū dele
atur. Hec em ire natura ars^q ē. ut dilata laques
cat. et pereat. prolōgata uēo magis magisq;
conflaget. mobilitate vigeat. viresq; plata
ministret. Sensibus angustis ira īmeritū et ī
expiabile amē ē. corda calefacies pigra. et īca
tate frigēcia. Dilatanda ergo atque ampliā
da sūt pectora. ne angustus pusillanimitatis
coartata. iracūdie turbulētis estibus obpleant?
ne reape scdm pphēam illud latū mandatū tui
"nimis dei angusto corde neqam? nec dicere
cū pphā. Viam mandatorū tuorū auerti cū dila

tares cor meū. Nā quia lōganimis sapiēcia sit. cui
 dentissimis s̄pturis ac testimonijs edocemur, lōga
 nimis em̄ vit cōapit sensū? pusillamnis autē
 ualde isipies ē. Et idāo de illo qui sapiēcie donū
 a dño laudabiliter postulauit. s̄ptura cōmēorat
 Et dedit dñs salomoni sapiēciā prudēciāq;
 multā nimis? et latitudinē cordis quasi arenā
 maris innumerabilem. Illud quoq; multis ē ex
 pimētis cōprobatū sepissime. nullo mō eos qui
 amiciarū fedus cōiuracōnis inerūt priapio.
 idi ruptam potuisse seruare cōcordiam? siue
 quod eam nō pro desideio perfectōnis. nec p
 aplice ciuitatis impcio. sed pro amore terreno.
 et pro necessitate ac uiculo pacti retinere cona
 ti sūt? siue quod ille callidissimus hostis ut eos
 preuaricatores sui faciat sacramēti. celerius
 ad rūpēda amiciarū uicula p̄apitet. Certissima
 ergo est prudētissimorū uicorū illa sentēcia: cōcor
 diam uerā et idiuuam soaetate. nisi inter emē
 datos mores. eiusdēq; uirtutis ac p̄positi uiros
 stare nō posse. hec de amicia b̄tis ioseph spiri
 tali narracōne disseruit? nosq; ad custodiendā
 sodalitatē p̄petuā ciuitatē. ardēcius inuauit.

Capm
 ultimū

De uigilijs q̄s ptulim⁹
 e abbatis germani
 anxietate sup spōsionis
 nostre recordacōne **ii**
Quid michi ad hoc visū?
Interrogacō abbas ioseph
 nr̄aq̄ responsio v̄nd anx
 ietas emanasset **iii**
Resposio abbatis germa
 ni cur et ī egipto residere
 malemus et retrahemur
 ad syriā? **I**nterrogacō ab
 batis ioseph. an ī egipto
 maior profectus nobis qm̄
 ī syria credetur **vi** **R**espo
 sio de differēcia istitucōm
 utriusq̄ prouīcie **vii** **Q**d
 p̄fecti v̄ia michi. ul̄ abso
 lute debeāt d̄ffimire. ul̄
 uarū sine p̄cō possint. sm̄
 ta resandi **viii** **Q**d̄ p̄lectū
 q̄ utilius sit statuta rūpē.
 qm̄ implere **ix** **I**nt̄rogacō
 nostra de metu p̄bute īce
 nobis syrie spōsionis **x**
Responsio quod p̄positum
 gerētis nō negocij sit cōsi
 derādus effectus **xi**
Quod boni euētus maligni

nis auctoibus nō pro
 fuerūt nec bonis ma
 la gesta noauerūt **xii**
Responsio nr̄a q̄ cau
 sa a nobis exigerit
 spōsionē **xiii** **D**ispu
 tacō senus qd̄ sine all
 pa actōnis ordo mu
 tetur. dū mō boni stu
 dij capiatur effectus **xv**
Interrogacō. an absq̄
 p̄cō sit. quod īfirmus
 nr̄a saēcia occasione
 īgerit mendacō **xvi**
Resposio. qd̄ nō p̄pter
 īfirmorū scandalum
 sc̄pturarū ueritas
 sit mutāda **xvii** **Q**d̄
 ueniabiliter sancti
 mendacō tāqm̄ elle
 boro sint usi **xviii** **O**b
 iectō. eo quod illi tm̄
 mpune mēdacō usi
 sint qui sub lege vit
 erūt **xix** **R**esponsio.
 eo quod licēcia men
 dacō que q̄ne ī ueteri
 quidē idultra ē testa
 mēto. ueniabiliter

xxiii

a militis fuerit usurpata
 Quod uemale plerūq
 mēdaaū. et notia ue
 ritate etiā apli esse cē
 fuerūt **xx** An iterro
 gātibus occultā cōtmē
 aā sine mēdacō opoz
 teat propalari. et an
 susapiēda sint. q̄ seml
 fuerit recensata **xxi**
 Obiectō. quod oporteat
 quidē abscondi cōtmē
 aā. sed susapi recusata
 nō debeāt **xxii** Respon
 sio. qd̄ irracōnabilis sit
 auq̄q̄ diffimcōnis pti
 natiō **xxiii** Quō abbas
 piamon cōtmē aā suā
 celare maluerit **xxiiii**
 Testionia s̄pturarū de
 cōmilitatis diffimcōibus

Quod sancti viri pti
 naces ac duri eē nō
 possint **xxv** Interrogatō
 an sit cōtrariū p̄dicte
 sentēae illud quod di
 iurauit et statui **xxvi**
 Resposio. ī quibus ī
 mobilis sit diffimcō
 tenēda. ī quibus si
 oportueit resadēda **xxvii**
 Quē admodū debeāt
 celanda cōmitti **xxviii**
 Nichil sup̄ his que ad
 usum vite attmēt dif
 fimendum.

o

Colla 2^a abb' Joseph

D recedēte igitur collācone finita. pariterq̄
 nocturno itexcedēte silēcō. cū fuisset a
 sancte memoie ioseph adsepositā cellulā causa que
 tis adducti. et sermōibus eius igne quodā ī nris
 cordibus exatato. totā noctē habuisset ī somnē?
 egressi cellā. et cētū fere ab ea passibus secedētes.
 ī loco remotōri consedimus Cū itaq̄ secreti collo
 qui nobis familiariter etiā nocturnis tenebris p̄

beretur oportunitas. ilico ut resedimus abbas germa-
nus grauer i gemiscēs. quid agimus iquit. In gen-
nāque discrimē nos videmus. et p quā miserabili
cōdicōne cōstrictos. quos et racō ipā cōuersacōq
sanctorū quid salubrius sit ad profān vite spita-
lis efficaciter docet. et eligere id quod expedit
data semoibus sponsio nō admittit. Et em potū
exemplis talū ac tātorū vitorū ad pfectiorē vitā
ppōitūq formari. nisi nos īstanter ad cenobiū reur-
tere promissi pactio coartaret. Quo si reuersi fuerim?
copia nobis ulterius huc uemēdi nlla tribuetur?
smueo hic residētes desiderū nr̄m maluerimus
explete. quid agimus de spōsioms fide. q̄ semoib?
nr̄is uelocissimū reditū pollicētes dedisse nos nou-
mus. ut ul' arsan liceret nobis huius puīae sanctos
ac monasteria cūire. Cūq sic estuātes quid sup
statu salutis nr̄e diffimendū eēt nequaquā nos i-
uenire possemus solo gemitu testaremur. durissime
cōdicōms necessitatē accusātes. tenentudmē frōtis
nr̄e et i gemtā nobis uerecūdiā detestātes. cui? o-
nere p̄grauati. etiā cōtra utilitatē ac ppōitū nr̄m
retmētū p̄abus alias nō potuissemus obsistere.
nisi maturissimo reditu re promisso. illius saluet
nos pudoris vicō laborasse deflētēs de quo dicit?
est pudor affētes pām' **capitulum secundū**

1° est pudor deferēs
glaz

Qum ego. compendū i quā angōibus affērat nr̄is
cōsilū. imo auctōitas semis. ad quē oportet ut
nr̄as solliatudmes dese ramus. et quicquid eius
sentēcia fūit diffimū. uelut diuinū et celeste re

sponsam auctis esibus nris terminu imponat? qd
 quide nobis pos sancti huius a domio tribuedu.
 et ob illius meritū. et ob nrām fidē minime du
 bitemus Ipius em munere salubre cōsiliū et
 creduli ab idignis. et icreduli a sanctis frequēt
 adepti sūt? dno id uel ppter meritū respōdenciam.
 ul ppter fidē cōsulecū largietē. his itaq sermoib9
 ascō abbate germano ea alacritate susceptis. ac
 si eos nō a meipō. sed īstinctu dñi protulissēm. ad
 uētū semis atqz īstātē iam horā nocturne synaxeos
 paululū p̄stolati. postquā eū solita salutacōne
 suscepimus. et legitimus oracōnū atque psalmozū
 impletus ē nūmerus. hysdem rursus quibus ad
 quietem cōposita fueram9 psalms ex moe cōsedim9 **ca 3**

Quōt uenerabilis ioseph deiectiones nos aīo cō
 tēplatus. atqz hoc nobis nō sine causā cōnici
 es accidisse. illo nos patriarche ioseph sermone
 compellat Quid utiqz ~~uultis nri~~ uultus uestri tris
 tes sūt hodie. Qui nos respondimus nō sicut uicilati
 illi pharaonis ministri somniū uidimus. et qui itet
 pretetur nō ē? sed īsomnē ī quā durimus noctem?
 et qui estuū nrōū molem subleuet nō ē. nisi eas
 dñs tua discrecōne submouēt? au etiā nō cātū
 ī frontispicio exteioze. sed iteioze hoīem talē eē.
 deiectōis procella reuelauit Compellimur em e
 duobus? et quid eligamus ambigimus **C m**

Quōm ille qui patriarche ututē et merito refer
 ret et noīe. nōne p̄ dñm iquit ē hūanarū
 cogitacōm auracō. proferatur ī mediū. Potes

em̄ ē diuina demēcia scdm̄ fidem uiam nostram
eis medelam prestare consilio **capitulum v**

Ad hec germanus. credebamus nos inquit uite
bñitudinis uisione nō solū leticia spirituali.
sed etiā p̄fectu abunde repletos ad nrm̄ cenobiū
reuersuros? et ea que fuissetis uicō magisterio
consecuti a nobis post reditū uel tenui emulacōe
sectāda hoc em̄ et seniorū mōrū dilectō sibi spō
dere nos cōpulit? dū sublimitatē uite uite atque
doctne posse nos aliquatenus imitari ī illo ceno
bio crederemus Unde cū ex hoc nobis omnē est
maremus leticiam cōferēdam. ītolerabili cōtra
rio dolore cōficiamur? considerātes illo nos ordie
id quod salute nobis eē cognosamus optinere
nō posse Exutroq; ergo nō latere cōartamur Si cū
p̄missioni quā seniorū caritate nos cōpellēte corā
cūctis fratribus ī specu ī quo dñs n̄r ex aula uite
uirginalis effulsit ipō teste dep̄missimus satisfac
uoluerimus. sumū spiritualis uite iactim⁹ detra
mētū? Sm̄ at spōsionis īmemores. et ī his regio
nibus residētes. ualitati p̄fectōnis n̄re illā uolueim⁹
postponere p̄actionē? abrupta mēdaai. et nō im
plete p̄missionis p̄uila formidamus Sz ne hoc
quidē estus n̄ros possum⁹ releuare cōsilio? ut postq̄m
ueloassimo reditu spōsionis fuerit impleta cōdi
cō. hec denuo loca celeu repetim⁹? rearsu? Nam
quāuis ad p̄fectū spiritualiū rerū ututiq; redē
tibus. p̄uila ac noxia sit etiā p̄ua dilatio? tñ
pollitātione fidei nostre quāuis moroso reditu

solueremus. nisi nos non solum auctoritate. uerum etiam
cunctis semorum nostrorum sciremus inresolubilibus colligan-
dos. ita ut remeandi ad haec loca nobis partibus dei
ceps nullomodo tribuatur **capitulum sextum**

Hec beatus ioseph mater posito aliquantisper silencio.
certi inquit estis maiorem spiritualium rerum profectum in re-
gione hac posse confecti. **capitulum Germanus septi-**
uauus etiam illorum doctrine summas gratias repen-

Quod deere debeamus. qui nos docuerit a paruulis mag-
na conati. et dato boni sui gustu. egregiam profectum suam
nostris uisceribus indiderunt. si quid tamen iudicio nostro ac-
ditur. nulla duamur comparatione in haec atque illa quae illic per-
cipimus instituta. ut silcamus conuersationis uiae inimita-
bilem puritatem. quae nobis non solum mentis ac propositi des-
criptione. sed etiam locorum acedimus beneficio patrocinante con-
fetti. Unde non dubitamus ad imitandam profectum uiae
magnificam hanc quae a uisum traditur doctrinam non posse suf-
ficere. nisi nobis etiam conuersionis ipsius affuerit adiu-
mentum. longis temporibus eruditione cotidiana institutione torpo-
re mentis cordis. utraque discesserit **ca. Ioseph octauum**

Sanum quidem est atque profectum. necque professioni omnino
conueniens. ut ea quae sub aliqua sponsione decernimus
efficaciter impleamus. Ob quam rem nichil oportet ab-
rupte quaequam uel monachum diffinire. ne aut id quod in-
caute promissit implere cogatur. aut consideratione
honestioris intuitus reuocatus. sponsionis suae peruari-
cator existat. Sed quia nunc propositum nobis est. non tam
de sanitatis statu. quam de infirmitatis curatione trac-
tare. non quod pro loco a uobis fuerit actum. sed

quē admodū de scopulo huius periculosi naufragii possi-
tis euadere. salubri ē consilio requirēdū. Quando
ergo nullū nos coartat uicium. nec conditio ulla co-
stringit. de comparatione secundarū rerū optōne pōita
id quod maioris ē cōmodi p̄ligatur. Quando uero a
liqua dispēditorū obsistat aduersitas comparatōe
dāpnosū. illud ē appetendū. quod leuoribus sub-
iacet detrimētis. ut quodā dictū ē loco. De
maximis malis eligas minima
inde quātū ur̄a asserit racō. cū ad id uos loaspon-
sio inconsulta pducat. ex utroq; uobis grauis incom-
modi subeunda iactura sit. in eam partē id man-
dū est electōnis arbitriū. que uel tolerabiliora dispē-
dia iferat. uel satisfactionis remedio faalius expietur.
Si ergo maiora spūi ur̄o luara ex hac cōmoratōne
creditis cōferēda. quā illa sūt que uobis de cōsuetudine
illius cenobii nascebantur. neq; sine iactura iūgenū
cōmodorū pōt conditio ur̄e sponsionis impleri. satius
ē hoc uos mēdāre. uel nō implete promissionis subue-
dispendiū quod semel p̄teritū nec ipm̄ ultra iā repeti-
nec alia p̄ semet poteit generare p̄cā. quā illud in-
cidere. p̄ quod tepidioris uite ut diatis statū. et coti-
diano uos atq; it̄minabili afficiat detrimēto.

Veniabiliter. imo uerō etiā laudabiliter diffinīō
incauta imutabitur. si ad salubriore transeat
partē. nec constantē p̄uacatō. sed temeritatis emen-
datō eē credenda ē. quoniam spōsio uicosa corri-
gitur. Que oīa s̄pture patere quoq; possunt
testimonijs. aptissimeq; cōprobati. quā multis

etiam leta litera cesserit statuta complere? et contrario
 qua multis eadem refugisse comodum fuit ac salubre?
 quod utriusque liquidissime sancti petri apostoli et herodis
 exempla testantur. Ille enim quia discessit a diffinitione sen-
 tentiae qua uelut sacramento firmauerat dicens. non michi
 lauabis pedes in eternum. inmortale christi consortium pro-
 retur? abscedens pauldubio ab huius beatitudinis gratia.
 si in sermone sui obstinatione mansisset. Hic uero fidem
 inconstantem retinens sacramenti. acutissimus persecutor et
 iterum uanorum timore periculi. damnationi semet-
 ipsum atque supplicium perpetue mortis immergit. In omnibus ergo
 rebus considerandus est finis. et secundum eum propositum diri-
 gendus est cursus? que si superueniente salubriori consilio ad
 deteriorem partem uergeret. rectius est incongrua con-
 stituta summota ad meliorem transire sententiam? quam sta-
 tutis permaenter inherendo patris grauioribus obligari.

Germanus. Quamtu spectat ad desiderium nostrum. quod
 a nobis pro spiritualis comodi utilitate susceptum est
 optarem edificium uirginum consocium. Si enim ad cenobium
 nostrum fuerimus reuersi. non solum nos ab hoc tam sublimi
 proposito elapsuros. sed etiam pro mediocritate conuersatio-
 nis illius multum certum est dispendium quaerendos. Verum nos
 illud euangelium mandatum uehementer absterret. sic sermo uir-
 ginitatis non non? quod autem his abundans est a malo est. Credi-
 mus enim tanta transgressione precepti nulla compensari posse ius-
 tiam? nec in extremis recte cedere. quod malo inchoatum
 fuerit inchoatum.

ca Josephus **xv**

In omnibus ut diximus causis non processio operis. sed
 uoluntas operantis est inuenienda? nec statim quid quibus egerit

sed quo uoto egeat inquirendum est? ita ut^{no} nullos pro his
factis de quibus bona postea orta sunt repperiamus
fuisse damnatos? et contraio quosdam reprehensi-
bilem actum ad summam puenisse iustitiam? et nec illi uti-
lis rerum exitus profuit. qui pessimorum aggressus pro-
posito. non illam que subsequuta est utilitatem. sed quid-
dam contrarium uoluit operari? nec huic nocuit reprehensi-
biliter inchoasse. qui non pro contemptu domini. nec deliquere
disposito. sed necessarij et sancti firmi intuitu. vitupa-
bilis iniqui sustinuit necessitatem. **xii**

Et ut eadem scripturarum diluade exemplis.
quid salubrius. quid utilius omnino orbi potuit
procurari? quam domine passionis salutarem remedium?
Et tamen non solum non profuit uerum etiam inimicum offiuit illi
traditori cuius ministerio probatur impletum. ut absolu-
te de illo pronuncietur. Bonum erat ei si natus non fuisset
homo ille non enim secundum hoc quod euenit fructus
ille est sui operis reponsandus? sed secundum id quod facere
uoluit. ut effecturum se esse credidit. Et rursum quid cri-
minosius dolo atque mendacio etiam inextraneum ne dixe-
rim in germanum patreue commissio? Et tamen non solum
nulla pro his damnatione aut reprehensione iacob
patriarcha contrahit? uerum etiam perpetue benedictionis
hereditate ditatus est. Nec in merito? quia iste benedic-
tionem primogenitis destinata non expressentis lucra
auaricia. sed ex fide sanctificationis perpetue concupuit?
et ille non humane salutis optetum. sed filargie
cruentis morti tradidit omnem redemptorem. Et id ad utriusque
eorum fructus operationis sue secundum destinationem

mētis ac ppositū uolūtatis ascriptus ē? quia nec ille
 fraudē. nec iste salutē statuit opari. Illud em̄ pro re-
 buōne mercedis. iuste vmauq; re pensatur. quod
 pncipaliter mēte cōcepit? nō quod inde ul' bñl. ma-
 le cōtra uotū opantis emer. serit. Ideoq; iustissim⁹
 uidet excusabilem imo laudabilem talis mendaciū
 censuit p̄suptorē. quia sine eo ad bñdictōnē p̄mitti
 uorū nō poterat puenire? nec debuit iārmē uocari
 quod desidēio bñdictōnis exortū ē. Alioquin nō modo
 iūuus īfratrē patriarcha. predictus. sed etiā cōiuen-
 tor ī patrē et sacrilegus erit. tisset? si habēs aliam vi-
 am qua ad bñdictōnis grām illius pueniret. hāc que
 fratri dāpnosa ēēt ac noxia repetere maluisset. **W.**
 detis igitur apud dñm nō processū opēis? sed destina-
 cōnē mētis iūua. **H.** ut itaq; **p̄sceptis**. ut ad ppositam **p̄sceptis**
 questionē ob quā hec vniūsa p̄missa sūt reuertamur?
 respondeatis michi uelim. cui⁹ rei grā uos illius
 sponsionis nexibus iūreitis. **Germanus ca. xiii**

Prima ut dixim⁹ erit. causa. qua nōs seni-
 ores iustificare ac p̄ceptis eorū obsistere uereba-
 mur? scdā. qua si quid p̄fōm. atq; magnificū ul'
 uisul' auditu p̄cepissemus a uobis. cū reūsi ad cenobi-
 um fuissetis exercere nos posse i consultiſſima per-
 suasione credidimus. **capit. Joseph xiiii**

Sicut p̄fati sumus destina cōnē mētis remunēat
 hoīem deus. l. condēpnat. scdm̄ illud Et iter
 se iūuē cogitacōibus accusantibus. aut etiā defendē-
 tibus. ī die qua iudicabit dñs in occulta hominū. **Il-**
 lud etiā Ego aut opa et cogitacōnes ^{eorū} uemo ut con-

gregem cum omnibus gregibus et lignis Quia obrem
desiderio perfectionis ut uideo hoc uos sacramenta
uiculis colligastis: dum credidistis illo eam posse com-
prehendi ordine quo nunc superueniente pleniori iu-
dicio ad sublimitatem eius conscendi non posse perspi-
catis si ergo preiudicat quicquid discrepans ab illa
dispositione visum fuerit accidisse: si modo nulla prin-
cipalis illius propria diuersitas subsequatur sicut enim
opificum cuiusquam desertio est demutatio ferramenti
aut signamem arguit ut artis uic compendiosioris
ac directoris electio Ita igitur et in hac parte emen-
dationis dispositionis improuide non spiritualis uoti est
iudicanda transgressio Quicquid enim per caritatem
dei et pietatis amore perficitur que promissionem
habet uite que nunc est et future tam et si duris atque
aduersis iudicatur principibus inchoari: non solum nulla
reprehensione sed etiam laude dignissimum est Et ideo
nichil preiudicat refragationes sponsionis incaute
si quolibet genere scopos tantum id est proposita pie-
tatis destinatione teneatur Omnia namque uobis ob hoc
agimus ut deo cor mundum exhibere possimus
Cuius consummationem si in his locis facilius iudicatur nichil
uobis obicit ex parte mutationis: dum modo prin-
cipalis illius perfectio puritatis de qua sponsio uestra pres-
ferat secundum domini uoluntatem maturius acquiritur **xv**

Germanus Quatuor spectat ad unum sermonem
qui rationabiliter prudenterque digesti sunt hanc
difficile sponsionis nostre scrupulus a nobis potius
set extrudi nisi illud nos uehementissime deterreret.

quod infirmitatibus quibusque ut committi per hoc videtur
 exempla occasio mēdandi. si ullo modo pacti fidem
 liato dissolui posse cognouerūt? Quippe cum tantis
 hoc ipm et tā minabatur itēdicatur eloquus pro
 pheta dicitur. pdes omīs qui loquuntur mēdaciū. et
 os quod mēditur occidit aiām. **Joseph xvi**

Occasiones et cause p̄dicōnū his qui p̄turi
 sūt imo qui p̄re desiderāt de eē nō possūt.
 Neque enī abiaēda sūt testimonia s̄pturarū. ac de
 suo corpore p̄mitus abradēda. ul' quibus hereti
 corū prauitas examinatur. ul' iudeorū infidelitas
 obduratur. ul' tumor sapiēcie gētilis offenditur?
 sed utiq; pie credēda. et imobilitet sūt tenēda. et
 s̄dm ueitatis regulā p̄dicāda. et idcirco nō debem⁹
 aliene infidelitatis optētū oikoy p̄ ma ac idē dis
 pensacōnes p̄pharū atq; s̄ctorū. quas s̄ptura cō
 memorat abdicare? ne dū infirmitati eorū condes
 scendere debete nos credimus. nō solū mēdaciū
 uerū etiā sacrilegij crimīe polluamur? sed ad
 quēadmodū dixim⁹. oportet nos ea et s̄dm his
 toriam conficere et quēadmodū pie gesta sūt ex
 planare. Ceterū his qui p̄raui p̄positi sūt nō ex
 hoc mēdandi aditus obstruetur? si earū rerū quas
 uel probaturi sumus. ul' protulimus ueitātē aut
 p̄mitus abnegare. a' extenuare allegoriciis iterp
 tacōnibus laboremus. Quid enī illis horū testio
 morū nocebit auctōitas? quibus etiā sola corrupcō
 uolūtatis sufficiat ad peccandum? **xvii**

Taque demēdaciō s̄naciendū atq; ita eo utēdū

ē. quasi natura ei īsit ellebori? qđ si imminēte
exiaali morbo sūptū fūerit. fit salubre? ceterum
si absq; sūmī disarimīs necessitate pceptū fūerit
presentis exiaj ē. Ita etiā sanctos ac pbatissimos
deo vitos uenabiliter legimus usos fuisse men
dacō? sicut raab. cui nō solū nlla ūtutū. s; etiā
ipudiciae monimēta s̄ptura cōmēorat. pro tali
mēdacō qđ exploratores maluit occultare quā
prodere. admiscēi. p̄lo dei eterna b̄ndictōne pro
meruit. **Q**ue si ueritate loqui. aut saluti ciuū
cōsuleret maluisset. nlli dubiū quod nec iminēte
cū omīsa domo sua fugisset iteritū. nec auctoribus
dnice natūtatib; īserta. et patriarcharū annūmerata
catalogo. psuassionē sue prolis edere meruisset om̄
saluatorē. **Q**ueniq; dāda que utilitati ciuū cōsules
exploratā prodidit ueritatē. p̄tue p̄dicōnis uicissitudi
nē consecuta. solam animīs sui auctis mēoriā dereliquit
Quādo ergo graue aliquod iminet de ueritatis cōfessi
one disarimē. tūc mēdacōrū sūt reapiēda p̄fugia? ita
tamē. ut reatu humilis cōsciēcie salubriter mordea
mur. **U**bi aut nlla conditō sūme necessitatis icumbit.
oī caucōne mēdacōū uelut mortiferū deuitandū est? quē
admodū de ellebori dixim; potu. qđ salubre ē quidē.
si tūc ~~de~~ demū sumatur cū ieuuabilis atq; mortif
feta iminet egritudo? si uerō ītegra et īpturbata cor
poris sanitate sumatur. statim ad p̄cipianda uitalia
uis p̄mōsa p̄tendit. **Q**uod de raab iherichontina. et
de iacob patriarcha euidenter ostēsū ē? quibus nec
illa mortem alias quā hoc remedio potuisset euadere.

nec iste ad bñdictōnē primogeniti puenire. **N**ō em̄
 deus uerborū tātū actiūq; mōrū disaissor et iuder.
 sed etiā p̄pōiti ac destinacōis īspector ē. **Q**uasi quid
 causa salutis etne ac diuine cōtēplacōis itutu ab
 unoquoq; uel factū uideit ul' p̄missū. tā et si hōibus
 durū atq; īquū eē uideatur. ille tñ ītma cordis in
 sp̄iaēs pietatē. nō uerborū sonū. sed uotū dnuicat
 uolūtatis. quia fms opis et effectus cōsiderandus
 ē p̄trās. quo potuerit quidā ut supra dñm ē etiā
 p̄mēdaū iustificari. et alij p̄ueitatis assertōnem
 p̄m̄ petue mortis iaurē. **A**d quē fmē etiā iacob
 patriarcha respiciēs. hyspidā fēni corporis spēm
 obuolucōne pellū simul are nō timuit. et īstigāte
 ad hoc mēdacō. mat̄i laudabiliter acquieuit. **V**ide
 bat em̄ ex hoc maiora sibi luca bñdictōis atque
 iustiae. quā p̄simpliatatis obseruaciā cōfēdā.
 flō em̄ dubitabat mēdaū huius maculā mūdicia
 paterne bñdictōis protinus abluendā. et uelut
 nūbeculam quādā flatu sp̄s s̄a ueloater absumēdā.
 atq; ubeiora sibi p̄ hāc affectiā simulacōnē. quā p̄
 illam īgenitā ueitatē. meitorū p̄mā cōfēdā.

Non mirū ē has disp̄ Germanus **xviii**
 sacōnes ī ueteri testamēto licēaus usurpatas.
 ac nō nūquā uicos sanctos ueniabiliter fuisse mē
 titos. cū m̄lto maiora eis pro t̄pm r̄udimētis licē
 se uideamus. **C**ur em̄ mirū sit quod bt̄is dauid
 fugiēs saulē. p̄actātū abimelech sacerdoti atq; di
 cēt. quare tu solus. et n̄llus ē tecū. ita respōdit.
Rex īquit p̄cepit sermonē michi. et dixit. flemo

sciat tē ppter quā missus es. Nā et pueris cōdixi
ī illū locū. et illū. Et iterū. Si habes hic ad manum
hastā aut gladiū quia gladiū meū et arma mea
nō tuli meū? sermo em̄ regis urgebat. Vel cū pro
ductus ad achis regē geth. ī sanūm furiosūq; simū
lauit se. ac mutauit os suū corā eis. et collabeba
tur iter manus eorū. et īpingebat ī ostiū porte? de
fluebātq; saluē ei? ī barbā. Cū etiā uxorū
cōcubmarūq; gregibus liato fruerētur. nec ul
lum eis imputaretur ex hac pte pām? īsup etiam
īmicorū sāguinē. p̄pria manu frequēter effuderāt?
idē nō solū nō reprehēibile. uerū etiā laudabile
caderetur. Que ita nō em̄a? coruscante uidemus
ōimodis īterdicta? ut sine īgēti armie ac saclegio
horū quicquā nō possit admitti. In quē modū nec
mēdaciū ullū quolibet pio colore cōtectū. uēiabilit
a quoquā credim? usurpari? dicēte dño. sit sermo
ūr ē ē. nō nō? quod aut̄ his habundantius ē. ama
lo ē? aplo quoq; in eadem congruente. et nolite
mentiri inuicem **capitū Joseph XIX**

Uxorū ... quidē cōcubmarūq; miltariū antiqua
illa libertas īstāte iā tpm̄ fine. et mltiplicacōe
hūanē quācōms expleta? nō īmeito uelut minus
iam necessaria p̄ ewangelicā p̄fectōnē debuit am
putari. Nam usque ad aduentū xp̄i. & oportuit bñ
diacōnē primordialis illius augeri sentēcie qua
dām ē? cresate et mltiplicam̄ et replete trā. Et id.
cō iustissimū fuit. ut ex illa radice fecūditatis hūa
ne que īsynagoga pro dispēsacōne tpm̄ utiliter

uiguit. anglice uiginitatis flosculi germinaret. ac
 suaue olentes cotineae fructus in ecclia gigneretur.
 Mendacia uero etiam tunc fuisse damnata totius ueteris
 instrumenti tertius euidenter ostendit dicens Prodes omnis
 qui loquitur mendacium. Et iterum Suauis est homini
 panis mendacii. et postea replebitur os eius calauilo

Et ipse legislator. men-

dacium inquit fugies. Sed tunc demum id uenia-
 biliter diximus usurpatum cum ei necessitas aliqua seu
 dispensatio salutatis adiuncta est. ob quam debuit con-
 demnari. quale est illud quod commemorastis de dauid
 rege. cum fugiens insecutione saulis iniustam. ad abime-
 lech sacerdotem non proposito cuiusquam lucri. nec studio le-
 dendum quaepra. sed ut timore semetipsum ab impiissima
 eius insecutione saluaret. mendacibus ueritur uerbis.
 quippe qui manus suas in uia regis sanguine. et
 quidem a deo sibi tota res tradita contaminae
 noluerit dicens Propicius sit michi deus. ne faciam
 te haec domo meo. aristo ihu dnm. ut mittam manum
 meam in eum. quia xpiscus domi est. Et ideo dispensatio-
 nes has quas uel ob uoluntatem dei. uel ob praefigura-
 tionem spiritualium sacramentorum. uel ob quorundam
 salutem. sanctos uiros in ueteri testamento legitur excautos.
 in tantum nos quoque cum necessitas coartauerit non pos-
 sumus abdicare. ut ne ipsos quidem apostolos ubi con-
 sideratio aliam utilitatis exigit ab eis declinasse
 uernamus. que paulisper iterum differetes diges-
 tis primitus que ad huc de ueteri testamento
 proferte disponimus. post haec congru-

enauis iſeremus: ut faalius approbetur viros iuſ-
tos et factos tam in nouo quā in ueteri teſtamēto
iſis o e c o n o m e i c ſibi p o i a c o r d a ſſe Quid
em̄ de illa chuſi ----- ad abſalon pro
ſalute regis dauid pia ſimulacōne dicemus?
Rue cū toto fallētis et cōueniētis promatur af-
fectu et utilitatē cōſulē-
tis impugnet. ſcripture diuine teſtimōio compro-
batur. ita dicētis Domī aut̄ nutu diſſipatū est
ad ihoſel cōſiliū utile? ut inducēt dñs ſup abſalon
malū Neque em̄ reprehēdi poteat id qd' recto pro-
posito ac pio iudicō pro iuſtis partibus gerēbat?
ac pro illius auſ pietas deo placebat ſalute at-
q; victoria. religioſa fuerat ſimulacōe cōceptum
Quid etiā de illius ſēme pronūciabim⁹ facto?
que ſuſcipiēs illos qui ad regē dauid ap̄dicō
chuſi fuerāt deſtinati. abſcondit i
puteo. et expandēs uelamē ſup os eius. cū ph-
ſanas ſe correre ſimulāſſet. trāſiēt iquit guſtata pau-
lulū aqua? atq; hoc eos ſignēto ab ſequēcū mam-
bus libēauit? Quappter reſpōdete queſo michi quid
fuſſetis acturi. ſi qua uobis nō ſub ewā cōſtitutis
ſimilis fuſſet exorta cōdicō? utrū nam maluiſſetis
eos ſimili celare mēdacō. dicētes eodē mō. trāſiēt
guſtata paululū aqua. et implere illud qd' p̄cipitur.
etue eos qui ducūt ad mortē et redimē eos qui iter
ſiūt ne parcas? an ueritatis cōfeſſione latitantes
prodere pempturis? Et ubi illud apli. nemo
quod ſuū ē querat. ſed quod alterius? et

causas non querit que sua sunt. sed ea que aliorum. Ne
 de se ipso. Non quero inquit quod michi utile est. sed quod
 multis. ut salui fiat. Si enim ea que nostra sunt querimus.
 et id quod nobis utile est permauerit uolumus retentare.
 etiam in huiusmodi necessitatibus loqui nos necesse est
 ueritate. et reos fieri mortis aliene. Si uero ea que
 alijs salutaria sunt. nostris utilitatibus proponentes.
 aplico satisfecerimus impio. sine dubio subeunda
 est nobis necessitas mendiandi. Et idcirco nec integra
 ciuitatis viscera possidere. nec ea que aliorum sunt secundum
 aplicam disciplinam querere poterimus. nisi his que dis
 trictioni nostre perfectionis conueniunt paululum relaxatis.
 condescendere utilitatibus aliorum pro no maluerimus
 affectu. et ita cum aplico cum infirmis efficiamur in
 firmi. ut lucrari possimus infirmos **ca. xx.**

Quibus eruditus exemplis beatis quoque aplicis
 iacobus. omnes illius eadē primitiue papui
 priapes. aplicum paulum ad simulationis figmenta
 descendere pro mbeallitate infirmam exhorta
 bantur. eius purificari secundum obseruanciam legis.
 caput radere. uota offerre. compellunt. presens illud
 dispedium quod ex hac ypocrisi gignebatur michi
 reputantes. sed contemplantes potius lucra que sunt
 ex illius diutina predicacione parceda. Non enim tunc
 aplico paulo lucrum ex hac eius fueat districtone col
 latum. quantum celetis eius erico uniuersis gentibus
 detrimetum. Ad sine dubio uniuersis tunc euemisset
 eadē. nisi illum hec utilis ac salubris ypocrisis
 predicacioni ewangelice reseruasset. Tunc enim

necessario ac ueuabiliter acquiesatur me
daci detrimento. qm̄ maior ut diximus immet
de ueritatis confessione dispendiu. et utilitas
que nobis de ueritate confertur. compensare
illa que generanda sunt dapna non preualet
Quod repetamētū eadē alijs uerbis idē bñs
apłus ubiq; se sp̄ tenuisse testatur flā cū dicit.
factus sum iudeis sicut iudeus. ut iudeos lucrifacere.
his qui sub lege erāt quasi sub lege essem.
cū ip̄e nō eē sub lege. ut eos qui sub lege erāt
lucrifacere. his qui sine lege erāt tāquā sine
lege eē. cū sine lege nō eē. sed i lege eē xpi.
ut eos qui sine lege erāt lucrifacere. factus sum in
firmis infirmus. ut infirmos lucrifacere. **Q**ibus oīa
factus sum. ut om̄s lucrifacere. quid aliud ostēdit.
quā scdm̄ infirmitatē atq; mēsurā eorū qui instruebā
tur se cōdescēdisse sp̄. et a p̄fectōnis rigore aliqd
relaxasse. nec tenuisse se id qd' districto postē vide
batur. sed illud magis ip̄posuisse qd' infirmācū utili
tas erēbat. Et ut hec eadē attēcūs idagantes.
singillatim aplicatū uirtutū insignia replicemus. q̄
rit aliquis quō oībus p̄ oīa bñs apłus suā probet
aptasse p̄sonā. ubi factus ē iudeis sicut iudeus.
Profecto ubi ubi illam sentēciā itmo corde custodi
ens. quā galathis demūciauerat dicens. ecce ego
paulus dico uobis. quasi crucidam̄ xpc̄ uobis
nichil proderit. i thymotei tamē crucidationē yma
gmē quodāmodo iudice sup̄sticōnis assūpsit. Et
rursus ubi factus ē eis qui sub lege erāt quasi

sub lege esset? Nempe ibi ubi iacobus omnes seniores
eadem formidantes. ne in eum illa irrueret iudeorum creden-
tium. imo christianorum iudaizantium multitudo. que ita fi-
dem christi receperat. ut adhuc ritu ceremoniarum lega-
lium teneretur. distulit eius hoc consilio ac persuasi-
one succurrere. dicentes **V**ides frater quot milia sunt
in iudeis qui crediderunt? et hi omnes emulatores sunt
legis **A**udierunt autem de te. quia discessionem doceas
a moysese eorum qui progenies sunt iudeorum. dicentes. non de-
bere eos transgredere filios suos **E**t infra hoc ergo fac
quod tibi diximus **S**unt nobis via quatuor vota habentes
super se. his assumptis. sacrificare cum illis. et impedire
in illis ut radant capita? et sciet omnis quoniam ea que de te
audierunt falsa sunt? sed ambulas et ipse custodies legem
Et ita per illorum qui sub lege erant salutem illam paulisper
distractione sententiae suae calcas qua dixerat. ego enim per
legem legi mortuus sum ut domino quaerens caput radere.
purificari secundum legem. atque in templo mosaico ritu vota of-
ferre compellitur **R**ueris etiam ubi pro salute eorum
qui legem dei penitus ignorabant tanquam et ipse sine
lege esset effectus sit sine lege. **I**n atheniensi urbe
ubi gentiliu viguit impietas. vide quo usus sit predi-
cacionis exordio **P**reteriens inquit vidi simulacra
vra. et aram in qua scriptum erat ignoto deo **C**um de
eorum superstitione sermonem fuisset orditus. tanquam
si et ipse absque lege esset. sub occasione profani illius
tituli fidem christi intulit dicens **Q**uod ergo ignorantes
uos colitis. hoc ego annuncio vobis **E**t post pauca.
velut si diuine legis penitus ignarus. gentilis po

ete uersu potius quā moysi aut xpi maluit proferte
sententiā. et sicut quidā iquēs uirōrū poetarū dice
rūt **I**pūs em̄ et genus sumus **C**um itaq̄ suis **g**enus
eos que refutare nō possēt testimonijs fuisse aggressi.
ita de falsis uera cōfirmās. subdidit dicēs. **G**enus
ergo cū sum⁹ dei. nō debem⁹ estimare auro aut
argēto. aut lapidi sculpture artis et cogitacōni hoīs
diuinitatē eē simlē. **I**nfirmis at̄ ifirmus effectus ē.
cū scdm̄ indulgēciā nō scdm̄ impiū his qui se cōtinere
nō poterāt ī idipm̄ redire cōcessit. siue cū lacte nō
esca corinthios potās. ī infirmitate et timore et tremo
te m̄lto apud eos fuisse se diat. **O**mnia aut̄ oibus
factus ē. ut om̄s facēt saluos. cū diat. **Q**ui māducat
nō manducātē nō spnat. et qui nō manducat. man
ducātē nō iudicet. et qui matrimonio iūgit iūgem
suā. bene facit. et qui nō iūgit. melius facit. **E**t a
libi. quis iquit ifirmatur. et ego nō ifirmor. **Q**uis
scandalisatur. et ego nō uroz. **A**tq̄ hoc mō illud qd̄
chorinthijs preceperat adimpleuit dicēs. **S**ine of
fensione estote iudeis et grecis. et eadē xpi. sicut et
ego p̄ oia oibus placeo. nō querēs qd̄ michi utile ē.
sed qd̄ multis. ut salui fiāt. **Q**uod quāuis dei cō
tēplacōne sit factū. tamē simūlacōne nō caruit.
Qui em̄ p̄ legem xpi legi mortuus fueat ut deo ui
ueret. quos illam iusticie legē ī qua cōuersatus
fueat sine querela detrimētū fecerat et arbitra
batur ut stercora. ut xpm̄ luca facēt. ea q̄ legis
erat uerō cordis affectu offerre nō potuit. **N**ec
phas est credi eū qui diceat. si em̄ que destruxi

Hec uerū reedifico. p̄uaticatorē me cōstatuo: i id i.
 cādisse qd' ip̄e dāpnauerat. Et i tm̄. nō magis res
 ip̄a q̄ geritur quā gerētis pensatur. affectus: ut eō
 traio quibusdā reperiatur ueritas noausse: ac
 profuisse mēdaciū. Nam doech idumeus regi sauli
 de fuga dauid corā famulis cōquerēt ac dicēt.
 nūqd' oībus uobis dabit filius iesse agros et uineas.
 et uniuersos uos faciet tribunos. et cētiones. qm̄
 cōiurastis om̄s aduersū me. et nō ē qui michi re-
 mūret. quid nisi uerū prodidit dicēs. uidi filium
 iesse inobe apud abimech filiu achitob sacerdotē.
 qui cōsuluit p̄ eo dñm. et cibaria dedit ei. sed et gla-
 diū goliath philystei dedit ei. Pro qua ueritate
 eradicari meruit de tra uiuēciū. ac de eo dicitur
 p̄phām. **Posterea** deus destruet te ismē. euellet te.
 et emigrabit te de tabernaculo tuo. et radicē tuā
 de tra uiuēciū. Et illa igitur tra hic p̄ iudicō ue-
 ritatis p̄petua eradicatione cōuellitur. i qua raab
 meretrix pro mēdaciōisua cōgnatione plantatur.
Sicut etiā samson illam diu occultatā mēdaciō
 ueitātē impie cōiuga p̄nicōsissime prodidisse remi-
 nisamur. cui p̄ptēa deceptionē itulit ueitas i cōsultis-
 sime patefacta. quia illud mandatū p̄phetiā custo-
 dire neglexit. ab ea que dormit i sinu tuo. custodi
 claustra oris tui. Et ut exempla quedā de nostris
 quos i euitabilibus ac pene cotidianis necessitati-
 bus proferam⁹. quas quātalibet obseruācia
 nūqm̄ ita possum⁹ p̄cauere. ut nō uel i iudicō uel
 uolētēs i eas cogamur i iudicō. **capitulum xxi**

xxi **Q**uid queso faciendū ē. cū refectōne parastina
te disponētibus nobis. utrū refecerim⁹ ad
uesperā fr̄ adueniēs p̄cūctatur? celandū ne ieiū
niū ē. et v̄tus patrimonie cōtegēda. an veritas
professionis prodēda. **S**i celamus. ut dñico satisf
faciam⁹ mpeio quo dicitur. nō videaris hoībus
ieiunās. sed patri tuo qui ē ī abscondito. et iterū.
nesciat sinistra tua. quid faciat dextera tua. p̄fco
mentimur **S**i v̄tutē cōtmēae p̄alam⁹. ewāca nos
sentēcia iure p̄cellet? amē dico uobis. receperūt
mercedē suā. **Q**uid si oblatū a fr̄e quispiā pou
lū cū diffimcōe reuueit. absolute accepturū esse
se denegās quod ille gaudēs aduētū eius suppliat
ut sumatur exorat? rectū ne ē. ut fr̄ati ad genua
prouoluto. it̄aq; prostrato. qui nō nisi his officiis
viscera caritatis expleturū eē se credit. etiā cū labo
re suo p̄areat. an īsermonis sui atq; p̄pōiti p̄eti
nacia perseueret? **ca Germanus xxii**

In illo quidē supiori exemplo dubiū ut credi
mus nō ē. quin expediat abscondi cōtmēaā
ntām potius quā p̄cūctatibus p̄di? ac sup̄hu⁹
mōi causis nos quoq; fatemur ieuitabile esse
mēdaaū **I**n sc̄do at̄ nulla nobis iābit necessitas
mēcaendi? p̄mū. quia possumus ea q̄ fr̄atū
ministeio porrigūtur ita retinē. ut nullo nos
diffimcōnis v̄icō colligemus? deinde qd̄ se
mel reuētes possumus immobilem tenere

Has diffimcōnes | sentēcia **ca Joseph xxiii**
illorū monasteiorū eē nō dubium est

in quibus renūciationis uirū ut diatris rudimenta
 formata sūt? quorū principes. fratrum refectioni
 suas assolēt imponere uolūtates? et obstinatis
 sine id quod semel mente conceperūt exequūtur.
 Ceterū seniores nri quorū fidei aplicarū sig
 na uirtutū testimoniū reddiderūt. quibz uerūsa
 iudicio potius ac disacōnis spū quā rigida
 animi obstinacōne gesserūt. eos qui alienis
 infirmitatibus acquiescerēt multo uberiores
 fructus. quā eos qui in suis diffinicionibus pdu
 tarēt capere censuerūt? sublimioribz pro
 natiuere eē uirtutis. cōtegere potius cōtine
 nam. necessario hoc ut dān ē humilior men
 dacō. quā patefacere supbo ueritatis iudicio

Omnisq; abbas piamon post. xxv. annos xxv
 allatā sibi a quodā fratre uia et uinū m
 absque hesitacōne suscipies? cōfestim ea que
 iusta fuerat cōtra cōsuetudine degustare. qm
 ignote cūctis cōtineae maluit p palare uirtutem
 Nam si illud quoq; cōsiderare uelimus. quod
 seniores nros in cūctat feasse meminimus. qui
 mirabilia uirtutū suarū ut actus ppos quos ne
 cesse eāt ad istructōne iuniorū in collacōe profec
 ti sub aliorū solebāt colorare psonis. quid
 aliud possumus quā aptū sup his diiudicare
 mendacū? Atque utinā nos quoq; dignū
 aliquid haberemus quod ad iatādā fide
 pponi iunioribus possit? profecto minime ve
 teremur huiuscemoi illorū signēta sectari.

Rectius enim est sub talis figure colore metari. quā
p̄ obseruācia irracōnabilis istius ueritatis a
etia^{ea} que audientes edificare pot̄ erāt incōgrua
taaturmitate cōtegere. aut si ex nr̄a p̄sona
ueraciter proferatur. iactāciam noxie uerita
tis iactare **capitulū xxv**

Ad quod nos etiā magisterio suo doctor gē
cū euidēter instituit. qui reuelacōmū suarū
magnitudinē ex alterius maluit proferre p̄so
na dices Sicut hominē in xp̄o siue in corpore. siue
extra corpus nescō. deus scit. raptū usq; ad tert
ciū celū. Et sicut huiusmodi hominē. quia raptus ē
in paradysum. et audiuit ineffabilia uerba. que nō
licet hominī loqui. Impossibile nobis ē breuiter v
niuersa pauere. Quis etiā enumerare suffi
ciat om̄s p̄p̄ modū patriarchas. sanctosq; innume
rabiles. alios pro uite tutamē. alios p̄ benedic
tōnis desideio. alios pro miā. alios pro aliaus oc
cultacōne mysterij. alios pro zelo dei. alios pro
examine ueritatis. patuamū ut ita dixerī assūp
sisse mēdaci. Que sicut enumerari cūcta nō
possūt. ita p̄termitti penitus vniuersa nō debēt
Nam b̄tm̄ ioseph pietas cōpūlit. ut falsū scribis
crimē etiā cū obtestacōne regie salutis impin
geret. dices Exploratores estis. infirmiora tre
uemstis inspicere. Et ista mittite inquit ex uobis
unū. et adduate frēm v̄r̄m huc. uos custodie
m̄ hic usq; dū manifesta fiāt uerba uestra.
utrū uerū dicatis an nō. Sim aut̄ p̄ salutē pha

raoms exploratores estis. Si enim non eos hoc in
 seicordi medaco truisset. nec prem fremoz reui-
 sere. nec eos istantib iopie pialib alere. nec
 cofaetia postremo frm. reatu ueudicoms sue
 expurgare potuisset. **R**o ergo tam rephesibi-
 le fuit metu fibus iauissse meda ap. quam
 sancta atq laudabili occasione ficti piali.
 immos ac ueditores suos ad salutate pemte-
 cia copulisse. **D**emqz du grauissime ismu-
 lacoms urgeretur iudicia. no illius qd flm
 obiaebatur. sed anterioris criminis cofaetia
 fragebatur dicetes adiuue. **M**erito hec patimur.
 quia peccauim9 i frem nrm. quia desperim9
 tribulacoe aie eius. cu rogaret nos. et no
 audiremus eu. ppter hoc uenit nobis omis
 tribulaco hec. **Q**ue quide cofessio no solu a-
 pud frem i que impia crudelitate peccau-
 rat. ueru etia apud deu humilitate saluber-
 rima tm eoru facin9 ut credim9 expiauit. **Q**d
 salomon. qui pceptu a deo sapie donu. ipmo
 iudico suo. no nisi assupcne medaay decla-
 rauit. **R**am cu ueitate que muliebra meda-
 co tegebatur exsaulperet. etia ipe medaay
 utique astutissime excogitati usurpauit aux-
 iliu dices. **A**fferte michi gladiu. et diuidite i
 fantu uiuu i duas ptes. et date dimidia pte
 vni. et dimidiam parte alteri. **Q**ue simula-
 co crudelitatis. cu vere mris viscera pmo-
 uisset. ab ea aut que mater no eat lauda-

retur? tūc demū sagacissimo ueritatis iudicio
illā s̄m̄am promulgaueāt quā nemo nisi
a deo ispiratā eē credidit. date iquies huic
i fante uiuū. et nō occidatur? hec ē eī ma
ter eius. **P**romde nec debere nec posse nos
vniūsa. complere que ul' cū quiete. ul' cū
cōmōtione decernimus. etiā alijs scriptura
rū testimonijs copiosius edocemur? quib9
ul' uiros sanctos. ul' ipm̄ oīpotētē deū ea
que diffimerāt utilitatis causa imutasse
repperimus. **S**icut dauid cū iuris iurādo dif
finitione deceuit dices. hec faciat deus i
nimas dauid. et hec addat. si reliq̄ro de
oībus que p̄tinēt ad nabal usque mane i
uigētē ad parietē? **E**t cōtinuo iterū dēte
abigail uxore eius. ac pro eodē supplicāte. re
mittit minas mollit sēcēciā? et mauult trās
gressor p̄pōiti iudicari. quā sacramēti sui
fidem cū crudelitatis executionē seruare. di
ces. **V**ult dom̄9. nisi cito uenisses i oasum
michi. nō remanisset nabal usque ad
lucē matutinā iuigēs ad parietem. **Q**ui9
sicut illā p̄cipitis sacramēti facultatē que de per
turbate mētis cōmōtione descendere^{at} nequa
quā imitādā eē cēsē9. ita remissionē atq̄
emēdacionē statuti sectādā eē decernim9. **E**
lectōms uas corinthijs scribēs reditū suū ab
soluta diffinitione promittit dices. **V**eniā at
ad uos. cū machedoniam p̄trāssiero? apud

ammi

vel angelos

uos apud aut manebo. ul' eam hiemabo? ut uos me
 deducatis quocumque iero Kolo em uos mo itransitu
 uidere? speo aut me aliquanto tpe apud uos mane
Quis rei etiam i scda epla ita meminit **Et** hac con
 fidecia uolui pus uentre ad uos. ut scdam gram
 haberetis. et p uos trāfite i macedonia. et iterū
 a macedonia uentre ad uos? et auobis dedua i
 iudeam. **Sz** supuemetē salubriori cōsilio. nequa
 quā id se qd' promiserat exeatū euidentissime con
 fiteatur **Cum** hoc iquit uoluissē. nūquid leuitate
 usus sum. aut q cogito. scdm carnē cogito. ut sit
 apud me ē et nō. **Demq** aut malueit diffim
 cōne sui pteite sermonis. quā ad uētū suo one
 rosam discipulis iferte tristia. etiam cū sacramē
 ti obtestacōne declarat **Ego** aut testē deū iuo
 co i aiām meā. qd' parces uobis nō ueni ultra co
 rinthū. **Statu** ei hoc ipm apud me? ut nō m
 tristia uentre ad uos **Cū** iraturos se domūm
 loth sodomis angeli denegassēt. dicētes ad eū.
 nō irabim9. sed i plateis manebim9. cōtinuo
 eius pabus cōpellūtur statutū mutae sermo
 nē. sicut scptura subiūgit **Et** coegit eos loth?
 et diuertēt ad eū **Cū** utiq' diuersuros ad
 eū eē se noueāt. iuitātis peticōne simula
 toia excusacōne remuert. **Si** at ueritate excu
 sabāt. euidenter imutasse sentēciā cōprobāt
Que utiq' nō ob aliā acdm9 causam spm
 sōi sacris uolumibus ididisse. nisi ut istis
 erudiamur exemplis. i diffimcōibus nostris

nō p̄maater p̄manere. sed eas arbitrio mō
debere subiaccere. et ita iudiciū nr̄m ab oī
legis vīculo liberū cōseruare. ut p̄mptū
sit ad sequēdū quocūq; uocauēit salubre
consiliū. nec differat aut reuerset ad id qd̄
utilius discreto salutaris iuenēit. absque
ulla aūtaōne tūsiue. Et ut ad sublimiora
adhuc ascendamus exempla. de cūbētē
ilecto ezechiam. grauiq; egritudine labo
rātem. ex p̄sona dei ysayas p̄ph̄a ador
sus ē dices. **H**ec dicit dñs. **D**ispone do
mū tue. quia morieis tu. et nō uiues. Et
cōtūit iquit ezechias faciē suā ad parietē.
et orauit ad dñm. et dixit. **O**bsēro domine.
memēto queso quō ambulaueri corā te
iueitate. et corde p̄sto. et qd̄ bonū i oclis
tuis feci. Et fleuit ezechias fletu m̄gno
Postq; rursus dicit ad eūdem. **R**euertere. et
dic ezechie regi iuda dices. **H**ec dñs deus. ^{dicit}
dauid patris tui. **A**udiu orationē tuā.
uidi lacrimas tuas. **E**t ecce adiaā sup dies
tuos quideā ānos. et de manu regis as
siriōrū liberabo te. et ciuitatē hāc p̄tegam.
p̄pter te. et p̄pter dauid seruū meū. **Q**uid
euidencius hoc testimoniō. quo misericordie
ac pietatis iūtu maūūlt dñs suū cassa
te sermone. et a p̄stituto mortis termino
quideam ānos vitam precantis extendere.
quā pro immobilitate decreti sui i exora

bilis inueniri? Similiter etiā loquitur ad ninuu-
 tas censura diuina **A**d huc .xl. dies? et ninuue
 subuertetur **M**ox penitentiā eorū ieiunijsq.
 mollitur tam minax et abrupta sententiā? at
 q̄ ad partē misericordie prona pietate deflecti-
 tur. **Q**uod si quis p̄sūū cōuersionis eorū. sub-
 uersionē ciuitatis ad hoc eis dnm̄ asserat cō-
 minatū. ut eos ad salutariē penitentiā prouo-
 caret. cōsequēs ē. ut hi qui scribis presūt. abs-
 q̄ reprehensione mēdacijs his qui idigēt emē-
 dari. aliqua etiā districtōra quā facturi sūt
 si opus fuerit cōminētur. **S**i uēo dixerit dnm̄ seue-
 ram illā sententiā suā penitentiā eorū cōside-
 cōne reuocasse. scdm̄ ezechielem. qui ait. si
 dixerō impio morte moieris. et egerit penitentiā
 a p̄cō suo. feceritq̄ iudiciū et iusticiā. vita uiuet.
 et nō moietur. similiter edocemur. nō debere nos
 obstinate in uis diffinicionibus p̄durare? sed com-
 minacōnē ex necessitate p̄positam demicti mi-
 seracōne mollire **Q**uod ne solis sp̄cialiter ni-
 niuitis credētur dñs p̄stitisse. etiā generaliter
 erga om̄s eadē se eē facturū p̄ ieremiam
 p̄petuo protestatur. et cū n̄cē fuerit in ciuitatē
 se suam sententiā imitaturū promittit dñs
Repete loquar aduersū gētem. et aduersus
 regnū. ut euellam. et destrua. et dispdam
 illud. **S**i penitentiā egerit gens illa a malo
 qd' locutus sum aduersus eam. agam et ego
 penitentiā sup̄ malo qd' cogitauit ut face

erem ei. Et si subito loquar ad gētem et ad
regnū. ut edificem et plantē illud. si fecerit ma
lum ī oculis meis. ut nō audiat uocem meā.
penitentiā ego agam sup bono qd' locutus sum
ut facerē ei. Ad ezechielem quoq; **N**oli sub
trahere uerbū. si forte audiat. et cōuertat^r
a uia sua mala. et penitebit me mali qd'
cogitavi facē eis ppter maliciā studiorum
eorū. **Q**uibus testimonius declaratur. nō opor
tere ut p̄naciater ī nostris diffinībibus he
reamus. sed ratione eas ac iudicō temperari
das eē meliori. et ad illam que utilior di
iudicata fuit partē. sine cūctatione aliq̄
trāseundū. **I**llud etiā p̄oibis iestimabilis
illa censura nos instruit. quod cū sit ei an
ortū uniuscuiusq; cognitus finis. ita ordme
ac ratione cōmū. et humanis quodāmodo
oīa dispensat affectibus. ut nō potēcialiter.
nec scdm̄ p̄sēntie sue ineffabilem noticiā.
sed scdm̄ p̄sēntes. hominū uniuscuiusq; diu di
cās. ul' respuat unūquēque ul' attrahat.
et ueluti infundit cotidie suā grām. ul' aufe
rat. **Q**uod ita eē etiā illa saulis manifes
tat electō. cuius utiq; cū uicupeabilem fi
nē p̄sēntia dei ignorare nō possēt. de tot
milibus isrlitis elegit eū. et uixit ī regem.
p̄sēntis ī illo mēitū uite remunerās. nō p̄m
future p̄uicacōnis itendēs. ita ut p̄qm̄
reprobis factus ē. uelut penitentiā me elec

act9

cōnis sue gerens deus. humanis quodāmodo de
 eodem uocabus atq; affectibus conueratur
 dicens **P**enitet me quod cōstitueri saul regē:
 quia dereliquit me. et ūba mea ope non
 impleuit. **E**t iterū, lugebat samuel saulē?
 qm̄ dnm̄ penitebat qd̄ cōstituisset eū regē
 sup̄ istl̄. **D**eniq; hoc qd̄ opere fuerat executū.
 postea etiā p̄ ezechielem p̄pham̄ dñs protes
 tatur. cū oībus se hoībus cotidiano gesturū
 eē iudicō? etiā si dixerō ī quēsb̄ iusto qd̄ vita
 uiuat. et confisus ī sua iusticia fecerit īiquitatē.
 om̄s iusticie eius obliuionē tradētur? et ī m̄
 iquitate quā op̄atus ē ī ip̄a morietur. **S**m̄
 aut̄ dixerō impio morte morieis. et egerit
 penitēciam a pat̄o suo. feceritq; iudiciū et ius
 ticiā. pignus restitueit ille impius. rapinā
 q; reddidit. ī mandatis uite ambulauerit
 vita uiuet. et nō morietur. **O**īa pat̄a eius que
 peccauit. nō ei imputabūtur. **D**eniq; cū ab illo po
 pulo quē ex oībus gētibus adoptauit dñs
 p̄pter subitam p̄uacacōnē misericordie sue a
 uertisset aspectū. īteruenēs pro eo legisla
 tor exclamat. **O**bscuro dñe. peccauit dñs
 pplūs iste pat̄m̄ m̄gnū. fecerūtq; sibi deos?
 et n̄c si remittis pat̄a remitte? s̄m̄ alias.
 dele me de libro tuo quē scripsisti. **C**ui dñs.
 si quis pat̄auerit īquit corā me? delebo eū
 de libro meo. **D**aud quoq; cū de iuda et
 de p̄secutoībus xp̄i p̄pheticō spū quereret?

deleantur inquit de libro viuēcū Et quia nō merebā
tur ad penitēciā salutarē pro reatu tāti criminis puenire.
subiūgit Et cū iustis nō scribātur. Demos in ipō iuda vis
pheticā maledictōnis euidenter impleta ē Nam exple
to prodiciōnis criminē. suspēdio se necauit? ne si post
illā delectōnē noīs sui cōfusus eēt ad penitēciā? etiam
cū iustis scribi mereretur in celo Non ergo ē ambigēdū
etiā iude nomē illo tpe quo electus? apostolatus sorta ^{ē a xpo}
tus ē gradū in libro viuēcū fuisse cōscriptū? nec fām est
pauiter eū audisse cū ceteris Nolite gaudē quia demoia
uobis subiaūtur? gaudete at quia noia urā, sūt in ce ^{simpla}
lis. Sz quia phylargie peste corruptus. de assapōe
celesti ad terrena deiectus ē? cōpetēter de eo ac desi
milibus eius dicitur p pphām. Dne omīs qui te dete
linquūt cōfundātur? recedētes a te itra scribātur? quia
deteliquērūt uenā aquarū viuēcū dnm Et alibi In
cōsilio ppli mei nō erūt et in scriptura cōmērat. Domus
isrl nō scribētur? et itra isrl nō ingredietur. Nec illius p
cepti ualitas ē silēda. quo et si istigāte ira ul' qualibet
alia passione sacramēto nos aliquo uinxerim⁹. quod
a nemīe quidē monachorū fieri penitus debet. utriusq;
tamē rei causā itegro mētis ē pensanda iudicō? et cō
parāda ē illa res quā statuum⁹. huic ad quā transire
cōpellimur? atque ad eam sine cūctacōne ē trāseuudū
que supuēmetē samori tractatu. iustior fuit iudicata.
Rectius em ē nrm nos pterire sermōnē? quā rei salubri
oris ac pie subire iacturā **capitulu xxvi**

Demos nūqm rācōnabiles ac probatos patres.
duros ac irācōnabiles in hui⁹mōi dissimcōibus

fuisse reminiscamur? sed uelut cera calore. ita eos ra-
 ratione mollitos? et ite dēte salubriori cōsilio. melio-
 ribus partibus sine hesitacōne cessisse. Quosquē autē uidiō
 diffimōibus suis p̄maater iherere. n̄racōnabiles
 sp̄ probauim⁹. ac disacōnis exptes **Germanus xxvii**

Quātūcūq; hāc p̄met racōnē que euidenter copiose
 q̄ digesta ē. nichil oportet monachū diffim-
 re? ne aut p̄uicator iueniatur aut p̄tmar. Et ubi
 illud psalmiste pomimus eloquiū. iurau et statui
 custodie iudicia iustiae tue. Quod ē em̄ aliud iura-
 re et statuere? quam diffimta ~~inviolabiliter~~
 custodire? **Joseph cap. xxviii** inviolabiliter

Nos nō de p̄ncipalibus mandatis sine quibus
 nō potest n̄ra salus omnino subsistere ista de-
 cernimus. sed de his que sine p̄culo status n̄ri uel
 relaxare possum⁹ ul' tenere? ut puta de remisso ri-
 gore ieiunij? de uini siue olei p̄etua abstinecia? de
 progressu celledae penitus cohibēdo? de lectōnis seu
 meditacōnis incessabili iugitate? q̄ sine iactura pro-
 fessionis ac p̄posita n̄ri et exerceri cū libueit possit?
 et cū n̄re fueit irrep̄hesibiliter p̄mitti. Ceterum
 sup̄ obseruācia illorū p̄ncipalium mandatorū cōstā-
 tissime diffimēdū est? ac pro his etiā morib; si n̄re
 fueit nō uitāda. p̄ quibus imobiliter ē dicēdū. Ju-
 rāui et statui. Quod fieri debet pro custodia car-
 tatis. pro qua sp̄nēda sūt uniuersa. ne bonum
 trāquillitatis illius p̄fectoq; maculetur? Similiter
 iurandū ē pro castione puritate? nec aliud facē
 nos oportet pro fide. p̄ sobrietate atq; iustiaa? que

oia idemutabili p̄seuerācia sūt tenēda? et a qui
bus paululū recessisse dāpnabile ē De illis uēo
corporalibus ~~exercitiis~~ exercitiis que ad modiciū
eē dicūtur utilia. ita ē ut dixim⁹ statuēdū. ut si
qua supueneit certior pietatis occasio. que illa sua
deat relaxare. n̄lla sup his lege teneamur? sed p̄t.
missis eis. ad utiliora libere trāseamus In illis em̄
corporalibus exercitiis si pro tpe reliquātur paulū
nō ē? de his uēo uel ad momētū dedimasse. mor
tiferū ē **capitulū xxx**

Hoc quoq; simili cautōne arandū ē. si forsitan
sermo quē eē uolū occultū. de uō ore fuit pro
lapsus. n̄lla occultatōnis p̄cepta sollicitet audietem
Magis em̄ latebit. si negligēter atq; simpliciter trāse
at? quia nō tātū quilibet sc̄m sup diuulgatōnis ei⁹
ipugnacōe torq̄bitur? existimās te vilem. aliqua trā
sitoria cōfabulacōe prolata? et que ex hoc ipō sit leui
or. quia cautissimo silenciū p̄cepto sensibus audietis
comēdata nō fuit Nam si etiā fidē eius aliqua sa
cramentorū obtestacōe de uincere. an⁹ illud prodē
dū eē nō ambigas Maior em̄ adūsus ipm̄ uis dia
bolice ipugnacōnis isurget? et ut te mestificet et de
nudet? et illū trāsgressorē quātociens sui faciat
sacramenti **ca xxx**

Et idcirco nichil debet abrupte manachus sup
his dūtari que ad corpales exercitacōnes
p̄tinet diffimite? ne aduersariū ad ipugnacōnem
eorū que uelut sub legis obseruacōne custodit ma
gis iūctas. citius ea violare cogatur. Prefigēs siqui

dem sibi legem unusquisque sub libertatis gratia con-
 stitutus. ne perniciosa semetipsum obliget seruitute:
 ut ea quae licite. imo etiam laudabiliter cum gratia ad-
 ne presumere potuisset: si necessitas fortasse compulerit
 uelut transgressor parere compellatur cum prauidatione
 peccati. Vbi enim non est lex. nec prauidatio. **H**ac beatissi-
 mi Iosephi institutione atque doctrina uelut diuino ora-
 culo confirmati. in egipto residere maluimus. **S**ed licet
 parum deinceps de nostra essemus promissione solliciti:
 tamen expleto septem annorum numero. spem nostram
 gratanter impleuimus. **S**tantes namque cenobium nostrum.
 illo iam tempore quo de impetrando ad heremum reditu fi-
 duciam gerebamus. primum senioribus nostris honorem
 debitum soluimus: deinde animis eorum qui pro ciui-
 tatis ardore acerbissimis luctibus nostrarum satisfacti-
 onibus nequaquam fuerant delimiti. personam redintegra-
 uimus ciuitatem: tandemque ad plenum aculeo nostrae spem
 auulso. ipsis quoque cum gaudio prosequentibus. ad sci-
 thiam solitudinis seacta remeauimus. **H**ac nobis
 sancti fratres illustrum patrum scientiam atque doctrinam
 nostra ut potuit elucubrauit inscientia: quam etiam
 si iactus forsitan sermo confudit potius quam digessit:
 queso ne laudem insignium uictorum reprehensio nostrae rus-
 ticitatis euacuet. **T**uam siquidem nobis in conspectu
 nostrae iudicis visum est. doctrine huius magnificentiam
 uel iactis sermonibus prodere. quam silere: quippe
 cum et profectum lectoris si sublimitate sensuum com-
 pletur hoc quod impericia nostra sermonis offendit
 obesse non possit: et nobis maior sit utilitas. aut

quā laudis, hoc sane om̄s ad quorū manus o-
puscula ista puenerūt moneo: ut quicquid ī eis
placuerit patrū: nostrū uero scāt esse quod
displacuerit

*Inapit prologus fr̄is aliorū ordinis
predicatorū in teptacione b̄i acho-
ni confessoris*

Significat reuerēcie vrē. deu-
tus capellanus magno affec-
tu fr̄ alfoius qui i deserto
aeria que ē i egypto distas ab
alexadua p̄ dietā ubi flores
anachorice crescut. Sūt adhuc
ibi mōchi de athoni vel ma-
chari idē multa monaste-

ria populosa. it̄ quos mōchos dictus fr̄ ixit le-
gēdas satorū patrū i multis et diuisis volumb̄ val-
de. In quibus libris cōmētur multa miraculosa de
vita et doctrina satorū p̄m que hactenus i latinū
nō venerūt. De quibus excepit multa et trāstu-
lit i latinū libellū qui cōmet hystoriā de pugna
mirabili et i v̄sitata qlit̄ b̄s athonius cōtra dya-
bolū pugnavit ipm̄ v̄ncēdo. Cōmētur etiā i p̄feti
libello disputaōēs et argumēta dyaboli i matrimonū
virginitati p̄ferētis: vt ad matrimonū beatū atho-
niū iclāret: que oīa vobis ad solaciū mittit. orās
huiliter vt s̄tate vram deus it̄ laboriosas occupa-
tōēs cōsoletur corroboret cōseruet p̄ tēpora mltā
sue ecclē et amicos. **Explicit prologus incipit septima.**

Sanctus athonius cū iā vixisset
sexaginta et quinq; ānos i deserto
solitaria vitā ducēs visū ē ei
bonū facere vnū parvū ortū an-
cellā suā v̄n̄ posset aliqui recrea-
re nō solū ipm̄ sed magis alios
hoiēs ipm̄ pro doctrina sua vi-

suantes etiam oleribus reficeret. Aliqui ortum plantarunt
in quo arules et alia ortalia serauerunt. Cumque orti ille
creuisset descendit de nemore fere diuerso ut sepius
in scriptis demonum arules et alias herbas vni sancti com-
deret. Non in hoc tunc contemte sed residuum pedibus concul-
cauerunt. Cumque sanctus athomius exiret de cella sua videns
ortum suum sic peritum fuisse dissipatum et devastatum am-
ratus est valde. Et cepit in nihilominus iterum per deser-
tum et ambulare. Intertus suis meditationibus habebat
in manibus suis folia palmarum de quibus copiosius flet-
tebat. Nam tempore isto rotinos seu sportas quos facie-
bat mittebat ad vendendum quod de labore manuum suarum
vivebat. Juxta illud theologum Qui non laborat non
manducet. Dum igitur longius processisset inuenit diabo-
lum in forma humana sedentem in deserto: et non cognouit quod
diabolus esset sed estimabat eum esse unum de arabibus vena-
toribus ibi venari pro feris. Nam operabatur retia laqueos
parabat: qui sicuti videbatur solitus erat ad capi-
endum feras et decipulas deponere. Et dixit athomius
ei. Facias michi rogo te decipulam unam ad capiendum
danos et feras qui demoliti sunt ortum meum. Respon-
dit ei diabolus et dixit. Libenter parabo tibi decipulam.
Vade quo vadis non dubites: nam ego faciam tibi posse
meum. et tibi faciam decipulam valde aptam et spero quod
bene conueniet tibi. Et factus athomius in progressibus
est ultra per desertum ambulans. Diabolus vero ut promi-
serat ei dum excogitauerat sancto athomio laqueos et
retia parare ad capiendum eum: et fecit ei laqueos et
retia talia quae non sunt visa a principio usque ad illam

hora ac oibus hoibus iaudita **C**u sic scō atho-
 mus dābularet iueit an se i rīpa aurētis flūis
 vna dnam magne vt apparebat reuerēcie et
 honestatis **E**rat ei aspectu gōsa et erat cū illa
 decē puelle acille pedisseque que se i flūe bal-
 neabāt **I**pā qz dnā videbatur exisse de flūe bal-
 neata eratqz senu iduta eti parte nuda apparuit
Quā cū vidisset athomus auertit vultū suū et
 cepit fugere redūdō viā quā venerat et dnā illa
 clamauit post illū dūcēs **O** hō solitarie sola deser-
 ti huius pp̄t hoiem dēū au seruis sta nō fugias
 qz multo tēpore te q̄sui et spero qz me docebis
 viā salutis et lucraberis auam meā **E**t nesais
 q̄tū acceptabile ē deo dirigere auas ad salutē **Q**uo
 audito scō athomus ad eā rediit vt audiret qd
 volebat dicere mulier illa **E**t illa dixit ei **H**ecte
 feasti qz debuisti p̄i b̄ndicte redūdō ad nos quia
 bonus auam suā expoit pro frē suo **H**ic ḡdus
 p̄fectiois tue cōueit sactitati nā ego multa et
 magna audiui de te dicere et scio q̄liter demo-
 nes sup̄bos superasti **Q**uare te rogo p̄i scē qz
 apponas curā tuā vt salues auam meā cūqz
 vadat i pdicōnē **E**t dū illa loq̄retur acille ei
 stabat nuda erecte i flūe vt attēte audiret v̄ba
 dnē sue **P**ostqz clamās illa rōtra illas dixit
 i crepādō eas **N**ōne verecūdāmin **C**oopite
 vos **E**rubescere debetis qz sic statis nuda corā hoie
 isto scō que dn̄s misit ad nos vt eū me sal-
 uetur p̄ eū **E**t ad mādatū dnē puelle exierūt

de flumē : et induerūt se vestib' suis Tūc sc̄s athom̄
dixit dn̄e **Q**uā mulier : etiā cooperias te **E**t illa vi-
sāe quasi erubescere et cōūsa ad sc̄m athom̄ dixit
Quā sc̄e et aīce dā tu times de me misera peccatrice
Ignosce michi **E**go simplex sū mulier cū nesciebā
q̄tu cogitasses de mea nuditate et videres carnē
meā et adūterēs me fore nudā : cū m̄ sūm clāude
coopta **H**ec faciā sicuti mādat sc̄tas tua **E**t statim
affuerūt ille dē puelle et induere reperūt dn̄am suā
vestibus p̄ciosis et odoriferis **E**t dū illa iduebatur
dixit sc̄s athom̄ **P**ater ne respicias me : nec tū
mireris. s̄ ego respicio te **A**uia sicut nosti deus
creauit mulierē de latere viri et virū creauit de
terra et ergo vir debet respicere terrā sicuti matrē
suā et mulier virū de quo formata ē **Q**uibus au-
ditis b̄s athom̄us expauit de eloquēcia illius mu-
lieris multū : et oculos ī terrā dicit **T**ūc illa
īduta et ornata pariter sederūt **E**t verba dimissa
pposita pp̄ q̄ sc̄m extraxerat p̄abus īcepit alloqui
sc̄m verbis dulcibus et honestis vt nō adūteret
sc̄s athom̄us nec ītelligeret de p̄posito malicie illius
et quasi deuota ex quadā sc̄liaritate et affectu
passiois dixit ei **O** p̄r m̄ quot aīn s̄ q̄ īcepisti deo
seruire ī isto deserto **T**ūc r̄ndit **H**exagita aīn
s̄ **T**ūc illa suspexit et approp̄iquauit et stas aīn
sc̄m cepit quasi puer passioē lacrimari : et dixit
flēdo **O** p̄r sc̄o q̄ frequēter demones v̄terauerūt
te grauius : nec adhuc ē finis laboris tui : nā de-
mones sup̄bi sūt et cōtrariātes resistētibus illis

94

Et dixit ille passus fui omnia que dixisti et multa alia que non dicis: et ita fui tibi eis frequenter tribulatus et afflictus quod omnino succubui: sed dominus ihesus christus per suam misericordiam venit michi in adiutorium et confortauit me. **T**unc illa subridens ait magnus est dominus deus. **S**ed intelligenter fuit michi reuelatum quod demones impugnantes te in tantum preualuerunt contra te quod pluries cum furore et cum impetu extraxerunt te per pedes et capillos de monte ad vallam: et dilamauerunt corpus tuum quod non remansit in te caro integra et adhuc apparet cicatrices lesionis. **R**espondit scilicet et dixit ei Tu dicis ita fuit. **S**ed dominus ihesus christus venit consolari me. **E**t ego **vidi** vidi quod habebat dominus in manu sua librum: quem aperuit et ostendit michi in quo erant scripte omnes tribulationes et impugnaciones et verba demonum quas ab illis passus sum. **I**n illis tribulationibus semper dominus affuit michi et fugauit demones et consolatus est me. **E**t cum vidi librum istum in manu domini premissi in seueritate longo tempore. **I**terum apparuit michi dominus ihesus christus et ostendit eundem librum quem prius vidi et nec amplius in eo scriptum fuerat postea. **E**t dixit michi dominus **O** athoni negotiatio tua et lucrum est in bello. **A**dultas in libro quoniam nullam utilitatem fecisti ista vice ex quo bellum non habuisti et aduixisti. **E**t athonius ait **E**t propter hoc consolor: si labores mei secundum verba tua non habent finem et gaudeo si demones non cessant impugnare me nec volo quod cesset una hora: quia certus sum quod per hoc recipiam maiora a domino meo ihesu christo dona gratiarum et mercedem. **N**am ipse

2
dixit michi ore suo et benedixit **Q**uæthor
secundum quod titate laboris tui habebis et primum
Et illa respondit Verum dixisti pro Na sic tibi fa-
ciat ille Sed si utraque qualiter intelligemus illud
verbum euangelii ubi ostenditur quod dominus reddit primum
secundum quod titate laboris ut patet in euangelio de
patre filiabus qui fecit diuturnum parum laborantibus
in vinea sicut et primis qui portauerunt pondus
diei et estus cuiuslibet denarium. **N**on enim multi vocati
pauci electi. Et dixit ei sanctus athonius **I**sta sunt
verba? quid vis inducere pulla. Et illa dixit **U**t
melius aduertas que sit mensura dei: quod dat nouissimis
sicut et primis: et parum laborantibus sicut et mul-
tum laborantibus. Et hoc quod dico pro mihi in me consideres
et cognosces misericordiam dei et veritatem promissio-
nis eius et quodammodo diligit caritate. **N**am ego sum re-
gina et habeo hoc regnum et istud dominium magnum
valde et habeo nobilitatem et honorem et pulchritu-
dinem quodammodo vides et habeo a deo quod preualet omnibus istis
scilicet gratiam faciendi miracula. Et dixit ad sanctum atho-
nium **R**espice et iudicauit sibi manu. **H**oc eleuauit
oculos suos et vidit ultra flumen duas ciuitates
ab invicem parum distantes magnas et gloriosas valde.
Et dixit **S**unt ne tue ciuitates iste? **I**lla respondit
Dominus contulit michi hoc et quod plurima alia et insuper
domina gratie que tu recepisti a deo post multum tempus et
spaciosum tempus et post tot agones et labores. **I**sta vero
michi collata erat a deo in spacio paucorum annorum.
Dixit ei sanctus **E**t quid est illud quod tibi donauit dominus ihesus

95

Xps Respondit illa **M**ichi collatum est a deo quod ego
consolido paraliticos egros contractos et claudos ape-
rio oculos cecorum mundum leprosos sano omnem languo-
rem et infirmitatem: nisi unum quod non est michi collatum
scilicet non possum mortuos suscitare. **C**umque audisset
factus a thomius verba admiratus est valde et
nesciebat quid diceret. **T**unc illa dixit Mira-
ris super hec que dixi tibi. **Q**uia videbis oculis
tuis antequam discedes a me. **S**urge et sta supra
pedes tuos. **S**urrexit scilicet a thomius et stetit. **E**t
ipsa domina et puella acceperunt se per manus et tra-
sierunt cum illo flumen ambulantes sicut pede super aquas.
Obstupuit scilicet per miraculi multitudinem et mag-
nitudinem: pensata marie conditione domine illius et
adillarum eius. **E**rat enim in mensa pulchritudinis et a-
biencie ornatus. **E**rat autem speculatores super tur-
res proxime civitatis: qui cum vidisset dominam suam
flumen transivisse insonuerunt tubis et bucinis contra
civitatem. **Q**uibus auditis statim omnes exierunt de
civitate currentes domine sue obviam principes et
magnates et plures domielle in apparatu mi-
rabili: in super exercitus magnus multorum arma-
torum quorum lorice et arma splendore miro ful-
gebant quos precedebant iuvenes in equis levissimis
percurrentes et venit hic in populus infinitus lau-
dantes suam et letantes musicis instrumentis dulcis
modis. **E**t facta est reverentia ab omnibus domine sue.
Insuper fuit ei presentatus curus mirabiliter ad-
ornatus et ascendit ipsa et puella eius et san-

athoniū secū ascēdere fecerūt cū magna re-
uerētia sup aurū et sic oēs cū magna glā et
gaudio p uenerūt ad ciuitatē In introitu ciuitatis
in uenerūt captores an quos anulū erat aurei ar-
gētei oēs p̄ciosi et diūsa uocalia Et trāseūtes
in uenerūt apotecarios quo uicus ille plenus erat
habētes diūsa et p̄ciosa aromata odorifera Et rur-
sū postea uenerūt in uicū mercatorū: ubi p̄ciosa p̄-
ciosi erāt colorū om̄i Postea uenerūt in uicū ar-
morū ubi erat vulgū arma fabricaciū et pur-
gaciū in finitibus Et cū sic om̄ia st̄ athomo oēs diuī-
cie et potēcie ciuitatis dixit in corde suo q̄ nō erat
tā pulchra et tā gratiosa ciuitas sup facie orbis
Mā p̄ diuicias et copias gētiū erat ciuitas tota
aquis torrens limpidissimis fecūdata. statuti
eratq̄ p̄ diūsa loca ciuitatis fontes miri aque dur-
tus p̄ marmores diūsi coloris ubiq̄ duruabāt
p̄ uicos et plateas ad placitū et solaciū om̄i in habi-
taciū et intrāsuū ciuitatē Muri ciuitatis erāt for-
tissimi et sculptilibus diūsarū figurarū ornati
in parte extrema In uertice ciuitatis erat positū cas-
trū admirabilis ^{pulchritudinis} et decoris et erat an̄ castrū pla-
tea ubi tot misteria et tot artes erāt et tātus
popl̄s apparebat q̄ nō uidebatur posse sari nūb eūci-
ū et redūciū an̄ castrū Erāt autē porte castri alte
et āple in quib⁹ p̄debāt clipei multi et diūse
armature Que oīa cū fuisset scō athoio demōst-
ta regna ipm̄ deducēte et ipm̄ cōtinue alloquēte
scō fuit ob stupore mētis alteratus. et nō cognosce

95

bat q̄p̄ op̄acionē diaboli oīa hec f̄antastice appa-
rebāt: et mirabatur valde. **T**ūc illa dixit ei **A**d-
huc ostēdā tibi maiora et meliora. **T**ūc īgressa ē
cū illo ī atriuū castri sui iterius vbi aula regia
eminebat. **E**t ascēdēs ītrauert̄ palaciū amira-
bilis pulchritudis et ornatus et eūtes de domo ī
domū regīa s̄an̄i athoniū ī camerā pp̄riā ītrodūxit
que erat magne pulchritudinis regalit̄ decorata
dixit ip̄m ī locū qui dicitur gardaraula vbi erat
pelles rubricate diuisis colorib⁹ oēm mittētes
mollicie et alia ornamēta que mirabilia videbā.
Post hec ītrodūxit regina beatū athoniū ad the-
saurū suū et ostēdit ei multitudinē diuiciarū
suarū q̄rū nō erat nūb̄. **L**apides p̄ciosos diuisi
ḡn̄is et coloris. **E**t sc̄s nō cessabat admirari sup̄ mi-
sericordiā dei et sup̄ b̄n̄ficiis que illi cōcesserat et
cui dederat tot et tāta: nec t̄n̄ cor sc̄i mouebatur
ad cōcupiscēdū de oīb⁹ us illis quicq̄. **T**ūc ait illa
sc̄o. **V**idisti op̄i quāta ē misericordia dei sup̄ il-
los quos fecit dignos suo amore. **N**ā ī thesauris
et b̄n̄ficiis nō gloriamur cū sint corruptibilia s̄
gl̄a nr̄a ē ī gr̄aciis dei qui cōtulit hoībus artes
diuinas et gloriamur ī op̄ib⁹ diuīs. **D**ixit ei sc̄s
athoniū. **D**e quibus artibus loq̄ris? **T**ūc illa
respōdit. **D**e oīb⁹ artib⁹ loquor tibi nā oēs artes
differēdi huāitatis īuēte. mechāicē possūt noiāri
q̄a deo collatus hoī: intellectus vidit quō artes
ab hoībus s̄t īuēte vt sūt artes differēdi specu

latiē practice et artes mechaice quorū latomo-
vū sartorū sutorū et argētū fabricatū atq; fer-
vū et reliq; musice que oīa habemus vel alia q̄
nobis seruiūt ī diuisis. **S**ūt et alie artes quas e-
numerare lōgū esset? sed p̄ ista q̄dā nō sūt huā-
na et nō sūt nisi v̄tute diuīa sicut subito febrē
curare et lāguores curare ī sanabiles p̄ natu-
rā. et si it̄dū curātur īfirmitates p̄ naturā
nō subito nō curātur. **S**ed alia opera sūt ad que
nūq; p̄t natura attingere sicuti mortuos suscita-
re celi cursū mutare et solē arte arrestare et re-
tro cedere facere specie aliquā ī naturā aliā trās-
mutare et aq; ī vniū v̄gās ī curū. **Q**uorū deus
dilectis suis p̄tate dedit de quibus opib; nos glo-
riamur nō ī mūdāna potētia nec ī reb; trāsī-
torib; huius mūdi. **D**icit ei sc̄s athonius Pul-
chre et gloriose locuta ē. **R**espōdit illa Ego sū
īgrata? sed regracior dno ihu xpō q; me fecit par-
ticipē cū p̄fectis et sicut fecit aliis sc̄s suis. **D**e-
dit michi p̄tate artis diuīe faciēdi opa sup̄-
dicta que facultate excedūt nature. **D**ixit ei
sc̄s athonius. **Q**uē q; memorata es de dono
isto q; a deo acceperas qm̄ eramus ultra flumē
aquarū. **R**espōdit illa. **Q**uid ē michi trāsire
flumē sicut pedes? **H**abe fiducia. **E**sto fortis et
cōstās modo ostēdā tibi. **C**ōsidera pulchritudinē
artis diuīe et habūdāna potestatis eius sup̄
electos suos. **T**ūc illa māderūt ministris suis
diceb; **C**ito currite et oēs īfirmū et lāgudū

97

quē inuenit in ciuitate deportate. **H**uius autē ceteros
adduxerunt caecos et cecos leprosos ydropicos et
ipoteses alios inuoluitans paraliticos et oia in
ihesu moru: et presertim oes coram dno sua et coram
athonio. **T**uc surrexit illa et coram oib9 stans eleua-
uit manus in altu et assumulauit orare labia moue-
do nulla in ore eius audiebatur. **E**t ipse o-
culus fuit aqua apportata quasi ad benedicendu: que quasi
legendo dixit super aliquo v9 et sicut aliquantulu. **E**t
de aqua illa super quam orauerat aspsit super multi-
tudine infirmoru et statim oes infirmi quos aqua illa teti-
gerat curati sunt unusquisque de infirmitate sua et repe-
nit currere ad pedes dne sue et ipse dedit oibus licen-
tia et recessit oes cum gaudio et leticia magna
magnificantes deu qui qui potestate tale dedit dne sue.
Tuc scilicet athonius laudauit deu et dixit illi dne. **D**e
operibus multu miror: non de thesauris et diui-
ciis tuis. **S**uspirans illa dixit. **S**i vidisses viru
meu qui mortuus est qui erat rex ciuitatis huius
et totius terre te fuisse apertius et merito am-
miratus. **I**lle autem solo v9 resuscitauit mortuos. **T**uc
dixit ad eam scilicet athonius. **R**ogo te vt dicas michi
causacionis tue de cursu: et quibus viuis au deu et p
quas vtutes puenisti ad recipiendu tanta gloria a
dno ihu xpo. **N**am forsitan ego debilis et imperfectus
ho exemplo tuo proficiam. **R**espondit illa. **C**ausacio
mea est amabilis et composita sed vobis soluturus
qui estis pauperes nec videtis homines forsitan non
conueniet. **T**amen tibi ne relato veritate. **O**pe scilicet

ignosce michi dico tibi qd ego bn suo qd habitā
tes & fertū mōthi nō habet requē ī hac vita
et multū laborat et parū proficiūt et parua dona
recipiet a deo **E**t illa dona que recipiūt post mul
tos agones et dolores recipiūt **E**t ego dicā tibi
causa **E**t ē hec qd modicū habet de caritate dei
et proximi **E**t dicit scs **N**ō iudices alios rogo
te sed dic aliquid de cōsuaōe vite tue **R**espondit
illa dicā tibi ex quo placet tibi audire **E**go dist
ribuī ī necessitatib⁹ pauperū oēs prouētus et fruc
tus regni mei? et ego psōlit⁹ ī iherosolē v̄sūto vbi
sūt sub domino meo et illis ministro et habūda
ter satis facio prouidere **V**ēs viduas cognosco
et oībus bn facio **T**ribulatos cōsolor ī carceratos
qui mortē nō merētur cito facio expediri **M**it
to auxiliū īdīgētī: assisto oībus me petētibus be
ne facio secū dū statū vniū cuiusq; **C**ōstruo
ecclesias edifico mōsteria prouideo seruitoribus
dei: sollicita sū qd faciat residētia quilibet ī loco
suo **D**e mea abstīnētia dico tibi **A**d mēsa meā
veniūt magnifica fercula et delicatissimē ipa
vata secū dū magnificētia regalē et ego nō
cognosco quicq; ex eis sed ego abstīneo p̄r deū
et illa pauperibus facio distribuī sicuti decet nec
sumo nisi de tercio ī t̄cia diē et tē vna sola vice
cōmedo panē et aquā tantū **E**t ī toto regno meo
iusticiā teneri. facio **R**espondit scs athonius et
dixit ei **O**pera hec iusta sūt **A**t illa **R**ogō te p̄
mi scē dicās michi si ī hīs que dixi tibi cog

nostris pctm. **R**espōdit sc̄s et ait **H**ec que conu-
 merasti bona s̄ et rōnabilia si p̄seueraueris i eis
 vsq; i finē. **A**it illa **E**go n̄ audaci aīo loquor
 tibi familiariter. **P**ater sc̄e attēde i me? ego sū
 mulier excellētis pulchritudis et p̄fecti decoris nā
 i toto corpore meo nō ē vna macula itus. et i
 extremitatibus meis foris. excedo oem pulchritudine
 mulierū. **E**t scias p̄ sc̄e q̄ ego et regnū istud tā
 opulētū et glōsū et q̄ sub se habet multas et
 magnas ciuitates. oēs sumus i quā parati vna-
 nimit̄er et vno cōsilio ad obediēdū tibi i oībus et
 p̄ oīa. **D**ixit ei sc̄s **ā**thomius **Q**ue necessitas ē et
 quare michi obediatis? et i quo vultis michi obe-
 dire. **R**espōdit illa **Q**uē sapiētiā tuā. et vt regas
 nos cōsilio tuo. **N**ā p̄pe nō s̄ vnu rex i festis
 michi et regno meo. et nō relabo tibi tū q̄lit
 i festat. **N**oueris sc̄e q̄ q̄n fuit mortuus vir meus
 multi reges hic nūcios misert̄ sollempnes. **D**ecae-
 r̄t me i vxorē et prouitebat̄ dorē et offerebat̄ mu-
 nera magna valde et p̄iosa: et ego oīs respui
 et dedi oīb; negātia. **I**nt̄ illos reges qui peccert̄
 iste qui ipugnat nos plura expēdidit: et plus
 oīb; laborauit vt haberet me. **E**t dico tibi p̄ p̄-
 catū meū q̄ sū multū i diuina ad cōsecrēdū eis
 multociēs q̄ portare nō possū tāto tēpore cōti-
 nētiā a vno: sed tū feci vnu michi ipsi et redii
 ad me ipam et cōsideraui grās quas a deo rece-
 pi et quas vidisti oculis tuis reduci ad memo-
 riā sc̄itātē viri mei defuncti et oīno iudiciū i cō-

viēs q̄ ego p̄t̄ res tēporales que sūt trāsitorie
v̄rū veriperē hoiēm p̄torē. **Q**ue iā cōfortata p̄
deū firmavi p̄positū meū q̄ nūq̄ recipere v̄rū
nisi tā sctū hoiēm et p̄fectū sicut fuit vir meus
qui faciebat miracula et prodigia sup̄ terrā
et sanabat oem̄ infirmitatē oem̄ lāguorē isup̄ et
mortuos suscitabat. **E**t ego probavi q̄ oēs reges
sūt peccatores nec aliquis eorū habet graciā
sanādi infirmos vel suscitare mortuos sicut ha
buit vir meus. **I**deo me dōgavi ab eis et licet m̄
sit difficile servare castitatē et pena . q̄ multas
habeo tēptaciones ī carne mea tū nolui cōfiteri.
Sed video q̄ deus ē misertus mei et misit te ad
me. **S**ed et deus misit te huc ut recipias graciā
et gradū et hēditatē viri mei? et etiā deus ^{copa} **miser**
tus ē tū et vult q̄ corpus tuū q̄ tātis laborib̄ afflix
isti: requiescat āmodo ī hac cōsolatione. **P**ost tā
lōgā miserā vult etiā deus q̄ d̄ cetero cor tuū
habeat parē a pugna demonū quib̄ tā lōgo et tā
tis p̄culis et vexationibus decertasti: et q̄ recipias
delicias et gloriā ī regno isto meū et ego tecū.
Et p̄dēs diabolus q̄ sc̄s arthomus nō mouebat
trāsulit se ī aliā materiā. **N**ūq̄ sc̄s respōdit
quicq̄. **E**t ait illa. **R**ogo te que utilitas ē habi
tare solus ī deserto. **D**ic michi: **O**bi nō iueies
afflictū aut miseriaris nec esuriētē quē pascas
nō ī carceratū quē visites et absoluas nō tribu
latū quē cōsoleris. nō iniuriatū quē ī suis dap
nis et p̄culis defedas. nō iniuriatē videbis ut d̄

99

illo viduam facias . nō triste cū quo cōtristeris
nō iueies ecclesia quā frequētes nec habes
vñ benefacias claustris et alijs mōsterijs et
alios pauperes posses sustentare de quibus dicit
Dñs ī euāgelio nō faciētes redarguit **R**espo
dit sc̄s athonius et ait ; **Q**uid ē q̄ vis cōcludē
ex v̄bis istis ? **R**ndit illa **V**olo q̄ recipiamus
istud et despōses me et accipias meī legitima
uxorē **V**idesq̄ q̄ ego refutauī reges et magna
tes qui perierūt me sed erat peccatores nec erat
me digni **S**ed ego venio ad te et peto te p̄ sc̄a
tē : q̄ vir meus debet eē sc̄s sicut erat ille qui
mortuus ē : et ideo volo q̄ sis vir meus et ego
sim uxor tua legitima sicut narraui tibi sed nō
vis ītelligere que clare et apte dicuntur tibi
Respo dit sc̄s athonius et dixit **E**go sū antiquus
hō et cōfractus nec corpus habeo nec cor ad ta
lia sicut cōmemorari michi nec ad illa v̄llo
mō me īclārē posse **N**ā dico tibi q̄ ista magni
fica et p̄iosa apud me v̄lia sūt : et nulla ē michi
de talibus cogitare cura **R**espo dit illa **Q** deus
quō loquitur hō iste ? **C**erta sūt q̄ tu nūq̄ probas
ti delectationē que ē ī m̄rimō et ideo loq̄ris
sic q̄ si solū gustasses vna vice q̄ta ē delecta
tio hoīs cū muliere nūq̄ postea cōtēpneres
Dixit sc̄s athonius **E**t quō posse talib̄ cōsēti
re postq̄ deuei ad t̄tā senectutē et cōplexio
mea refriguit et corpus meū cōfractū ē et for
tudo mea abiit et carnes mee cōsumpte sunt

et in firmata est virtus mea. nec et capillus re-
mansit michi et tota carnalis concupiscentia in me
eneruata est. Et cum sanctus hec diceret: illa appropi-
quavit magis ad eum. Et sanctus respexit ad eam
et apparebat ita pulchra mulier sicut unquam vi-
derat super terram. Visa fuit ei grōsa ut luna quā
lucet in decore suo: et illa commovit odora mēta ves-
tium suarum flagrantium et magis appropinquavit
sancto et aptavit se illi. Et dixit ei sanctus anthomius
Eloqua te a me o mulier. Credis me sic perdidisse
discretionem quam illud quam acquisivi magnis labo-
ribus sexaginta quibus annis: hodie velim perdere
vna hora. Exiui de domo mea ut mercarer
et multis annis laborans lucratus et pro te perda-
oiam in momento. Sexaginta annis congregavi et
auplius et ero ita fatuus et insensatus quam iugtu oculi
si fieri pauper et priuatus omnibus bonis meis. Fuit
michi christus dilectus et preciosus in omni vita mea: et
modo faciam illum uatum. Deus fuit michi pro sua
misericordia benignus et familiaris: et modo in
vna hora faciam quam michi sit semper extraneus. Ego
sum propinquus regno celorum per iustitiam: et modo elo-
gabor ab illo per corruptionem. Non recolo quam dia-
bolus comminatus est michi plures dies. ego
vindictabor de te pro seina: quia alios qui fuerunt
in alto gradu ego deica pro amore seinarum. Et mo-
do video quam diabolus conatur ducere me de gradu
meo pro vna femina. Cumque audisset multum uerba
ista et videret sanctum anthomium toruo vultu talia

proferente apparuit afflicta et amarata surrexit
 et prostravit se ad pedes eius et adoravit eum dicens
Q dñe rogo te ut caueas ne de cetero hō tāte re
 putatiois loq̄ris talia tā adūsa fidei legiet
 veritati **P**ecasti hodie cōt̄ aiam tuā cōtra sta
 tū altissimū et sc̄ssimū matrimoniū et locut̄
 es que nō dēt **E**t p̄ hoc caueas ne de cete
 ro talia loquaris multū eī peccasti i v̄bis h̄is
Dis nāq̄ i v̄bis tuis q̄ caste mulieres cōiuga
 te elō get̄ hōiem a deo **N**ō eī caste mulieres et
 sc̄e que sc̄e sūt i matrimonio cōiūte elōgat̄ hōiem
 a deo sicut tu erras locutus es **N**ō eī ut vir
 sapiēs adūsa que dixisti **D**is eī excludere de xp̄i^{grā}
 et gl̄oria celesti cōiugatos **A**bsit a s̄ntate tua ut
 āplius sic loq̄ris **N**ec mirū q̄ sic locutus es **V**ob
 eī solitarii tps̄ vestrū pdidistis i desertā nec stu
 diu scribas scripturas dei nec audiuistis docētes et
 dicētes hōies sapiētes **N**ō dico quā sc̄ias: sed
 nī nō habeas pro malo nec papias ad p̄sup̄tioēz
 si ego dico veritatē **E**go sc̄o eī libros scripture
 sacre et didici om̄i sciēciā et recitabo totū aī
 quū testamētū cordetenus de verbo ad v̄bū **I**nci
 piā eī o p̄ sc̄e a lege moysi sc̄e et mirabili cui de
 cōtulit autoritatē i mēsā q̄ deus locutus ē moysi
 facie ad facie **I**n h̄is dictis illa sedit cōsātū et iā
 pit sic exordū sermonis sicut ait scriptura
Frater qui unatur a fr̄e ē q̄si ciuitas firma et
 ideo peccatū ē magnū illi qui nouit doctrinā et
 nō docuit proximū suū **E**t ideo i euāgelio vbi lo

Quintus xps de dono sciencie ait **G**ratias accepistis
gratias date **Q**uasi diceret **D**oceatis fratres vros
gratias sicut ego docui vos **N**ichilominus tu pi scie
tu oi reuerencia loquor tibi: et exponi illis q
doctrinae sunt no p modu erudiciois **R**espōdit sō
Que necessitas ē ut gratias dicas michi **R**espō
dit illa tota pūta et acuta **C**aveas pi quiddi
cas ne forte sis de nro illoru qui repulerūt diu
nā sciām et dixerūt deo recede a nobis sciāā via
rū tuā nōlamus **A**b sit hāte **E**t tūc nō pmi
sit sām respōdere sed cōtinuauit vba sua dicens
In me dñs deus statuit qñ creauit adā de limo
terre i eodē creauit euā: nā scip tu ē **I**mmisit
deus soporē i adā et tulit unā de costis eius et
creauit euā **A**itqz **H**ec caro de carne mea et os de
ossibus meis. hoc testimoniū adē patris mei **E**t si
deus sciuisset q mulier a deo se elōgasset nō cre
asset euā vel mulierē s; creasset adā solū vel
salte si voluisset euā creasse tē psciuisset q illa
esset se ab eo elōgatura: sed ut bonus dñs et
prouidus pmonuisset adā et dixisset ei: attēde
et caue a muliere et silit mulieri caue tibi
a viro: et tene scimus q deus bonus ē et nichil
odit eorū que fecit: s; oīa diligit **E**rgo nō ē di
cēdū q mulier elōget hōiem a deo **E**t declaro tibi
āplius istud: dictū ē cōstat sciēti scripturas q
adā nō fuit elōgatus a deo p actū matrimon
alē sed ppter iobediēciā suā q abo de ligno vitis
comederūt **E**t deus pcepit noe ut faceret archā

100a
et dilexit eum et letatus est in illo et custodiuit
illum et mandauit bestis et auibus quod intraret
cum illo in archam signauit eum dextera sua et erat
cum eo uxor sua et uxores filiorum suorum. Si igitur
uxores elongaret hominem a deo non introduxisset
deus eas in archam cum illis. Et aliud de dauid
propheta magno. Dedit ei dominus nomen ^{magnum} magnum
quod aliis prophetis de quo ipse testatur ysayas. Quod
dauid non fuit satis cum una uxore vel duabus
sed plures habuit qui etiam uxorem fidelis mili-
tis sui rapuit et fecit ipsum mori: et non fecit
solum contra deum immo contra homines. secundum homines et
leges hominum. Et illi tamen fuit deus iratus: non propter
uxorem sed quod interfecit virum eius. Tali modo in signum
huius non deleuit deus nomen eius de cathalago
sanctorum eius: immo deus post hoc dilexit eum in tantum
quod eum uoluit filium suum: et ista mulier genuit ei
salomonem: qui salomon non fuit contentus de una
muliere sed habuit mille mulieres in subtili
astute regna austrum cui testimonium perhibet euangeli-
um quod est iustum et dicit quod consurgit in iudicio et
iudicabit contra gentem istam: et deus non imputauit
salomoni omnia ista immo ad amicum eum tantum quod fe-
cit eum dignum recipere et perficere dei templum. Et insuper
dedit ei tantam sapientiam quod propter illum hodie tota ecclesia
edificatur dei universis. Et quid dicit de moyse
capitaneo prophetarum cui locutus est deus septua-
genta duabus uerbis sicut loquitur homo cum
amico suo vel cum fratre suo qui et uxorem habuit.

et filios. Et quid dicitur de melchisedech in
cuius conspectu descendit ignis de celo et exi-
it aqua coram illo. Et quid dicitur de patre patrum
abraham qui habuit tres uxores et cuius dei
appellatus est et iuravit deum et deus recepit
eius convivium et comedit deus cum illo. et cum eo
ad mensam abraham michael et gabriel et putat
eis vitulum coctum et dnm dnm filium. Postquam
coedit annunciarunt ei nova desiderata scilicet
scilicet quod haberet filium ysaac: et hic ysaac
annunciatus est per deum et proissus habuit tres ux-
ores. et fuit iste ysaac quem deus vidit de morte
et providit in locum eius arietem ad sacrificium. Et
quid dicitur de iacob qui meruit luctari cum deo
et in luctatione prevaluit contra deum et benedixit illi
deus dicens. non vocaberis ultra iacob sed israhel
erit nomen tuum. Et hic habuit quatuor uxores
Et si uxores separaret a deo homines deus non fuisset
cum illis ita familiariter locutus nec ostendisset
seipsum illis. Ioseph etiam habuit filios et filias
et fecit eum dominus potentem in egipto et fuit causa
vite patri suo et fratribus suis quoniam prevaluit fames
in universa terra et in sola egipto ex providencia io-
seph non erat fames. Et quid dicitur de principe aplo-
ru qui fuit procurator et vivit cum dominus cephas et
dedit illi dominus claves regni celorum et commisit
ei curam omnium suarum et dixit ei Tu es petrus
et super hanc petram. Et etiam propter illos qui e-
numerati sunt plures fuerunt coniugati de quorum

107

multitudinē nimis prolixā esset. Sed videamus
ad auctoritates. Nōne audisti euāgelio scō q̄
flamē vite q̄ hō relinquet patrē et matrē et ad
herēbit uxori suē. Si uxor elōgaret hōiēm a deo
deus nō cōiūisset illos sed separasset. Et alibi
nō audisti p̄ sc̄ euāgelium dicens. Veniet nati
ab oriēte et occidēte et recubēt cū abrahā ysaac
et iacob. Et nō dixit ī sinu athomī dñi deserti
et heremi mōchorū videlicet qui patiūtur ar
dore estatis sine defēsiōe et frigore hyemis: sed
dixit ī sinu abrahe et habuit uxore et filios. In
telleristi o p̄ sc̄ v̄ba mea. Quare affligis te
met ipm. Appropinquare ad me sine mora et
age viriliter et gusta delectatiōes sicut ea q̄b̄
nō sūt maiores nec erūt vltra. Cōfortare et esto
robustus et suscita vigore tuū et viuifica tuam
tuā et redibit iuuetus tua quā laboribus et af
flictiōibus destruxisti et habebis utraq̄ vitā ī mū
do isto. Hec athomius ī efficaciorē vultus eius et psua
sioē v̄borū eius cepit emollescere. Nā p̄t̄ hec v̄ba
que dicta sūt talia dicebat illa et tali mō q̄ mō
tes caderēt et liquerēt si itelligerēt eā et audirēt
eā proloquētē. Cū illa vidisset sc̄m ī illo statu
trepidatē et quasi ī chātū: appropinquavit ad eū
aliqualiter et procaiter obtulit odores ad vultū
eius. et estimādo eū app̄quū ad occisū et app̄hēdit
calceus id ē scapulare eius sumebat. ut expo
laret illū. Et sc̄b̄ utraq̄ manu necta tenuit habi
tū suū et dixit mulieri illi. Dimitte me: q̄ dico

tibi quoniam non dimittes habitum istum si daves in cum cum
tate ista et regno tuo omnia regna mundi: plus est
consolatus sum in isto habitu et confortatus per istum ha-
bitum quia nec celum nec terra valet michi tantum sicut
habitus iste quem induit in dominus noster ihesus christus manu
sua propria. **P**ostquam demones viderunt me quando vidit
me dixit michi. Iste habitus confriget virtutes inimici
vniuersas nequicias et voluntates eius: dissipabit ossa
demonis et conteret exercitum eius totum. **H**i ego depo-
nerent habitum que arma remaneret michi aduersus
diabolum? **N**umquam erit hoc. **T**unc sanctus athanasius signat
se signo sancte crucis et illa tremefacta est: tunc incipit
iterum inquietare scapulare et auferre ab eo et non
potebat manu tremula eum continere sicut prius.
Tunc sanctus athanasius cognouit ipsam esse diabolum: et
perterritus est et dixit ei. **N**unc cognosco quia tu es inimicus
et clamauit desperando tota virtute qua potuit
dicens. **D**omine ihesu christe adiuua me: succurre michi
atque ne reliquas me. **A**d hanc vocem facta est mulier
an oculis eius sicut mos niger grossus et de
lateribus eius eruperunt ignes et euaporauerunt fumi
terribiles. **E**t conueniunt contra sanctum ad bellum omnes demo-
nes qui cum visi fuerunt in ciuitate ad similitudinem
hominum et mulierum et clamauerunt simul vniuersi ter-
ribiliter. **S**enex lique puluis neque terra in firma
lecte viribus tuis conturbasti funditus mentes nostras
laqueos nostros et vicia nostra confregisti adunasti cap-
telam et cum plulatus validis tumultum in petuosum
fecerunt et irruerunt super eum et viderunt sanctum gra-

102

inter. et per pedes traxerunt per desertum sine verecundia
non cessantes a tormentis eius ab hora nona illius
diei usque ad horam nonam alterius diei. Et in ortu
solus terminus diei iacebat sanctus prostratus et non pote-
rat surgere de terra: et clamavit ad dominum et ait
Quoniam domine ihesu christe succurre michi adiuua me quoniam
remansit virtus in corde meo: nec possum stare super
pedes meos. **T**unc apparuit ei dominus ihesus et dixit
ei. **S**alueris pugil fortis ludi singularis. **Q**
athoni superasti machinamenta fortitudinis inimici
contremuisti omnia arma in quibus erat tota fiducia
eius. **B**eatus es et multas benedictiones erit propter te. **A**mmodo
ei dignus es ut sis dispensator gratie thesauri mei
et reuelentur tibi secreta. **S**icut cogitasti semper de
me in temptationibus demonibus: sic cogitabo bonum
et pacem super te. **S**cias athoni quod ego coronavi te
corona angelorum et circumdavi te Zona lucis et dedi tibi
potestatem super omnes habitates terram et super omnes bestias
terre et super omnia volatilia celi et reptilia que mo-
uentur in terra. **E**t recognoscent omnes quod virtus tua
magna sit qui cumque invocaverint nomen tuum. **E**t
quicumque in tribulatione sua habuerint fiduciam in te
ego liberabo eos propter te. **A**mmodo precepi ignem quod sit
seruator et custos ecclesie tue et posui etiam custodes
legiones angelorum qui comburent igne detisores et iu-
riatores tuos. **R**espondit sanctus athonius et ait sit
mecum misericordia dei et non elongaueris a me
domine deus meus. **E**t dominus ihesus christus apprehendit manu
sua manum beati athonii et statim sanatus est de omni

plaga quā ei intulerat inimicus et surrex^t de terra
fortis et plenus spū sctō et ait **D**ixit nomē dñi
bndictū iētū **E**t respiciens nemine iuxta se ixit
i deserto solitudis p^r q^u sportā suā quā prius opa
batur quā iueit sup terrā iacētē **E**t resup^sit
illā et cepit redire ad monasteriū suū et iueit i
via vrū et dixit ei scō **H**ō fecisti michi tēdiculā
pro q^u te petiui **E**t dixit ille **E**t feci tibi p^r turba
tores et cruciātor demonū tēdiculā illā sil^l et laq^uos
ac retia que tibi insidiādo posuerā fregisti et tota
lit^l durupisti **R**etredā me aut tēptator ille noli me
cruciare **E**t hīs dictis ille qui videbat^r hō scō
ē corā eo colūna seu statua grossa et magna
valde et scō cognosces q^u cēt diabolus spūitū reat
cōtra figurā sathane et signauit se signo scō crucis
et quasi facta ē hec colūna ignea appares totū deser
tū esse plenū igne gehēnali succēsū **P**ostea eua
nuat et scō solus remasit i colūnis sine oīlesione
et laudauit dū et magnificauit scō nomē eius et
redies post hoc i cellā suā i seruitute dei p^rmasit
firmus et oēs alios frēs et alios hoīes ipm visita
tes vbo et opere cōfortauit et docuit q^u cōtinue sset i
seruitute xpī et firmā haberet i oībus tribulacōib⁹
cōfidēciā q^u nūq^u i eū sperātes sine spe misericordie

Hic historia ego fr^{at} **expli. tēp.** deliquit
alfōaus hispanus ordinis p^rdicatorū
trāstuli i latinū nō mutata sinā sed
tū i locis aliquibus declarata ex eius dē
historie factis prout erat necessariū **N**ā nisi

103
quibus a principio seu a capite non interpretetur libri
multa esset obscura et non intellecta: nisi interpretes
per precedentia declararet. Declaro etiam vobis quod habi-
tus quem dominus ihesus christus dedit beato anthonio hodie a
suis monachis portatur in forma et eadem figurae
egypti et vocatur in arabico calecut et est unum
capucium quod habet retro cruceam longam sicut scri-
pularum predicatorum et nullam futuram habet a par-
te ante. et capucium est super in capite monachi ita breue
quod est sicut almuicium. nisi quod habet superius breuem
angulum. Et agit istum habitum cingulo cōi. et etiam
alia zona facta de longis et subtilibus corignis
valde subtiliter que dependet ab humeris in modum
crucis in modum stole ante pectus et argitur cale-
cut et in ista zona sunt due parue crucee de eo-
dem opere. et tali zona agit dominus ihesus christus manu sua
beatum anthonium. Et hec zona vocatur in arabico
ezequin. Et iste habitus monachorum beati anthonii
quem portant super cruceam superiorem sicut predicatorum
portant scripularum. sed quando exeunt de monasterio indu-
unt unam falciatam sine aliqua futura sicut predi-
catorum non exeunt monasterium sine cappa.

Post narrationem predictam in eodem libro ara-
bico sequebatur historia que dicitur deus misit
beatum anthonium ad partes orientales et que dicitur con-
tinet ad fidem christi regem barchonensem et orientales
in circuitu nationes. Sed quia ego non audiveram
hoc et non videbatur michi bene certum ex hoc quod
non tam solemnis consilio et tam gratiosa historia

latuisse potuisset latmos: trāsferre nō pposui
Sed tū occurrit michi illud v̄bū philosophi i fine
secūdi elēchorū. infirmitates scīe p̄dite sūt et iterū
adiuēte Sic possibile ē q̄ p̄ guerras maxīe sar-
racenorū i p̄tibus illis historia illa fuit p̄dita et
reseruata sapud mōchos b̄i āthoni egyptios ista
ad iuēta igitur ē. mediate post tēp̄tracionē p̄fa-
tā de qua exiuit b̄s glōsus hec historia seq̄t̄
libro i p̄diato

Quoniam fama et nomē b̄i āthoni esse por-
tē diuulgata de illo vbiq̄ sermo erat et hoc
referbat quilibet suo fr̄i dices Apparuit i deserto
egypti vnus i sc̄s solitarius a mūdo separatus
qui p̄uenit ad tācā grām i seruiuo dei q̄ solo v̄bū
i p̄erādo expellit demonia. et curat oem̄ infirmi-
tatē Excedit cōtractos et erigit illos qui nō pote-
rat sup̄ pedes stare. aperit oculos te corū Etia
i tātū exaltauit illū deus q̄ sola umbra vestimē-
torū eius sup̄ quos cadit nihil ē ei difficile cura-
re Et iste rumor erat ip̄o viuēte p̄ q̄tuor mūdi
clm̄ata diuulgatus In illo ergo tēpore demo-
nes nō ferētes sc̄itatē beati āthoni nec potētes
audire nomē eius fugierūt de deserto egypti vbi
fuerat cōuētus eorū et trāsulerūt se ad partes
occidētales et sp̄cialiter i catalonia multos v̄xa
repperūt Tūc oēs de regno illo p̄ncipes et pa-
tres fāliās cōuenerūt ad regē et rogabat eū di-
cētes Dnē rex rogamus te vt mittas nūcios
nūp̄ cabus et muneribus illi sc̄o b̄ndicto qui appa

104
vult in egipto quod dignetur venire ad terram tuam visi-
tare nos et subleuet deus pestem de regno tuo per
suam presentiam. **Q**uod si noluerit venire omnes transibimus
mare et ibimus ad ipsum etiam si dixerent multi in
via mori. Rex vero erat occupatus in multis et non
verat bene credulus dictis populi nec eam credebat
ad huc bene christum licet esset iam nomen christi ubique
celebre etiam in terra sua. Populus vero totus omnes
rogavit deum quod dignaretur eis ostendere sanctum suum
athanasium. ut curaret infirmos eorum et doceret eos
viam salutis. **V**idens autem deus devotionem populi
exaudivit preces eius et dedit potentiam de moribus super
domum regis et curare ceperunt demones filium
regis et filiam ^{et} uxorem. **Q**ue cum vidisset rex tur-
batus est valde et territus ab eo fuit quod vix ausus
fuit intrare camera sua. **E**t iacuit tristitia maxi-
ma propter filium suum et filiam et uxorem. **C**ongregavitque
omnes sapientes regni sui medicos et astrologos iura-
tatores et magos. **E**t non potuerunt curare aliquem
de domo sua. **I**nimmo quantum plus laborabat secundum
artes suas tanto amplius multiplicabatur et pas-
si verabatur crudelius. **Q**uod cum vidisset rex pro-
dolore cogitavit dimittere terram suam et fugere
ad aliquam patriam ubi viveret extraneus et pe-
grinus. **E**t incepit disponere de domo sua et
de regno suo. **E**t vocabat ad consilium unumquemque
de prudentibus regni sui. **I**nter quos fuit unus nobi-
lis valde homo magni consilii nomine andreas. **H**ic introi-
it ad regem et erat propositus regni sui et dixit

et **D**ne rex humiliare deo et audire consilium meum et do-
mus tua recipiet salutem et illi qui rebellat tibi re-
dibit ad obedientiam tuam. et ait rex **Qualiter** et hoc michi
posset evenire o auctore carissime. **Dixit** ei propositus Dne
rex mitte nuncios ad mirificum et sanctum athonium et humiliter
supplicat ei quod dignetur venire ad te. **Et** statim acquiescit
rex sermonibus propositi et elegit homines prudentes et
timentes deum et misit eos in egyptum nuncios sine ali-
quis mercibus sed specialiter et singulariter propter sanctum
athonium cum muneribus. **Et** pervenerunt allex ad riam et
perseveraverunt patriarche qui tunc erat nomine reese sub gre-
mum honorabile et lras quas mittebat ei dominus de bar-
thione qui recepit eos cum magno honore. **Cum**que au-
disset ab eis causam adventus eorum gratius subest valde
et misit cum eis homines de familia sua qui eos dirige-
ret per desertum et dedit eis interpretem suum qui sciebat per-
fecte linguam arabum et francorum. **Et** accepta benedictione
a patriarcha profecti sunt et pervenerunt ad desertum sanctum
et mirificum athonium. **Cum**que invenisset illum extra cellam
in deserto salutaverunt ipsum reverenter et per interpretem
salutaverunt eum ex parte regis barthione. **Et** expo-
suerunt humiliter desiderium regis videri eum et audire
di ab eo verba salutis nichil manifestantes ei de causa
quare rex volebat eum principaliter sed solum quod dominus
eorum obtinuit reformari per eum in fide ihesu christi et quod ben-
diceret illi et terre eius. **Fuerunt** autem informati nuntii
per patriarcham quod nichil loqueretur ei de infirmis qui
erat in domo regis qui si audiret nuntium quod acquiesceret
precibus eorum fugiebat et gloriam quam tunc erat ei.

possibile. Respondit eis sc̄o multū benigne et ait
Facia libēter q̄ petit dñs vester. Ite ī pace et signi-
ficite illi q̄ veniā ad eū. Et anq̄ recederet ab illo
viderūt feras vātes de deserto et ītrātes mōsteriū
eius cū fetibus suis tāq̄ mansuete. nā h̄ erat ei cōe
et fāliare q̄si iā nō ex miraculo sed ex cōsuetu-
diē q̄ bestie saltus ī domite vt leones et lupi et alie
bestie veniebat ad cellā eius ita secure sicut ad
locū p̄riū et ip̄e curabat ī firmitates eorū q̄ n̄
digebat. Et p̄ miraculū h̄ nichil aliud viderūt nū-
cū supradicti q̄ ius multū desiderasset s̄ videre
signū aliquod fieri ab eo. Sed sc̄o fugiebat oculos
homī q̄ signa faciebat et maxie cauebat ne corā
extraneis aliquid faceret times ne diffamaret
eū. Et licet illi audiuisset de eo nō fuerūt ausi iro-
gare eū: sed huiliter petuerūt b̄ndictionē suā et ip̄e b̄-
dixit eis et profecti s̄ redeūtes vt nō dubitaret de
proissioē suā et ip̄e ītrauit ī cellā suā. Et puene-
rūt nūcū alexādrīā et narrauerūt dñō p̄iar che
q̄ lit̄ cōtingerat illis cū sc̄o. Et grauisus ē rehemē-
ter et dixit eis. Cūcta que dixit sc̄o ad īplebit. nā
suū dicere ē facere. Et accepta licētia ad nō p̄iar
cha ītrauerūt mare et cū magna difficultate
applicuerūt siciliā nec potuerūt exire de īsula p̄ dies
multos p̄ tēp̄ cōtrariū. Sc̄o vero athoniū ag-
gregauit ad se illa die oēs discipulos suos qui
erat dispersi p̄ heremū. Et dixit eis q̄ lit̄ venert
ad eū nūcū regis barthione et q̄ lit̄ promiserat
eis vt iret sicut petuerāt. Et discipuli responderūt

Tu scis p̄ quid debes facere et potes quibus nobis non
videtur bonum nec placet. Et scias p̄ quod hic vocaris
athomius et illic vocaberis athon quod in arabico est no-
men parvuli seu pueri sed athomius est nomen magni.
Et sc̄s subasit et ait. Et ego autem volo esse. Et exi-
it de cella sua cum discipulis suis et precepit illis dicens.
Nō dicatis alicui ubi ego sum sed si aliquis inveni-
erit me cum alicuius proittatis quod ego veniam pro tempore.
Et benedixit discipulis suis et cepit ire per desertum
solus. Et quoniam fuit longe ab eis qui non videbant eum misit
illi dominus nubem lucidam et ascendit super eam que sustu-
lit eum in tertia hora eiusdem noctis et posuit in orto
domus regis barchione et erat sero quoniam recessit
a discipulis suis. Et accessit et pulsavit ad
hostium castrum regis et ceciderunt aliqui de custo-
dibus et dixerunt. Quid vis homo? Quare respondit
eis et ait. Ego volo dicere regi verba aliqua
paucis et gratiosa et utilitatis magne sibi. Et
audientes nuntiaverunt regi. Et rex nichil cogitans
de sancto athonio quoniam nuntiis suis nudum redierat respon-
dit custodibus. Dicatis taliter illi viro quod habeat
patientiam usque mane quod ego pro nunc non possum atten-
dere quod sum nimis occupatus. Sc̄s autem iit ad unum de
curialibus qui erat in officio regis magnus et pul-
savit ad hostium et statim aperuerunt ei et petierunt loqui
principali domus et statim habuit ingressum. Et cum
inaperet loqui ait. Ecce venit una sub que in do-
mo erat que pepererat filios cecos et sine pe-
dibus anterioribus. Et portabat illa porta fore.

106
suo unū filiū suū et cū stridore vocis sue puenit vsq[ue]
corā scō athomio **V**t ei audiuit scm loquēte curru-
rit ad eū eūtes vocē quasi plāges **E**t dñs hospiciū vo-
cabatur adreas qui cū furore magno expulit suē. et
illa nolebat recedere pro vberib[us] nec pro verbis **E**t
dixit ei scs **D**imittite illā ita vult sicut desiderat q[ui]-
bet salutē pro filio suo sicut dñs tuus rex desiderat
Tūc scs accepit manū p[ro]positi et ip[s]e illi signū
crucis et posuit eā sup oculos porcelli et statim
illuminatus ē. et iterū posuit eā sup locū defectuosū
et nate sūt ei manus **E**t expauit adreas p[ro]positus
vehemēter et cepit respicere scm **E**t scs doctus a
spū scō lingua frāgica dixit ei **Q**uid habes o
adrea q[ui]tā miraris de magnificētia dñi n[ost]ri
ihū xpī qui fecit misericordiā cū ista bestia debili
et infirma que nō habet liguā ad loquēdū **D**ixit
ei p[ro]positus **D**ñe m[on]i quis es tu vt anūciē dñō meo
regi q[ui] tu descēdisti i domū meā q[ui] nō haberet pro
bono si tardare. dixit sibi **D**ixit ei scs **R**ex vōuit
me et fecit me reire **D**ixit ei p[ro]positus **Q** dñe
m[on]i scē et qua de causa fecit te reire **D**ixit scs
p[ro]p[ter] salutē suā et domus sue **D**ixit ei p[ro]positus q[ui]
audiuit hec verba **F**orsitā tu es ille magnus athō
lucifer deserti **D**ixit ei scs **I**d circo cōmemo-
raui tibi hec v[er]ba vt scias q[ui] ip[s]i miserūt pro me
et ego sū hō egyptius qui magis debito diligo
mūdū et edificabā ibi monasteriū pro filiis
meis quibus desiderabā p[er]esse: sed videtur michi
q[ui] esset idē q[ui] tu intrares modo sup hōiēm

qui est lecto suo **D**ixit ei propositus **N**on dicas hoc domine
mi quia dominus meus misit ad te nuncios cum magnis expen-
sis et venerabiles viros et imposuit eis multum dilige-
ter quod rogaret te et modo non erit sibi grue scire
quod tu es hic ymo ego posse argui de negligentia si non
dicerem illi statim **D**ixit ei sanctus; ex quo videtur tibi faci-
endum vade et dicas ei **E**t tu ipse ora super filium regis
cum aduocatioe domini nostri ihesu christi et exibat ab illo demo-
Et exiit propositus et statim habuit aditum ad regem
et nuntiavit ei omnia hec **E**t oravit super filium regis
et curatus est **E**t hec contigerunt ante mediam noctem **S**ta-
tim rex surrexit et venit ad sanctum et salutavit eum reue-
reter et sanctus bene dixit illi **E**t eadem hora sanctus venit
cum rege ad palatium suum **E**t oravit pro uxore eius
et pro filia: et statim exierunt ab eis demonia clama-
tia et dicentia **D**e nobis de te o anton **E**t anton pro-
feret nomen sancti dixit eis sanctus obmutescite in nomine domini
ihesu christi **E**t statim exiit cum satellitibus suis et
non poterat nominare sanctum **E**t dixit ei rex **D**e qua
patria es tu domine mi sancte dei **R**espondit beatus anto-
nius **P**atriam meam deus novit sed terram de qua
loqueris potes cognoscere per linguam qua loquor
tibi **D**ixit ei rex **V**ox tua et verba tua et modus
tuus loquendi sunt hominis nutriti barchione et in ista
patria **S**ed rogo quod sanes bene filios meos et
domum meam et quod orem deum quomodo redeat ultra hec
tribulatio in domum istam **D**ixit ei sanctus **N**on erunt
curati perfecte nec securi nisi tu fueris bene fir-
mus in fide domini nostri ihesu christi **E**t rex proadit

157

ad pedes eius et ait **C**redo ego o sc̄e dei b̄ndicte q̄
tu es p̄fecte seruus dei: et credo toto corde ī d̄m̄ ih̄m̄
xp̄m̄. **T**ūc īpressit crucē ī fr̄te regis et dixit ei
sc̄s **A**ccepe v̄tutē ad curādū oem̄ morsū serpētis
ī noīe d̄m̄ n̄r̄ ih̄u xp̄i. **E**t habuit ille rex v̄tutē ī-
tā vsq̄ ad mortē suā et filii eius post eū. **T**ūc
redit sc̄s ad hospiciū d̄m̄ adree: et īsonuit r̄unoz
p̄ oem̄ locū ī circuitu q̄ surrexisset vnus sc̄s oru-
dus de barthiona qui ī fide d̄m̄ ih̄u xp̄i faciebat
signa et prodigia magna et vocabatur ācon.
Et nomē eius diuulgabatur vbiq̄ et crescebat
vehemēter fama eius. **I**n diebus illis apparuit ī-
m̄icus visibiliter ī terra illa ī forma religio si ho-
minis et īcepit corā oībus facere mirabilia que
vt postea apparuit n̄q̄ erāt vera sed illasioēs
nullus t̄m̄ adūtebat sed credebat eū sc̄m̄ virū. **E**t
cū fuisset nūciatū sc̄o āthomō laudant deū et
v̄it sc̄s ad visitādū eū. **E**t dixit ei sc̄s **D**ñi estis
hō dei. **R**espōdit ille **E**go sū īfirmus hō et cōtulit
michi deus munus istud magnificū q̄ etiā vt ītel-
leri tu habes et ego sicut tu. **E**t sc̄s s̄br̄isit. **E**t tūc
cōuenerūt multi demones ī forma mulierū cū par-
uulis suis et m̄la * hoīes īfirmi et alii demoniaci
et alii ceteri. **E**t īcepit ille mōchus curare eos v̄bo
suo et ammiratū ē sc̄s. **T**ūc p̄s̄tauerūt mōcho illi
seruitores sui multū de terra et puluere et orant
ille monachus et surrexerūt mortui de terra illa
et puluere multi. **E**t sc̄s āplius ammiratū dixit
Gras tibi ago d̄ne ih̄u ī eternū. **E**t postq̄ tu sc̄e

bas q̄ ī terra ista erat hō qui māifestaret nomē
sc̄m̄ tuū istis gētib⁹? quare p̄m̄fisti me auelli a
monasterio meo. Et apparuit ei dñs ih̄s et dixit ei
Cōfortare lucifer deserti splēdide. Iste ē inimicus hōi
ada ab iūcio Aggredere ip̄m q̄ dedi tibi v̄tutē sup
eū. Et disparuit dñs ih̄s. Et hoc diabolus ignorabat.
Tūc audacter sc̄s athonius approp̄inquauit ad mo
nachū illū et dixit ei. O tu qui facis miracula
et virtutes multas istas sanas ifirmos illūas
ceros resuscitas mortuos ī cōspectu istius multitu
dinis huius ciuitatis. accede ad me et tange caput
meū q̄ īuasit me dolor capitis et ora pro me vt sa
ner. Et diabolus nō fuit ausus approp̄inquare ad
eū? et dixit ei sc̄s. I veritate scio q̄ tu es inimicus. Et
munies se signo sc̄e crucis ī ierit manus ī mo
nachū et tenuit eū dicens. Aduro te p̄ nomen
dñi ih̄u xp̄i q̄ nō possis mutare figurā istā. Vos
q̄ ego dimittā te. Tūc īsufflauit sc̄s ī facie eius
et ignis cōbussit frōtē et sup̄cilia ~~et cetera~~ et
barbā et caleauer idē scapulare mōchi illius
scilicet demonis et cōbussit ī sup̄ ignis quidquid
erat ī capite eius et oēs vestes eius. Tūc exsuffla
uit iterū sc̄s ī eū et excreta eū. Et tūc v̄lula
tu teterimo exclamauit diabolus et venerūt oēs
milites ifernales cū armis visibiliter ī forma
huāna et steterūt ad pugnādū cōtra sc̄m̄ et ipe
tū faciebāt ī sc̄m̄ et ip̄e oppoebat eis signū crucis
et dicebat. Preualebo cōtra v̄s ni noie dñi ih̄u
O gētes aduersae et barbare. Et ītebāt eū ledere.

108
illū et nō ^{valebat} ~~potuerūt~~ Et duravit bellū īt' illos f⁹
diebus et tribus noctibus vidētibus cūctis Et cla-
mabat demones terribiliter et dicebat Egredere
et recede a nobis? nō ē hic locus tuus Egredere
o neq' aīton. egredere iūque senex Et fatigatus
multū ē senex et lassatus ī bello defēdo se signo
crucis et clamādo sup eos Tūc descendit ad eū ar-
chāgelus michael ī quo scō habebat speciale devo-
cionē et dixit ei Salueris? oplene grē cōfide Dñs
ih̄s veniet ad te ī hac hora et cōfortabit te Et
tūc archāgelus dedit ei vñū cōse igneū et dixit
ei **V**āthom īmaculate accipe gladiū: istū ig-
neū q' ignis ē datus tibi ad nō ut vras inimicos
tuos Cūq' scō accepisset gladiū fugerūt ab eo demo-
nes vociferātes o senex iūque durasti edificia
nrā debilitasti fortitudinē nostrā **D**imissim us
tibi egyptū et huc visti fatigare nos: si rediam?
ī egyptū īueimur paulū discipulū tuū ita neq'
fuit tu et oēs discipuli tui sūt nobis īfesi: **E**t
hic īueimur te ad afflictionē nostrā o senex p-
use **E**t rex et tota turba audiebat hec et triti-
amirābātur valde Tūc apparuit dñs ih̄s scō stas
sup nubē adeo clara et lucida q' illuābat ^{tota} tū-
tate **E**t fuerūt oēs pteruti et ceperūt fugere: aliq'
dicebat fulgur ē alii dicebat ignis de celo des-
cēdit **E**t erat tēpus tonitruorū et lapidarū
et pluuarū **E**t dedit ei dñs ih̄s pacē dicens **B**ea-
tus es tu pugil fortis ī cōfessioē noī mei et ī oī
loco et ī oī tribulatioē **S**cias **mat** te fuisse

sanctificatum per spiritum sanctum ab utero matris tue
et in tertio anno a natiuitate tua apparuit tunc
tibi virtus tua. Et quia propter gentes iste saluatus fuit
nomen tuum nunquam delebitur de partibus latiorum:
et habebis ibi filios sine numero et dabitur tibi parte
gentes in testibus et petoribus suis. Et non preuale-
bit nomen inimici super bona eorum qui fecerunt
partem tibi: et iniquus non appropinquabit ad locum
ubi fuerit nomen tuum. Et quicumque abstulerit
quidquam de rebus oblatis tibi ignis destruet
eum et substantiam eius: et quicumque furatus fuerit
etiam rem modicam de tuis ego dimittam ignem
incurrere super eum dilecte mihi. Et his dictis et aliis
ascendit in celum dominus ihesus christus. Et sanctus accepit tunc
virtutem et fortitudinem magnam valde et rediit
in domum hospitis sui domini adree propositi qui dederat
regi consilium ut pro eo mitteret in egyptum. Et ista
post pauca sequitur.

Quia demoraretur sanctus athomius bar-
chione puenit usque in cilicia nomen eius et
in hunc modum dicebat omnes ad inuicem. Apparuit in ci-
uitate barchonensi vnus sanctus de ciuitate orundis
et curauit et liberauit a demomone filios regis
et omnes infirmos domus eius curauit et sanauit
omnem languorem ita quod etiam preseruaueit filium lucii
qui fuerat mortuus non ipse sanctus personaliter sed
hospes eius artemus posuit baculum sancti super filium
lucii et surrexit viuus qui fuerat mortuus. Cumque
audisset. Sicut noua hec nuntia regis quos in

103

serat i egyptu ad bnu athomiu colternati sut
aio et cotristati st valde: et dicebat ad i vice **Q**uid
faciemus quod dicemus dno nro regi qui dedit nob
magnas expensas ut adduceremus sibi scnu atho
miu et nos remimus vacui et dicitur nobis qd expen
dimus pecunias regis gratis? **H**altim si scs fuis
set nobiscu bn fuisset nobis **H**ed modo filius re
gis curatus e sine sco athomo nec nos habemus
aliquem colorem sufficere nisi qd dicit nobis qd veniret
Dato vero qd veniat? quid valebit nobis **N**a ille
alius qui apparuit barchone curavit oes **E**t sic cu
magna tristitia itrauerit nauu et venerit barcho
ne et itrauerit cora rege et rex no multu curavit
de eis nec respexit eos muneribus nec proissis
et cotristati sut valde **T**u scilicet regis accer
serunt ad eu et dixerunt ei qd no fecerat qd debuit circa
illos nuncios nec receperat eos ut mouit e. nec remun
nerauerat eos. et qd recedebat tristes et turbati et
merito qd sustinerat magnos labores **Q**uod cu au
disset rex accurreuit et misit et fecit eos redire ad
se et recepit eos cu gaudio et honore et excusauit
se qd erat occupatus qn venerat p rimate **E**t du se
deret cora rege et loqreretur. ecce diabolus arripuit
icospatu l omni vnu milite nobile cuu regis viru
magni consilii et prouidencie cuius idustria totu reg
nu dispoebatur et qui erat regi fidelissimus i secre
tis et cepit eu diabolus vexare vehementer et quasi
stragulare eu **E**t rex cotristatus e valde: et ait rex
aito ite scd scm et rogare illu qd veniat **E**t du uet

nūm ad san̄. dixerūt illi nūm qui venerāt de egypto
Donē rex si vidisses san̄ athomū mirificū tāte
b̄tutis ē q̄ a p̄sētia eius fugiūt demones et audiū
mus ibi q̄ sanat oem̄ infirmitatē et resuscitat mor
tuos et nisi q̄ superuēt nobis tribulatio istius militis
narrauissemus vobis mirabilia que audiūmus
et vidimus de sc̄o aconio **E**t notabit q̄ nūm deapne
batur ī noīe san̄ **M**ā ī egypto vocabatur athom̄
vltia producta decliabile et frāca vocabat eū atho
m̄ decliabile **C**ūq̄ nūm hoc dicerēt intravit b̄s atho
mus **Q**uē cū vidisset p̄fati nūm qui eū viderāt ī
deserto egypti statim cognouerūt eū et vocibus magnis
dixerūt **H**a donē rex **H**a donē rex **E**t iste ē sc̄s atho
mus mirificus qui vlt̄ mare vocatur lucifer deserti
et vere ē stella matutina deserti et corona monacho
rū **E**t repleti sūt nūm gaudio ineffabili et curretes
pro adētes osculabātur pedes eius **S**c̄s vero pro
hibebat et stātes corā eo dicebat **D**onē rex iste ē
pro quo misisti nos sed nos deapnebamur ī isto noīe
quo vocatur apud nos athom̄ nā nomē illius ē
athomus **C**ūq̄ loq̄rētur et gauderēt clamauit de
mō ī ob sesso corpore p̄fati nobilis et ait voce mag
na **D**athom̄ īposuisti michi silētiū et me fecisti
obmutescere q̄ nō valerē nomē tuum **R**euelare
mō reuelatū ē **D**es scūt rā q̄ tu es athomus ius
tus et sc̄s et ego nō possū tacere quū dicā ego sū ille
quē tu superasti et destruxisti isup et combussisti me
et afflixisti **Q**uo fugiā a te si rediero ad ciuitatē tuā
nō fugat me si uero ī deserto ibi sūt filii tui qui p̄se

110

quintur me . et si appropinquauero ad aliquem eorum
ignis exurit me **I**herosolyma paulus discipulus dixit
magnam tuam quam ego non sum ausus respicere **D**omi
sera tibi totam egyptum et eos eius et fugerunt huc et se
cutus es me clausisti in chivias et nescio quo fugiāte
Certe non restat michi nisi abissus terre **E**t incerpant
eum scis et exiit sps et liberatus est nobilis ille et
fata est leticia magna in domo regis et nunc flebat
pro gaudio **E**t cum audiebat eum loqui lingua fraguā
dicebat **E**t vidimus istum semper per interpretem locutus est nobis
Et divulgatum est per totam ciuitatem quod ille scis qui credebatur
atho barchionensis ipse esset ille magnus athoni
lucifer deserti egypti et corona monachorum **E**t mansit
ibi athonius in ciuitate illa triginta mensibus et fecit
ibi mirabilia quorum non est numerus . que si vellemus per
singula describere multa oporteret implere volumina
Et dicebat discipuli eius quod non omnes sciebant de filiis suis
quod ipse iuerat in terra fratrum **E**t asseribat quod in illis
triginta mensibus quibus fuit in terra fratrum omni die
sabbati in nocte ascendebat super nubem et reiebat ad monas
terium suum . et erat cum discipulis suis in laudibus di
uinis et summo diluculo recedebat super nubem et resti
tuebatur barchione in loco ubi manebat **C**opletus
vero triginta mensibus restitutus est totaliter in monasterio
suo cum filiis suis et coquebat tunc annum septuagesimum

Ad honorem domini nostri ihesu christi qui in sanctis suis semper
est mirabilis ego rescripsi hoc de legenda beati atho
ni quam in greco in arabico apud monachos egyptios qui
morantur famaguste in ecclesia beati athoni que est

eminentiori loco civitatis illius Sed quod ad presens
vacat michi ad dei eiusdemque sancti athomii laudem et ut
maiori devotione ad ipsum concipiamus qui fuit tanti
meriti apud deum: et ad declarationem aliquorum que in
dictis historiis tacta sunt. volo a capite incipere legere
da prefata et aliqua addere diligenda illa hinc ex
scriptioi que licet hic sint posteriora in ordine istius
libelli: tamen in ordine legende sue in arabico sunt priora sed
non proposui primo transferre nisi dialogum seu dispu
tationem quam habuit diabolus contra eum Sed postea
addidi historiam barchionensi civitatis: et nunc de eodem
libro exscripsi hec pauca que sequuntur

Beatus athomius *historia beati athomii alba*
stella matutina in lingua arabica et
et luciferi deserti porta transscripta in latinum
heremi fecit. et desertum habitabile modis. quod ipse fuit
principium habitacionis illius antequam esset in deserto monaste
ria et eremum sicut modo: et prebuit exemplum patientie et
constantie universis. in solis arduis in estate. et in fri
goribus in hyeme solitarius perseverans Et cum in finem
sequentes eius exemplum in deserto sancti quod in arabico
vocatur statera cordium. quod ea corda probantur secuti
fuisse: merito beatus athomius claruit porta gratie:
quia quod plurimum in illo deserto per ipsum in thesaurum gratie
intraverunt Pater eius vocatus fuit biber et mater
eius vocabatur gnyx Et erat abo iusti ante deum: et erat
valde divites in pecuniis et pecoribus: et habebat abo
magnam devotionem ad sanctum michaelē archangelum. et
dabat ternam partem bonorum scilicet reddituum suorum

417
in elemosina amicum: et fuerit oriundi de egipto
et de parte illa que vocatur Zayde de villa que
dicitur Zeiana arabice id est oliua latine **P**a-
reces eius cum esset steriles. adna matrem dei
istum filium impetraverunt **Q**ui cum esset trium ano-
rum incepit ire ad ecclesiam solus abulans firmus
et rectus. et non implicabat se in ludis puerorum sed
tota cura eius erat circa ecclesiam ita ut miran-
tibus parentibus eius vehementer **E**t quoniam erat quicquid
annorum que audiebat de euangelio in ecclesia retinebat
et aliis pueris expoebat ita quod totus populus
amirabatur **E**t unum die sacerdos ecclesie ad
audiendum athonium: et ammirans verba eius. dixit im-
ponens manum super caput eius **M**agnus erit iste
puer in regno celorum **E**t fama istius pueri et ver-
borum eius pervenit usque ad sanctum theophilum patriarcham
alexandrie et non credidit sibi **E**t fuit ductus ad pa-
triam cum iam puer esset sex annorum: et audiens eum
et videns compositionem pueri ammirabilem. exprobat de
tanta eloquentia et ingenio pueri: et dixit episcopo et
placitis qui secum erant magnus erit iste puer in reg-
no celorum **E**t conversus ad puerum posuit manum super
caput eius et benedixit illi et ait **B**enedictus sis o athoni-
i eternum erit nomen tuum in omnibus congregationibus
terre notum. puerus in gradu et fama patriarchas
universas: et eris propinquior christo quam es modo propinquus
michi **E**t ego rogo te quatenus benedicas michi o athoni-
ce: quia ex quo vidi personam tuam sedi in me virtute et
gratia dei magnam **R**espondit puer athonius

Ego sum o pater reuerende iheronimus et debilis qui a
discipulis tuis idigeo benedicti Et hoc dices oscula-
tus est manus domini patriarche et pedes? et oes episco-
pi dederunt benedictionem puero? et rediit ad domum pa-
trium suorum Et quando attigit decimum annum etatis sue
sciebat oem scientiam? et in uentris anno interpretabatur et
exponebat oes libros qui legebantur in ecclesia Et defuncti
sunt parentes eius ut sicut continetur in historia in uitis
patrum Et erat puer magne orationis. et in secreto
noctis silencio faciebat orationes mille qui generis mo-
tanz id est prostraciones Et dedit partem patrimonii
sui que ascendeat usque ad quinquaginta milia bisca-
rorum amore dei et multiplicauit ieiunia et orationes
in tantum quod non erat uisus super terram qui attingeret
eum in reuerentia dei Et ardebat dimittere seculum et
dicebat Vel ego dimittam per uolentiam sicut et pater
meus Tunc comedauit sororem suam unum consanguinum
fratrum suorum et fugit ab eis. nec curauit claudere
portam domus sue sed dimisit eam apertam et abiit et tra-
siuit flumen milium. et inuenit unum ~~sepulchrum~~ sepulchrum aptum
et habitauit in eo et faciebat opera monachorum: et unus
secularis ueniebat ad eum semel in ebdomada qui uide-
bat opera eius et portabat ei necessaria et residuum
erogabat Et erat tunc cum habitare cepit sepulchrum
quatuordecim annorum? et displicuit inimico bonorum omnium
et patri omnium malorum diabolo qui apparuit ei in forma
unius nobilis militis et cum eo factus in circuitu eius Et
dixit ei diabolus Quid homo uiues qui habitas cum mortuis
quis es tu? Respondit beatus iheronimus Ego sum o homo

112
vnuſ ifirmus ho ſeruus ihu xpi **A**d cu audiſſet
ille diabolus indignatus e valde et ait **Q**uo fuiſti
auſus cora me noiare illu malefici? **E**t incepit
diabolus ſet ſatellites ſui pcutere ſcu grauiter
et acerbe quo uſqz no remaneret i eo ahelitus **C**u
qz dimiſſet eu ſemi mortuu venit ille ſecularis
qui miniſtrabat ei et iueit eu taliter verberatu
et portauit illu ad villa ſua que ppe erat **E**t co
gregati ſut ruſtici ad eu copacientes ei qz no poteat
ſe mouere vlllo modo **C**uqz loqui potuit rogauit
ſeruitore ſuu et ait illi **R**ogo te duc me illuc vbi
verberatus fui ſpero ei i dno ihu xpo qz ibi habeo
gracia et ibi curabor **E**t dixit illu illuc ruſticus
et dimiſit eu **A**d vides diabolus ammiratus eſt
et dixit amicis ſuis audiete ſco **V**enite et videte
nouu quid et admirabile qz no apparet et no fuit
ſile a die quo fuit creatus ada **S**atis qlit ter
ruimus iſtu et ta dure flagellauimus corpus
eius et no timuit venire ad locu iſtu **E**go expauſco
quid ſignificat hoc **E**t diabolus cu ſuis cepit fu
vere i ſcu et ab occaſu ſolis no ceſſauerunt pcutere
eu demones et affligere et terrere **E**t bto athoni
clamauit dices **G**ras tibi ago dne ihu xpe qz me
feceſti dignu pati ppe nome tuu et ppe amore
tuu **E**t clamabat contra demones dices **D**volu
turie iuriuſi **E**go no ſu latro no homicida no
fornicator nec habetis contra me cauſa niſi qz
amo dnm ihm xpm et ppe hoc verberatis me **E**t
iſtud e ſcdm martiru qz ſuſtinuit i corpore ſuo

beatus **athonius** athonius atque dimittet terras popu-
latis beatus id est antiquus uenit ad desertum quoniam habitauit
inter sepulchra mortuorum Post hec dimisit locum il-
lum et habitauit iuxta flumen milii prope unam villam in
principio deserti et mansit in illo loco anno cum dimidio
et multum profecit et fortis effectus est in seruitio dei Et
una die exiit una femina de villa et balneauit se
coram domnicula sancti et dixit ei sanctus **O** soror! non dees
te balneare coram me **N**on erubescas de me qui solitarij
heremita sumus Respondit illa Si esses solitarius
non morareris in loco isto Et conuersus de uerbo isto eadem
hora recessit et intrauit interiorum desertum ubi contigerunt
illa omnia que in meis libris scripta sunt et multa alia
que ego dimisi in arabico nec transtuli nisi solum hec
paucula que sequuntur quod faciunt ad declarationem ali-
quorum que in precedentibus narrationibus continentur **U**-
nde diabolus beatum athonium ad perfectionem tendere
conuocauit cohortem demonum et conuersus ait illis **E**n-
ille adamita qui habitauit inter sepulchra intrauit
interiora deserti habitaturus ibi uiamus ad eum
et conturbemus illum et taliter terreamus ad eum quod
fugiat ne forte fiat nobis in scandalum maximum **N**am
exemplo eius conueniunt adamite alii et habitabunt
desertum et si multiplicati fuerint erunt nobis in detri-
mentum irreparabile et nunquam poterimus eos repellere
Perdidimus celum si modo perdamus desertum quid
faciemus **T**ota ergo pugnamus in isto loco solo et
primo adamita que si excusserimus de loco isto
nullus alius adamita id est filius eadem temptabit

113

ingredi fines istos Ergo pugnate et fortiter agi-
te quia videtis quantum perdidistis iam de mundo et hoc
esset nobis causa maxime ruine Respondeunt de-
mones parati sumus facere quidquid mandave-
ris et tunc sic prout illegeda Experta illa tribulatio
demonum apparuit ei dominus ihesus christus et dixit ei Non
vocaberis de cetero athon? sed athonius erit nome-
nium Et dixit ei athonius Domine ihesu ubi eras? et
Et tunc idem cum dominus ihesus christus manu sua habitum qui
vocatur in arabico talezenc et tenuit illum manu
sua zona que vocatur esquam Et dixit illi In hoc
erit tibi victoria contra inimicum et in hoc confriges
exercitum eius et adnichilabis astutias eius et disol-
ues robur eius et humiliabis eum sub pedibus tuis
Et antequam exeat id est mortuus eris de mundo isto ha-
bebis multos filios in deserto et eris pater monachorum
qui in desertis istis exemplo tuo servient michi Et cla-
mavit athonius ad dominum et ait Domine oro te adiuva
me et pone veritatem in corde meo ne derelinquas me
nec elongeris a me Respondit ei dominus ihesus Domine athoni
ego semper tecum sum sed tamen scias quod secundum quantitatem laboris
erit tibi et quantitas premii Et benedixit ei dominus et dedit
ei pacem et ascendit in celum ita ut beatus athonius
ex tunc nimis confortatus beatus athonius in gratia valde
magna Et infra post multas pugnas et agones
cum demonibus antequam beatus athonius haberet disci-
pulos in deserto Tunc congregati sunt demones et consi-
liati sunt quomodo possent decipere sanctum athonium per
aliquam viam et modum honestatis fite Et unus magnus

p̄ malicie et cōmētator oīs fraudis veit et appro-
p̄iquauit ad san̄ vna die cū esset extra cellā suā
Et apparuit diabolus ille ī silitudine mōchi actūti
ezēquim et qui iā puenerat ad magnā p̄fectionē
et videbatur hō magne reuerēcie et maturitatis
Et ostēdit q̄si nō esset assuetus videre adamitas
et dicit a b̄tō āthōnis q̄si anachorita id ē hēmita
solitarius qui nullius hoīs volebat cōsorcū Cūq̄
videret b̄tō āthōnis hoīem tāte reuerēcie et
honestatis et tāte solitudis q̄ nolebat videri ab eo
admiratus ē valde Et dixit ī corde suo **F**orsitā ali-
quis filiorū hoīm p̄ueit me habitare desertū istū
ad seruiēdū deo. tñ demones ideo p̄sequūt̄ me q̄ti-
mēt q̄ hoīs venēt ad seruiēdū deo ī locis istis
Et dicit michi q̄ nūq̄ hoc desertū fuit habitatio
hoīm Et t̄ diabolus intravit cellā suā quā fecerat
ibi p̄pe ut apparebat et āplius admiratus ē sc̄s et ait
Ego tot ānis p̄māsi ī deserto isto et nūq̄ vidi hic
cellā nec hoīem Et cepit sc̄s cogitare sup̄ ista et
stetit et nō approp̄iquauit ad cellā diaboli sicut diabo-
lus voluisset Tūc sc̄s nō mutatus nec tritus eleua-
t̄ manus ad celū et orauit dicens **D**ne mi et deus
meus ih̄u xp̄e tu nosti cor meū et desiderū meū
p̄cor misericordiā tuā ut doceas me si iste hō ē fili-
us adē seruitor tuus Et cū hoc dixisset diabolus de ātro
clamauit id ē spelūca sua **D**iscede a me nec appro-
p̄iques michi o āthōni q̄ facis me vexari Et situ
nō nosti me ego dicā tibi quis ego sū Et ait diabo-
lus ego sū qui sup̄plātorū adā p̄rem tuū qui tānū

114
dilexit uxore sua q̄ ut nō cōtristaret eā etiā obe-
diuit ei et cecidit de gradu suo **Ego** supplantauī
cōm et feci q̄ diligeret pulcherrimā uxore
fr̄is sui abel et p̄p̄t̄ h̄c̄ occideret fratrem suū
et interfecit eū **Ego** ^{fecit} abrahā qui amicus dei ap-
pellatus ē accepit secundā uxore et feci q̄ ysaac
quē deus liberauit et dedit pro eo arietē ī sacrificiū
accepit terrā uxore et ego feci q̄ iacob qui lucta-
tus ē cū deo et īposuit sibi nomē isrl̄ habuit
quatuor uxores et accepit quīntā **Et ego** sū qui
amore feiārū supplantauī multos et magnos sicut
dauid de quo deus dixit in eū **Dauid** ~~secundū~~ meū cor
et tū interfecit uirā p̄p̄t̄ uxore suā que genuit ei sa-
lomonē **Qui salomō** lapsus ē postea me proci-
vate p̄ amorē vniū mulieris et tā grauit̄ errat̄
q̄ deletū ē nomē eius de cathalago p̄phetarum
Ego sū ille qui feci eū exardescere ī cōcupiscē-
tia mulierū nec valuit sibi sapiētia sua **Et**
ego corupi ī gētibus tot magnos et tātos q̄ lo-
gū esset enarrare et feci ultimū posse meū cōt̄-
te et nō potui cōtra te quietij **Et ait** diabolus
Audi cōfessionē meā āthom **Ego** sū ille qui mit-
to discordiā ī fr̄es ut discordet ī se **Ego** suscito
uugia ego cōmoueo mētes ad bella et dirigo eos
ad plū ego icēdo ignes auaricie et ī ueiō vias
astucie ad cōgregādū diuitias **Ego** facio delect-
tari ī pulchritudinē mulierū et icēdo ad cōcupiscē-
ciā **Ego** sū actor malorū desideriorū et augeo
delectatiōes hoībus ī peccatis **Ego** sp̄go inuidiā ī

cordibus hominum: ego sum qui subverti honores multo-
rum. Ego sum qui impleo infernum et impedio ne pa-
rasus impleatur. Ego sum qui odio omne bonum et
vias eius: et diligo omne malum et sceleribus eius. Ego
sum qui facio homini videri difficile viam gratie ambu-
lare et facio viam perditionis ei latam. Ego sum ille
qui percipit salomonem et gloria sua et thronos re-
gum eius magnorum. Et tu o athom pulvis
superasti me. Tunc clamavit super eum sanctus et ait
discede a me maledice. Tunc diabolus de aethere fecit
sicut furiosus impetum israhel et vulneravit eum cum
lancea quam portavit in manu sua. Et clamavit ter-
ribiliter et apparuit cum illo demones domini sarum
figuram horribilium habentes pugiones acutas
et enses et baculos et macas et instrumenta
belli et non cessaverunt verberare sanctum usque in secundam
diem in ortu solis et non propter hoc eum verberatum dimiserunt
sed tanquam mortuum supinum extensum super faciem terre
traxerunt a summitate montis usque ad valem et
a valem sursum et fluebat sanguis eius super ru-
pes deserti sicut aqua. Et accipiebant demones
sanguinem eius et deturpabant et cruciabant faciem
eius et dicebant. Egredere et exi de terra nostra
o pulvis alioquin destruemus te et extrahemus
auiam tuam. Et sanctus utraque manu tenebat calcet
suum et dicebat. Non auferatur a me dominus habitus
quem dedisti mihi quia in te speravi et misere mei.
Et cum hoc dixisset accessit ad eum diabolus et percussit
eum cum manu sua in maxilla: et sanctus vitit fa-

715
cie suā et exhibuit alia maxilla et dixit ei **Cō**
ple mādatū xpī o miser ī malignitate volūtatis
tue **Cū** at vidisset diabolus magnitudinē paciē
tie eius et ipē scs nō cessaret dicere adiuua me dñe
et da michi fortitudinē vt sustinea ppter amorē
tuū scio q nō feci aliqd dignū corā te sed ī mīa
tua cōfido q dabis michi grām et fortitudinē
faciēdi volūtate tuā **Tūc** diabolus nō potuit pl
expectare nec stare corā scō s; scs ē ī figura ī qua
erat sicut flāma ignis ardētis vehementer et cū
clamore fugit et dicebat alijs demoib; **Fugiam;**
fugiamus ab eo nā puluis iste destruxit fortitudinē
nostrā **Et** recessit diabolus cōfusus et virtus
dei sanauit satū **Fuit** at satūs āthoniū ī bel
lis acerrimis cōtra demones quousq; pueit ad
q̄dragesimū septimū etatis sue annū nec vsq; ad
illud tēpus vidit mortale hominē s; nocte et die
ī pugnat eū **demones** inimici **Et** post multa
ī eadē historia seq̄batur hoc exēplum

Quoniam fama bti āthoni iā esset diuul
gata p orientales partes et orientales
et vsq; ī india et ethiopia et nubia **Et**
cū iā multos haberet discipulos vna dierū exi
uit multitudo magna homin et mulierū et itēue
rūt desertū q̄rētes mōsteriū bti āthoni et habe
bat cecos et claudos et scia lāguidos pro quib;
volebat eū rogare vt iponeret manus sup eos
et curaret eos **Et** cōtigit q īuenerūt san lōge
extra monasteriū suū p̄abulare solitariū ī de

scito et dixerunt ei **U**bi est monasterium sancti anthoni
mirifici o senex. Et respondit sanctus et ait **Q**uid est quod
vultis de illo trifidore baratore deceptore hominum. **D**i-
xit illi **C**ausas non loquaris ita o senex. nam totus
mundus est plenus de fama sanctitatis eius. **R**espondit
sanctus **E**go veritatem dico vobis: et si non creditis ducebas
ad me puerum quem habetis in conuicta vestra ceterum. **E**t
secuta uerum illum puerum sanctus et imposuit ei manubet sta-
ti apti sunt oculi eius. **E**t expauescentes cuncti et considera-
tes personam sancti admirabantur. **D**ixitque eis sanctus **V**idete
uirtutem christi et ammiramini eam. **P**resertim michi oes
infirmos quos habetis uobiscum quorum optatis salutem.
Et cum factum fuisset imposuit cunctis eorum manus et
curauit oes. **E**t ait sanctus **M**odo potestis in credere de
uirtute quod dixi de anthonio quem querebatis quod ipse de-
pit getes et diligit gloriam nec est ita se cunctum quod
fama de illo. **E**uare redatis in propria pace et re-
datis uerbis meis que dixi uobis de illo quod ego sum
unus de anachoretis qui habitat desertum et deus
misit me ad uos. **C**umque audisset eum accepta benedi-
ctione ab eo redierunt. **E**t cum peruenisset ad populatum
habitabile habuerunt obviam sanctum episcopum civitatis illius.
Et incepit episcopus et alii interrogare eos de nouis deser-
ti et si uiderant locum anthoni et quid fecerat eis
sanctus. **E**t illi incepit de herede beati anthoni et continere
sicut fuerat informati. **E**t dixerunt **C**erte non uenimus
sancti dei in ueritate. **E**t incepit narrare miracula que
fecerat et uerba que dixerat eis de anthonio. **C**umque episcopus
audisset hoc contristatus est valde et cogitans aliquid

culū secū dixit eis **R**ogō vob̄ fr̄es dicatis michi cuius
 figure et cuius stature erat ille hō qui locutus ē
 vobis **R**espōderunt dicētes **S**enex magnus erat et
 debilis facie. longa barba. et bene proportionatus ocu-
 los habebat declinātes ad terrā. et valde attenuatus
 et exilis ī corpore **D**ixit ei ep̄s **I**n veritate fr̄es
 ille ē lucā fer̄ deserti sc̄s āthomus sed noluit sc̄s
 q̄ nomē tale divulgaretur p̄ mūdū. sicut dixit
 vobis de seip̄o: sed diuina prouidētia clemēter vult
 q̄ mūdus sciat ipm̄ et adiuuetur p̄cibus eius
Ite ī pace sc̄s āthomus vocabat seipm̄ deceptorē
Bene eī decepit sup̄dictos **A**d huc que sequuntur
 sunt de p̄dicta legēda sc̄i āthomi

Quidā hō ī ciuitate p̄p̄qua egypto habitās
 ex illa parte vbi habitabat b̄s āthomus
 ī deserto habuit vxorē. qua nō suscepit filios
 multis ānis. **T**ādē deus visitauit eā et habuit
 filiū **Q**ui cū creuisset vsq̄ ad ānū quātū decimū.
 accepit ei vxorē parētes eius et descendit ī egyptū
 cū eo vt emerēt que erāt necessaria pro nup-
 tiis **E**t q̄n̄ itrauerit egyptū puer īfirmatus et
 mortuus ē nocte dū dormiret alii **E**t exurgēs m̄r
 eius vt videret qualis erat filius suus īuēit eū
 frigidū et vidit q̄ erat mortuus **E**t nō fuit tur-
 batus nec clamauit sed statim cōcepit fidē ī corde
 suo q̄ uet̄ ad sc̄m āthomū cuius mirabilia au-
 dierat et q̄ sc̄s suscitaret filiū suū **T**ūc eadē
 nocte viro absēte assūpsit secrete filiū suū mor-
 tuū et collocauit corpus eius ī robā sē vnū

numētū tāq̄ iſſimū et aſſūpſit ſerū ācallas et
cepit p̄gere v̄ſus mōſterū ſā āthom̄ p̄ deſertū?
et ī eadē die ſero p̄uenit ad monaſterū: et īueit
mulier v̄nū mōchū de diſcipulis ſcī āthom̄ et dixit
ei **L**ucifer deſerti ē ī monaſterio cū filiis ſuis aut
ē ī cella? **D**ixit ei mōchus **I**n cella ſua ē **D**ed
quid viſ tu de illo **R**eſpōdit illa **V**elle ſalutē
pro filio meo **D**ixit ei mōchus **E**t quid h̄z fili?
tuus? **A**t illa **E**cce calor grauis arripuit eū
et ardebat ſicut ignis? et poſtea factus ē frigidus
ſicut nix et venit v̄ſq̄ ad p̄ctū mortis et nō ē
medicina que valeat ſibi **D**ixit ei mōchus **E**go
dico tibi q̄ ſc̄s multū timet ſamā? et p̄ hoc
nō vult aliquid curare **E**t hodie repulit
multos iſſimos et eos qui venerat cū illis et
nullū curauit **E**t mulier īcepit multū valde
tristari? et dixit mōcho **D**ne mi p̄ ſc̄tate
m̄grī tuī miſerere mei **E**t cōpariēs ei mōchus
dixit **E**go docebo te cautela et modū quē tenebis
et curabitur filius tuus. et ignorabit m̄grī me?
Et illa ait **E**go rogo te p̄ deū ſc̄e d̄i? q̄ miſe
rearis mei **D**ixit ei mōchus **A**bscōdere ī deſerto
v̄ſq̄ ad tenebras noctis? et tūc pone filiū tuū in
iſſimū an̄ cellā ſā et q̄n ſc̄t̄y ſurſerit ad ma
tutinas et aperuerit portā cū viderit filiū tuū
excitabit eū et mādabit illi q̄ recedat q̄ nō vult
q̄ aliquis iſſit q̄n orat **E**t mōchus neſciebat
filiū mulieris eſſe mortuū? et illa ſecretū ſuū
ſeruabat **T**ūc abiit mulier et fecit ſicut p̄cep̄

et monachus. Et posuit eum in loco orationis sancti et cooperuit eum sicut iherosolimam et elogavit se. Et hora matutinali surrexit sanctus secundum consuetudinem suam et invenit puerum iacentem quasi dormientem cooptum et tetigit eum cum baculo suo et ait illi Surge puer et vade ad ecclesiam ad orationem. Et statim surrexit puer et dixit Etiam pater. Et adoravit eum puer prostratus ad pedes eius. Cumque audisset mater vocem filii sui cepit flere pro gaudio et clamauit. Domine dei miserere mei. Magna est virtus tua. Breuiter de patre sancto athonia. quia iste filius meus mortuus erat et modo verbo tuo surrexit et vivit. Quod cum audisset sanctus contristatus est valde et dixit mulieri. Amodo vade eris muta et non poteris loqui. Et temptavit mater loqui et non poterat. Et intelligens se mutam affligebatur valde in corde suo. Et dixit ei sanctus. Permittam te loqui tali pacto quod non reveles alicui factum istud in tota vita tua quod nec scit nisi tu et ego coram deo. Et mulier acceptavit pactum et locuta est et abiit cum filio suo gaudens. Oratio tanti patris custodiat nos amens.

In aliud miraculum

Habuit etiam in proximo deserto monasterii sancti athonia leo novissimus valde et non permittebat monachos intrare per desertum ad libitum suum et multum impediens eos. Et leena eius peperit ei filium cecum et claudum. Et videns eum leena sic in septum accepit eum in ore suo et venit ad cellam beati athonia et intravit et posuit filium suum ante pedes sancti athonia. Videns eum sanctus admiratus est et benedixit deum et tetigit.

oculos leuculi? et apertis et tetigit pedes eius: et
erectus est et stetit super eos. Et dixit ei sanctus. **O** leena
veni ad me. Et exiit leena de conspectu sancti
et rediit cum leone illo nocuo et terribili. Cumque
vidisset eum sanctus dixit ei. **S**i de cetero nocueris
monachis tu eris cecus sicut fuit filius tuus.
Et leo stabat ante sanctum ita humiliatus sicut una
bestia domestica? et ex illa hora factus est domesti-
cus monachis in deserto et sine timore ibat et redi-
bat per loca ubi erant leones: et leo ille serua-
bat et custodiebat monachos sicut homo custodit
equum suum. Et post aliquos dies invenit leo unum
lupinum tecum et dixit eum ad sanctum et admiratus est
sanctus et laudavit dominum. Tunc sanctus spuit in oculos eius
et curatus est et accepit eum leo in ore suo et duxit
eum ad cubile suum ubi erant pariter eius. Et ve-
rum post paucos dies ecce venit ille idem leo et duxit
secum unum hircum silvestrem et presentavit eum sicut
unus homo faceret alteri quasi pro labore daret ei manum.
Et subversit sanctus et ait ei. **O** bestia mundana et benedicta
accipe istam miseram bestiolam et ducas illam sine le-
sione ad locum unde accepisti eam. Et exiit de conspectu
sancti cum hircum et fecit sicut mandaverat ei sanctus. Et post
hoc leo ille et leena et filius servabant servando
monachos et res eorum? et alii leones didicerunt ab eis
et faciebant sicut. Et fere omnes bestie erant domestice
sancto. Et hoc scriptum est excepta de legenda sancti athomii et transscripta
de arabico in latinum per fratrem alfo suum boni hominis ordinis
predicatorum Anno domini m^o cc^o xl^o vicesima die mensis may

**Incipit uiciorum corporis glo
Empore quo uisissim atho
costacius ipe m cofessoris
uator regebat cu traslacione
imperu i bizā a theophilo
cu ciuitate fac epō**

tū ē cū nō haberet filios nimisq fluctuabat eo
qno haberet cui post obitu ipe iū ad regēdū
cōmitteret. Noctibus ac diebus ecclēsiis adherēs
et ieiuniis et orōib oras et obseruās ac petēs a
deo filiū sibi p̄stari. Et ita ambulabat i ecclā que cō
structa ē i honore huius sc̄ssimī dñi nrī ihū xpī
sophy: ac i ipā fecit ornāmēta p̄ totā ecclēsiā i
nuābilia et p̄cipue sup altare ad honore sc̄ssimī
nois cōstructū. Sicq deus cōpacēs illius hūilita
ti largitus ē ei uicā filiā: cōuocatoq epō theophi
lo cōstātūmopoleos post ānos duos fecit eā i ecclā
baptisari: et iposuit ei nomē idē ep̄s sophia
ab illo scō noie sophy. Facta igitur ānorū decē
puella tāta erat t̄buta sapiā ut oēs loqrētur
de eius prudēcia: et qz erat pulchra nimis cōpo
sita facie et aīo. Cū at qdā die exiret cū aliis
puellis foras i pomeriis et cōmedet de pomis
pomeri: p̄rexit ad quēdā forē ut bibet cū dictis
puellis. Cū bibisset: illico cū aqua i vētre ei
nouē sp̄s i mūdi subitauerūt: et statū cepit
mugitus sicut bestie faciūt c̄rtere et fremē
tāq leones. Puelle uero que cū ea erāt fugā
arūpiētes et stridre mittētes ceperūt magnis

vocibus clamare **M**aximè imperator succurre
filie tue **Q**uò audies imperator cum omnibus de palla-
tio cepit vires imponerè ac altas voces emittè
et dicere **O** creator celi et terre redemptor huma-
nità succurre **f**ilie et adiuua filiam meam **E**t
cepit ut vsus filiam suam sophiam **I**psa vero fre-
mebat dentibus suis et mugitus maximos emi-
tebat: sed tunc imundi spiritus quieuerunt **I**psè vero i-
perator cepit eam per manus et dixit in palla-
tium: et spiritus iterum ceperunt fremere et mordebat
linguam suam et fremebat dentibus et non valebat
eam tenere **S**ed omnes catenas rumpebat et muge-
bat quemadmodum leones pardi et tigrides faciunt
ita ut omnes mirarentur **T**unc imperator dolore immo
repletus fecit fabricari habitaculum ferreum et in
ipso dictam puellam ligatam recludi et cum **b**ibide
per quinquemum iterum inclusa permaneret. ut ne comedat
ac comedat homines ac bestias. quod nullus audebat
ei appropinquare **S**ed deus qui noles à calla
sua pueram eam ab imundis spiritibus dignatus est
liberare **S**partus autem imundi qui eam tenebat
ab istis magnis vocibus per os puelle clamare
ceperunt **a**thomius egiptiorum heremita hic nos est
expulsurus qui nos quotidie vocat **E**t ita per
annum nichil aliud clamauerunt **Q**uò imperator max-
imo dolore repletus quò quo nuncios delegaret
et in qua parte egipti pro sancto corpore ubi posset
illud invenire peritus ignorabat **E**o vero in tali
cogitatione perseverante misit pro theophylo co-

119
statio
poleos epō p̄t pro oībus sapiētibus sui īpern. et
q̄lūit ab eis diligētē si saret aliqua scriptu-
ra de sās patribus et vitā bt̄ssimī athom̄i s̄
quo loco corpus eius fuisset recōditū: q̄ sp̄s
ī mūdi qui habitāt ī filia mea quotidie clamaē
nō desinūt athom̄us egiptiorū hēmita hūc
nos erit expulsurus Ep̄s vero cū aliis clericis
et sapiētibus vidētes āgustia īpatoris fecerūt
veire oēs libros q̄s ī grecia de vita scōrū p̄m̄
heremitarū īueire potuerūt et ī ip̄is legētes iue-
nerūt de sc̄ssio athoio cōfessore et hēmita mag-
nifico. q̄lūit ab ifācia sua corpus suū dno ih̄u
cōservauerat et q̄lūit p̄cepit fr̄ibus suis q̄n de
h̄o sc̄lo migravit ad xp̄m ut corpus suū ita
hūc traderet ut nulli nisi soli oīpotēti deo et
ip̄is esset cognitū et nullo tpe posset īveiri

Omn̄s et alia de sc̄ssio p̄re athoio scrip-
ta īueisset. de certitudine illius loci et quo
corpus eius a discipulis suis depositū fuisset
minime scire potuerūt. Idē ep̄s surrexit et manu
silētiū īdices ait. Quia placuit bt̄o athoio o
filii. ne aliquis sciret locū ubi positū fuisset
corpus eius. quomā r̄imati sum̄ et p̄speximus
oēs scripturas scōrū p̄m̄ neq̄ ī quo loco fuis-
set positū corpus eius scire potuimus nisi
d̄s p̄ suā grām et magnā misericordiā no-
bis famulis suis reuelauerit. ideo rogo vob̄
fr̄es et p̄cipio ut hūilētis vob̄ cinere et alia
ieiunādō vnusq̄sq̄ nouē diebus cū oī orōē

et tunc dñi et vna voce ad dñm clamemus vt
dignetur nobis famulus suos ostendere tā p̄cio
sissimū thesaurū. vt p̄ ipm̄ dignetur ailla
sua sophia cōstāti serenissimi ipatoris filia
ab imūdis spiritibus liberare. Pacto vero
ieiunio cū oī hūilitate et tūle dñi. et qua
deus noluit tā p̄ciosissimū thesaurū aplus
eē absconditū p̄mo vt oībus p̄ totū mūdū lucēt
i ap̄to et exaltaretur vsq; i die iudicii nome
eius. **¶** Recte medio noctis tēpore i sopnis ap
paruit āgelus dñi ipatorū et ep̄o theophilo
dices Cōstāti. **¶** Qui respondit Audio. **¶** Et dixit
Quis es tu? **¶** Et āgelus Ego sū gabriel
archāgelus dei oīpotētis nūcius. **¶** Quia ste
tisti i p̄ceptis et mādatis eius. **¶** Ideo exaudita
ē orō tua. et iā celū penetravit. **¶** Et vxi docere
te q̄lit possis corpus bñi archon̄i tueire. **¶** vizi
cū ciuitate et filie tue ad salutē. **¶** Illico ipator
resedit i lecto et eleuās manus. āgelū dñi
tāgere ac palpāre suis maibus volebat. sed
āgelus nō p̄misit. **¶** Et i aduētū sc̄ssimi āgeli
vt idē ipator ~~testatur~~ referebat totū palla
quā respēdit sicut sol. **¶** Et ait āgelus ei
Nō licet tibi tāgere me. q̄ ad salutē filie
tue vxi. et ideo mane cū surrexeris cōuocato
ep̄o theophilo ipm̄ tāq; virū religiosū vsq;
partes egypti cū duodeci clericis religiosis
valde deū timētib; mittere procura. q̄ sp̄
cū eis ero et nō tēbt fluctuatiōes maris

120
et tēpestates Et eodē mō retulit epō theophi-
lo? statimq; recessit āgelus dñi Mane vero sur-
ges īperator cōstācius misit pro epō theophilo
et clericis ciuitatis sui īpern. narrauitq; eis
oīa que sibi āgelus p̄ visionē locutus ē Eodē
itaq; mō retulit ep̄s de ip̄a visioē quēadmodū
īparator dixerat **A**lia vero die ep̄s cū xii cleri-
cis religiosis itrauerit nauū psallētes et dice-
tes **D**ñs illuācio nr̄a et salus nr̄a quē tēbim?
Excessus quoq; velis ceperit nauigare cōtra iero-
solimā **H**abebat at̄ p̄spū vētū nichilq; eis fuit
cōtrariū? nec opus tēdere vela **P**ost septē ve-
ro dies cessauit vētus et ceperit nauigare vsq;
dū viues eorū deficeret **E**p̄s vero cepit cōfortare
fr̄es suos dices **F**r̄es nolite formidare? deus adiu-
tor nr̄ ē et nauita et gubernator **E**t ecce vētus
p̄sp̄ apparuit **E**t post hec aliis octo diebus ve-
nerit iherusalē et scām xp̄i resurrectionē adora-
uerit et cruce? dñi exētes ī betleē adoraueit
scām p̄sepe **C**ōsignātes at̄ se viā aggrediētes
ciuitatē alexādrinā īgressi sūt

Post hec at̄ cū mercatorib; ciuitatis alexā-
drine p̄spū faciētib; iter itrauerit libies:
et venerit viā xx dierū vsq; ad flumē mli ī q̄dā
vico noīe effesos ī partibus egypti et ibi sc̄si
tabātur ab eis vbi sc̄s āthoniū cū fr̄ib; suis
ad seruēdū deo manere solebat **I**nquirit illi
In quodā altissio nemore māsit p̄ multa tpa
a quo restat volis adhuc iter xxv dierū nullāq;

in ceteris habitacione sed bestias extraneas vide-
bitis inauditas et inimitas. Ipsi vero signantes
se signo salutifere crucis sequenti die iter ceperunt
dicentes exurgat deus et dissipet et Tribus
itaque diebus transactis advenit per aspera montium
et deinas solitudines et ambulantes via per diem
invenit feras silvestres leones tigrides leo-
pardos ursos et bestias unicornium. oesque nota-
to betho athomo transierunt illi. Tandem etiam vene-
rit ad eam quaedam heremi quam sanctus athomius primo
construxerat quam aliam heremi. Considerantes namque
qua parte ituri essent. contulerunt eos vidit quidam senex
nimie senectutis et clarus facie et aspectu de-
corus: et osculatus se invicem cepit ire usque
ad portam ecclesie ipsius heremi. Tunc episcopus theophi-
lus ait ad senem. Locus iste a quo primo construc-
tus est et ordinatus aut quis dominatur ibi. Hinc et
aliis sermonibus theophilus episcopus senem interrogavit
et petens nullum dabit ei senex responsum: sed manu
silencium inmutabat. Illico intelligens theophilus
episcopus illum heremi regulam clericos et fratres suos
amonebat dicens. ora vestra a loquibus servate
ne impediatur frater isti: et statim senex evanuit.
Quae postea episcopus per revelationem sciuit fuisse
benedictum athomium. Hinc amonitionibus dictis statim
exiit de ipsa heremo duodecim fratres cum capillis
lineis crucibus et in respo. quae revelaverat eis
deus adventum eorum: cum iubilo psallentes et dice-
tes. Proficisamini electi obviam veritati: ex

121
vitemus et iubilemus deo salutari nro Et hac
laude pacta prior heremi osculatus e theophilu
epm et frēs suos p ordinē factaq; et pacta
pace it eos vicissim duxerūt cū i ecclāz heremi
et frēs illius heremi i claustrō ceperūt lauare
pedes theophili epī et frum suū et dātare mā
datū nouū **H**is itaq; pactis magno cū silēcio
duxit illos prior i refectoriū vt vesicerētur et
pulsato signo ablutisq; māibus fecit illos residere
Iterū vero pulsato signo scdō surrexit vnus de
frīb; heremi et cepit ponere panē i mēsa mūri
cāduris et qsdā hbas et radices i creduli saporis
Sedebat hēnite cū hospitib; mxti p ordinē poē
batur vnicuiq; scdū ordinē mediū parū pūs
Pulsato signo aqua i potu dabatur frīb; **P**ost
q; igitur tribus vicibus bixerūt prior solito more
signū pulsant et frēs sil' cū oī hūilitate et mag
no silēcio et grauitate surrexerūt a mēsa: ancedē
tes scōs pres ad ecclēsiā: gradiebāturq; post illos
prior heremi et ep̄s theophilus cātātes cū psal
mista ac dicētes miserere mei de; scdm mag; et
Cū at ecclēsiā itrouisset et illuc totū officiū q;
diatur post cōmestione expletū esset dixit por
heremi ep̄o theophilo **A**qua quā modō bibistis
ē de quodā fōte nobis a deo parato oem sapore
habētē **E**st etiā aliud fons iuxta nos turbulē
tā habēs aquā quā vidistis illū tribuit deus
patri nro athomo: et de ipō lauātur pedes frum
et hospitū quotidie: q; oī die calidus ē **P**anes

vero quos vidistis cum nobis incognitum est nobis
vni preparatur. **S**ed hoc scimus quod quotidie veniunt
ad nostrum cellarium duo leones de quibus scimus
^{revelatio} quod sunt illi leones qui fuerunt cum beato athonio ad fo-
diendum locum ubi positum fuit corpus sancti pauli primi
heremite. cum tot panibus quod nobis sufficiunt omnibus
et pro hospitibus similiter faciunt. quod beatus athonius
patris nostri ita dei dispositione quam habet heremum construere
ordinavit ac disposuit. **I**dem vero predictus pater noster
posuit et ordinavit nos hic xiiii fratribus. sed in resur-
rectione domini et in dominicis diebus ac solemnitatibus
apertorum duplicat ipsi leones. et ex nutu altissimi
anonam tribuentes unicuique unum panem integrum.
Tali etiam modo ut audistis nutrivit nos a
tempore patris nostri athonii qui hunc locum fundavit usque
modo pius et misericors dominus. **C**um autem venimus ad
missas et ad alia officia facienda lapides nostre
ecclesie quam sanctus athonius in hac heremo construxit
in honore sancte dei genitricis marie virginis ab eodem
patre nostro athonio fuerunt accese et manent usque
modo et non sunt diminute. **H**is dictis dixit
prior cum magno silentio episcopo theophilo, tunc tamen
vesperas. **Q**um autem cecidisset vespera theophilus
episcopus cepit inspicere ecclesiam quam sanctus athonius co-
struxerat quomodo erat edificata et mirabili-
bus edificis ornata. **E**rat enim constructa ex lapidi-
bus nullo ligno assistente et quadrata et claustrum
ibi iuxta murum ecclesie. **E**t ecclesia duas mensuras
plusquam bis longa quam ampla erat et habebat quibus

122

luminaria: tria autem altaria quae erat in medio: duo
autem alia duo altaria. Erant etiam altaria de cristal-
lo facta quadrata et cetera vasa pro missa can-
da similiter erant de crystallo. Erant etiam viginti quatuor
sedilia autem altaria in sedile ubi prior heremi
sedebat sublimis ab aliis diuisis preciosissimisque
generibus gemmarum et innumerabilibus margari-
tis ornatum: mirificoque opere constructum. Erat etiam po-
situm inter duos toros magnificis ornamentis deco-
ratum. Neque vero in ecclesia neque in toto heremo ullus
strepitus vel aliqua vox audiebatur: nec aliquis
presumebat absque prioris licentia loqui: sed quando ali-
quid necessarium erat alicui fratri: ibat ad priorem et
genua flexo et inclinato capite cum omni reuerentia pos-
tulans in certis tabulis stilo designando que neces-
saria sunt. Ipse sicut bonus et pater ad exemplum patris sui
sacillimi athonis unicuique secundum prudentiam suam tribuit
necessaria. Tunc episcopus theophilus dixit priori. Quomodo
potuit in humana carne esse tam continuum silentium sicut
vidi in fratribus tuis teneri. Tunc prior ait. Pater
coram redemptore fateor. Quadragesima anni sunt postquam
pater athonius recessit a nobis et posuit nos hic
ubi nullam humanam vocem nisi a vobis audimus,
excepto quod cantauimus deo laudes. Tunc episcopus theophi-
lus dixit. Licet nobis pater hoc esse vobiscum si est dei
voluntas? Qui ait. Cur me interrogas pater? Hoc
conceptum est vobis quod deus reuelauit tibi quid te oportet
facere antequam huc venisti. Tei cum fratribus tuis
oportet reverti ad locum tuum. Cum autem haec loquerentur

ecce illis videtur aures quodam alba sicut nix
ferens in ore igne lucidissimum dimissa est per quamdam
fenestram et accedit omnes lapides ante altare ipsius
ecclesie et statim recessit et lumen clarum dimisit. **Theo-**
philus autem hoc presens interrogavit priorem heremum
quid hoc esset. **R**espondit prior. **S**ciatis quia omni
festiuitate paschali et beate uirginis marie et patris
nostri sanctissimi athani et in festiuitatibus apostolorum
hoc facit. **H**is et aliis dictis episcopus theophilus
cepit narrare itineris sui causam qualiter et quomodo
missus fuerat ab imperatore constantinopoleos pro
filia sua liberanda que erat a noue spiritibus
imundis occupata ut possit liberari et quomodo
spiritus imundi clamabant se ab ipsa non discedere do-
ner sancti corporis beatissimi athani confessoris uide-
ret constantinopoleos. **E**t ideo uenimus et nau-
gaurimus partes maris et terre et certe ubi esset
sancti corpus uenire minime potuimus. **D**ed vos
serui dei altissimi miserere nostri et intuitu pieta-
tis et dei si aliquid de tumultu tam preciosissimi
confessoris scitis nos doceatis ut per vos tam pre-
ciosissimum thesaurum inuenire et oportet deo gratias re-
ferre possimus. **Q**uo dicto prior heremum respo-
dit. **P**res mei et serui dei excelsi nos dominus
in hoc loco precibus beati athani posuit ut hanc
vitam seruariemus usque in diem iudicii qui recessit
a nostris predecessoribus cum duobus fratribus
nostris discipulis scilicet cum hylarione uidelicet et
cum quodam alio prior uocabatur et cum ipis

123

ordiāuit p̄ egyptū duodecī monasteria? et reu-
tes habitauit ī siphie partibus ī heremo hor-
ribilē et magna solitudie iuxta egyptū. ubi
cōstruxit oratorū et cellulas multas. ac ibi
cū ip̄is fr̄ibus suis demoratus ē. **H**ed cū sem-
lia mēbra nō medioare ī cōmodū pulsaret
et ad diē p̄uēret extremū. legimus q̄ p̄cepit
duobus fr̄ibus suis vt nullus p̄ter eos sciret
locū tumuli ip̄ius. **H**ed tēpore procedēte illa
heremus destructa ē a latroibus et nescimus
in aliquid nisi deus p̄ suā magnā misericor-
diā reuelauerit nobis. **I**temus aut̄ p̄ tres dies
et tres noctes ī orōe et oremus dnm vt deus
ostēdat vobis viā eūdi ad locū ī quo positū
fuit tā p̄ciosissimū corpus. **E**t factū ē ita. **P**ar-
to vero ieiunio cū oī orōe et hūilitate. **E**t ecce
āgelus dnm gabriel iterim cū iā missa cātaba-
tur cū suauissio odore et nimio splēdore ī eadā
apparuit quēdā cirographū manu tenēs ac ponēs
sup altare btē marie virgīs cū priorē. sed oēs
fr̄es qui ad erat̄ p̄tiorē āgeli promi ceciderūt ī
terrā velut mortuū. **E**t ait āgelus priori monas-
terii. **A**ccepe cirographū et lege? et quid qd̄ ibi
dicitur faciat̄ p̄ ordmē qm̄ exaudita ē orō
vr̄a: et recessit āgelus ab eis. **P**rior vero
ēleuās caput neminē vidit? et respiciēs retro
vidit oēs fr̄es suos pronos iacētes ī terra: qui
ait. **S**urgite fr̄es nolite tiere. **E**t statim ad
vocē eius surrexerūt. **E**t ait prior. **F**r̄es mei

visio quā modo vidistis fuit āgelus gabriel
sūmi dei nūcius qui nobis apparuit et dedit vo-
bis cyrographū hūc vt munitis vos signo sa-
lutifere crucis: et eatis p̄ viā directā q̄ deus sp̄
vobiscū erit et adimplebit desiderū v̄m Et ecce
apparebit vobis quedā lucidissā stella et oī sple-
dore repleta et p̄cedet vos et stabit sup̄ vbi po-
sitū ē corpus b̄ti āthomi Ibi vero cū orōibus fo-
diētes iueietes p̄iosissimū corpus eius Quo au-
dito cyrographo celebrataq; missa a priore ep̄s theo-
philus accepta b̄ndictioē cū fr̄ibus suis ac depi-
ges i fronte sua signū sc̄e crucis et valedices fr̄ib;
heremi recessit ¶ Exiitibus illis de heremo
apparuit eis lucidissā stella sicut sol vt diceba;
i cyrographo et an̄ibat eos Et ecce q̄dā vox ito-
niuit dices sequimini stella Et secuti s̄t eā ac
ōipotētis d̄i et creatoris om̄i cū clamore et laci-
rimis adiutoriū postulare ceper̄t In vero profec-
ti sūt p̄ aspera ac deuia mōtū et puenerūt i
plano yosen i quo herbas et poma i credibilis
saporis et odoris iuenerūt: ac de ip̄is accipiētes
cōmeder̄t et deo laudes reddider̄t Postea iter
accipiētes deuenēr̄t i mōtes altissimos et ter-
ribiles vbi nō iurat sol nec arbor nec herbe
crescūt: sed serpētes et dracones i nūabiles leo-
nes tigrides et pardos sorices sicut vulpes aspi-
des basiliscos et unicornes iuener̄t i finitōs
et alias i nūabiles feras q̄rū noia siue natu-
ras p̄itus ignorabat sed manu altissimi ip̄os

7 accepto

424

protegete qui non dormit neque dormitat illesi per
tra sicut Stella autem nunquam ab eis cessabat Post
vero decem et novem dies ipsis euntibus pervenit ad
naves eorum pessimus et intolerabilis fetor de
quo sicut mortui promi ceciderunt in terra oraverunt
que ad dominum ut tolleretur auras eorum Post hec
autem surgentes viderunt lacum magnum et multitudinem
serpentium ignitorum Et ex ipso lacu exiit blulatus
et plactus non modicus et vox desuper prorupit di
ces Locus penarum est iste et iudicium in quo crucia
tur omnes qui christum puram et debitam fidem non serva
do negaverunt et mandata eius non custodierunt
Ipsi habes voces audientes pertransi locum illum pertransie
re illesi In igitur egressi cum quadraginta dierum
iter fecisset devenere ad locum admirabilem et ame
num et caput parvum sed gloriosum qui omnibus generibus
arborum plenus dulcissimis ac odoriferis habundabat
dabat fructibus super quem locum stella que ante
debat eos stetit immobilis et vox ad eos facta
est fodite hic et invenietis thesaurum preciosissimum
Ipsi vero nescientes in quo loco ipsius capiti foderent
et ecce quaedam avis alba sicut nix rubrum habens
rostrum apparuit stetitque supra quaedam arborem
que facta erat in modum tetoron et ibi manabat
fons virgatus omnem saporum in se retinens et sua
vissimus tanquam nectar super quem volavit avis
et cepit sonare per alas suas sicut timabula
quasi diceret et demonstraret ut ibi foderent
Tunc episcopus thophilus cum clericis proreperunt

se in oratione et oēs filii orabant Tandem vero audierunt sua-
uissimas cantilenas et odoriferas super eos odores Tunc
episcopus theophilus dedit laudem deo dicens Deus cognitor
et reuelator omnium absconditorum tu nosti causam in-
neris mei: flagito clementiam tuam ut michi pec-
catori pro tua immensa misericordia reuelare dig-
neris secretum tuum et mitte nobis aliquod animal
tuum adiutorio possimus fodere et inuenire the-
saurum petiti Et cum hoc dixisset ecce a longe ve-
nerunt duo leopardi currentes a parte solitudinis
Quibus visis terrore perterriti iterum ad creatorem
omni cor eorum referentes statim sine omni pauore
prostrati sunt Et illico quasi fumus aromatum desuper ubi
erat corpus beati athani ascendens videbatur eis tan-
gere celum Leopardi vero adulantibus caudis cir-
ca pedes episcopi acubere vocibus magnis claman-
tes quasi dicerent ut eis episcopus imperaret et doceret ubi fo-
deret Sic manu inuauit eis locum ubi foderet
Ipsi vero reperiunt pedibus humum discipere terram
certatim fodientes donec appareret sarcophagum quo
sancti corpus reconditum fuit ultra fodere non aude-
tes Hac igitur episcopus cum clericis suis subterras fo-
ueam inuenit lapidem et loculum in quo erat scriptum
litteris grecis et ebraicis quod ibi corpus sancti atha-
ni ab hilarione et pio discipulis suis fuisse
reconditum Titulum itaque legentes gausi sunt gau-
dio magno valde et voces angelorum suauissimas
audiebant cantantes et laudantes dominum et eleuantes
lapidem suauissimus et odoriferus odor innotuit

ita ut videtur eis esse in paradiso. Inuenit autem
 tam preciosissimum thesaurum inuenit corpus eius
 vestitum alio scilicet de coreo et desuper vestitum vestime-
 to de palma contexto quibus paulus primus heremi-
 ta fecerat: quo eleuato videlicet octauo idus in-
 ni omnis illa prouincia fraglabat inestimabili odore: pre-
 dicti vero leopardi non separabatur ab eis. Episcopus
 vero cum clericis suis corpus eius quod nodum erat solu-
 tum tollentes inuenerunt via qua venerat regressi
 sunt: sicque cum predictis leopardis et cum sancto corpore stella
 ducente reuersi sunt ad predictam heremum cum maxima salute.

Prior vero heremi cum omnibus fratribus suis cum crucibus
 incenso et aqua benedicta psalmis et orationibus cum
 omni reuerentia exierunt obviam tam preciosissimo thesauro.
 Et ecce quibus viri leprosi venientes et implorantes
 sanctum athoniam ut eos sanaret ut producti sunt ad fe-
 retrum in quo sanctum corpus iacuerat: obtentu sancti atho-
 niani illico sanati sunt deo gratias reddentes: dimissoque
 in dicta heremo vestimento quod erat contextum de palma
 et accepta benedictione a priore et fratribus heremi
 viam aggressi sunt cum sancto corpore. Quo vero frater
 eos secuti sunt qui peracta via decem dierum prope qua-
 dam semitam inueniunt tria corpora mortuorum
 a feris siluestribus occisa. Qui videntes timue-
 runt valde et imponentes loculum ubi erat sanctissimum
 corpus super cadauera mortuorum ait episcopus theo-
 philus. In nomine domini nostri ihesu christi et in honore
 sancti athoniani surgite. Et statim qui iacebant mortui
 surrexerunt: statimque ante loculum sancti corporis se prom-

in terra iactauerunt et ceperunt clamare ac dicere quem
admodum ducebatur ad loca tormentorum ab inimicis
hunc genus et omnibus et patribus beati anthoni sit liberati
Sed cum episcopus theophilus interrogaret eos ad quem locum
fuerat destinati? illi in lacrimas erumperunt dicentes In
maximo fetore et igne missi eramus: et tota anima
nostra consumebatur. **H**ec audies episcopus lacrimatus est
in lacrimas prorupit dicens Dicitur homini illi re:
qui mandata dei non custodit? quia illuc transmittetur
In ergo cum duobus leopardis et tribus hominibus quos sanctus
anthonius suscitauerat egredientes viam per xx dierum
per aspam et deum motum ambulantes et feras silues-
tres multimodas inuenientes leones tigrides pardos
ursos dracones et alias innumerabiles bestias omnesque
illesi inuocato sancto anthonio pertransierunt usque ad flumen
mili prope in quendam vicum nomine ephesos: ubi quendam vicum
fortissimum et ditissimum nomine damel de regali stirpe
natum a demonibus captum: et omnia membra eius onerata
ferro inuenit. **Q**ui audies de aduentu corporis sancti
tanta gratia prorupes de manibus eorum qui eum te-
nebant: et exiens usque ad flumen mili peruenit: et de-
mones alta voce clamabant Anthoni: noli nos
ita fortiter cruciare. **E**t sicut damel clara voce
clamabat Scissie pater confessor dei anthoni: solue
miserum solue captiuum. **N**am ex vno hominis ore mille
arduisse voces et quasi confusus populari clamore au-
diebatur. **E**t tota gens illius via post eum cur-
res ubi cureret: nesciebat: sed ad vocem eius
audierunt quia corpus beati anthoni esset ibi. **S**ibus

vidētibus statim ut tetigit loculū scti corporis illo
 sanatus ē: clamantibus demōibus; **C**ur nos
 o athoi de demo nra expellis? **E**t ita p aera
 clamabat: tra sit hic qui nos cruciat et flagel
 lat **I**pi naq; de castro hoc audientes magis ac ma
 gis timebat: ac in exeutes et descēdentes venerūt
 ad locū ubi erat scti corpus **E**t vidētes theophi
 lū et frēs eius et leopardos cū eis reperūt que
 vere quid hoc esset **E**p̄s respōdit Nos sumus
 de cōstātinopoles nūcī serenissimi et magni
 imperatoris cōstācī: qui fere totū orbē r̄mati sum⁹
 pro tā p̄cioso corpore q̄ i uēimus et habemus no
 biscū **Q**uo dicto: ecce vox i sonuit de castro dices
Succurrite q̄ dēre lupi i trauerūt castrū et oēs
 bestias occiderūt et deportauerūt quūq; i fatulos **C**ū
 q̄ oēs occurreret et scti athoniū i vocaret oēs
 lupi steterūt ac redētes ad feretrū scti athoni
 sicut esset rationales aīe se prostrauerūt q̄si
 remā postulātes: et oēs bestie sanate st et paruu
 li illesi p̄māserūt: et sic deo grās egerūt **D**em
 nauū i troeutes cū maxio labore nauigātes
 i trauerūt portū ciuitatis alexādrue et terremot⁹
 fact⁹ ē i gēs **D**emonēs vero p aera clamabant
Noli nos cruciare scissie athoi: ac oēs de ciuitate
 curētes ad portū maris: nauū i qua scti corp⁹
 iacebat reppererūt **D**es at i firmi timebat et
 tāgebāt loculū scti corporis et statim unusq; q̄
 sanabat: a q̄cūq; detēbatur i firmitate: ibiq;
 multis surdis reddebat auditū et mutis **loq**

loquelā Theophilus vero ep̄s exiēs & nauū in
terā fecit naues suas aptari: fama vero atho-
ni cepit crescere p̄ totā terrā alexādrūe

His vero diebus effrō filius cuiusdā militis
alexādrūe madia accusatus ad p̄fectū quōsdā
famulus petrasse: qui vocāb eū an̄ se iudicauit
ad mortē p̄cepitq; eū suspēdi. Sed cū ducētur
ad suspēdiū parētes et cū eus et oēs & ciuita-
te clamabat. Scissie p̄ athoni succurre et ad-
iua famulū tuū effrō et libera eū de manib; 9
ip̄ssimī madaber p̄fecti alexādrūe. Sicq; pro-
cebat se genu flexo an̄ loculū i quo san̄ corpus
positū erat. Madaber vero p̄cepit ministris suis
vt ip̄m sup arbores altas laq̄o suspēderēt. Cui
iussioib; eus obteperates laq̄ū i collo eius int-
tētes suspēderēt. s; nullo mō os eus stabat qm̄
san̄ athoniū quī san̄ athoniū idocaret vt eū ad-
iuuaret. Parētes et vxor eus capillis sparsis
cū et cōsāguinei genu flexo flebat et nomē scissi
cōfessoris iuocabat dicētes. Scie p̄ athoni adiuua
famulū tuū effrō et libera eū i no cete atq; i ad-
pabile. Sicq; dmittētes eū suspēdū reuēsi sūt
i ciuitate. Parētes vero et vxor et cōsāguinei
eius post octo dies et septē noctes prexerūt ad
locū ubi effrō fuit suspēsus putātes eū a feris
siluestrib; mēbrati esse dēscriptū. Cū at̄ appropi-
quasset dicto effrō huūli p̄ce clamare cepit et
dicere. Nō mi curre cito et de hīs arboribus
deponere me festina. Qui vocē eus audiētes

127

reperit voces magnas eittere propter letitiam et
appropinquatibus illis Apollonius ipse magis cla-
mabat **S**uccurrite et de hac arbore me depo-
nate **M**ater vero magnis vocibus clamabat
Vivit **Q**ui filius meus lumen oculorum meorum
Qui **Q**ui respondit aut; Vivit pater mihi **N**am
ex quo **Q**ui hic positus sanctus athomius quem
omnes alta supplicatione invocabamus per capillos
meos manibus suis me cepit de super **Q**uidam
vero alius eius foris duas habens alas et pulcher-
facie manus meas tenuit et ita iam super octo
dies et totidem noctes absque cibo et potu refec-
tus verbis eorum **E**t ita creatori suo et beato athoio
cum precibus est liberatus a morte turpissima ve-
sebat laudes et laqueum incidit **S**icut cum maxima
leticia et reverentia cum effro revertebantur ad por-
tum maris ut videret loculum ubi sancti corpus ia-
cebat et ipsum gratias redderet **C**umque hec esset ma-
daber perfecto nuntiata. ilico cum tota civitate pervenit
ad portum et videns effro quem suspensum prepererat
cepit eum interrogare et dicere ut ei insinuaret quis
esset ausus eum deponere et liberare **I**lle humiliter
voce respondit dicens **C**um esse suspensus venit ad me
quidam senex nimie senectutis et gravitate ple-
nus barba prolixa et nivea et capillos habens
longos et albos et tenuit me per capillos et dixit
mihi **N**oli timere quia ego sum quem tu fortiter in-
vocasti et cum quodam socio suo duas alas habere
tenere manus meas et me ammonere nulla

se si lesionē vel aliquā famē **C**ū autē hec et huius
silia audisset p̄fectus alexandrie de scō patre
stati discalciatis pedibus p̄rexit ad loculū ubi
erat corpus scī athoni: atq; genu flexo ora-
bat ut ipm̄ i ciuitate posset ad **o** ducere
et aduocatis ad se q̄draginta viros **o** religio-
sos et deū timētes ait illis **A**ccipite loculū et
deferte i ciuitate **C**ū vero iret ad loculū scī p̄s
tollēdū et vellet tāgere ilico cecidit i trā et p̄
septē horas q̄si mortui i trā prostrati p̄māserit
Cū autē hec p̄fectus vidisset magis timuit **E**t
posito loculo scī corporis sup̄ eos stati surrexit
Postea vero nō fuerit ausi tāgere: sed p̄fectus
pemit ep̄m̄ theophilū ut aliquid de vestimētis
scī p̄s eis daret; **I**p̄e vero accipies medietate au-
iusdā vestimēti q̄ habebat sc̄s p̄ athoniū dedit
ei **P**refectus autē cū maximo tōre et reuerētia ac-
cipies illud reuisus ad ciuitatē stati quōdā orato-
riū maximū fabricari fecit mirabili ope pul-
chrū ad memoriā et honorē sc̄ssimi athoni i
quo nomē eius ietnū ē honorificatū ac oimodo
laudatū et exaltatū **E**t **E**p̄s vero theophilus
cū fr̄ibus suis et cū effrō et duobus leopardis
et duobus lupis et cū aliis qui ibi erāt igressi st̄
nauū cū scō corpore p̄nos et laudes cātātes et
ceperit nauigare cōtra ierosolimā: sed demones
p̄ aera sp̄ vociferabat et clamabat **O** athoni
noli nos tā fortiter cruciare: miserere nobis
ignis nos acriter urit **E**t sic venert̄ iherosoli-

ma et noctu in progrediētes iuenerūt quēdā
 cecū et claudū statē iuxta ciuitatē strata pub
 lica et medicabat. **Q**ui cū audiret clamari
 a spiritibus in mūdis p̄ aera nomē sc̄i athoni
 statū vt sēsūt eos iuxta se cepit clamare et dice
O scissie athoi redde michi lumē et pedibus
 meis gressū. et nō desinebat clamare. **C**ū autē
 appropinquasset ad loculū sc̄i corporis et tetigis
 set vestimētū i quo erat iuolutū sc̄m corpus
 et dimisset ep̄s oculos suos. statū ē ei redditū
 lumē et abulare cepit sicut prius. **I**p̄e autē cur
 res ad ciuitatē clamare cepit. trāsit hic atho
 mūs qui me sanauit. **D**icq̄ curētes ex ciuitatē
 et nō iueiētes inesa sc̄i s̄ valde. **I**p̄i vero p̄ totā
 noctē ambulātes audiebāt sup̄ eos tā odoriferos
Satus et voces q̄ videbatur eis eē i paradiso
Legioes eī angelorū s̄ an loculū sc̄i corporis lau
 des cātābat. **D**onec puenert colomā maritimanā.
Et iueiētes naues eūtes cōstātinopolim tōuo cā
 tes ductores nauū dixerūt eis. **F**rēs nō volumus
 ire cōstātinopolim et deferre nobiscū quēdā max
 imū thesaurū. pro quo poteritis habere remu
 nerationē. **D**icq̄ dedit eis cētū viginti argēteos.
Qui dixerūt ep̄o theophylo et frīb̄ eius. ascēdite
 nauū. **C**ūq̄ detulisset sc̄m corpus et misisset i
 nauū et itraisset sp̄s in mūdi clamabat. sc̄e athoi
 noli nos cruciare. sine nos liberos abire. **C**ū
 autē nauite nauū h̄ audisset reperit dicere ep̄o et
 aliis qui cū ip̄o erat. **C**ur nobis celastis tā p̄cio

collatū in medicina dicitur
 in...
 in...
 in...

sissimū thesaurū. **N**os et serui eius sumus et
multoties ipm̄ i magnis fluctibus et tēpesta-
tibus i vocamur et apparuit sup̄ prozā nauis
et vidimus eū et misertus ē nobis: et ideo nō
debetis nos verbis detēre et celare tā scissimū
thesaurū. **E**t retulerūt eis pecuniā quā ep̄s de-
derat eis pro pro itinere et reddiderūt. **S**tatiq̄
faciētes magnos ceros et cādelas multas quas
fererūt acce dē an̄ loculū s̄i corporis. **D**emonēs re-
vo p̄ aera sp̄ plāgebāt et voces magnas eūtebāt.
Et cū oēs nauū intrasset nauis p̄ se separata ē
a terra sine labore. **E**t nauigātib⁹ illis p̄ alta
maria ecce magna tēpesta apparuit ita vt
viderētur de salute desperare? sed cū s̄m̄ athoniū
i uocaret deuotissie. ecce apparuit s̄s̄ athoniū
sup̄ prozā nauis pulcher facie habēs baculū
i manu se sustinēdo ~~ferēs~~ confortas eos et dices
eis **E**go sū nolite tēre. **Q**uo dicto tēpesta se-
data ē et facta ē tranquillitas magna et vētus
prosp̄ apparuit. **E**t nauigātib⁹ illis p̄ tres
dies et totidē noctes ecce vētus flās fortiter
apparuit vētū extēdēs vsus aquilonē? et vide-
batur ep̄s q̄si desperare. **Q**ui prociēs se an̄
s̄m̄ corpus ait. **D**ate p̄ athoni libera nos. et
vias directas demōstra nobis. noli nos derelin-
quere. **S**icut̄ ferebatur nauicula fere p̄ q̄dra-
gita dies cōtra vltimatē eorū vsus aq̄lonē nō
obseruādo viā directā versus cōstātinopolim.
Trafactis vero diebus q̄dragita vidit̄ alōge

quādā iſulā magnā tribulē et saxoſā p̄ totū
 et paucis ibi arbores vidēt. et erat plena officī
 nis fabricorū. et vox ad eos facta ē. Nolite expa
 uescere. nolite eis appropinquare. Cūq; uippe
 p̄ iactū lapidis trāſiret. audierūt q̄ſi tonitrua
 magna et videbat̄ eis q̄ tota iſula mouētur.
 Cū at̄ nauis nauigasset et signo crucis se mu
 uisset et audisset collisioēs ferrozū et iūdēs
 proiecit se ep̄s theophilus an̄ loculū ſc̄i corpo ris
 āthomi et ait. **H**ec p̄ āthomi libera nos
 p̄cibus de hac iſula. Quo dicto. ecce duodeci
 habitatoribus illius iſule ueniebat̄ foras ad
 qd̄ opus faciendū. Erāt magni d̄re pedum
 altitudiē et tenebroſi et ignei. Cū at̄ uidisset
 famulos d̄i trāſire p̄ ipam iſulā reperunt mu
 gitus eūtere reuertētes ad officinas suas. Et oēs
 de nauis iterū se signo crucis armauerūt et re
 perit nauigare q̄ticius potuerūt. Et ecce
 a vidēt uire fere cētū et quāq̄gita de habi
 tatoribus ipius iſule portantes forcipes i māibus
 et furcas ferreas cū massis igneis. qui illos ſc̄i
 famulos d̄i fremētes uolebat̄ eos ardere. sed
 angelus d̄ni aſſiſtes uidētibus illis sub loculo
 ſc̄i corpus iacebat. percussit eos ac demergi
 fit i mare. Cū at̄ cecidisset i mare tota p̄
 aqua cōbusta ē usq; ad profundū. et p̄ totū
 diē nauigātes ululātū nimīū audiebāt. De n̄
 progrediētes et nauigātes pro posse prosperū
 faciētes iter. post q̄dragita dies et totidē noctes

...
 ...
 ...
 ...
 ...
 ...

sepe redemptore suum collaudantes qui de eorum manu-
bus illos liberauit: reuerti sunt et intraverunt portum
calcedonis et demones se clamabant. **O** sancte athoni
noli nos tam fortiter cruciare. **O**es vero de ciuitate
ad portum curretes et turgentibus loculum sancti corporis
per quem quicumque digne batur infirmitate ilico sanabatur.
Sicut ibi cecis visu claudis gressum multos surdis
reddidit auditum et mutis loquacitatem et multi uerberati
a demonibus oscessi turgentibus quod loculum sancti corporis libe-
rabatur. Facientes autem dies aliquot ibidem et collaudan-
tes dominum iterum itinere arrepto uenerunt sossas: sed
omnes de ciuitate curretes ad portum quod demones per
aera clamabant transit hic athonius qui nos flagel-
lat. **S**ed quidam magnus uir de ipsa ciuitate nomine
noie foderi unicum habens filium nomine abaro faciem ha-
bentem a natiuitate contra naturam uerit et proterit se
ante loculum sancti corporis athoni cum filio oras et obse-
cras ut suo pignori seruiret. **E**t eleuatis ^{illis} ab
oro statim sanata est facies eius. **I**psi uero nauem
intrantes christi communitate gratia deuenere ad ciuitatem
staurum apud constantinopolim: et omnes de ciuitate
curretes cursu ueloci uenerunt ad portum. **S**piritus uero
in mundi qui corpus sophie filie imperatoris tene-
bat clamabat per os puelle et dicebat. **E**re prope-
rat qui nos erit hic expulsurus. **O** athoni cur tam-
cum sperasti huc uenire et eicere nos de habitacione
nostra quam inhabitauimus septem annis? **S**ed accelera
et noli nos tam fortiter cruciare. **I**mperator constantinus
hec audies fecit parari naues et omnia genera musicorum

rā istrumētōrū **¶** multi ī nauib⁹ et oēs clericos
 ciuitatis sacris idutos cū crucibus et orōibus et
 psalmis et icēso et aq̄ bñ dicta: et ascēderūt naues
 et ceperūt nauigare cōtra corpus **C**ūq; nauē
 alōge veire vidisset? manus alte leuauerūt
 et sanī nomē iuocabat dicētes **M**iserere nrī dnē
 miserere nrī p̄cibus bñ āthomī? que iā expecta
 uimus ostēde nobis ista que vidimus mirabilia tua
Cū at̄ p̄p̄ius appropinquasset et vidisset se iuicē
 p̄e et oscularētur se iuicē et pacē dēdisset? aut theo
 phylus ep̄s cōstācio impatori **B**ona hora cōcepit
 te mater tua? q̄ meruisti iuēire ac possidere tā
 p̄ciosissimū thesaurū **R**ecordare igitur q̄ta bñfi
 cia dedit tibi deus ī hoc sc̄lo? et modo veī q̄ filia
 tua liberata ē, et iūlmās se discalciatis pedibus
 orauit dū an̄ loculū p̄ciosissimi corporis **C**ū at̄
 p̄uēisset an̄ fores cōstātinopoleos cū oī gnē istrū
 mētōrū musicōrū cū oī reuerēcia itrauerūt ciuita
 tē ac ipator et oēs de ciuitate ceros magnos ī mā
 bus portātes et ponētes p̄ciosissimū corpus sup
 carucā et iūgētes duo paria vitulorū ī domito
 rū ceperūt veire ad locū qui vocatur ī sc̄mo vbi
 quidā heremita steterat **I**bi vero erat due vie vna
 cuius iter ibat ad quēdā aliū locū quē ipator cōstā
 cius ī honore sc̄i āthomī fecerat mirifico ope
 fabricatū **E**t volētes ire ad ipm̄ lo cū vituli nō
 p̄mittebat p̄ viā illā ire **Q**ui ad iūgētes tria
 paria boū nec mouere valebāt **E**p̄s vero theo
 phylus dixit? **S**inamus eos ire et vadāt vbi cūq;

voluerit qui mox p̄ viā quiete habebat ad
san̄ sophū alacriter ire cepit Et ut p̄uene-
ret an̄ fores ecclē san̄ sophū filia ipsius ip̄atoris
sophia que erat ab imūdis spiritib⁹ occu-
pata cathedis ligata cū multo pōdere ferri ad-
ducta ē an̄ loculū ī quo san̄ corpus iacebat
et proiecit se an̄ san̄ corpus Demones vero
clamabat̄ noli nos igne tremare scē athoni
sed cito nos eice de hac domo Ep̄s at̄ et ip̄ator
cū oib⁹ stabat̄ ī orōe expectātes miraculū dī
Cū autē p̄seuerasset ī orōe sp̄s imūdi cū mag-
nis ululatioib⁹ et vocibus et tonitruis et tro-
motibus exierūt de ip̄o corpore delictato ac ip̄as
feminaū ī terra reliq̄rūt Ep̄s vero accipiens
leuā eius erexit eā a terra ip̄a vero clamabat
Nolo a modo separari a tā p̄ciosissio thesauro
q̄z mō ī sop̄nis vidi dnm̄ meū athoniū hēm̄
tā tenētē manus spirituū imūduū ac ip̄os
fortiter flagellātē Dicit̄ an̄ ī gētī leticia cōstāti-
nopolim ītrauerūt magna cū deuotioē deo
gr̄ias referētes Fecit at̄ cōstātinus ip̄ator fabri-
cari q̄dā monumētū ex ebore et auro et gē-
mis p̄ciosissimis mirabili ope ornatū ī quo
san̄ corpus cū ī gētī ac sūma gl̄a m̄serūt : ac
duo de m̄s munit̄ sigillis īponētes de sup̄ titu-
lū grecis et ebrayis lris̄ factū dicētē hic cor-
pus athoni cōfessoris et hēm̄ite req̄sat a de-
sertis egypti trāslatū a theophilo ep̄o Quo at̄
leopardi qui cū eo de egypto venerat cū duob⁹

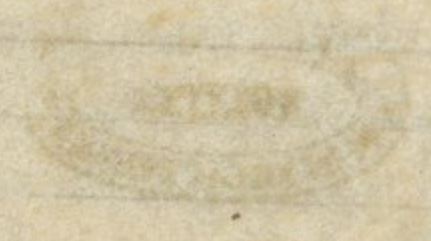
lupis toto tēpore vite sue ad tumulū eius
 custodiēdū p̄māserūt **Q**ui tūq; at̄ remebat̄
 a beatissimo athomō cōfessore iuste auxiliū pos-
 tulātes a q̄cūq; detēbātur īfirmitate **Arē**
bātur sanabātur **D**eipō at̄ sepulchro sua-
 uissimū ac odoriferus odor emanabat ac si
 oīa aromata ibi esset cōgregata **A**liā etiā
 d̄ dedit ei grām vt si aliq; bestiarū aliq̄
 morbū pateretur scī athomī noīe iuocato
 ilico liberaretur **S**iquis at̄ puro corde mag-
 naq; deuotioē scīssimū cōfessore athomū et hē-
 mitā honestis p̄ribus pulsauerit pro q̄bus-
 cūq; necessitatibus ilico se se fēiat īpetra-
 turū **A**d laudē et glām dñi nrī ihū xpī cui
 ē honor et glā ī secula sc̄lorū **Amen**

explicit historia de iuētiōe corporis scīssimī cō-
 fessoris athomī et heremite magnifici et de
 miraculis eius meritis celitus ostēsis

141

Faint, illegible handwritten text in a cursive script, possibly Latin or Spanish, covering the majority of the page. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side.

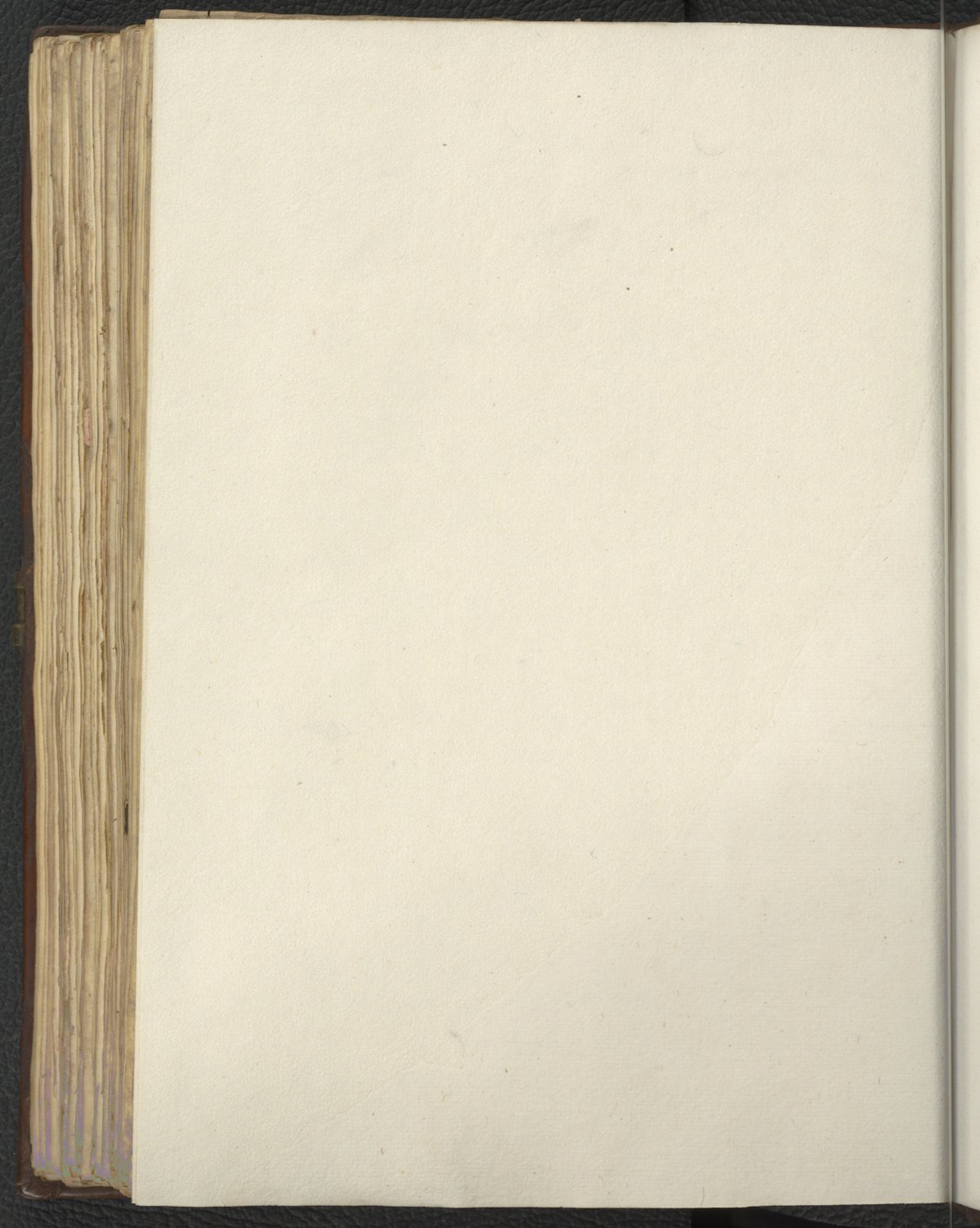

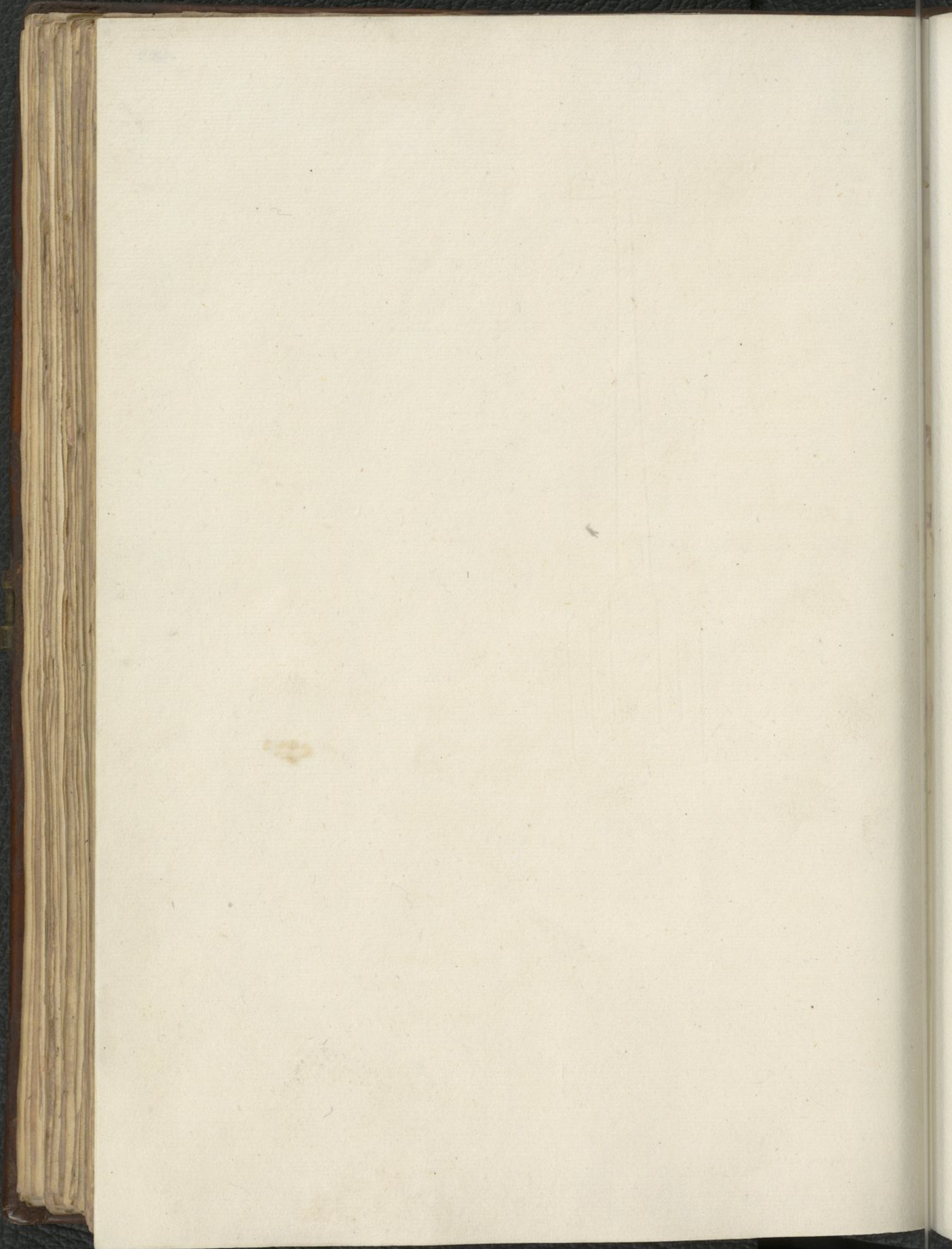

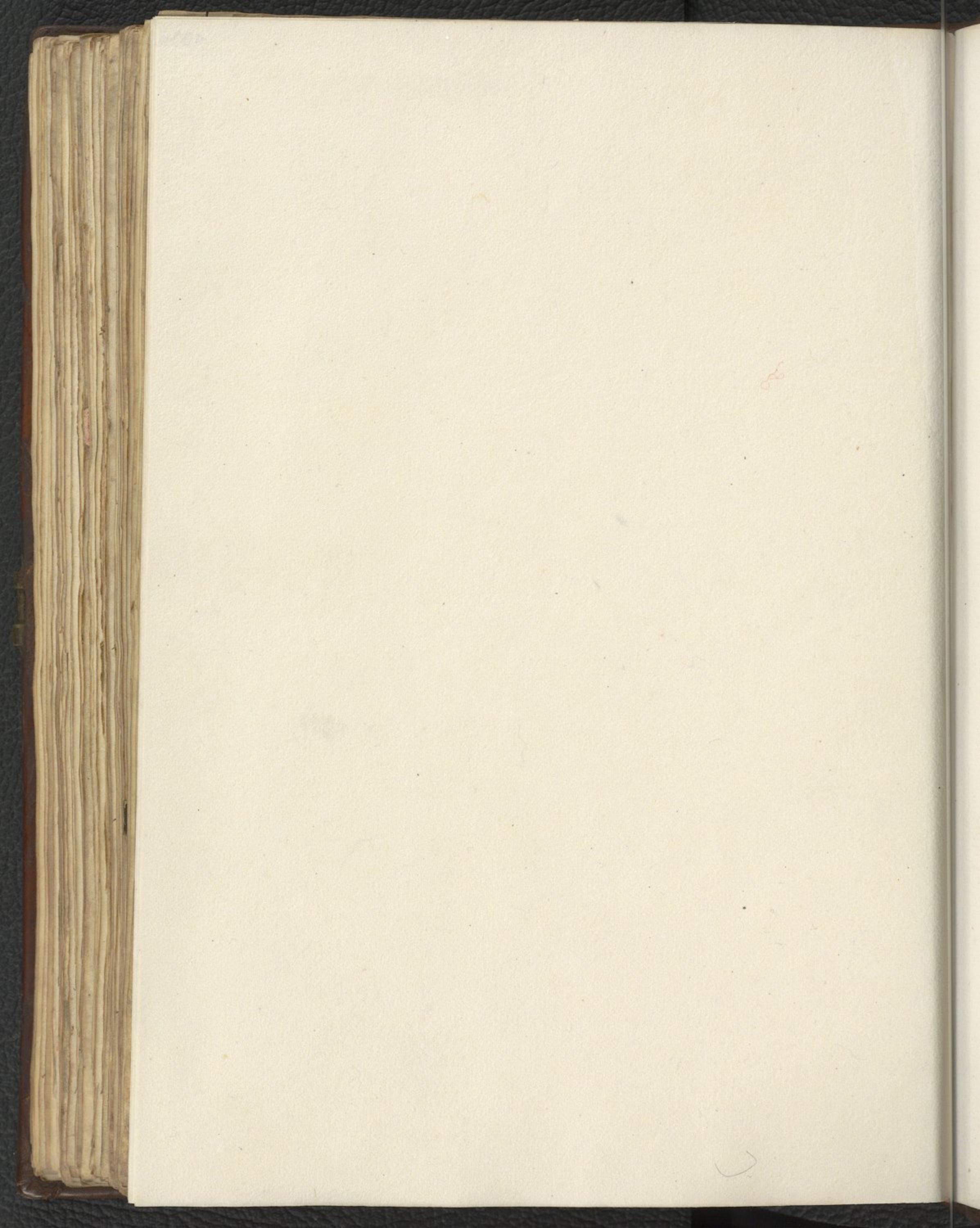

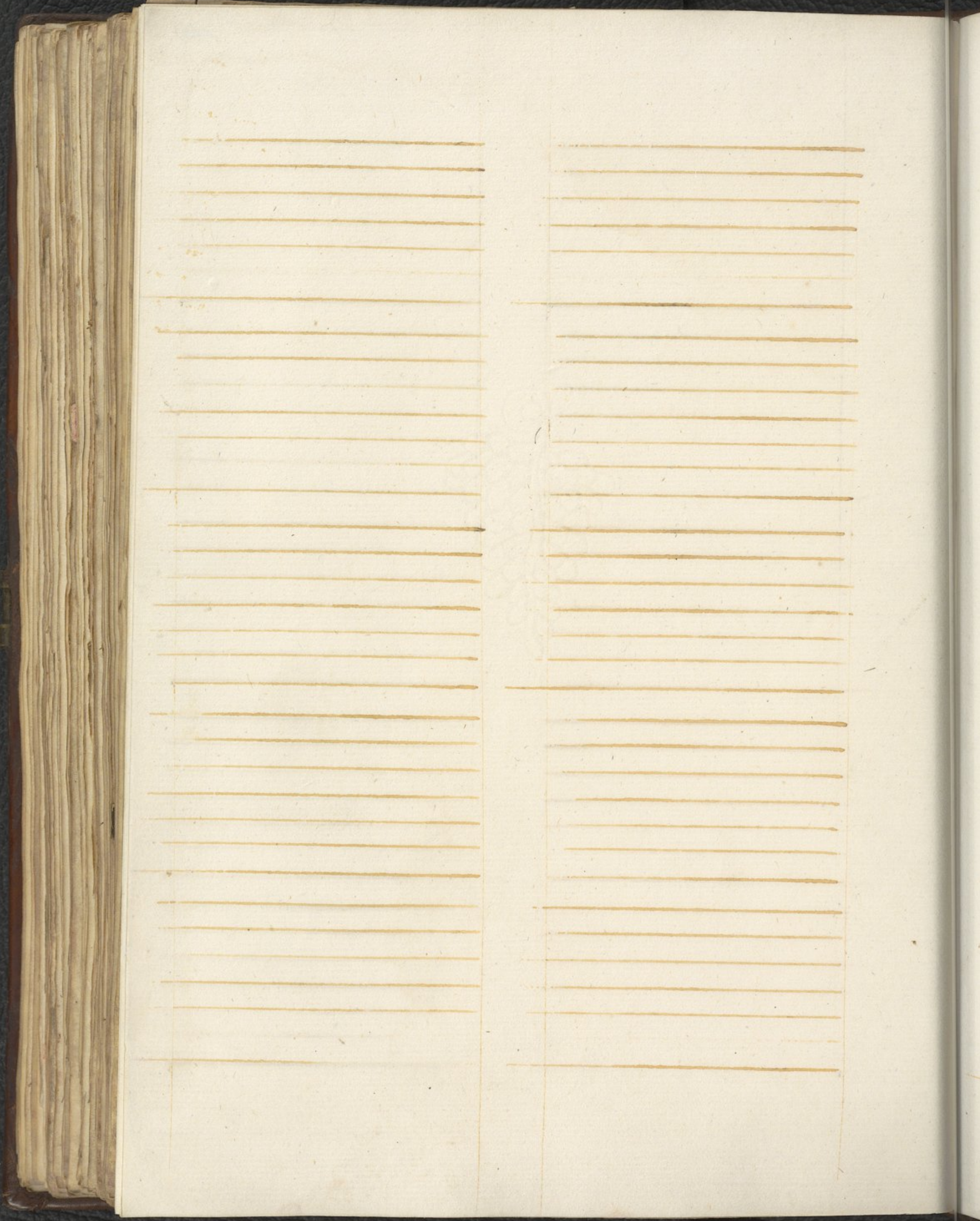

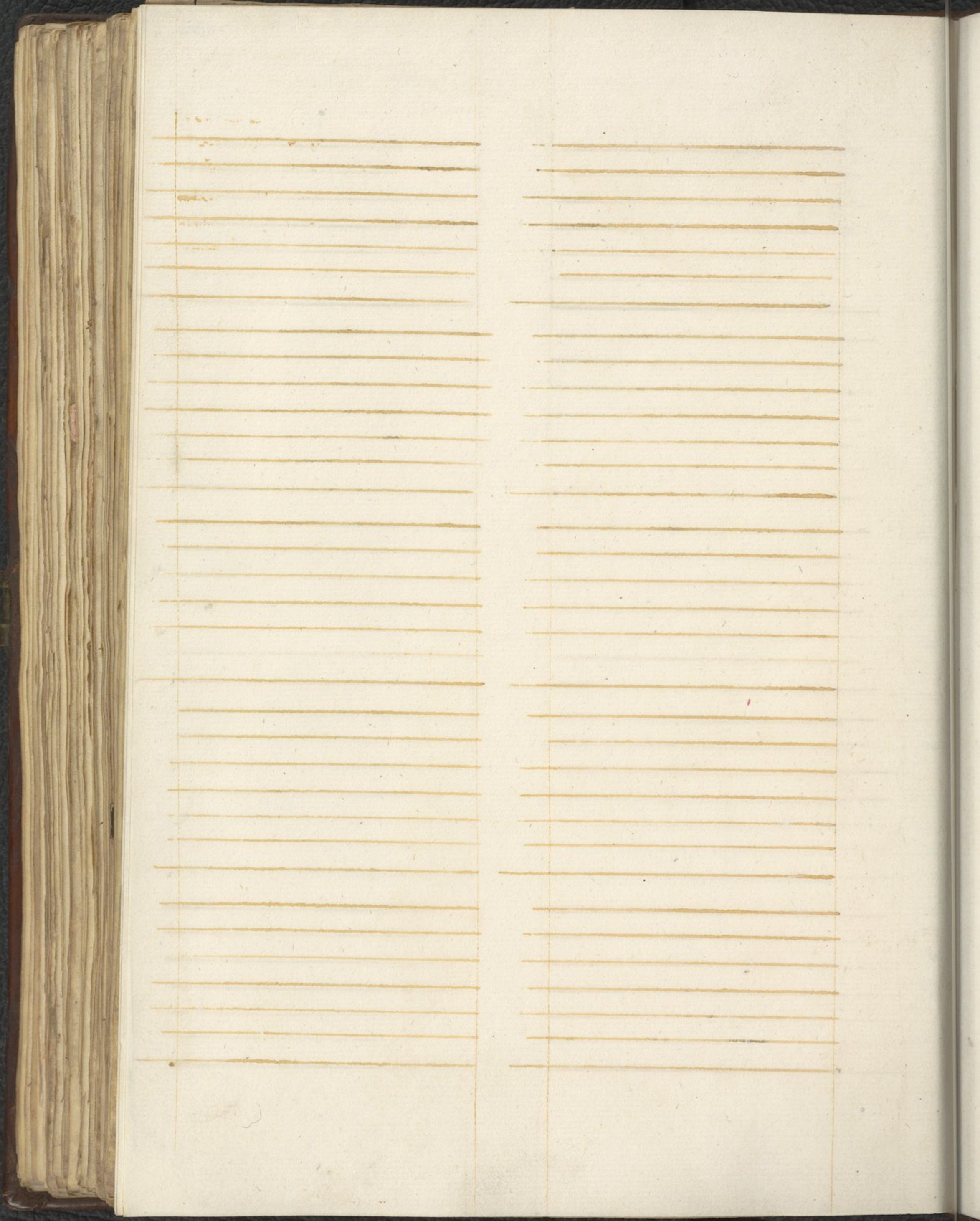

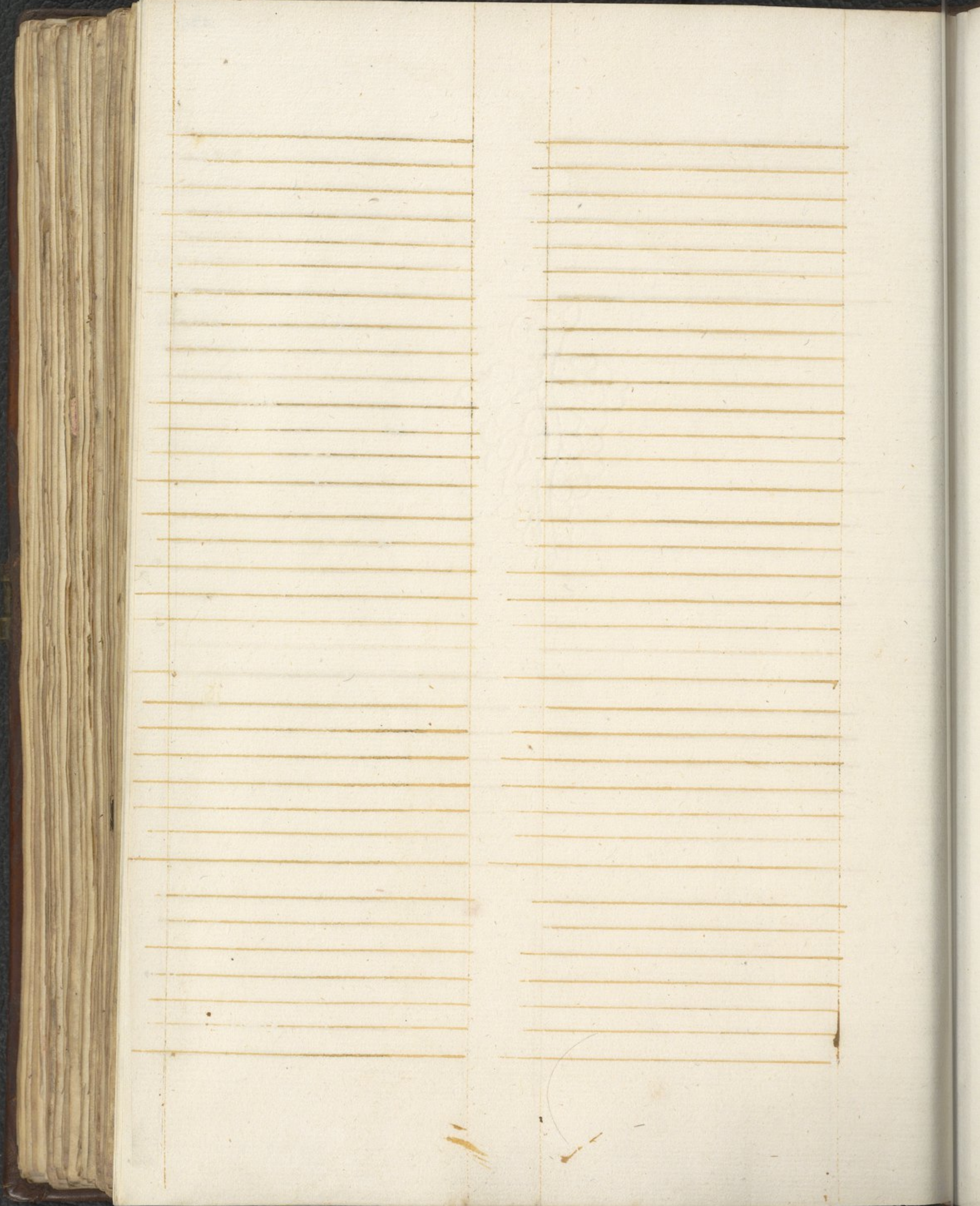

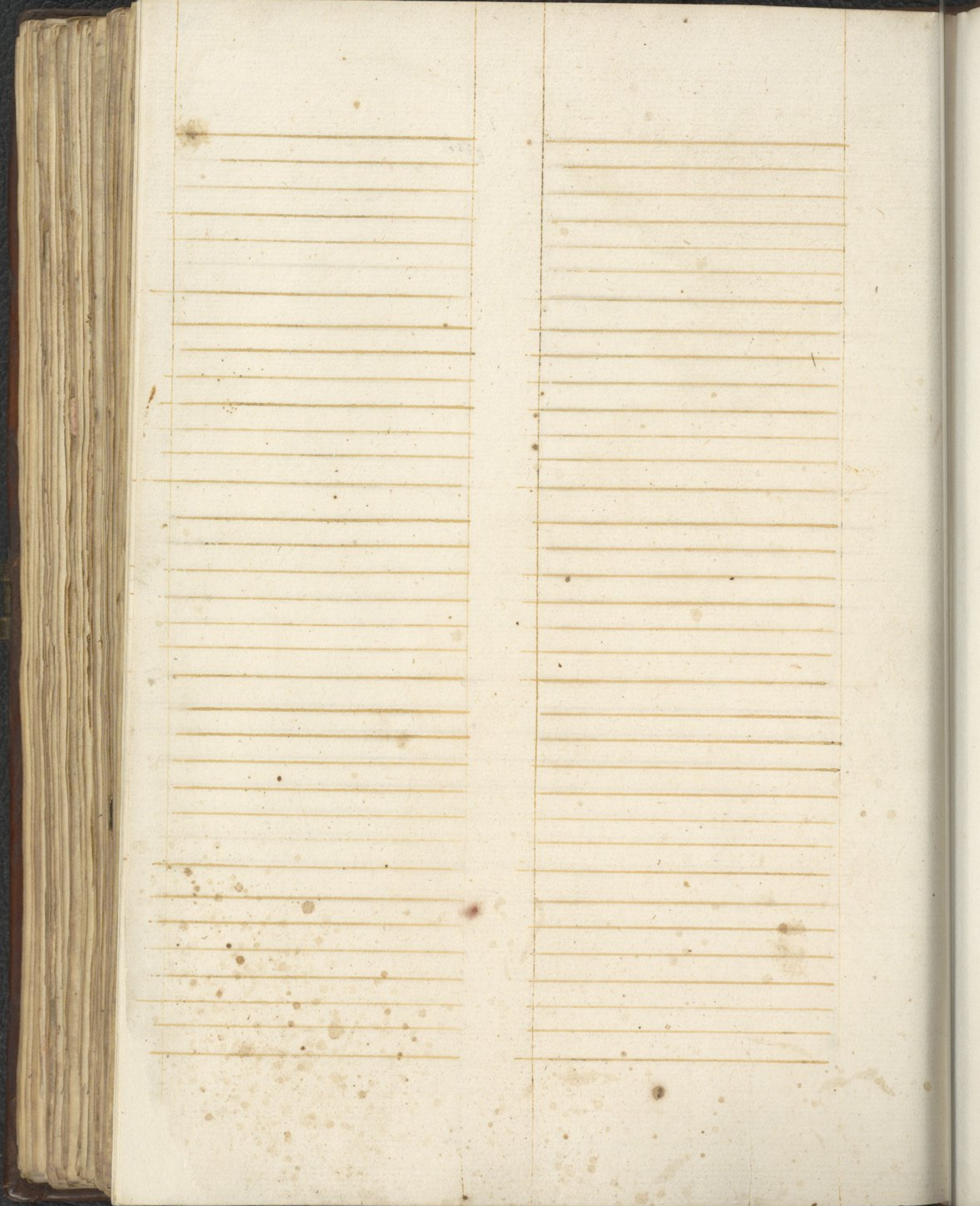

[Blank lined page with horizontal ruling lines]

[Blank lined page with horizontal ruling lines]

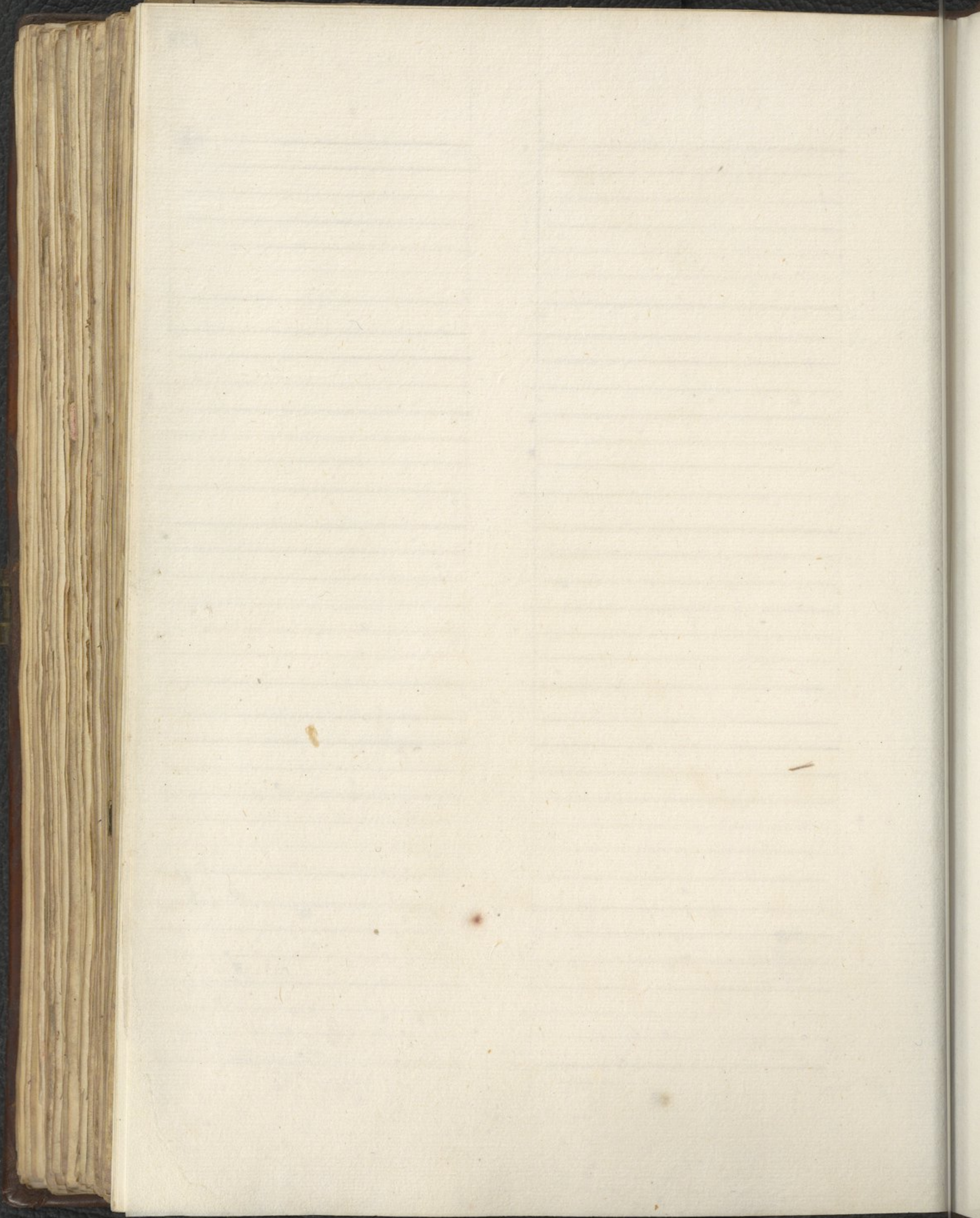

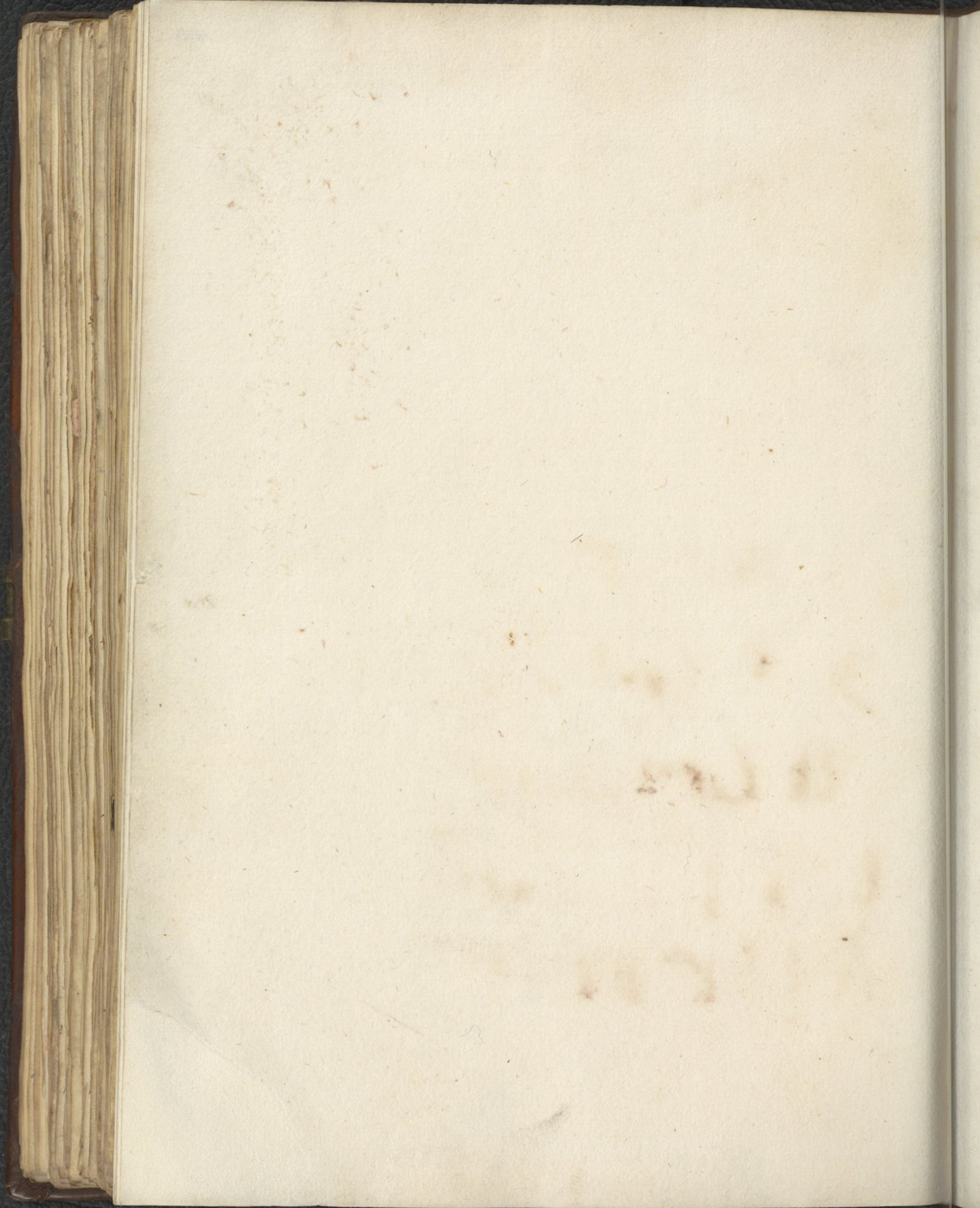

Note

The first part of the
 book is devoted to a
 description of the
 various species of
 plants which are
 found in the
 region.

Handwritten text in a cursive script, possibly a list or account, with some red ink used for emphasis or correction. The text is faint and difficult to decipher due to fading and bleed-through from the reverse side of the page.

IBR Nr. 4354
Jahr: 1992

[Faint, mostly illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.]

Auno dñi mccc lxxv
pms Canon cu pre
fationibus est sup
bus p me hñm Cor
o gtholmar

[Faint, illegible text in a Gothic script, possibly a liturgical or legal document. The text is mirrored across the page, suggesting bleed-through from the reverse side. A large initial letter 'A' is visible in the upper right of the main text block.]

1848

SONNENHELD & CO. BRESLAU

